

BİR HÜZÜNKÂRIN ÖMÜR DEFTERİ

İmtiyaz Sahibi
Büyükşehir Belediyesi adına
Hayrettin Güngör

Genel Yayın Yönetmeni
Duran Doğan

Yayın Koordinatörü
Mesut Serdar

Editör
Bilge Doğan

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları Serisi: 150

Yayın Heyeti
Enver Çapar
Mehmet Yaşar

Baskı Tarihi
Ocak 2024

ISBN
978-625-99010-7-7

Kapak
Salih Koca

Kapak Fotoğrafı
Ahmet Doğan İlbey'in Arşivinden

Baskı
Akbaba Matbaa Basım Yayın
Hizmetleri.
Şazibey Mh. 2. Sk.
Hisar Apt. No: 10 / A
Gsm: 0532 517 62 24
Onikişubat / Kahramanmaraş
Sertifika No: 49187

İletişim Adresi:
Kültür, Spor ve Turizm
Daire Başkanlığı
Akçakoyunlu Mh. Şekerdere Blv.
Onikişubat / Kahramanmaraş
Telefon: 0 (344) 215 40 40

Bu eser, bir kültür hizmeti olarak Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından bastırılmıştır. Yayın hakları Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'ne aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitapta yazılan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarın kendisine aittir.

BİR HÜZÜNKÂRIN ÖMÜR DEFTERİ

Ahmet Doğan İlbey Kitabı

İÇİNDEKİLER

<i>Takdim</i>	7
<i>Sunuş</i> : Dünya Gurbetinde İçimiz Sızlıyor	9
<i>Terceme-i Hâl</i> : Ahmet Doğan İlbey	11

BİRİNCİ BÖLÜM: “AHMET ABİ GÜLDESTESİ”

Ömür Defterinden Bir Sayfa	17
Hazret-i Peygamber Efendimiz’e Arz-ı Hâl	19
“Türk, Müslüman Olduğu İçin Değerlidir”	23
Yüreği Yanında Olmak	27
Allah’ın Bir İkramıdır Ölüm	29
Ali Hocam Yazısı	33
Hayatın Tadı Tuzuydu Okumak	39
Yarın Ölecekmiş Gibi Yazmak	45
Modernizmin Yalnızlaştırmasına Karşı Dostluğa Sarılmak	49
Dil Kapısı’ndan Geçmedikçe	53
Hazret-i Su	57
“Türkülerle de Hüznümüz Allah’adır Bizim”	61
Seher Vakti Mâşukun Kapısını Çalmak	67
Hüzün, Allah Resûlünün Dostudur	71
İstiklâlinin İlk Gününde Maraş ve Maraşlılar	75

İKİNCİ BÖLÜM: “BİR HÜZÜNKÂRIN ÖMÜR DEFTERİ”

Hatıra

Benim İlk Fikir Hocam: Ahmet Doğan İlbey, <i>Cüneyt Cesur</i>	81
Seher Vakti Yârin Kapısına Sırlanan Dosta, <i>İsmail Göktürk</i>	85

Dostluk Hakkı İçin, <i>Dündar Kök</i>	89
Ahmet Doğan İlbey ile Olmak, <i>Hasan Ejderha</i>	93
Aziz Dost: Ahmet Doğan İlbey, <i>Hasan Keklikçi</i>	95
Ah Güzel Ahmet Abim Benim! <i>Mahmut Bıyıklı</i>	99
Türkülerle Çağlayan Yürek: Ahmet Doğan İlbey, <i>Duran Boz</i>	107
Dükkân Mektubu: Ah, Ahmet Abi!, <i>Enver Çapar</i>	109
“Mağara Diye Bir Yer Var, Orayı Mutlaka Bul!” <i>Seyfettin Albayram</i> ..	113
Dilim Şiştî Ağabey! <i>Emre Birsen</i>	117
Memleket, <i>Melih Erdem</i>	121

Mektup ve Şiir

Biz Burada Eğleşirken Kimler Gitmiş Divana, <i>Mehmet Narlı</i>	125
Bir Hüzünkârın Şiir Defteri, <i>Yasin Mortaş</i>	131
Ahmet Doğan İlbey'e Hasret, <i>Ali Küçükkürtül</i>	133
Seni Anlatmak için Kaç Cilt Kitap Yazmak Gerekir? <i>Ufuk Türk</i>	135
“Dostun Davetine Zaman Olur mu?” <i>Mehmet Muharremoğlu</i>	139
Lâleyle, Gül ile, Gülşen-i İrfan ile, Hatırlarım Seni Dost Ey! <i>Bilge Doğan</i>	143
Hoş Göresin Acemi Harfleri, <i>H. Ahmet Eralp</i>	147

Vefeyat ve Portre

Maraş'la Birlikte Biz de Yıkıldık!, <i>D. Mehmet Doğan</i>	151
Ahmet Doğan İlbey'e Tarih, <i>Mustafa Kara</i>	157
O Bizim Sohbet Pîrimizdi, <i>Ali Yurtgezen</i>	159
Amerikan Saatine Göre Uyuyan Türk Münevveri: Gönül Beyimiz Ahmet Doğan İlbey, <i>Memduh Atalay</i>	163
Kıyamet Koptu da Kalan Biz miyiz?, <i>Bilge Doğan</i>	167
Kahramanmaraş İçin Bir Milat: 6 Şubat 2023, <i>Mehmet Yaşar</i>	175
Ahmet Abi Aleyhine Bir Yazı, <i>Mehmet Yaşar</i>	181
Depremde Ebediyete Yürüyen Edebiyatçılar, <i>Mahmut Bıyıklı</i>	185
Ahmet Doğan İlbey, <i>Cafer Keklikçi</i>	191

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Fotoğraf Albümü	195
--	-----

TAKDİM

SÖZ İYİLEŞTİRİR

Şehirlerin coğrafi/mekânsal kimliklerinin yanı sıra bir de tarihî ve kültürel kimlikleri vardır. Kimi şehirlerde coğrafi/mekânsal kimlik, kimi şehirlerde ise tarihî ve kültürel kimlik ön plana çıkar. Kahramanmaraş söz konusu olduğunda tarihî ve kültürel kimlik coğrafi/mekânsal kimliğin çok daha ötesinde bir anlama sahiptir.

Kahramanmaraş'ın kültürel/sanatsal kimliği de ulusal sınırları aşan haklı bir şöhrete sahiptir. Bu haklı şöhret bir yazgının da dışavurumudur. Zira uzun zamandır Kahramanmaraş'ın tarihî ve toplumsal yazgısı şiir ve edebiyatla yazılmaktadır. Bu bakımdan, günümüz Türkiye'sinde şiir ve edebiyat söz konusu olduğunda, akla gelen ilk şehir Kahramanmaraş'tır. Çünkü Kahramanmaraş "Şiirin ve edebiyatın Başkenti"dir. Şiir ve edebiyat Kahramanmaraş için bir yazgıdır adeta. Bu yazgının harcı, şu ana kadar istiklal ruhu ile karılmışken, 6 Şubattan sonra yaşadığımız büyük afet ve hüznün de bu harca dahil olmuştur artık.

6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız büyük felaketin yaralarını sararken yine sözün ve şiirin diriltici soluşunu yanımızda, yakınımızda hissediyoruz. Çünkü sözün iyileştirici gücüne inanıyoruz. Çocuklarımız ve gençlerimiz sözün gücüne inandıkça, kaleme ve kitaba sarıldıkça yarınlarımıza daha güvenle bakacak, daha hızlı iyileşeceğiz.

Bu büyük afette kaybettiğimiz değerlerimizden biri de Kahramanmaraş'ta edebiyat geleneğinin devam etmesinde önemli katkıları olan Ahmet Doğan İlbey'di. İlbey, sanat ve edebiyat alanındaki birikiminin yanı sıra şehrimizdeki birçok genç kalem üzerinde "ağabeylik" özelliğiyle temayüz etmiş kıymetli bir yazarımızdı. Bu kitapta Ahmet Doğan İlbey için dostları tarafından kaleme alınan yazılar yer almaktadır. Ayrıca yazarın biyografisi, eserlerinden bir seçki ve fotoğraf albümü

de eserin bölümleri arasındadır. Biyografi serimiz içinde yer alan bu eserle, kubbede hoş bir sadâ bırakan İlbey'i okura tanıtmaktan büyük bir memnuniyet duyduğumu ifade etmek isterim.

Bu vesileyle kitabın hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür eder; Ahmet Doğan İlbey'e ve ebediyete göçmüş bütün deprem şehitlerine Allah'tan rahmet, ailelerine de sabırlar temenni ederim.

Hayrettin GÜNGÖR
Büyükşehir Belediye Başkanı

Dünya Gurbetinde İçimiz Sızlıyor

Bilge DOĞAN

Yetişmemde büyük emeği olan fikir ve irfan ehli babam için...

Ahmet Doğan İlbey, şehrin önde gelen, sevilen, sayılan bir büyüğüdü; yüreği yanında, fikir ve irfan ehli bir gönül dostuydu. Büyük, küçük demeden gönüller fetheden muhkem bir şahsiyetti. Kadim bir şehir olan Kahramanmaraş'ın hafızasıydı. Alperen ruhu taşıyan bir dervişti. Anadolu ruhunu tüm hayatına sindirmiş bir erdi. Bu durumu, hayatının her cephesinde görmek mümkündü. Tek bir ayakkabısı olmuştu ömrü boyunca, tek lüksü sarma sigarasıydı, ikinci ceketi oluşu da titizliğindendi.

Yazılarıyla toplumun hafızası ve dili olan, “diriliş” timsali yazarın önünde ihtiramla eğiliyor ve selam duruyoruz. Onun her hâli ve hareketi topluma nasihatti. Onun âlemine adım atıp dostperestliğine şahit olanlar, bu manevî iklimde yıllarca bahtiyarlığa ulaşmıştı. Sadece dostlarının ve ailesinin değil; marketin çırağının, berberin, sanayideki emektar ustanın, fatura yatırdığı dükkân çalışanının, komşunun, çocukların, elinin ulaştığı herkesin gönlünde taht kurmuştu. “Ahmet abisiz” kaldık diye gözü yaşlı kalmıştı şehir sakinleri. Değişen ve yozlaşan çağda nadir kimselerin sahip olduğu bir inceliğe sahipti.

Şehrinin sevdalısıydı. Deprem gecesi vefatından önce son gönderdiği yazı da bunun nişanesiydi, “Maraşlı atalarımın vatan ve mukaddesatına bağlılığında, başka toplumlarda görülmeyen ve insanın hücrelerine kadar sirayet eden müthiş bir şuur ve şevk vardı.” Ahmet Doğan İlbey'in Maraş'ını anlatmak sayfalara sığmaz.

Dostları, dükkân, türküler, kitaplar, hüznün, çay, malayani olmayan sohbet onun gıdasıydı. Maneviyatını ve dostluk aşkını diri tutan “usta”

ve “üstat” diye sınıflandırdığı yazarlar ve kitapları da irfanımızı, dil coğrafyamızı ve zâtını kuşatıyordu.

Kendi tabiriyle otuzlu yaşlarında bazı dostlarını tanımişti ve ikinci bir hayata başlamıştı, o kadar ki ömrünü “milattan önce/milattan sonra” diye ayırırdı. Dertlerinin dermanını okuyup yazmakta bulmuştu. “Maveraî bir hüzün” ile hep yazdı ve okudu. Gürleyen topları yoktu fakat dostâne yazılar kaleminde neşvünema buldu. Âmâ üstâdı Cemil Meriç’in sözü onun hayatını özetler, “İnsanlar kıyıcıydılar, kitaplara kaçtım; kelimelerle munisleştirmek istedim düşman bir dünyayı”. Ondan geriye kalan kelimeler, dostları ve sevenlerinin acılarına teselli, yaralarına ilaç; milletimizin töresi, inançları, din-i mübinin gür sesi, gözyaşı, varoluş hikâyemiz ve gönüllerin tesellisidir. Kirli bir çağa mukavemetli durabilmek için dostlarına, kitaplarına, okumaya ve yazmaya sığındı. Üzerine bastığı toprağı vatan bilen bir vakarla yaşadı ve öylece göçtü.

Depremden sonra babam için dostları tarafından kaleme alınan yazılar; güzel dostlukların nişanesi, büyük felaketin acı izleri ve memleketimizin öz sesi olarak vücut buldu. Bu eserleri bir araya getirerek Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi kültür hizmetleri dâhilinde basılması için yayına hazırladık. Bu kitabın ortaya çıkışını, “Ahmet abi” muhabbeti duyan dostlarının vefeyat yazıları tetikledi. Mektup, hatıra, portre ve vefeyat yazılarından oluşan bu anma yazılarına şiir olarak da iki mersiye dâhil oldu. “Ahmet Abi Güldestesi”nde yer alan yazılar, merhum yazarın dünyasını teşkil eden ana meseleleri sergileyecek bir yapıda olsun istendi. Kitabın sonunda yer alan fotoğraf albümünün ise şehrimizin tarihini ortaya koyan, göze hitap eder kaynakların azlığını gidermeye küçük bir katkı olur ümidindeyiz.

Kültür, Spor ve Turizm Dairesi başkanı Duran Doğan’a sunduğumuz dosyanın kabulü ve basım süreci hüzünlü yüreğimizi bahtiyar etti. Bir Hüzünkârın Ömür Defteri adlı biyografinin hazırlanmasında desteklerinden dolayı Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi’ne ve Duran Doğan’a minnettarlıklarımızı; Ahmet Doğan İlbey’in emeği geçen tüm dostlarına şükranlarımızı muhabbetle ifade ediyoruz.

Şehâdetin en yüce makamlarında eli her dâim üzerimizde olacak yazarımızı muhabbetle anıyoruz. Hikâyelerimizi kaybetmekten korktuğumuz deprem felaketinden sonra abide şahsiyetleri yaşatmak şehrin vefa borcudur. Ahmet Doğan İlbey, Sonsuzluk Kervanı peşinde vatan-ı aslîsine döndü. Anadolu’nun üzerinde tüllenen hüznünden bir seher yeli esintisi kaldı. Biz işte onu terennüm ediyoruz.

Terceme-i Hâl: Ahmet Doğan İlbey

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinde Gülcan Apartmanı'nda şehit olanlardan birisi de ediplerimizden, yazarlarımızdan Ahmet Doğan İlbey'di. 1954 yılında Kahramanmaraş'ta doğan İlbey, askerlik gibi birkaç sebep dışarıda tutulursa bütün hayatını doğduğu şehirde geçirmiştir.

Yağmur'un Dedesi

Yazar Ahmet Doğan İlbey'in ailesi Kahramanmaraş'ın Hartlap köyündendir. Annesi Aişe Hanım (1929-2018) ile babası Mehmet Bey'in (1934-2009) aileleri en eski nüfus kayıtlarına kadar hep Hartlap köyündedir. Dedesi Ahmet Çavuş, ailesini de alarak 1950'lerde şehir yerleşse de köyle irtibatı devam eder. Ahmet Çavuş (1909-1990), Demokrat Parti adına Maraş'ın "Batı köyleri"nin teşkilatlanmasını hazırlar, ocak başkanlığını yapar. Köy nüfusunun ekseriyeti teşkil ettiği o yıllarda taşrada, kırsalda il teşkilatına bağlı "parti ocakları" önemli bir yere sahiptir. Ahmet Çavuş'un faal, gırgel bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Maraş çarşısından mal alıp batı köyelerine çerçiliğe giderek başladığı şehirle ünsiyet giderek gelişecektir. Doğan'ların zamanla "Nahirönü" diye adlandırılan bölgenin tanınan simâları arasına girdiği görülür. Siyasetle münasebet de sürecek, daha sonra İlbey'in amcası da ANAP'tan milletvekili ve bakan olacaktır. Babası Mehmet Doğan, Adalet Partili olup Belli Oteli'nde ve Ankara'da olan parti toplantılarına yıllarca düzenli icabet etmiştir. Ailenin sosyal yapısı, siyasetle ilişkisi yazarın dünyasını şekillendirmede önemli bir yer tutar. İlbey'in tek parti devri modernleşmesine tenkitleri ve CHP muhalifliğinin köklerini bu siyâsî-sosyal mâzide bulmak mümkündür.

Ahmet Doğan İlbey, Kahramanmaraş'ta Dumlupınar Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu da mahallesinde tamamladı. Daha sonra Kahraman-

maraş Merkez Ortakolu'nu bitirdi. 1976'da Bayındırlık Bakanlığı'nda çalışmaya başladıktan sonra da lise ve üniversite eğitimini tamamladı. 6 Şubat 2023 depremlerinde Gülcan Apartmanı'nda beraber vefat ettiği Hatice Hanım'la 12 Kasım 1983 Cumartesi günü evlenmiştir. Kırk yıla varan bu evliliğinden kızı Bilge, oğlu Alparslan dünyaya gelmiştir. Kızı Bilge'den Yağmur adında bir kız torunu, oğlu Alparslan'dan da Selim adında bir erkek torunu olmuştur.

“Gelmeyim Diyorum Gene Geliyorum”

İlbey'in meslek ve memuriyet hayatı, bugün “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” olarak bilinen, yazarın işe başladığı dönemde “Bayındırlık Bakanlığı” diye adlandırılan kurumun Kahramanmaraş teşkilâtında geçmiştir. İlbey, kendi ifadesiyle “Nafia dairesinde âfetçilik” etmiştir. O dönemlerde AFAD yoktur, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve bunun taşra teşkilatında unsurları vardır. İlbey'in “âfetçiliği” de buna dayanmaktadır. Yazar, bu kuruma orta mektep mezunu bir işçi olarak 30 Temmuz 1976'da girmiş, iki yıl sonra da sürveyan yardımcısı olarak memuriyete geçmiştir. İlbey, adı geçen bakanlığın il teşkilatı bünyesinde işçi, sürveyan, sürveyan yardımcısı, muhasebeci (geçici), teknisyen, memur gibi muhtelif görevlerde çalışmıştır. Yazar 2004'te, 50 yaşında kendi isteğiyle emekli olmuştur. Meslek hayatı boyunca âfetlerde, âfet taramalarında görev almak sûretiyle çeşitli seyahatleri olmuştur. 1978-79-80 yıllarında Kahramanmaraş'a bağlı köylerde âfet taramalarında görev almıştır. Ayrıca 1977'in Ağustos ayı boyunca Van'ın Çaldıran kazasında deprem sebebiyle görevlendirilmiştir.

Yazarın çalışma hayatı içerisinde lise ve üniversite eğitimini sürdürerek genel kültürünü ve entelektüel bilgisini, sürveyan yetiştirme kursu gibi meslek içi eğitim faaliyetleriyle de meslek bilgisini ilerlettiği mirasçılara bıraktığı evraktan anlaşılmaktadır. İlbey, sonradan ikmâlen Kahramanmaraş Endüstri Meslek Lisesi'nden 1988'de lise diplomasını, Anadolu Üniversitesi'nden de 2001 yılında önlisans diplomasını almıştır.

“Gâye Yazı Değil!”

Ahmet Doğan İlbey'in yazarlık hayatı, esas, 1981 yılında başlar. 12 Eylül öncesinin siyasî atmosferinin ortadan kalktığı, yazarın siyasî ve ideolojik temayüllerinin daha fikrî, derinlikli bir plana geçtiği bir dönem başlamıştır. Bu dönemde, arayışlarına cevaplar bulacağı ve fikrî,

edebî derinleşmesine vesile olacak tanışıklıklar meydana gelir. 1986 yılında şair Bahaettin Karakoç'un öncülüğünde çıkan Dolunay dergisi, bu fikrî ve edebî tanışıklıklara zemin olan muhiti oluşturur. Bir mülakatında yazar "İlk ciddî yazılarımız Türk şiirinin aksakalı usta şair Bahaettin Karakoç'un öncülüğünde çıkan Dolunay dergisiyle tecessüm ederek, bazı dergi ve gazetelerde kesintili olarak sürüp geldi." ifadesiyle derginin kendi yazı hayatındaki yerini ortaya koyar. İlbey'in dünyasında şair Abdurrahim Karakoç'un da özel bir yeri vardır. Benzer fikrî, sosyal tavırlara sahip olmanın getirdiği bu yakınlık, aynı mesken de veya muhitte bulunmasalar da İlbey'i "Abdurrahim Abi" diye andığı şaire yaklaştıracaktır. Hakkında muhtelif vesilelerle yazılar kaleme aldığı, konuşmalar yaptığı Abdurrahim Karakoç için istikbâlde kitaplaştırmayı umduğu bir dosyayı olgunlaştırdığı evrâk-ı metrukesinden anlaşılmaktadır. İlbey, seksenli yıllarda Kahramanmaraş'ta bulunan kalem erbabının birçoğunu gazete ve dergilerde yazmaya başladığı bu dönemde tanıdı. Bunlar içerisinde Ali Yurtgezen, Mehmet Narlı, Hasan Ejderha, Hasan Keklikçi, İsmail Göktürk, Cüneyt Cesur gibi isimlerle önce Kahramanmaraş Kültür Sanat ve Eğitim Derneği'nde daha sonra Türkiye Yazarlar Birliği Kahramanmaraş Şubesi çatısı altında yazarın "fikir dükkânı", "dükkân" ve "mağara" diye adlandırdığı muhitin oluşmasına öncülük etti. "Dükkân" onun dünyasını ifade eden bir irfan menbaı oldu. Bir mülakatında bunu "Yazı dostluğuna gelince, yazar olmak niyetiyle yola çıkmadım. Yarım asrı geçen yaştayım, Ali Yurtgezen Hocanın irfan mektebinde bir tâlib, bir şâkirdim daha, ne mutlu." cümleleriyle açıklar.

Ahmet Doğan İlbey'in yazı hayatında günlük, haftalık gazetelerin ve haber sitelerinin önemli bir yeri vardır. 1980'li yıllarda Kahramanmaraş'ta çıkan İstiklâl gazetesinde yazar. Bunun yanında Turizm, Hakimiyet ve Memleket gazetelerinde de yazıları çıktığı olmuştur. 1990'lı yıllarda Türkiye çapında yayın ve dağıtım faaliyeti bulunan Gündüz ve Yeni Hafta gazetelerinde yazdı. Ayrıca Kahramanmaraş Türk Ocağı bünyesinde çıkarılan bültenin yayın heyetinde yer aldı ve bu bülte yazılar yazdı. Gündüz gazetesinde "İçeriden Bakış" sütununda haftalık fikrî, siyasî ve edebî yazılar kaleme aldı. Bu gazetede 2000'li yıllarda internet haberciliğinin yaygınlaşmaya başladığı dönemde habervaktim.com'da yazılarına devam etti. Bu mecradaki yazıları daha polemikçi, üslûp bakımından daha sertti dolayısıyla bu dönemde çeşitli tartışmalara da girdi. Vefat ettiği sırada Yenisöz gazetesinde köşe yazmaya devam ediyordu ve yazılarından ötürü açılmış bir dava da neticelenmemişti.

Yazı hayatını, “Ahmet Doğan” adına 1990 yılından itibaren İlbey’i ilâve ederek Ahmet Doğan İlbey şeklinde sürdürdü. Ayrıca çeşitli sebeplerle Ali İlbey, Refik Hüzünkâr, Muzaffer Ali Meriç gibi müstearlar da kullandığı oldu. Yeni Düşünce, Dolunay, Gülbang, Yoldaki Kalemler, Dört Mevsim Maraş, Nizâm-ı Âlem, Alperen, YeniDünya, Haber Ajanda, Evelahir, Genç Edem, Tomurcuk gibi mecralarda edebî, fikrî yazılar; Gündüz, Yenihafta, Yenisöz, habervaktim.com gibi gazete ve sitelerde de siyasî, fikrî yazılar kaleme almıştır. Yazarın dünyasında ödüller “hatıralık”tır. Kendi mahviyetkâr üslûbu içerisinde bu fikrini “Hikâyeci değilim ama gönlümde yaşattığım muhayyel bir sahafın hikâyesiyle boy vermek için girdiğim Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması’ndan ve bazı kültür kuruluşlarından birkaç deneme ödülümüz var hatıralık.” şeklinde ifade eder. Yazar son olarak Türkiye Yazarlar Birliği’nden 2020 senesinde “Yılın Yazar, Fikir Adamı ve Sanatçıları” adıyla verdiği ödül merasiminde “Basın-Fikir” dalında ödül almıştır.

Eserleri:

- Bir Hüzünkârın Tahrir Defteri, Gümüşoba Yayınları, 2000
Bir Hüzünkârın Ömür Defteri, Fikirteknesi Yayınları, 2014
Müslüman Doğulunun Derûnu, Fikirteknesi Yayınları, 2014
Dil Kapısı’nda Yazılanlar, Fikirteknesi Yayınları, 2014
Millet Üstüne Düşünceler, Fikirteknesi Yayınları, 2014
Aldatan Cumhuriyet, Fikirteknesi Yayınları, 2014
Cumhuriyetin Karanlık Yılları, Fikirteknesi Yayınları, 2014
Kemalist Cumhuriyetin Zulümleri, Fikirteknesi Yayınları, 2014

BİRİNCİ BÖLÜM

“AHMET ABİ GÜLDESTESİ”

Ahmet Doğan İlbey'in Yazılarından Bir Seçki

Ömür Defterinden Bir Sayfa

Kimin hayat hikâyesini okuyacağını sanıyordun? Ömrünü bu milletin irfanına adayan bir tefekkür adamının mı? Batı düşüncesinin hafakanlarından ve a'raf'dan kurtulmayı tastamam başararak, azametli "fikir çilesini" tamamlayan bir edibin muhteşem mücadelesini mi? Vatan millet meselelerinden dolayı hapis hâne hücrelerinde verem olan fikirli bir dâva adamının göz yaşartıcı hayatını mı? Hayır!

Fikir ve irfan ehlinin dil kapısında tâlim eden ve dostluk akidesine sarılan bir hüznükârın hüznü ve cezbeli yazılarını okuyacaksınız.

Cehenneme giden yol sola bükülür, diyor âmâ üstadım Cemil Meriç. Âcizâne ben yolun sağına döndüm, yâni rahmânî olana... Kötü bir rüyanın bitişi gibi kalbî bir âfete benzer hayatım sona erdi. Yanlış istikâmette sürmüş olan bir hayatın faturasını bir çırpıda ödeyip ışığa, yâni Fikir ve Gönül Dükkânı'na iltica ettim. Ham zihniyetim ve idrakim ulvî yolda tâlim etmeye inkılâp etti ve bir hâlden bir hâle geçtim. Böylece yeni ve fikirli bir hayata başladım.

Bir mağaradayım. Eflâtun'un mağarası değil bu. Modernizmin mağarasında mıyım? Hayır! Kirli ve modern dünyaya karşı mukavemetli olmak için fikir ve gönül tâlimi yapılan bir mağaradayım... Yaşadığının şuurunda olduğum mânevî bir sığınak...

Sızıyı dost edindim. Bir Hocam'dan öğrendiğim fikirli ve mânevî sızılar hazret-i insan olmayı öğretiyordu. Yeni hayatımın sual ve cevapları, şiirleriyle hâlden hâle geçişimin safhalarını anlatan kalbimin şairinin, "Sen kitaptan mı yoksa aşktan mı geldin? / acıdan mı yandın yoksa yandın da mı acıyor?" mısralarında yatıyordu.

"Samson'un gücü saçlarındaymış" diyor âmâ üstadım. Benim gücüm tasavvuf türküleri eşliğinde yazılar yazmakta... Yeni istikâmetim, sokağa çıkıp haydut olmaksızın dost hânemde dost ve hüznü yazıları yazmak... Mânevî hüznünlere gark eden, dostluk bezmine çağırın ve gö-

nül yârânına Cuma Kapısı'ndan kâm almış yazılar sunmak... Dostluğun pîri Fethi Gemuhluoğlu'nun kelâm-ı kibarından ilham alarak yazılarla da "hüznüm Allah'adır benim" diyebilmek ve Bir Hüzünkârın Ömür Defteri'ni tamamlamak...

Aşk dağının yücelerine çıkmaktır muradım. Efendimiz Aleyhis-salâtüvesselâm'ın hüznünden neş'et eden hüznle erimiş bir hâlde varmak Hakikat Kapısı'na... Âhir ömrümde milletime, medeniyetime ve hayatın anlam bilgisine Ali Yurtgezen hocanın ilim ve irfan pence-resinden bakabilmenin bahtiyarlığını yaşıyorum.

Hazret-i Peygamber Efendimiz'e Arz-ı Hâl

Zamana kendinden bakılan
Bütün zamanı kendinde gösteren ayna
Aynasında iki dünya huzurunu bulduğum Efendimiz
Önce kuşların yuvası bozuldu dünyâda
Ufuklarından çekildi fecir pırıltıları
Bir çiçekle, bir yüreğe insafı yok zamanın
Bir çılglık yükseliyor dünyâdan
İnsanların ruhu mâsiva pazarında
Dillerinden karanlık akıyor
Çiğniyorlar Hak muştulayan mabetleri
Sulara gam düşmüş hilkatine kir karıştığından
Kötülük, zulüm ve korku kol geziyor
Mâveraî geceler kör bir kuyu artık dolunaysız
Şimdi her şey sırrına aykırı dünyâda
Ne saadet asrında doğan güneş doğuyor her sabah
Ne muhabbetin kaynağı bugün levh-i mahfuz
Bühtan satan harâmiler dolaşüyor has bahçede
İz kalmadı "levlâke levlâke" sırrından
Virâneye dönmüş dünyayı yeniden gülden terinizle
Vahiy medeniyetine döndürünüz
Sen'i çok göresim geldi Resûller Resûlü!
Yüreğime dermân olan kokunuzu özledim
Rüyalarım giren Hira Dağı'ndaki ayak izlerinize

Sevr Mağarası'ndaki dokunduğunuz yerlere dokunmak istiyorum
Güzellikleri katleden çirkinlikleri
Yok edilen merhamet duygusunu
Yürek yakan savaşları, insanların kıyıcılığını
Ümmetin adam sıkıntısı çektiğini
Müslümanların birlik olamadıklarını
Yüreğimi kanatan bütün olup bitenleri

Makam-ı huzurunuzda anlatmak istiyorum
Yüce aşkları, temiz fitratları bozan
Kirli insan medeniyetlerinden
Kaçıp Medine-i Münevvere'de yaşamak
Ve kalp âfetlerine uğramadan
Ravzâ-i Mutahhara'da kalpgâhınıza sığınmak istiyorum
Bu âcizin boynunda vebal olan insanların
Günahları ve günahlarım için şefaât istiyorum
Huzurunuzda diz vurup af dilemek istiyorum

Allah'ın, Kalbine Baktığı Efendimiz

Allah'ın, kalbine baktığı
Cebrail a.s'ın, göğsünü sıktığı Efendimiz
Hira'da başlayan sızılarınızla tâlim ediyorum
Gül alıp Gül satıyorum her seher vakti
Gül kokulu terinizi, ulvî sızılarınızı toplayıp yüreğime
Âhiretime azık yapıyorum
Bütün dâvam sızılarınızı yaşatmak
Ne mutlu Sen'den sızı alabilenlere
Dünya onlarındır, âhiret de onların olacak
Sana salât ü selâm ederken matematik biter
Akla veda edilir, dörtten üç çıkarsa bir kalmaz
Sana salât ü selâm ederken nimete gark'olunmaz
Sana salât ü selâm ederken su içilmez
Su ateşi söndürür, ateşli bir hâldir içimdeki Sen'den
Bütün âzalarım ateş topağı gibi aşka kesilir

Sana salât ü selâm ederken gülünmez
Ebubekirce (r.a.) hüzünlenilir

Tut Yüreğimi Efendimiz Yüreğim Sana Muhtaç

Huzurunda bulunamadığım Efendimiz!
Dilâsâ bir güldesteydi Veda sözleriniz
Dildâr öğütlerdi gönül kapıma bıraktıklarınız
Asr-ı saadet hasretiyle döktüm Eyyüp gibi gözyaşlarımı
Yolunuzu gözledim hep kandil gecelerinde
Âsumâna yükselen, kelimelere dökülen dualarım
Mübarek yüreğinize sokulmak içindir
Tut yüreğimi Efendimiz, yüreğim Sana muhtaç
Efendimiz'e olan hasretim ulvî ateş gibi
Yüreğimi sarıp dilimden çıkıyor
Dolunaylı bir seher vaktinde salât ü selâm edip, Efendimiz'e yol-
ladım
Efendimiz'in dâr-ı bekâda tebessüm ettiğini söyledi kalbim
O tebessümden sonra her yer Efendimiz, her yer Gül
Bütün zaman hasret, bütün zaman Efendimiz oldu
Mâsivayı terk ettim, gönül aynamı cilaladım

İmanımı kavî kıldım, dünyayı sırtımdan attım
Mum'un etrafından dönen Pervâne'yim şimdi
Mum'un, yâni Efendimiz'in ateşinde yanma tâlimi yapıyorum
Geceler boyu gönlümde ateş, dilimde Gül'ün adı...
Bir gün vuslat gecesine döner
Sevgili Gül tebessüm eder diye beklerim hep
Efendimiz'in mübarek yüzüne bakacak yüzüm olsun diye
Gönlümdeki ateşleri, hüzün ve gözyaşlarımı biriktiriyor
Âhiretin kapısına varıp divâne gibi
"Açın kapıları" demeye hazırlanıyorum

“Türk, Müslüman Olduğu İçin Değerlidir.”

Necip Fâzıl'a göre Türk, Müslüman olduğu için ümmet yanında değerlidir.

Bunun içindir ki bu muhtevayı taşıyan Türk'e büyük kıymet biçer: “Ruhumuzla, îmanımızla mensubu olduğumuz aziz Türk milletinin hak ve haysiyet dâvacısı olarak Türk için orta yol, yarım oluş yoktur. Türk, olunca her şey olmağa, olmayınca hiçbir şey olmamağa mahkûmdur. İslâm'ın zaferi, Türk'ün olmasına bağlıdır.” (Çerçeve, s.64)

Târif ettiği mânada “Türk” mefhumunun içini doldurmak yüzyılımızın hayatî ve zaruri bir üst kimlik meselesinin hal yoluna girmesi demektir. Türk hüviyetiyle ırk ve kavmiyet derecesinde bir isim değil, İslâm'ın içinde eriyerek kavim üstü Osmanlı-Türk hüviyetiyle tecesüm etmiştir. Bu hüviyet öyle bir hüviyet ki bünyesindeki kavimleri millet sıfatının içinde barındırmaktadır. *Bâbîâli* kitabında yer alan “Biz, Türk'ü Müslüman olduğu için sevecek ve Müslümanlığı nispetinde değerlendirecek bir milliyetçilik anlayışının peşindeyiz...” sözleri kimlik meselesini halledememiş Türkiye için son derece önemlidir.

Türk Irkta Değil, Müslüman Oluşunda Aranır

İslâm'la temellendirdiği Türklük telakkisini yaşadığı bir misâl-le açıklar: “Bir gün evime, Kenya'lı, kuzgunî siyah bir zencî gelmişti. Odama girerken beni Müslümanca selâmladı ve benimle, hem de ecnebi bir lisanı vasıta ederek dertleşmeye başladı. Birkaç saat içinde bu zenciye o kadar ısınmışım ki, siyah kehribar yüzünü bile bembeyaz görmeye başlamışım. Düşünmüştüm ki, şimdi bu zencî, Romanyalı Hristiyan bir Gagavuz Türk'ü olsaydı her türlü ırkî ve uzvî eşlik içinde acaba bana ne kadar yabancı görünecekti? O halde milliyetçiliği ırkî ayniyette değil, ruhî muhteva eşliğinde görmek gerekir” (Çerçeve-3, s.207)

Yaşadığı bu hâtırasından da anlaşıldığı üzere Türklük anlayışında ırkçı ve kavmiyetçi değildir. Üstadın mevzu edildiği bir yazıda bizzat yaşadığımız bir misâli aktarmak haddimiz değil, fakat Türklük mevzuuna son derece tesirli bir misâl olacağına inandığım için anlatmak istiyorum: Türkiye’de yüksek tahsil yapan Somalili Mahmud simsiyah teninden nur saçan bir ümmettaşımızdır. Kendisini, cezbeye kapılarak “Anadolu’nun Somali kasabasından bir Türk...” diye takdim ederdi. Öyle ki, aydınlık saçtığı simsiyah teninin altında fikirleriyle, tarih şuruyla hâlis bir Müslüman Türk... İslâm’ın hâmisi ve ümmetin temsilcisinin Türk olduğuna îman etmişti. Öğrendiği temiz Türkçesiyle Türk tarihini, edebiyatını ve şahsiyetlerini benim diyen Türk insanından daha iyi biliyor, daha şuurlu bir inançla seviyordu. Kim kalkıp da bu insana teninden dolayı “Türk değildir!” diyebilir?

“Türk’te düzelince her yerde düzelir”

Türkler, Doğu ve Batı hesaplaşmasında topyekûn Doğu’nun mümessili olmuşlardır. (İdeolocya Örgüsü, s. 63) Bu sebeptendir ki Türklüğü kavmiyetçi ve seküler ulusalcı kimlik zannedenler ve Türk’ü dışlayan siyasî İslâmcılar üstadın şu sözleri üstüne çokça düşünmelidirler: “Türk’te bozulan ancak Türk’te düzelebilir. Türk’te düzelince de her yerde düzelir ve her yeri düzeltir. Türk’te her şey bozulunca ondan kopma parçalarda da bozulacağı ve her biri maketlik bir kopyanın eseri olan Batı kölesi güdücüler elinde şimdiki hâle geleceği (sosyolojik) bir kanun icabıydı; ve hâkim millet Türk’te başlayan bir bozuluşun bütün cüzlere sirayet edeceği (...) belliydi” (a.g.e., s. 421).

“İslâm’ın ayağa kalkması Türklerin dirilişiyle mümkündür”

Türk’ü, Büyük Doğu fikriyatının sâdik hizmetkârı sayar. Kavmî yaklaşımlardan uzak ruhî bir bakışla dirilişin Türklerle gerçekleşeceğine inanır. Ona göre, İslâm ümmetinin ayağa kalkması Türklerin yeniden dirilişiyle mümkündür. Emevî ve Abbasilerden sonra Müslüman toplumlardan hiçbiri, “devlet-i ebed-müddet” anlayışına sahip Türk müstesna, devlet kurabilmek gücüne ulaşamamıştır. Abbasilerden sonra Türk’ün eline geçen İslâm’ın kılıcı, şimdi fikir kılıcı olarak Türkiye’de parlamalıdır. (Rapor 10, s.40)

Üstadın, ümmet yerine Türk milleti mefhumunu sıkça kullanmasını tenkit edenler, İslâm âleminin yirminci asır sonrası çözülüş şartlarını hesaba katmadıkları gibi, ırk mânasına gelmeyen Türklerin siyasî tavır ve medeniyet olarak millet kavramını temsil etme mesuliyetini

bin yıldır taşıdığını dikkate almayanlardır. Mefhumların asliyeti değişmez. Fakat asırların getirdiği şartlardan dolayı mefhumların taşıdığı mânâ ve muhtevayı temsil eden fail ve kurucular değişebilir. Bin yıldır Türklüğün Müslümanla aynı mânâ taşımasının verdiği bir hakikatle millet mefhumunu Türkler için kullanmak mefhumu muhalif değildir.

“Türk'te İslâm'ı, İslâm'da Türk'ü tasfiyeye çalışanlar”

Türk kimliğini bu mânâda kullanmayan içimizdeki beynelmilel İslâmcılarla ulusalcı seküler Türkçüler, Türklerin Müslümanla aynı mânâyaya gelen millet kimliğine karşıdır. Üstada göre, Türk'te İslâm'ı, İslâm'da Türk'ü tasfiye etmeye çalışanlar Batılılaşmış aydınlar ve idarecilerle beyinleri tavla zarı kadar küçülmüş ham softa, kaba yobazlardır. (İdeolocya Örgüsü, s.420)

“İslâm'sız Türk'ün hiçbir değeri yok”

Ona göre Türk'ten önce İslâm'ın sahip olmadığı “maddî hamle, iş ve hareket Türk'ün İslâm'ı kabulünden sonra da İslâm dünyasına mâl olmamış, tersine bu kabiliyetlerle İslâm'ı birleştiren Türk, İslâm'ı kendisine mâl ederek onun temsilcisi olmuştur.” (a.g.e., s.133)

Hülâsa-i kelâm; üstada göre İslâm'sız Türk'ün hiçbir değeri yok. Türklük ve İslâmiyet iki kutup yıldızıdır. Türklük ve İslâmiyet birbirini tamamlayan iki aslî unsurdur. Birini ötekenden ayırmak, tek başına kalana ihânet etmektir. Bu dâvaya gevşek duranları “Biz gerçek Türk varlığının, Türk tarihinin, Türk ruhunun son ihtiyat akçasıyız! Bu akça da sokağa atıldı mı, paydos!” diyerek ikaz eder. “...Ey Türk ruhumun atomu! Çatla ve idealinin baş harflerini göklere yaz!” diyerek İslâmiyetin hâmisinin Türkler olduğunu ve dirilişin Türklerle başlayacağını haykırır.

Yüreği Yanında Olmak

İnsan, attığı her adımda, varacağı yahut ulaşmak istediği her menzilde, muhatap olmak istediği her insan karşısında önce yüreğini yoklamalı: Yüreğim yanımda mı?

Hâdiseler, fikirler, toplum meseleleri ve kavramlar karşısında insan, çok zaman dirençli ve bilgili olduğu vehmiyle hazırlıksız yakalanır. Anlaşılır ki sadece bilgi donanımı ve belli bir fikir, inanç ekseninde bulunmak yetmez. O fikir ve inancın kendisini zihniyet ve yüreğe özümsetmek ve yaşatmak lâzım gelir. Yâni yaşamak ve bir hayat üslubu hâline dönüştürmek. Bir insan olarak, verilen vaktin her anını dakika dakika, zerre zerre yüreği inancıyla tutuşmuş bir hâlde yaşamak; eşya, insan ve hâdiselere öylece yansımak...

Fikir ve inanç ekseninde sırf kelle gösterenlerin, simsarlık ve nüfuz ticareti yapanların toplumdaki müessiriyeti, iç oluşu ve “yüreğe yaslanan insan” modelini hepten olumsuz yönde etkilemiştir. Samîmiyetsizlik, riyâkârlık gibi bir süre sonra böylelerinin gerçek yüzü ortaya çıktığında bu kutlu yolda bir adım ileri gidilmeye çalışılırken iki adım geriye düşülmüş olacaktır. Çünkü her insanın yüreği yanındadır?

Eşref-i mahlûkat olmanın mihveri, yüreği yanındadır. Bir fikri, bir dâvâyı kucaklarken, bir çocuğu severken, bir kuşa tüfek çekerken, eşya ve hâdiseleri sorgular ve sahiplenirken müslümanca olun sarıp sarmaladığı yüreğin her saniye yanındadır olmasını bilmek, bilmek! Kirli ve kapitalist çağın her bir yana sirâyetinden uzak kalabilmenin zorluğu elbette bilinir. En çetin yerli fikir ve bilgilerle kuşanmış birisinin dahi kirli ve materyalist çağ karşısında pes ettiği bir vasatta daha çetin ve daha mukavemetli olanı kuşanmak gerek. İslâm’ca olun bütün sirâyeti ve varlığıyla doldurulmuş bir yürekle çıkmak lâzım bu kapkara çağın karşısına.

Bilgi ve fikir zırhlarını delip geçen bizim olmayan bu hayât kar-

şısında tek tutunacak ölümsüz silahımız yüreğimizi her saniye yanımızda bulundurmak. Yüreğimizi İslâm'ca iksirin sürekli dolaşım yaptığı bir ulvî ateş nahiyesi yapabildiğimiz bütün vakitler, gerçek insan mânasında güçlü olduğumuz vakitlerdir. Ol vakit böyle bir yüreğe ne dayanır? Siyasetteki ikilik ve yalan mı? En güzel ve neşideli kelimelerden derin şiirler ve kitaplar yazıp da adam olamayan şâir ve yazarlar mı? Kuşlara ağıt yakan ozan-şâirlerin ava çıkması mı? Her söz başında âyet ve hadîslerden örnekler verip de kapitalizmin rüyâsına yatan ve övgüler yağdıran Müslüman münafığın cilâli görüntüsü ve imajı mı?

Mukavemetsiz yüreğini kirli çağın makine dişlilerine kaptırmış zavallı insan, şekil ve gelenek cihetiyle hangi inanç ve fikir manzûmelerini sahiplenirse sahiplensin, bir çağdaş köle olmaktan kurtulamayacak, bir "homo ekonomikus"tan farkı olmayacaktır. Dinin ve millî unsurların en renkli ambalajlarına sarılıp sarmalanan bir insan eğer yüreği yanında değilse sırf "imajım tamam" sahteliğiyle aç komşusunu unutmaz mı? Ya on adım ötedeki eğreti meskenlerde oturan kavruk insanların yoksulluğunu unutup lüks mâlikânesinde insan azdıran yemekleri koklayarak "imanı kurtarma" tâlimi yapmak sahteliğine düşmez mi? Bütün dertlerin, acıların, yalanın, riyâkârlığın, adam olmazlığın, merhametsizliğin, fikir, dâvâ ve siyasette mesafe alamamanın ilacı yüreği yanında olmaktır. Yüreği yanında olmak, kirlenen her çağın arkasından bir yeni çağı çağırmak ve Müslüman-Türk'ün yüreğini yeniden müslümanca doğrultmasıdır.

Sırf dış cephesiyle bir yiğitlik ve pervasızlık değildir yüreği yanında olmak. Yunus inceliğinde incelmek, kendi evinin yanmadığına şükredip de sonra kırk yıl bu şükrün izâlesi için yanıp tutuşan Cüneyd-i Bağdadî'nin Allah aşkı gibi alevli olmak, dahası ömrü boyunca İslâm'a ait fikrini ve mücadelesini, nice fikir devlerini tesir altına alan Batıcı resmî ideolojiye yamamadan ve teğet bile geçmeden dümdüz sürdüren Bediüzzaman'ın imanını ve celâdetini yüklenmektir.

Kirli çağı, kalp âfetlerini ve toplumsal çözülüşümüzü ok gibi delip geçecek bir soru: Yüreğin yanında mı? Yahut her insanın yüreği yanında mı? Evet bu soru, her insanın beyninde yoğunlaşmaya başladığında Müslüman Türk inkılâbının ayak sesleri duyulmaya başlayacaktır. Geleceğin Türkiye'si bu sese, bu seste yüreği yanında olanlara gebe ve muhtaçtır.

Allah'ın Bir İkramıdır Ölüm

Allah zü'l celâli ve'l ikrâm'dır ve ölümün ilâhî bir ikram olduğunu, herkesin öleceğini buyuruyor: "Muhakkak sen de öleceksin (Habîbim), onlar da elbet ölecekler." (Zümer Sûresi, 30. âyet, Kur'ân-ı Hâkim ve Meâl-i Kerîm, Hasan Basri Çantay, Cilt:2, s. 827)

Bu ilâhî emrin ateşiyle mağaramda, yâni تنها odamda her gece zikrettiğim mânevîyatlı bir söz var dilimde: "Allah'ın bir ikramıdır ölüm."

"Ölüm, dostu dosta kavuşturan köprüdür"

Ölüme dair içimi mutmain ve güçlü kılan bir başka söz de âlimlerin, âriflerin sıkça nasihat ettiği "Ölüm, dostu dosta kavuşturan bir köprüdür. Bu köprüden geçmeyen Sevgili'ye kavuşamaz." sözüdür. Bu sözü her okuduğumda cezbeyle kapılıyor ve Karacoğlan gibi "Gene mi geldin ben senden kaçarken / Var git ölüm bir zaman gene gel" demiyorum.

"Ölünüz ölünüz bu ölümden korkmayınız!"

Doğruyu Allah bilir ki fakir, dünyadan soğudu. "Ölülerimiz bizi bekliyorlar", bir an evvel hayırlısıyla ölelim, derim. Ölmeyi aklına getirmeyenlere Hz. Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'in birinci cildindeki (S.441-443) sözlerini hatırlatmak lâzım. Bendeniz Hz. Pîr'in bu sözleri üzerinde sıkça tâlim ederim:

"Ölünüz, ölünüz; bu aşk uğrunda ölünüz! Aşk uğrunda ölürseniz, bedenle yaşamaktan kurtulur, baştanbaşa ruh olursunuz! Ölünüz, ölünüz; bu ölümden korkmayınız! Çünkü ölümlle su kirli topraktan kurtulur, göklere, ötelere yükselirsiniz."

Dîvân-ı Kebîr'in ikinci cildinde "Ölüm kaşla göz arasında; onu hatırlamaktan bile bize daha yakın!" (s.13) diyen Hz. Mevlânâ bir ölüye şöyle

seslenir: “Şu kirli dünyadan göklere doğru yüksel, rûhun şâd olsun, öterlerde mânevî yürüyüş yap! Kötülüklerle dolu, günah ateşleri ile yanıp kavrulan bu dünya şehriden sıçradın, çıktın. Neşe ile kurtuluş evini yurt edin, orada yaşamaya başla!” (Divân-ı Kebîr, 3. cilt, s.144)

Hangi bâtil din ve felsefe söyleyebilir ölümün bu kadar güzel ve gerekli olduğunu? Hangi dünya görüşü ve ideoloji ölümün böylesine kutlu olduğunu savunabilir?

Mezarları sevme tâlimi yapmak

Mezarlıkları sevme tâlimi yapıyorum. Yûnus Emre Hazretlerinin mısralarını üç beş kez okuyup öyle çıkıyorum mezar ziyaretlerine. Ölüm ve mezarlık bir gül bahçesi gibi içimde şimdi. İmâm-ı Rabbânî Hazretlerinin (Mektûbât) “Ölümden bahsetmek sünnettir. (...) Ölüm, sevgiliyi sevgiliye kavuşturan köprüdür” sözünü idrak edemeyen kişi ölümü Müslümanca idrak edememiştir daha.

Bu muhterem zâtın şu sözlerini her gece okuyarak gönlüne koyamayanlar yüreksizdir: “Ölüm Müslümana hediyedir. Ölüm, ölmemek üzere doğuştur. Ölüm olmasaydı bu hayat hiç çekilir miydi? Ölüm, Müslümanın teselli kaynağıdır, hasretidir.”

Azrail aleyhisselâm kapıyı çalınca açmam diyemeyiz

Azrail aleyhisselâm kapıyı çalınca, açmam diyebilir miyiz? Muhakkak ki açacak, hoş geldin diyeceğiz. Niye bana geldin, filana varmadın diyemeyiz. Hâlâ ölmediyse sevinmeyelim. Belki yarın, belki yarından da yakın bir vakitte ecel kapımızı çalabilir. Ölümden korkanlar, Azrail aleyhisselâm’ı âyet üzere bilmeyenlerdir. O güzel meleği “canımızı almaya gelen ölüm meleği” diye tasavvur edenler modern câhillerdir. Lâdinî zihniyete sahip bu zümrenin kullandığı, “Azrail’i atlattı”, “Azrail’e çelme taktı” gibi sözler Azrail aleyhisselâm’a ve îmanın şartlarına hürmetsizliktir. Bediüzzaman Hazretleri “Şuâlar” adlı eserinde Azrail aleyhisselâm’ı “sevdiğini” anlatır: “Bir gün bir duada (...) herkesi titreten ve dehşet veren Azrail namını zikrettiğim vakit, gayet tatlı ve tesellidâr (teselli veren) ve sevimli bir hâlet hissettim, ‘Elhamdülillâh’ dedim, Azrail’i cidden sevmeye başladım.”

Azrail aleyhisselâmı gönülden çağırarak

Hız. Mevlânâ’nın gözünde Azrail aleyhisselâm bir can dostudur, bizi sahibimize götürececek bir eldir, bir müjdecidir: “Yakına gel, yakına gel! Ey be-

nim canım! Ey benim sultanımın habercisi! Emredilene yap! Allah isterse, ‘Sen bizi sabredenlerden bulacaksın’ diye çağırır.”

Kalbini ve şuurunu modernizme kaptıran zavallılardan Azrail aleyhisselâmı gönülden çağırın çıkabilir mi? “Rabbimiz, beni kendi hazretine dâvet ediyor. Artık gitmek zamânıdır. Yâ Azrâil! Çabuk ol! Beni Rabbime çabuk kavuştur!” diyen Hz. Mevlânâ’nın derûnunu anlayabilir mi modern insan? Üstad Necip Fâzıl’ın sözüyle “Azrail’e hoş geldin” diyebilmekte hüner.

Seyyid Abdülhakim Arvasi Hazretlerinin anlattıklarını her Müslüman her gece zikretmelidir ki Azrail aleyhisselâm’ın, dünya ehlinin anlattığı gibi korkunç değil, müşfik bir elçi olduğu kalplerde yer etsin: “Allahü Tealâ’ya kavuşturduğu için, ölüm sevilir. Sevdiğim kimse- nin kalmasını da, ölmesini de severim. Dost dosta kavuşmak istemez mi? Azrail aleyhisselâm İbrahim aleyhisselâmdan rûhunu almak için izin istediğinde, ‘Nasıl olur, dost, dostun canını alır mı hiç?’ dedi. Allahü Teâlâ, Azrail aleyhisselâm ile haber gönderip, ‘Dost dosta kavuşmaktan kaçınır mı?’ buyurunca, ‘Ya Rabbi, rûhumu hemen al!’ diye dua eyledi.”

“Selâm Azrail’e, doğan bebeğe / Selâm tatlı sona...” diyen şair Abdurrahim Karakoç gibi Azrail aleyhisselâmı tevekkülle karşılama ve selâmlama tâlimi yapmalıyız her gece. Bir veli zâtın, “Ben Azrail aleyhisselâmı Cebrail aleyhisselâmdan daha çok seviyorum, çünkü o beni Rabbime kavuşturuyor” sözündeki îman gücünü yakalayanlara tâzimde bulunmalıyız.

“Evvel giden ahabba selâm olsun erenler”

Ölüme Müslümanca inanan için böyle güzeldir ölüm. İnsan sözüne ne hâcet, âyet buyruğudur: “Her nefis ölümü tadacaktır.” Ölmeyi cezbe hâlinde bekleyenlere ve bizden evvel ölüp asıl vatana vâsıl olanlara Yahya Kemal’in mısralarıyla derim ki: “Tekrar mülâkî oluruz bezm-i ezelde / Evvel giden ahabba selâm olsun erenler.”

Ali Hocam Yazısı

Ali isminin çağrışımı her insan ve cemiyette farklı olabilir. Kimine göre bir mübarek zâtın, bâzısına göre bir gönül dostunun ismidir. Bazen de gönülden bağlanılan sahil-i selâmet bir mürşid-i kâmindir. Hz. Peygambere ümmet olmuş, İslâm medeniyetinin içinde erimiş Türk, Kürt, Arap, Acem, Pakistanlı, Afganlı, Mağribli ve Habeşli olarak Ali isminde insanlar vardır. Herkes bir cihetten Ali ismindeki kişilere bir ünsiyet ve bir kurbiyetle bağlıdır.

Malûmdur ki Ali isminin necip milletimizde ilim, irfan ve fazilet sahipliği bakımından isim ve sıfat olarak nice değeri vardır. İlk dönem Müslüman ceddimizden neşet eden Ali isminin hususiyetlerine gönül bağı vardır milletimizin. Bu millet Ali ismine meftundur. Sâlih ameliyle temayüz etmiş Ali ismindeki her kişiye meftun olunabilir, yakınlık duyulabilir.

Hz. Ali'den başlar bu sevgi ve tazim. Mescid-i Haram'ın kırk yedi giriş kapısından biri de "Ali Kapısı"dır. Ali ismi, ilmin ve sadâkatin kapısı olarak O'nun yüce şahsiyetinde sembolleşmesiyle ümmet mensupları, mürüvvet sahibi olsun, Ali gibi cömert ve murtaza olsun, âliabâ'nın ve ehlibeyt'in mânevî sulbünü taşıyın, faziletli, haysiyetli ve ilim sahibi olsun diye çocuklarına Ali ismini koymuşlardır. O'nun mübarek vasıflarından dolayı "cömertlikte Ali'sin sen" mânasında sayısız mısralar yazılmış ve sıfatlar yapılmıştır. Ali isminin dinimizden ilham alan edebî köken ve mânalarını yad etmek istiyorum. Âli: Ululuğu, yani yüceliği ve seçkinliği olandır. Bu isim ve mânaya bağlı birçok güzide sıfatlar ehl-i irfan sahibi ve mübarek şahsiyetlere atıf yapılmıştır: Alibaht: Talihi yüksek, Âlicâh: Yüksek rütbeli, Âlifitrat: Yüce yaradılışlı ve güzel huylu, Âligüher: İtibarlı ve değerli, Âlihimmet: çok iyiliksever ve yüce himmetli, Âlimekân: Yeri ve rütbesi yüksek olan, Âlinazar: İleri görüş-

lû, Âlinesep: Soylu, Âlişan: Şan ve şerefi yüksek, Âlikadir: Kıymeti yüksek, Âlitebâr: Mübarek soylu, Âlicenap: Yüksek karakterli, haysiyetli, cömert ve küçüklüğe meyli olmayan.

Evvelemerde Ali ismine meftunluğumun, İslâm akaidi ve ehl-i sünnet dışına çıkmış bâzı âdet ve anlayışları olan belli bir toplulukça inanç hareketi hâline getirilerek özünden uzaklaştırılan anlayışla alâkası yoktur. Bu hâl içerisinde büyük gönül dostum âlim ve ârif insan Ali Hocam'ın şahsiyetinden ve dostluğundan mülhem bir dost yazısı yazmaktır maksadım. Tarihten bugüne şiir ve türkülerimizde Ali isminin tedaîleri, bu isimle yapılan tamlamalar ve sıfatlarla yapılan yüceltme duygularının gönüllerdeki tesirini öğrendikçe düşündüğüm yazının değeri daha da büyüdü.

İsmi Ali olan her insan mutlaka iyi ve güzel yaratılışa sahiptir şeklinde dogmatik bir anlayış içinde değilim elbette. Üstad Necip Fazıl'ın ifadesiyle «İstiklâl Mahkemelerinin reislerinden Kel Ali, Kılıç Ali, Necip Aliler... Ali isminin mânada ve kelimedede delâletine ters tarafından mazhardır.»

“Ali gibi er gerek işbu sırra eresi”

Ali isminden gâyetim, derûnumda fikirli ve irfanî izler bırakan, karakter âbidesi olarak yaşayan Ali Hocam'ın yürekte kuşatıcı dostluğudur. Hep ona benzemeye, onun mezziyetlerini kuşanmaya çalışırım. Yüreğimde daima ona meftuniyet ve imrenme vardır. Fakirin onun makamına erişmesi ne haddine. Yunus Emre'nin dediği üzere: “Yürü, var ebkem ol ey ne sâlûsluk satarsın? / Ali gibi er gerek işbu sırra eresi.”

Diyor ki: Sen daha hamsın, ilim ve irfan sahibi değilsin. Vakti gelmeden konuşma, dilsiz ol (ebkem), irfan yolunun müdavimliğinde sebat et. Ta ki o dost gibi irfan ve hakikat sahibi olana, yani sırra erene kadar. O ulu kişi, bu mısralarıyla şakirtliğimi pekiştirmemi istiyor. Eyvallah.

İsmi Ali olan bu hususiyette bir insan her cemiyette vardır. Başka diyarlarda da herkesin ortak paydası olan, sevgisinde ve erdeminde birleştikleri Ali Hocamlar vardır muhakkak. Bu mânada Ali isminin zarfına ve mazrufuna mâlik olanları âcizane anlatmak istedim.

“Ben tellâlüm pazar başım Ali'dir”

Bin yıllık ruh ve mânamızı nağmelendiren mübarek türkülerimiz ve ağıtlarımızın yanında tekke edebiyatımızdaki miraciye ve mersiye-

lerde Hz. Ali'nin mâneviyatından başlayan gelenekle Ali ismine atıflar yapılır: "O cihanda bu cihanda / Ali'ye saydılar bizi", "Ali'yi gördüm Ali'yi" ve "Ali imdadıma gel yetiş" gibi türkü sözlerinin yanında "Derdimi desem Veliye / Derdimden döndüm deliye / Neler ettiler Ali'ye / Gam yeme gönül gam yeme" gibi Ali üstüne söylenmiş türküler, fakiri pek mahzun eder.

"Aynaya baktım Ali göründü gözüme" sözünü, ehl-i sünnete olan aidiyetimden âri düşmeksizin vecdle söyleyerek manevî bir hoşnutluk duyarım. Sezai Karakoç'un "Çocukluğum" başlıklı şiirini Ali ismi geçiyor diye coşkuyla okurum. "Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde / Binmiş gelirdi Ali bir kırata / Ali ve at gelip kurtarırdı bizi darağacından / (...) Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü / Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman / Ali olmaksızın bir sedef her çocukta."

Öyle ki Üstad Necip Fazıl'ın bir şiirindeki «Bir idamlık Ali vardı asıldı / Kaydını düştüler mühür basıldı» mısralarına gelince kalben rahatsız olurdum. Nerede bir ilim ve irfan aşkından kemâle ermiş karakter âbidesi birini tanısam; hangi yörede yetim ve garip sıfatını taşıyan bir gönül insanı görsem, isminin Ali olabileceği inancı var içimde. Köy ve kasabalarımızda adını sorduğum birçok ihtiyar ve eski zaman adamlarının adlarının çokça «Yetim Ali», «Garip Ali» olduğunu öğrendiğimce yüreğim sızlardı.

Büyüklerimiz anlatırlardı, Anadolu'da babası Yemen Harbine gittikten sonra doğan oğlan çocuğuna, babası dönsün veya dönmesin "Yetim Ali" ismini koyarlarmış. Birçok ismin başında ve önünde hep Ali ismi çıkar karşımıza. Ali Osman, Ali Haydar, Ali Kemal, Mehmet Ali, Hacı Ali, Hasan Ali gibi nice isimlerimizin ahenk ve hecesine "Ali" sesi hâkimdir. Buralarda yetişen Ali'ler yürekli ve celâdetli olup özü sağlamdır.

Bütün bu insan manzaralarıyla bütünleşen gönlüm, Ali Hocam'ın dostluğundaki mânaya doğru yöneldikçe daha bir kavîleşiyor. Yalnız iyi meziyeti anlatamaz onu; güzel dost, ince dosttur o... Aynasında kalp huzurunu ve iki dünya hayatımın dengesini bulduğum efendi dosttur. Efendi kelimesi tek başına onu ifade etmeye yetmez. Süssüz, şöhret âfetinden uzak bir çağ dervişidir. Bir şair dostumun dediği gibi: "Hem aşktan gelmiş, hem kitaptan."

Akıcı, sarıh ve sâde bir üslubu vardır. Derûna işleyici, sakın, vakarlı ve itimat telkin eden bir sesle konuşur. Sohbetlerde durduk yere söze karışmak âdeti yoktur.

Yalnızca mevcudiyetiyle, sükûtu ve bakışlarıyla da bulunduğu meclisi doldurur. Sohbetlerinde kelimeler ve cümleler, “hendesî bir disiplin içerisinde” birbirine boşluk yapmadan bağlanarak zengin fikir ve mânalardan örülü bir metin meydana getirerek âsudeliğin ve vakarın fikirle terkipleştiği bir mûsikî ahengi oluşturur. Sarahat ve selâset ihtiva eden sohbetlerinde boş ve klişe sözler duyamazsınız.

İlmîni ve irfanını hayatlaştıran bir insan

Asırlardır cemiyetimizde önder olarak iki türlü insan tipi hep var olmuştur: “Değerliler” ve “önemliler.” “Değerliler”, bizzat kendi varlık ve meziyetlerinden dolayı ortaya koydukları ile bütün insanlığa faydalıdırlar ve geçici değildirler. İrfanımızda bu tipe insan-ı kâmil denir. “Önemliler” ise sadece rütbelerinden ve atanmışlıklarından dolayı devletten geçinen ve oradan sağladıkları yetkiyle hükmeden bürokrat, asker vb. zümredir ki, bu sayede kendilerini “önemli” olarak cemiyete dayatırlar. “Önemlilik” geçicidir ve ondan insanlığa bir şey kalmaz. O dost, ilminden ve şahsiyetinden herkes istifade ettiği için “değerlidir.”

“Kabusnâme” adlı kitapta faydalı insan şöyle târif ediliyor: “Hüner artırmak, güher (cevher) artırmaktan yeğdir. Güher, insanın aslında (yaratılışında) var olan öz, asâlettir. Hüner ise sonradan çaba ile kazanılandır. Hünerden herkes faydalanır.” O dost hem hüner, hem de güher sahibi bir şahsiyettir. Bu mânada yine iki tür insandan bahsedilebilir: “İnşa edici” ve “etkileyici” insan tipinden...

“İnşa Edici”, sahasında ortaya koyduğu ve ürettiğiyle insanın halihazır durumunu sürekli yukarıya, yâni iyiye doğru yükseltir. Bunu yaparken sosyal rütbesini kendinden önce etrafa salmaz; diliyle, suretiyle hiçbir tesir metodlarına ve albeniye başvuramaz. Bu vasfın irfanımızdaki diğer adı “Muhsin’dir.” Yani ilmiyle, irfanıyla birlikte “etraf yapan, hayatlaştıran ve medeniyetleştirendir.”

“Etkileyici” ise, müsbet olmasına rağmen ortaya koyduklarıyla şimşek gibi çakar, yıldız gibi parlar ve gerçekten bir an veya bir müddet cezbeder, karizma ve hoşluk yayar. Fakat bir süre sonra etkileyiciliği kaybolur ve verdiklerinden pek bir şey kalmaz ortada.

Tespit ve târiflerimdeki indî bakış ve hatâdan Allah’a sığınarak söylerim ki o dost bütün hâl ve vasıfları ile inşa edicilerdendir. Âlim olduğunu belli etmez ve göstermez. Faydalı olacağını bildiği anda ve yeri geldikçe ilminden verir. Asla ilim ve fikir adamlığını kibir ve üstünlük vasıtası yapmaz.

Ali Hocam bütün bu ahlâk ve faziletlerine rağmen görünmek değil,

olmak peşindedir. Olmadan görünen âllâmelerden değildir. Bâzı âlim, şair, fikir erbabı yazdıkları ve anlattıklarıyla takdir edilir, kendilerinden faydalanılır fakat bunlar şahsiyetlerinden ötürü sevilmez. Bâzıları da bu hususlarına rağmen albenisi olmaz ve ilminin cerbezesiyle ortalıkta görünmez, fakat çok sevilir. Yani ilminin ağırlığı ve yazdıklarıyla takdir toplayıp seilmeyen insan da var, sevilen de...

Bir yazarın ifadesiyle “kendini sevdirmeye çalışmayan, seilmeye bırakan” hayırlı bir dosttur Ali Hocam. Hem âlim ve ârif vasıflara sahip olmak, hem de bütün insanî veçheleriyle seilmek ne büyük saadet, ne büyük kazanç. Kalbimin ve gönül dostlarının şahitliğiyle ifade ediyorum ki Ali Hocam hem sevilen, hem ilmiyle takdir toplayan vasıflara sahiptir. Yaptıklarının, bildiklerinin karşılığını istediği vâki değildir. Ahlâklı bilinmeye, imtiyazlı olmaya ait tek bir an ve fiil görmedim bildiğim hayatında. Dostlarının, dostluğuna inandığı insandır o. Dost bir ses, inandıran bir kelâm.

İlim ve irfan erbabının hususiyetlerinin onda meczedilmiş olduğunu anladıkça, yanında malâyanî konuşmalardan edep ederek uzak durmayı öğrendim. Onun münevver, mûtena, tedbirli, disiplinli, azimli, mutedil, muteber, mütefekkir, mümeyyiz, müeddep, muvakkit, cömert ve hayır söyleyen dili ve amelleri sayesinde bu fakirle dostları istikametlerini «hâl adamı» olmaya doğru çevirmişlerdir. Merhametsiz ve maddeci dünyanın birçok değeri yıktığı bir zamanda onu dinledikçe kendi içimizde yeniden doğduk. Şâkirtlerinden İsmail Göktürk'ün mısraları bir bakıma derûnumuzu ifade ediyor: «Bunca yıl kapındayım, yine ağıyarım Ali / Nâcârım, eşiğinden geçmedi âhu zârım Ali.»

Kalplerimizi tezkiye edici sohbet ve yazılarında bize ait bilgiyi nasıl kullanacağımızı da öğreterek hayatımız ve medeniyetimizle irtibatlandırır hep. Öyle ki onu şu mısraların anlattığı bir hâl içinde görmeye başladık: “Her derde derman Ali / İlimde umman Ali...”

Ezelden âşına bir dostluk

“Kişi, dostunun dini üzeredir” buyuruyor bir hadis meali. Onunla olan dostluğum sınırlı sorumlu ve gâyeli değildir. Gâye tamam olunca sona eren dünyalık bir dostluk değildir. Dücane Cündioğlu, muhabbet (sevgi) duygusunun “üç amacından” bahseder: “Haz, fayda ve iyi. (...) Tek başına hazza duyulan muhabbet, tez gelip tez gider. Buna mukabil menfaate yönelik muhabbet, geç gelip tez gider. İyiye düşkün kimse- nin muhabbeti ise, özü gereği tez gelip geç gider.”

Fakirin muhabbeti Ali Hocam'a şüphesiz “iyi” mertebesinde olup,

dahası onunla olan dostluğum kâlûbelâ'da başlayan inanışın ve meşrep birlikteliğinin oluşturduğu cezbe hâlidir ki, hiç bitmeyen bir dostluktur bu ezelden bir âşinalıktır. Bütün inancımınla söyleyebilirim ki, âcizane hayatımı "Ali Hocam'dan önce, Ali Hocamdan sonra" diye ayırabilirim. Ali Hocam'dan evvel hamdım. Ali Hocamdan sonraki hayatımda onun kazanında fikirleriyle, ahlâkıyla pişmeye devam ediyorum.

Sükûnetin, ferahlığın, emniyetin ve huzurun vücut bulduğu bir insandır. Ehl-i irfanın sözüdür: "İnsan kendini insanda bulur." Fakir de kendini Ali Hocam'da bulur. O, kendimi görmeye çalıştığım aynadır. Onunla dostluğumuz aynı zamanda lisânî ve meşrebîdir. Yâni onun künhüne vakıf olup gösterdiği dil kapısının müdavimi olmak ve bu kapının icap ettirdiği her meşgûliyeti tâlim etmek... Mertebem ona nisbeten hayli düşük olsa da benzer tavır, mizaç, hareket ve iştigâl içinde olmak... Dışarıdan bakanlar fakirin muhabbetinin sınırlarını fazla geniş bulabilirler. Allah şahittir ki, ona olan muhabbetimin hiçbir safhasında asla riya yoktur. Tasavvuf erbabı Tuğrul İnançer'in ifadesiyle "hürmette riya olur, muhabbette riya olmaz."

Fatih Sultan Mehmet'in, hocası Akşemseddin için söylediği sözü, yüreğime ve inancıma dayanarak söylerim ki Ali Hocam'la aynı zamanda yaşadığıma ve onun fakirle arkadaşlık ettiğine seviniyor ve Yaradan'a şükrediyorum. Bütün dâvam Ali Hocam'ın yüreği, ahlâkı ve irfanıyla bütünleşmektir. Bu milletin kurtuluşu için Ali Hocam'lar çoğalmalıdır.

Hayatın Tadı Tuzuydu Okumak

İkinci sınıf heveskâr bir kitap okuyucusunun harcıâlem bir okuma mâcerasından birkaç kareyi satırlara döktüğüm için usta kitap okuyucuları ve kitap tiryakileri fakîri affetsinler. Okumak, ibadetlerden sonra en derûnî, en fikirli faaliyettir, yâni tefekkürün yoluna girmektir. Okumaktan gaye en evvel kendi hüviyetine ait değerler dünyasını sahiplenmek, sonra bütün insanlığın derûnunu tanımak.

Okurken kendi var oluşumun peşindeyim. Okuyarak tutunduğum dünya derûnumda saklı olan kendi hikâyemdir aslında. Okumaya başladığım her kitapla aradığım dünyanın peşine düşmüş oluyorum. Bir odada kitapların sayfalarında seyahat ettiğimde şahsiyetimi buluyor, gerçek hüviyetimi kazanıyorum. Göz emeği döktüğüm her okuma sırasında iç mâna gözüme de sahip oluyor, hayatın hayhuyundan sıyrılıp fikirli ve edebî bir hayatımın var olabileceğini öğreniyorum.

Boyuma bakmadan okuduğum kitaplar

Anlatacaklarımı komik bulmayın; sokağa çıkarken ve işe giderken yanıma birkaç kitap alırım hep. Hâne halkıyla kafamı tutmayan mecburi misafirliklerde ve hasta bir yakınım yanında yatılı refakatçi olmam durumunda okumak için masamda ayrılmış kitaplar hazır bekler. Seyahatim pek olmasa da kısa mesafeli yolculuklarda, ne olur ne olmaz, bir yerde mahsur kalır da sıkılıp diye yanımda daima bir-iki kitap bulundururum.

Bundandır ki ilkokul beşinci sınıfta ilk olarak Jules Verne'nin "Esrarlı Ada" ile birkaç romanını ve Daniel Defoe'nun "Robenson Crusoe"unu, ardından Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarını sektirmeden okudum. 1968 yılında Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun "Kızıl Tuğ", "Kolsuz Kahraman", "Malkoçoğlu" ve "Seydi Ali Reis" romanları ile Oğuz Özdeş'in "Oğuz Han", "Karapence'nin İntikamı, Şafak Sökerken"

ve “Tuna Nehri Akmam Diyor” romanlarını su içer gibi okuduğumu hatırlıyorum. O devirde tarihî roman olarak bu türden kitaplarla tanıştım. Çocuk kafam bu neviden romanlara meyilliydi. Muhitin çocuklarına göre üstünlük kazandığım duygusuyla Bekir Büyükarkın’ın “Son Akın” ve “Sel Gibi” adlı tarihî romanlarını okumaya bile cesaret etmişim.

Hazreti Ali Kan Kalesi Cengi’yle Tommiks’i bir arada okumak

Aklımın yettiği 1963-1970 yılları arası, güler yüzlü (!) Amerikan kültür emperyalizminin Türk çocukları üstündeki en tesirli vasıtası siyah beyaz çizgi romanlardı. Amerikan kahramanlarını anlatan Tommiks, Teksas, Zagor gibi çizgi romanları, İslâm kahramanlarımızı destansı bir şekilde anlatan, kapağı ve iç sayfaları sarı saman kağıt olan “Kan Kalesi Cengi”, “Hazreti Ali Cenklere” ve “Battalgâzi” gibi kitapları bir arada okuyan talihsiz nesildenim. Çocuk dimağımızda iki farklı semboller vardı. Hazreti Ali’nin atı Düldül’le Tommiks’in atı Napolyon’u ayırt edemezdik. Hazreti Ali’nin gâza arkadaşı Ebul Muhsin’le Tommiks’in arkadaşları Konyakçı ve Doktor Salasso’yu aynı anda severdik. Hazreti Ali’nin gâza ettiği Hantele ve Kan Kalesi’yle Tommiks’in Kulvar Kalesi’nin mahiyetini nasıl bilecektik? Hazreti Ali kâfirlerin kumandanı Kahkaha ile savaşıyordu, Tommiks ise Kızılderililerle... Körpe dimağımızda ikisi de düşman ve kötüydü.

İlk dergi aboneliğim ve müptelâliğim 1967’de “Doğan Kardeş” dergisiyle başlamıştı. Ansiklopedik bilgiler de veren bu sevimli çocuk dergisini aralıksız iki yıldan fazla alıp okumuş ve mahalle arkadaşlarıma da okutmuşum. 1968’de Sezgin Burak’ın çizgi roman hâline getirdiği “İnce Memed” romanını yayınlayan Hürriyet gazetesini sektirmeden alıp okuyordum. Aynı yıllarda Hürriyet gazetesinin kuponla verdiği kitapların çoğunu alıp okumuştum.

Okuma tiryakiliğinden olacak ki boyuma bakmadan İngiliz yazar Andy Mulligan’ın ciltli ve selefön kaplı romanı “Çöplük”ü yine bu yıllarda alıp okumanın heyecanını yaşadım. Son derece az okuyan, hattâ hiç okumayan bir muhitin çocuğu olarak bu “acıklı” kitabı taydaşlarıma anlata anlata bitirememişim. On iki on üç yaşlarındayım, okuma statümün yükseldiğini zannederek, Dostoyevski’nin koyu bordo renk kabartma deri ciltli “Suç ve Ceza”sını almışım. Hem adı ilgimi çekmişti, hem de ciltli bir kitabım daha olsun diye iki haftalık harçlığımla varmışım kitapçıya. Çocukluk işte, bu kitabın iki cilt olduğunu bilmediğimden ikinci cildini almışım. Değiştirmeye utandım ve başladım okumaya. Ne okuma amma! İlk yirmi sayfadan sonra anlamayınca

bıraktım. Kutumun içinde durur, arada bir cildine dokunur, mektep arkadaşlarıma böbürlenerek gösterirdim.

Türklük hakkındaki fikirlerini bugün beğenmediğim, vefatına yakın yazılarıyla “Türk gençlerinin dimağını ifsad ediyor” diye reddiye yazdığım Nihal Atsız’ın iki kitap hâlinde “Bozkurtların Ölümü” ve “Bozkurtlar Diriliyor” ve Murat Sertoğlu’nun “Allah’ın Aslanı Ali” romanlarını ortaokulda pür-heyecanla okumuştum. Hemen peşinden 1969 yılı baharında, fikirlerini paylaşmamam gerektiği söylenen Yaşar Kemal’in “İnce Memed” romanını, eşkıya tefrikalarına düşkünlüğümünden dolayı iki günde okuyunca arkadaşlarıma hava atmaya başlamış, çalımından geçilmez olmuştu. İstanbul’dan getirttiğim bu kitap taşrada henüz yoktu. Önüme gelene anlatıyordum bu romanı. Propaganda-
nın tesirinden olacak babam yaşında yakın bir akraba da istemiş ve okumuştur.

Fikrî cenahımın telkiniyle okuma istikâmetim netleşiyor

Yetmişli yıllar, yâni ideolojilerin kol gezdiği yıllarda sosyal meseleler hakkındaki kitapları fikir cenahımın tesiriyle okumaya başladım. Fakat altyapı ve rehber olmayınca okuduklarımı iyi hazmedemediğimi çok sonra anladım. İlhan Darendilioğlu’nun “Türkiye’de Komünist Hareketleri” gibi, dönemin şartlarından dolayı Komünizm tehlikesine dair birkaç kitap daima başucumdaydı. Şiirde ilk göz ağrım olan Abdurrahim Karakoç’un “Vur Emri”ni sayısız defa okudum. Üstad Necip Fâzıl’ın “Çile” adlı şiir kitabı yıllarca kalkmadı başucumdan. Üstadın, “Rapor-1-2-3-4” serisi ile “Son Devrin Din Mazlumları”, “Yunus Emre”, “Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar”, “Kafa Kağıdı”, “İhtilâl” ve “Cinnet Mustatili” kitaplarını da “fikir adamı” olayım diye vecd içinde okuduğumu unutamam.

Mehmed Âkif’in “Safâhat”ını da derinlemesine nüfuz edemesem de öne çıkmış şiirlerini okurdum. Böylece insan içine çıkışım ve tavrım değişmeye başladı. Kendime güven gelmişti. Akranlarım arasında biraz daha dik durmaya ve cümleler kurmaya başladım. Ülkemin yakın tarihini ilk olarak, D. Mehmet Doğan’ın “Batılılaşma İhaneti”nden okuyunca kafam lahtağacına değmişti. Ardından Mustafa Müftüoğlu’nun “Yalan Söyleyen Tarih Utansın” serisini, M. Necati Sepetçioğlu’nun tarihî roman serisinin ilk dördü olan Kilit, Anahtar, Kapı, Konak ile Peyami Safa’nın “Türk İnkılâbına Bakışlar”, “Dokuzuncu Hariciye Koğuş” unu, “Fatih-Harbiye” sini okuyarak seviyem yükseliyor ve ciddî okuyucu oluyordum kendimce.

1980 yılına gelmeden, fikrî meselelerimizi öğrenmek üzere okuduğum diğer kitaplar ise âmâ üstad Cemil Meriç'in "Bu Ülke" ve "Mağaradakiler", Nurettin Topçu'nun "Yarıncı Türkiye" ve "Milliyetçiliğimizin Esasları", Prof. Dr. Erol Güngör'ün "Türk Kültürü ve Milliyetçiliğimiz", Osman Yüksel Serdengeçti'nin "Bir Nesli Nasıl Mahvettiler", Necmettin Hacıeminoğlu'nun "Türkçe'nin Karanlık Günleri" ve bu minval üzere milliyetçi düşünceyi anlatan kitaplardı. Bu dönemde Tarık Buğra'nın "Küçük Ağa" ve "Osmancık"ını, Cengiz Dağcı'nın "Korkunç Yıllar"ı ile "Yurdunu Kaybeden Adam"ını, ardından Emine Işınsoy'un romanları ile "Esir Türk İllerinde Doksan Gün" gibi dış Türklere dair kitaplar ve Rus yazar Aleksandr Soljenitsin'in üç ciltlik "Gulag Takım Adaları" ile "İvan Denisoviç'in Bir Günü" adlı romanlarını heyecanla okudum.

Bu kitaplar, okumayan çevreme göre iyi bir statü ve teçhizatı. Gençlik işte, daha hamlığı gitmeden on beş yirmi kitap okumakla "oldum" sanarak, kahvehânededen çıkmayan muhitin "milliyetçi" delikanlılarına "dâva"yı anlatacaktım. 1980 yılının başında fakire göre ilk ağır kitaplar, Prof. Dr. Erol Güngör'ün "İslâm'ın Bugünkü Meseleleri" ve "İslâm Tasavvufunun Meseleleri" ve Seyit Ahmet Arvası'nın "Türk-İslâm Ülküsü"nü ilk cildi idi. 1980'in ortalarında Nevzat Kösoğlu'nun "Kitap Şuuru"nu birkaç kez okuyup, bilgiç geçinmeye başlamıştım.

Kafamı değiştiren kitapları okuyunca...

Doksanlı ve ikibinli yıllar, milletimi ve medeniyetimi ustaların kitaplarını okumaya başladığım ve zihniyetimin fikirleşmeye doğru değiştiği yıllar. Sezai Karakoç'un şiir kitapları dâhil, "Yitik Cennet", "Dirilişin Çevresinde", "İslâm'ın Dirilişi" gibi bir hayli kitabını geç kalmışlığın ezikliği içinde bu yıllarda okudum. En önemlisi de İslâm medeniyetinin, kalp ve dimağı tasavvuf terbiyesiyle inşa olan Müslüman Türk insanının nasıl olması gerektiğini öğrendiğim, okudukça ecdâdın medenî ve edebî mefhumlarının derûnuna indiğim, indikçe gerçek bilgiye kandiğim Ali Yurtgezen hocanın "Evin Mahremi Olmak" ve "Sâdat-ı Kiram / Hâcegân Silsilesi" adlı kitapları ile kitaplaşmayan yazıları, kafamı ve zihniyetimi bütünüyle değiştirdi.

Cengiz Aytmatov'un "Gün Olur Asra Bedel"den başlayarak birçok romanı da girdi dosthânemize. İskender Pala'nın Divan Edebiyatı'nı sevdiğim kitaplarını da yâd etmem gerek. İlmim olmasa da Bediüzzaman Hazretleri'nin "Sözler", "Tarihçe-i Hayat", "Lemalar" ve "Mektubat"ını da okumaya çalıştım.

Hâsıl-ı kelâm; okumanın ulvî olana götüren bir vasıta olduğunu,

mâlâyânî okumanın peşinde değil, medeniyetimizi ve irfanımızı öğreten kitapları okumanın değerli olduğunu Ali Yurtgezen hocanın yazılarından öğrendim.

Bundan sonrası mı? Başucumda saf tutmuş, kapakları insan yüzlerine benzeyen kitaplar okunma sırasını bekliyor.

Yarın Ölecekmiş Gibi Yazmak

Yazmak asla gaye değil, bedî ve fikrî bir vasıtaadır. İyi ve bedî yazılarla derûnum cezbeye kapılsa da hiçbir yazı dinimizle amel etmekten ve insan dostluğundan üstün olamaz.

Bir teselli veriyor fakat bu teselli, yazıyı dinin yahut hakikatin yerine geçiren modernlerin tesellisi ve hasta bir ruhun gıdası değil.

İnsandaki aydınlığı ve karanlığı anlatmak için karınca kararınca yazının gücüne sarılıyorum. Bunalım ve hırs değil yazıya sarılışım. Yazıyla mücahede ediyorum âcizâne.

Yazıyla fâniliğe direnenlerin ruh hâleti içinde de değilim. Fâniliğini bilip, yazıyla sual edilecekmiş gibi yazıya dost olanlardandır fakîr.

Yazı Cehennemim Değil, Cennetim Olacak

“Patolojik vak’a” yazarları gibi mesuliyetlerimden alıkoymuyor yazı, ruhuma acı vermiyor, öldürmüyor... Bir vakit, şair bir dost nükteli bir şekilde “Yazı cehennemim olmasın sakın...” demişti. Yazı cennetim olacak. Çünkü kalbimi veriyorum. Ondandır ki her yazıdan sonra kalbim biraz daha eriyor.

Yazıyı kendine cehennem kılanlar, varoluşlarını yazı yazmakta arayanlardır ki bu taife yazıyı bir tatmin vasıtası, bir metâ gibi görüyor ve bilinmek, yâni “ben”ini herkesin üstüne çıkarmak için yazıyor. Dolaşısıyla yazıyla dostlukları hasbî değildir.

Yazı, modern yazarların zannettiği gibi insanın varoluşu değil, varoluşunun kesbî, yâni sonradan edinilmiş dünyevî bir yanıdır. Ölünecek bir varlık değil, sevilebilen, reddedilebilen bir yoldur. Asıl gerçekliğe, yâni Allah’a doğru atılan adımların fikrî ve edebî vasıtasıdır.

Müslüman insan, modernler gibi bunalımını veya “entellektüel

krizini” bastırmak için yazmayı hastalık hâline getirmez. Yazmak arzusu ve yazdıklarımız malâyânîlik taşıyorsa ve “faydasız ilimden Allah’a sığınırım” düsturuna sahipse mesele yok.

Yazayım da Vuslata Ereyim...

Böyle bir hâl içinde yazı azdırıcı bir şeytan gibi değil, kâmil bir dost gibi yüreğimin üstüne gelip oturur. Bir aşk, bir neşve içinde gönlümü ve dimağımı öylesine sarar ki yazayım da vuslata ereyim, demekten kendimi tutamam ve yarın ölecekmişim gibi yazmaya başlarım.

Ustalardan misal vermek haddim değil. Yazmak için yaratılan bir tabiata sahip Necip Fâzıl’ın, “İki tür insan vardır: Kitap okuyanlar ve kitap yazanlar. Ben ikincilerin birincisiyim” demesi böyle bir hâl olsa gerek.

Kolombiyalı yazar Gabriel Marquez’in yaşadığı ıstırapları okumadan önce, onun “Ya yazacaktım, ya ölecektim” sözünü yadırgamış, hastalıklı bir iptilâ demiştim.

Yazıyla dostluğumun meşrûiyet kaynağı olan mütefekkir ve ediplerimizin hayatları her gece muhayyileme yürür. Yazıya dost olan “millet muzdariplerinden” Mehmed Âkif’in hüzünlü gurbet mekânlarında iksirli dermanı ve tek dostu yazı yazmaktı.

Âlimlerden, yazı yazmanın imana ve ferâsetli bir kalbe zarar vermeyeceğini okuyunca sevindim.

Yazmak Konuşmaktan Daha Sıhhatli ve Temkinli

Gönlüme sürur, kalbime mânevî güç veren yazılar yazmayı severim. İnsanın yazıya söyledikleri kendisidir. Meramımı yazıyla anlatmayı daha mânalı ve bedî, daha temkinli ve hatasız bulurum.

Ali Hocam’a ve dostlarıma duygu ve fikirlerimi konuşarak anlatacım, yazıyla anlatırım. Konuşmaktan daha sıhhatli ve ölçülü bir yol. Durup düşünme imkânı veriyor.

Yazı geceleri gelir ve konar gönlüme. “Yalnızsın, yine geldim” der. Söylediği sadece bu üç kelime. Semâ yaparım onunla. Fâniliğini hurufata geçiren fakîre kendini teslim eden, varlığına bedel biçmeyen hasbî bir dosttur. Gönül dostlarımdan sonra dil ve sohbet kaynağımdır. Medeniyetimizin edebî güzellikleri kalbime yürüdüğünde, hüznümle başbaşa kaldığımda, dostlarım gönlüme düştüğünde bir sığınaktır yazı.

Rüyamda Yazı Görüyor, Cümleler Kuruyorum

Dostlarım bir gün, “Rüyanda sen neler görürsün” dediklerinde şöyle demiştim: Rüyamda kelimeler ve yazılar görür, cümleler kura-

rım. Kelimelerin yanında dostlarımı görürüm. Bir kelimelere, bir dostlarıma bakarım.

Sükûnetin bin miligram olduğu bu vakitlerde gökyüzünün karanlığa bürünüp, yıldızların peş peşe ortaya çıkması gibi, kelimeler ve cümleler sâkin bir şekilde gelir ve müeddep bir insan gibi dururlar karşımda.

Hiçbir istekleri olmaz, karşılıksız hizmet eden melekler gibidirler. Canları sıkılmaz, konuşup rahatsız etmezler, sürekli dönüp dururlar zihnimin çevresinde. Kelimelerin büyüğü ve hikmeti sarar, sonra cümleler kurar, yazı başlıkları bulurum kendime. En uygununu seçer, sonra iç sesimle defalarca okurum cümle ve başlıkları. Siler, yeniden kurarım. Âhengine bakar, seslerinde sertlik varsa uyumlu hâle getiririm.

Bulduğum cümle ve başlıkların fikrî ve edebî bakımından gücünü yoklar, mâna ve bediî değerini ölçerim. Bu ameliye sırasında işime gelmeyen bir cümle çıktığında tekrar başa dönerim.

Tuhaf ama bir gerçek de şu: En sevdiğim vakitler, lambası söndürülmüş ve mezar karanlığına bürünmüş odamda yatağıma çekilip, yazı üstüne uyanırken gördüğüm rüyalarıdır. Daha önce yazdığım yazıların zaaflarını da rüya mıdır, hayâl midir anlayamadığım bu münzevî vakitlerimde hatırlarım. Bu rüyalar bir fantezi olmadığı gibi, malâyânî hâller de değil.

Uykunun “yeter artık canını alacağım” noktasına gelene kadar bu hâller her gece böyle sürüp gider. Onun içindir ki yazı üstüne gördüğüm rüyalarda dünyanın velvelesinden uzak, huzurlu ve sâkinim.

Modernizmin Yalnızlaştırmasına Karşı Dostluğa Sarılmak

Modernlerin dostu olmaz, “partner”leri, yâni mânasız ve menfaatçi hayatlarının ortakları var. Homoekonomikus, yâni ekonomik insan anlayışıyla bir aradadırlar. Hazret-i insan vasfından uzaklaştıkları için modernler birbirlerine dost olamıyorlar. “Tanrılarından” koştuklarından bu yana dostluğu ve dost olmayı unuttular.

Modernizmin kısılcasına düşen insan yalnızdır. Modernizm yalnızlaştırıcı ve bölücüdür. Dostluğu ve dost olmayı engelliyor. Yalnızlaşma, yalnızlaştırılma ve yalnızcılık fertleri ve toplumu içten çürüten modern-kapitalizmin doğurduğu bir yaşayış biçimi. Günümüzde çığ gibi büyüyen modernliğin saldırılarından biri olan yalnızcılık bir hayat tarzı olarak hızla yayılıyor. Asrın âfetlerinden olan modern insan olmamak için dost ve dostluğa sarılmalı. Dost olamayanlar, dostu olmayanlar kalben malûdür.

Modern zihniyetin “özgürlük” ve “bireyselliği” öne çıkarmasının millî, yâni İslâmî aile yapısını tahrip ettiğini izaha gerek var mı? Modern dünya mesuliyetten kaçan, kendi başına bir hayat yaşamayı arzu eden ve diğergâm olmayan bencil fertler üretiyor. Fertlerin yalnızcılığa sürüklenmesi sosyal bir tehlike. Tüketim ve hazza hitap eden modern-kapitalist sistem dostluğun gereksiz bir zaman kaybı olduğu fikrini yerleştirdiği gibi arkadaşlığı, akrabalığı da anlamsız hâle getiriyor.

Dostluk İnsanı Kalbinden Tutup Diriltiyor

Dost ve dostluk sıcak bir kelime; insanı kalbinden tutup diriltiyor. Çünkü kalbi var dostluğun. Bölücülüğe, sevgisizliğe, ayrılığa karşıdır.

İslâm irfanından alır gücünü. Dost ve dostluk derece derecedir; vehbî olanı var, kesbî olanı var. Dost olmak ve dostluk kesbî de olsa güzeldir. Bunun içindir ki dostluk üstüne tâlim yapmak gerek. İnsanlığın kurtuluşu dost ve dostluktur.

Dostluk, Allah'a kul olmak, sonra da kuluna muhabbet etmek, kendini bilmek ve diğerini ihtiyaç hissetmektir. Bu sebeptendir ki Müslümanın vasfıdır dostluk. Tasavvuf terbiyesinde dostluk, insan olmanın en temel ölçüsüdür. Bu ülkenin insanları Yûnus Emre Hazretlerinin âhiret vuslatı için söylediği “Düştü özüme hubbü'l-vatan / Gidem hey dost deyu deyu / Anda varan kalır heman / Kalam hey dost deyu deyu” mısralarını gönlüne çeke çeke ve “Gel gidelim dosta doğru türkülerini” dinleye dinleye millet oldular. Bu topraklar bin yıldır dostluk akidesiyle vatan kılındı.

Dostluk Akidesine Sarılmak

Bütün peygamberler ve veliler dost olmayı öğretmek için geldiler. Dostluk akidesini yaşatanlar, insanı kâmillerin öğrettiklerine sâdık kalanlardır. Dostuyla dilleşince sürur ve şifa bulanlar olmak ne güzel. Dostluğun şiarını Peygamber Efendimiz buyurmuşlar: “Ruhlar âleminde birbirleriyle tanışmış olanlar, dünyada da birbirleriyle uyuşurlar. Kişi dostunun dîni ve ahlâkı üzerinedir.”

Hz. Ali efendimizin “Dost edinin, onlar sizin için dünya ve âhiret sermayesidir” sözü üzere, dünyada ve âhirette rahat etmek istiyorsak dostlarımızı çoğaltmalıyız. Dünya imtihanını savuştururken ekmek ve su gibi dostu olan kârdadır. Bundandır ki üç çeşit dosttan gıda gibi olanı tercih edin, diyor âlimler: “Bir dost vardır; gıda gibidir, insan onu her gün arar. Bir dost vardır; ilaç gibidir, gereğinde aranır. Bir dost vardır; hastalığa benzer, o seni arar.”

Bir Nasiptir Dostluk, Hesaba Kitaba Gelmez

Hesap yaparak falan kişiyle dost olmak istiyorum dersanız dost olamazsınız. Bir nasiptir dostluk, hesaba kitaba gelmez. Çevrenin, akrabasının, maddî münasebetlerin tayin etmediği kalbî bir emekle, gönül ve meşrep benzerliğiyle neşvünema bulur. Hesapta olmayan biriyle dost olunabileceğini İmam-ı Gazâlî Hazretleri asırlarca önce söylemiş: “Bâzan iki kişi arasında sûret ve ahlâkta güzellik olmadığı halde ülfet ve ünsiyeti gerektiren bâtınî bir münasebet sebebiyle en kuvvetli samimiyet rabtası da kurulabilir.” (İhyau Ulumiddin, Cilt:2, s. 404)

Bir Dostlukta Ter Dökülmüşse O Dostluk Helâldir

Dostluk zorla olmaz; kerhen yürünecek bir yol değildir. Hâlini sorduğumuz, her dem yüreğimizi yolladığımız, birbirimizin derûnu paylaşıp cezbeye kapıldığımız, hasbihalinden huzur bulduğumuz, olmazsa olmaz dediğimiz, varlığına kalben “râzı” olduğumuz, yâni gönül yoluyla tanış olup gönlümüze ayna olan insan dostumuzdur. Bir dostlukta ter dökülmüşse, o dostluk helâldir, hilesizdir, hak edilmiştir.

“Kâinat Dostluk Üzere Halk Edilmiştir”

Dostsuz insan taş misâli kupkuru ve soğuktur. Vaktin de bir eceli var, vakit geçip gidiyor. Vakit geçmeden dostluk ateşini yakmak, hayatı dostluk üzere kurmak istiyorsak, dostluğun pîri Fethi Gemuhluoğlu’nun “Dostluk Üzerine” kitabından dostluk akidesini tâlim etmek gerek:

“Dost, ol kişidir ki, öldürülmesi muhakkak ve mukarrer olan gecede Peygamber-i Ekber’in yatağında yatandır, O’na Şâh-ı Velâyet denir. Dost, ol kişidir ki, Yâr-ı Gâr’dır. Kucağında mübârek bir emanet vardır: Bütün delikleri elbisesinden muhtelif parçalarla tıkar, son deliğe tabanını dayamıştır. Oradan Ebûbekr’i yılan sokar. Dost son deliğe tabanını, taban gibi görünen gönlünü uzatandır, gönlü ile orayı tıkayandır. Önce yoldaş, sonra yol. Ezelde aşk vardı. Demek ki kâinat aşk üzere, dostluk üzere halk edilmiştir. Fikre dost, ağaca dost, komşuya dost, insana dost, dosta dost olunuz.”

Dostluk Sualini Veremeyenlerden Olmayın

Dostluk nazdır biraz. Vefadır, hâl hatırdır, arayıp sormaktır. Bir tenhada, bir çayhâne duldasında hasretle çay içerek hasbihal etmek, bir gece yarısı bir elektrik direğinin altında buluşup halleşmektir. Dildeşliktir bunun adı. Birbiriyle dost olanlar dilini konuşanları arar ve özlerler. Gemuhluoğlu’nun dostluk akidesince yargılananlardan, gönül üstüne kavilleşmiş olduğu dostlarını terk edenlerden olmayın. Dostlarını terk edenler, âhirette dostluk üstüne sual verecekler ve dostluk mahkemesinde yargılanacaklardır. Dost ve dostluk سوالini veremeyenlerden olmak ne hazin!

Modern hayatın, paranın ve konforun fayda vermeyeceği zamanlar gelmeden önce dost olmak, dostluğu çoğaltmak gerek. Bezm-i elest’te tanış olup dünyada da dostluğunu devam ettirenlerden olmak bahtiyarlıktır. Yûnus Emre Hazretlerinin sözüyle “Dost yüzünü göremezsem, bu gözlerim nemdir benim” diyen gönül bir dostumuz olmalı. Dosttan gayrı gönle şifa var mıdır?

Dil Kapısı'ndan Geçmedikçe

Dil Kapısı'nda kelimeler var, hüznün var, gurbet var, dost var. Dil Kapısı'nda kelimelerin sûretini geçip sîretinden yapılmış mâna dolu bir hayat tâliminin serencâmı var. Dil Kapısı'nda kelimeler mâveranın birer miracı... Dil Kapısı'nda kelimeler etinden kemiğinden ayrılır, terbiye edilir ve hakikat âlemine götüren mânadan birer yol olur... Kelime, yani söz hamlığından, çiğliğinden kurtulur, pişer ve ötelere götüren iksire dönüşür.

Dil Kapısı'nda söyleşenler, bezm-i elest'teki sözün sadâkatince tâlim edenlerdir. Hayatın anlam bilgisi kelimeler üzerinden öğrenilir. Dil Kapısı'nda durmayan bilmez dilin, aşkın kabına dönüşünü ve aşkın bâdesi olduğunu... Dil Kapısı bir kelime, bir şiir, bir yazı, bir söz sohbet tarîkidir. Dünyanın ve öte âlemin arasındaki yola kelimelerin kuvvetiyle gidilip gelinir... Kelimelerden inşa edilmiş bir dil mabedidir Dil Kapısı...

Dil Kapısı'ndaki tâlim diğer kardeş tarîkatlar gibi aynı hakikatin yollarından biridir anlayana... En nihayetinde O'na götürür, teslim eder dilin hakikatine sâdık kalanları... Bu Kapı tek başına bir hakikat yolu değil elbet. Tarîklerden bir tarîk...

Bütün çağlarda Dil Kapıları önce horlanmış, şüpheyle bakılmış. Eserleri, insanlığa güzel mirası, yani hakikati ortaya çıktıkça perestiş edilmiş. Dil, gönül, kalp; bezm-i elest'te "belî" deyip söz vererek bir batinında doğan, kökü bir, mânası bir kelimelerdir. Aynı hakikatin üç ayrı yoldaki zarflarıdır.

Dil Kapısı'nı Terk Edenler Hüsrandırlar

Dil Kapısı'nı terk edenler hüsrandırlar. Bu Kapı'nın bendesi olanlar saadettedirler. Dil yarêsi olanların yarası Dil Kapısı'nda tımar edilir. Lisânî bir hayatı yaşamak isteyenlerin fildişi kulesidir bu Kapı...

Meydandan uzak, mesuliyetsiz gibi... İçerisi ilk anda rahmanî mi, şeytanî mi olduğu belli olmayan ateşten bir tâlim edilen dergâh... İmanını diline, yani kelimelere teslim edenlerin tekkesi... Baş koyan bilir dilin değerini... Bu Kapı'da dili bir, ikrarı bir olmak için tâlim edilir. Yani gönüllerin birliği için... Sonunda ben'den sen'e ve Bir'e ulaşmak için...

Dil Kapısı'nda Ateş ve Su, Hüzün ve Gurbet Bir Aradadır

Dil Kapısı'nda ateş ve su, hüzün ve gurbet bir aradadır... Bu Kapı'da tâlim edenler bilerek gelenlerdir... Kendini ateşe atanlar, ateşten çıkıp suyun, yani âsude serinliğin cennetine tâlib olanlardır... Ehl-i akıl giremez Dil Kapısı'ndan. Çünkü anlamaz lisân-ı hâlden. Dilin mânasını tarîk edinemez "akl-ı meaş" olanlar. Delidirler Dil Kapısı'nda duranlar... Mecânîn-i kelime, yani kelime mecnûnlarıdır... Leylâları yürekten damıtılmış kelimelerdir bu Kapı'nın müritlerinin...

Dil Kapısı'nın Anahtarını Kaybedenler...

Dil Kapısı'nın anahtarını kaybedenler bedbahttırlar. Oluşları eksiktir; âdemiyetlerindeki mâna yarımır. Yeryüzüne indirilirken kendisine emanet verilen kelimelerin sadece lafzını konuşabilenlerdir. Kelimelerin etiyle uğraşanlardır; sîretini zikredip çoğaltamayanlardır. Dilin derûnundan mahrum olanlardır. Yani mânanın iç yüzünden...

Dil Kapısı Devletlerden Güçlüdür

Dil Kapısı, devletlerden güçlüdür. Efendimiz (s.a.v.)'in tek ve son olan uhrevî varlığı bütün önceleri ve sonraları fesh etti. Hz. İsa'nın dili, asırların maddî gücünü tutan Roma'nın tanrı-krallarını ezip toz hâline getirmiştir. Yesevîlerin, Şah-ı Nakşibendlerin Dil Kapısı asırları aşırıp bütün gürlüğü ile kalplerde nağmeleniyor. Cengiz'in ve Timur'un iktidarı nerede? Nil diyarında Yusuf'un dili kaldı, Firavun'dan sadece ruhsuz ehramlar...

Bu Kapıda İnsanı Dil İle Tartarlar

Bu kapıda insanı dil ile tartıp ölçerler... Dil terazisinin mâna ibresine, bezm-i elest'ten tevarüs edilen kelimelerle tanış olup olmadığına ve dünyada edindiği kelimelerin sûretini geçip geçmediğine bakarlar... Çünkü dili ile bütün kâinatla konuşur insan. Dil ile anlar sevgiyi, iyiliği, tabiatı, yaratana, her şeyi. Dil, dinin eteklerinden tutunmuş en birincil vasıta da ondan... Dil, yalnızca söz değildir. Herkes konuşur fakat her-

kesin dili olmaz, Dil Kapısı'ndan giremez. Dili olan ayrı, konuşan ayrı...

Dil, Öte'den bir emanettir, hakikatin kavranış biçimidir bilene... Tâc-ı İskender ve taht-ı Süleyman sahibi olsa bir insan, Dil Kapısı'ndan geçmedikçe bahtiyar olamaz. Cehennem'in Yedi Kapısı'ndan geçmek için önce Dil Kapısı'ndan geçmek gerek. Cümle Kapısı'na bu Kapı'daki tâlimden sonra varılır.

Şairin dediği üzere: “derd-i dil” olmak lâzım. Ah, gönül süsleyen dert! Mâveranın sızısı, hakikatin ve biricik sevgilinin sancısı... Asıl vatanın hasreti... Hepsi derd-i dil olmakla anlaşılır bu ulvi ıstırapların... Divan şairi Hayâlî üstad Bu Kapı'nın kıdemli müdâvimlerindedir. “Başsız ve ayaksız / Gönül süsleyen dert / Yan da gör cânâ / Aşkın âteşine” demiş.

Dil Kapısı'nın Hakiki Ahzan-ı Şerifleri Peygamberlerdir

Dil Kapısı'nın hakiki ahzan-ı şerifleri peygamberlerdir, nebilerdir. Hz. Âdem dünyaya gönderilirken eline önce “Kelimeler Kitabı” verilmiş. Kendini kelimelerle sınamak isteyen velilerin yolu açılmış böylelikle... Bu Kapı'da derûnunu kelimeleştirenler var. Yunus ve Mevlâna, Bistâmî ve Mısırî, Fuzûlî ve Şeyh Gâlib var.

Hakikatin, kendi lisanlarında neşv ü nema bulmasını âşikar edenler... Kelimeleri vasıta edip beşerîlikten âdemiyete yükselenler... Yani Hz. Âdem'in dünyalı vasfını kuşananlar... Bunların şâkırtları var dünden bugüne. Dil Kapısı'na sadâkatle yüreğini koyarak girip çıkan zamanın bağlıları...

Dil Kapısı, Tûr Dağı'dır. Hz. Musâ'ya Allah'ın tecellisi bu Kapı'da gerçekleşir. Yusuf, Dil Kapısı'ndan girip çıktı, sabırla vardı Mısır'a... Züleyha, Dil Kapısı'nda sınandı. Ateşlerin içinde, ten aşklarının içinde... Bu Kapı'da, yani Yusuf'un aynasında gözleri kamaştı, eşiğinden adım atamadı içeri... Sonra kurtuldu teninden, geçip gitti Dil Kapısı'ndan...

“Dil Nazargâh-ı Hüdâdır...”

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri, “dil nazargâh-ı Hûda'dır sâf kıl kim dola nûr” derken Dil Kapısı'ndaydı. Diyor ki mübarek veli: Dil, yani gönül, Allah'ın baktığı yerdir. Tasavvufun bir kapısı da Dil Kapısı'dır. Ehl-i dil olan edip ve şairler dilin suretini aradan çıkarıp dilin mânası üstüne tâlim yaparak giderler hakikat yoluna... “Dili var dilden dile...” mısraı bu anlamdadır.

Şüphesiz Dil Kapısı fânidir. Fânilikle başlanır, uçmağa gitmekle bi-

ter. Sonra bu Kapı'nın hafif, orta ve ağır eşiklerinden geçebilene derece derece Mescid-i Aksâ ve Kâbe'nin kapısında yürümek nasip olur. Bâzı hâllerde bir meyhanedir; aşk şarabına bürünmüş kelimelerle sarhoş olunur. Halktan Hakk'a, kesretten vahdetin sırrına, halvetten Mâşuka varılır bu Kapı'da.

Bâzı hâllerde Dil Kapısı yakar insanın dil kanatlarını... Vecdle girip kapılardan çarçabuk geçenlerin imtihanıdır bu. Hallâc-ı Mansûr'un başına gelenler misâli... Asırlar önce Hayâli üstadın dediği üzere: "Şol gönül (dil) kim görecek zülfünü cân etti fedâyâ / Ermedi dârda Mansûr Onun payesine."

Hazret-i Su

Su kana kana içilir. Bu sebeptendir ki gönül su gibi aslına olan muhabbetten dolayı âşıklar gibi cezbeye kapılır, coşkun akar. Yunus Emre Hazretlerinin kendi gönlüne seslendiği gibi: “Taştın yine deli gönül sular gibi çağlar mısın.”

Âşıkların gönülleri yanmasaydı, su olmazdı. Su, âşık demektir ki onların gönüllerinin yanmasından dolayı dünyada su vardır. Gönül suya benzetilir; “su gibi berrak olmalı gönül.”

Tasavvufta “mârifet kapısı”nın sembolü su’dur. Gönül yolunda “hakikat kapısı”ndan bir önceki mertebe olan mârifet kapısı, hakikatına sâdık kalan insanın cevherinden dolayı su ile ifade edilir. Bu safha âriflere mahsustur. İnsan kendini bilirse su gibi sırrına kavuşur ve Hakk’a ulaşır.

Suyun, Allah’ı zikrettiğini ve bundan dolayı mübarek olduğunu Yunus Emre Hazretlerinin “Şol cennetin ırmakları / Akar Allah deyû deyû” mısraları gönlüme yürüyünce idrak ettim. Tasavvufta suyun mârifet, ilahî feyiz, vücut, kâmil nefis, küllî akıl, rûh-ı âzam ve en çok da âşığın karşılığı gibi mânalar taşıdığını öğrenince suya hazret-i su demeden dokunmuyorum artık.

Suyun hazret-i su vasfını öğrenince...

Şairlerin büyük atası Fuzûlî’nin kaleminden “Su Kasidesi”yle Peygamber Efendimize naat yazmış ümmetteniz biz. Dünya ehlinin saygısızca “su” dediği bu nimete hazret-i su dememin sebebi Ali Yurtgezen hocanın “Mâşuk Uğruna Gözyaşı Dökmek” adlı yazısı ile Fuzûlî’nin Peygamber Efendimiz’e muhabbetini dile getirdiği “Su Kasidesi” şerhleridir. Suyun hazret-i su vasfını haiz olduğunu bilmeme vesile olan adı geçen yazıdan bir bölüm:

“Fuzûlî'nin meşhur ‘Su Kasidesi’nden de hatırlanacağı gibi Peygamber Efendimiz ile ‘su’ arasında çokça müşâbehet (benzeme) kurulur. Su, bir inanışa göre kâinatı meydana getiren ve ‘anasır-ı erbaa’ denilen dört unsurdan biridir. Divan şiirinde bazı peygamberler bu dört unsurla sembolize edilir. ‘Toprak’ Hz. Âdem’e, ‘ateş’ Hz. İbrahim’e, ‘hava’ Hz. İsa’ya, ‘su’ Hz. Muhammed’e (sallallahu aleyhi vesellem) işarettir. Allah ‘her şeyi sudan canlı kılmış’tır; Hz. Peygamber de kâinatın sebab-i hayatıdır. Su rahmettir; Hz. Peygamber de ‘âlemlere rahmet olarak gönderilmiş’tir. Su, maddî hayatın kaynağı, diriliğidir. Ruhun diriliği ve hayatiyeti ise ‘îman’ladır. Su, mecazen ‘ruhu diri kılan îman’ mânasına gelir. Hz. Peygamber Hatemü'l-Enbiya ve Allah'ın dîninin tamamlayıcısı, îmanın son tebliğcisidir. Su ‘secde’ hâlinde tasavvur edilir. Secde bu dünyada Allah'a yakınlığın en uç noktasıdır...” (Evin Mahremi Olmak/ Beyit Şerhleri, s.357)

Asıl adı “Kasîde-i Der-Na't-ı Hazret-i Nebevî” (Hazret-i Peygamber Hakkında Na't Kasidesi) olan, su redifli olduğu için Su Kasidesi olarak bilinen şiirden dolayı hazret-i suyun Peygamber Efendimiz'e benze-yişini kalbimde tutuyorum daima. Fuzûlî, Peygamber Efendimiz'e kavuşmak isteyen âşıktır ve âşıklığını “Su” sembolüyle dile getirmektedir. Suyun aslî hüviyetini öğrendiğim “Su Kasidesi” şerhinden kalp ve dimağımı suya ram eden birkaç beyit:

“Başını daştan daşa urup gezer âvâre su”

“Hâk-i pâyine yetem der ömürlerdür muttasıl / Başını daştan daşa urup gezer âvâre su.” Şerhi: “Su ömür boyunca Peygamber Efendimiz'in mübarek ayaklarının bastığı toprağa ulaşmak için dağları, ovaları ve vâdileri aşk ü vecd ile, yâni başını taştan taşa vurup deli divâne gibi akıp durur.”

“Yâ Habîballah ya Hayre'l-beşer müştâkunam / Eyle kim leb-teşneler yanıp diler hem-vâra su” Şerhi: “Ey Allah'ın Sevgilisi! Ey insanların en hayırlısı! Dudağı susuzluktan çatlamış olanların hararetle yanıp her an su istemeleri gibi ben de seni öyle özleyorum.”

“Gam günü etme dil-i bîmârdan tiğün diriğ / Hayrdur virmek karanlık gecede bîmâra su.” Şerhi: “Gamlı günümde hasta gönlümden kılıç gibi keskin bakışlarını esirgeme. Karanlık gecede hastaya su vermek hayırlı bir iştir.”

Suyun Peygamber Efendimiz'in eşğine varmak istemesi

“Zerre zerre hâk-i dergâhına ister sala nûr / Dönmez ol dergâhtan

ger ola pâre pâre su.” Şerhi: “Su her zerresiyle Efendimiz Âleyhisselâtü-vesselâmın eşiğine varmak için başını taştan taşa vurup paramparça da olsa, mübarek ayaklarının bastığı yerlerden dönmek istemez.”

Suyun Ravza-i Mutahhara’ya doğru akması

“Ravza-i kûyuna her dem durmayup eyler güzâr / Âşık olmuş gali-bâ ol serv-i hoş-reftâra su.” Şerhi: “ Su, her zaman senin cennet misâli mahallenin bahçesine akar. O hoş yürüyüşlü serviyi andıran sevgiliye âşık olmuş.”

Su âşık olduğu Peygamber Efendimiz’in eviyle minberi arasındaki “cennet bahçesi” mânasına gelen gelen Ravza-i Mutahhara’ya akmak istemektedir. “Tıynet-i pâkini rûşen kılmış ehli âleme / İktidâ kılmış tarik-i Ahmed-i Muhtâr’a su.” Şerhi: “Bütün insanlığa temiz yaratılışını berrak olarak gösteren su, Peygamber Efendimiz’in yoluna akmak sûretiyle temiz yaratılışının gereğini aşkla yerine getirmeye çalışır.” (Fuzûlî ve Türkçe Dîvanı’dan Seçmeler, Prof. Dr. Hasibe Mazıoğlu, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1992)

Sözün özü: Su alçak gönüllülüğün, temiz yaratılışın, aşk yolunda hasbî akışın sembolüdür. Bu beyitlerin mânasını şerhinden öğrenince hazret-i suya her dokunuşumda aslımı, doğumumu ve öleceğim ânı hatırlıyorum.

Veyl bana ki, bunca zaman cezbe hâlinde dinleyip kendimden geçtiğim “Sular başın vurur taştan taşlara el aman / Çağlar yârin adın çağırır ya gel dost dost” türküsünde Peygamber Efendimiz’e “el aman” deyip feryad eden suyun aşkını çok önce yazmalıydım, ona yanarım.

“Türkülerle de Hüznümüz Allah’adır Bizim”

“Türkülerle de hüznümüz Allah’adır bizim” ibaresini her okuduğumda cezbeye kapılır ve kalbim bin miligramlık ulvî hüznünlere gark’olur. Nezdimde kudsî bir söz gibi mânevî tesiri olan bu ibare, okuduğum ilk günden bu yana hüznün sayhâlarımından biri oldu. Sevdaların en hâlisinin, mânevî ve beşerî duyguların en yücesinin türkülerle dile geleceğini söyleyen, yüreğimi kuşatarak mâveraî hüznünlere götüren bu ibare dostluğun pîri, dostluk yolunun kılavuzu, Tek Parti Dönemi’nden vefatına kadar yüksek tahsil gençliğinin hâmisi, hizmet ve gönül adamı, ehl-i dil Fethi Gemuhluoğlu’nun (1922-1977), türkülerin rûhunun Anadolu insanının rûhuyla ayrılmaz bir bütün olduğunu anlatan yazısının başlığıdır. (Türk Yurdu dergisi / Nisan 1959)

Yazının her cümlesinde yüreğim türkülerle sızlamış ve milletimin gönül dünyasını türkülerle keşfe çıkmıştım. Vecd ile okuduğum satırlar türkülerle olan meftunluğumu daha da artırmış, her kelimesi yüreğime derman olmuştu. Okudukça, Anadolu insanının gönül derinliklerine giden yolun türküler olduğunu daha derinden anlamıştım:

“Türkülerde İnsan Var, Türkülerde Hak Var”

“Türkülerde aşk var, sûretlerde aşk var, siyretlerde aşk var, tabiat ana var, dört unsur var, ilâhî nizam var. Hâsılı türkülerde insan var, türkülerde Hak var. (...) İnsanoğlu türküsüz kaldığı zaman gurbettedir diyeceğiz. Türkülerde ve şarkılarda şiir var, hikmet var, yaşama kuralları var, ahlâk var, töreler var, gelenek var ve asıl mühimi yüreğimiz ve gönlümüz var. Müşahhas ve mücerret olarak gönül var. Büyük şehirlerin hanlarında söylenenleri var. Küçük ve unutulmuş kasabaların bir göz odalarında, damlarında, yazılarında, ak doruklu dağlarında, sarı çiçekli yaylalarında, boz bulanık subaşlarında söylenenleri var...”

Türkülerin dilimizin, yüreğimizin, hayatımızın et-tırnak misâli ay-

rılmaz bir parçası olduğunu ilk kez böylesine içten bir üslûpla anlatan bu yazı Anadolu insanının gönül dünyasını bilmenin mukaddimesidir: “Sol böğrünüzden mi yaralısınız? Kaç kurşun yediniz? Gurbettesiniz, hasrettesiniz, yitkinsiniz, perişan olmuşsunuz, yayan yapıldaksınız. Bıyığınız, saçınız ağarmıştır. Sakalınız belinizdedir. Kocamışsınız. Genç kızsınız. Her yanı, yönü yöresi bahar tutmuş, tomur dolu bir kız. Taze ve güzel. Bir gelinsiniz yeni. Bir anasınız yıllanmış ve eski. Babasınız, amcasınız, kirvesiniz, ağasınız, balasınız, bacısınız. Yeni göğse çıkmışsınız, bebesiniz. Ne olursanız olunuz türkü söylersiniz. (...)Varsa yoksa türküler, diyeceğiz. Dünyanın neresinde olursak olalım, türkülere özlem duyacak, türkülere güzellemeler düzeceğiz. Türkülere merhaba diyeceğiz ve can-ı yürekten selâm edeceğiz.”

“Biz Türkülerle Gurbetli, Türkülerle Vuslatlıyız”

Gemuhluoğlu'nun türkülerde bulduğu ulvî aşkı, mânevî hüznü, dostlukları bizler de yaşamalıyız. Onun türkülere bakışından ilham alarak, anayı, atayı, yârani türkülerin diliyle bizler de sevmeliyiz. Asıl vatan ve asıl Sevgili'ye muhabbetimizi, hasretimizi türkülerle ifade etmeliyiz. Onun “Bizler türkülerle gurbetli, türkülerle vuslatlıyız. Türkülerle analı, babalı, türkülerle öksüz ve yetim kalmışız” sözlerini yüreğimizin şiârı yapmalıyız. Türkülerden başkası veremez bize bu hasletleri... Onun için durmadan gönle değen türküler dinleyeceğiz bugün, yarın ve daima...

Türkü ve Hüzün Bir Batında Doğmuştur

Türkü ve hüzün bir batında doğmuştur, ikizdir. “Türkülerle de hüznümüz Allah'adır bizim” diyebiliyorsak ve türkü dinlediğimizde yüreğimizde mânevî bir sızı duyuyorsak, bin yıllık irfandan beslenen kalbimiz, gönlümüz ve dimağımız modernizmin kısılcacında hasar görmemiştir daha. Türkü dinleyince yüreğimizi hüzün sarıyorsa, bir sancı düşüyorsa, Müslüman Türk milletinden ve Anadolu'nun bir yöresinden olmaklığımız devam ediyordur. Çünkü türküleriyile hüznünü, ızdırabını, acısını Allah'a ve Hazret-i Peygamberine arz eden bir başka millet yoktur.

Hüznümüzü türküler kadar hangi sanat dile getirebilir? Şiir de, şarkı da, ilahî de hüznümüzü söyler. Fakat Anadolu insanının mâşerî hüznünü en yanık bir şekilde türküler dile getirir: “Şu karşı yaylada göç katar katar / Bir güzel sevdası serimde tüter / Bu ayrılık bana ölümünden beter / Geçti dost kervanı, eyleme beni, eyleme beni...”

Anadolu'nun köyünde de şehrinde de insanımız bir yanıyla der-
viştir, şairdir, ehl-i irfandır... Yüreğinde hep hüznün vardır, dert vardır.
Hüznünü de derdini de sever. Fakat içini dökmeden duramaz, türkü
söyler, türkü dinler: “Bir usûl bilmez insan elinden / Usûl ağlar erkân
ağlar yol ağlar / Bülbülün figanı gonca gülünden / Bülbül ağlar diken
ağlar gül ağlar.”

“Türküye Hüzün, Hüzne Türkü Öylesine Yakışır ki”

Türkülerimizin has ozanlarından Bayram Bilge Tokel “Türküler
Kalır” kitabında (s.224) “Türk insanının yüreğinin sesi, gönlünün fer-
yadı, acılarının ifadesi olan türküleri hüznünden ayrı düşünmek müm-
kün mü? Her türkü bazen sözleri, bazen ezgisi, çoğu zaman da her iki-
si birden hüznü terennüm eder bize has nağmelerle. Türküye hüzün,
hüzne türkü öylesine yakışır ki, ikisini birbirinden ayrı düşünmek
gerçekten zordur” diyor. Bu satırları yüreğimizle gönlümüzle tasdik
ediyoruz.

Hudey Hudey Türkülerle Hüznümüz

Ruhumuzun dinmez acılarını ve mânevî hüznümüzü en hasbî, en
derin bir şekilde türküler sahiplenir: “Allah Allah desem gelsem / Hak-
kın dîvanına dursam / Ben bir yarım elma olsam / Dalında bitsem ne
dersin / Hudey hudey hudey hudey / Sen bir yarım elma olsan / Dalın-
da bitmeye gelsen / Ben bir gümüş çövmen olsam / Çeksem indirsem
ne dersin / Hudey hudey hudey hudey (...) / Sen bir ulu hasta olsan /
Yoluma yatmaya gelsen / Ben bir Azrail olsam / Canını alsam ne dersin
/ Hudey hudey hudey hudey / Sen bir Azrail olsan / Canımı almaya
gelsen / Ben bir cennetlik kul olsam / Cennete girsem ne dersin / Hu-
dey hudey hudey hudey...”

Şu mübarek türkümüz hüznümüzü Hazret-i Peygamber Efendi-
miz'in sevgisine götürmez mi? Gönül gözümüzü O'nun (s.a.v.) nûrânî
cemaliyle kamaştırıp aklımızı başımızdan alarak ulvî hüznülerle bizi
sarhoş etmez midir? Bu türkünün dilini anlamayan, hüznüne gark ol-
mayan eblehtir:

“Dost Cemâlin Gördüm Âh u Zar Oldum”

“Siyah saçlarında hatem yüzlerin / Garip bülbül gibi zareyler
beni / Hilâl ebrulerin ahu gözlerin / Tiği sevda ile canım yaralar beni
/ Hudey hudey hudey yaralar beni / Diley diley diley yaralar beni /

Kaşların bismillah, yüzün beytullah / Seni öz nurundan yaratmış Allah / Sevmişem ben seni terk etmem billah / Aşkın hançeriyle canım vuralar beni / Dost cemâlin gördüm âh u zar oldum / Aşkına düşeli sevdakâr oldum / Kalmadı mecalim bi karar oldum / Meğer tabutlara canım saralar beni.”

Batı'nın ruhsuz edebiyat ve ilahiyatının hangi faslında bulabilirsiniz bu türkünün rûhumuza verdiği ulvî lezzeti? Hazret-i Peygamber Efendimiz'in aşkına tutulan herkes bu mübarek türküyü günde birkaç kez dinlemeli. Bizim insanımız türkülerini Yûnus Emre Hazretleri gibi ulu dervişlerin, insan-ı kâmillerin sözlerinden ilham alıp uyarlar. Hüzün gibi ölümü de, ölünce Hakk'a ulaşacağını da türkülerle dile getirir:

“Üryan geldim yine üryan giderim / Ölmemeye elde fermanım mı var / Azrail gelmiş de can talep eder / Benim can vermeye dermanım mı var / Benim Hak'tan gayrı sevdiğim mi var?” diye bağlar.

Türkülerdeki Hüznü Hiçbir Sanat Veremez

Yaradanına bir ân evvel kavuşmak ve menziline herkesten evvel varmak isteyen âşığın acelesindeki mânevî duyguyu şu türkümüz kadar Batı'nın hangi ruhçu felsefesi veya sanatı verebilir?:

“Ayrılık hasretlik kâr etti cana / seher yeli sultanımdan bir haber / selâmım tebliğ et kutb-i cihana / seher yeli sultanımdan bir haber.” Tasavvuf menşeli bu türküyü anlamadan milletimizin iç âlemini, ulvî hüznünü bilemeyiz. Emr-i Hak vâki olup, bu dünyadan göçüp giden, muradını alamamış genç yiğidin ardından “İpek mendil dane dane / Yudular serdiler güne / Ana Celâl'i yudular / Başucunda döne döne...” türküsündeki hüznün sadece beşerî değildir, bir dua gibi Allah'a duyurulmak istenen bir hüznüdür bu...

Anadolu insanının vuslata erememiş sevdalarını, yoksulluğunu, ayrılık ve ölümü nasıl dile getirdiğini unutmussek yahut gönlümüz perdelenmişse; “Derdim çoktur hangisine yanayım / Yine tazelendi yürek yarası / Ben bu derde hande derman bulayım / Meğer dost elinden ola çaresi / Efendim efendim benim efendim / Benim bu derdime derman efendim...” türküsünün ağır hüznünü ara sıra yüreğimize çekmeliyiz. Anadolu'da insanı bilmenin, sevmenin, hâlini anlamanın yolu türkülerden geçer. İnsanın düştüğü halleri türkülerden başka hiçbir sanat anlatamaz. Hüzün ve türkünün insanın yüreğinde nasıl yankılandığını anlamak için “Sefil Baykuş” türküsünü sıkça dinlemeli:

“Sefil baykuş ne yatarsın bu yerde / Yok mudur vatanın illerin hani
/ Kùskùn müsün selâmımı almazsın / Şeyda bülbül gibi dillerin hani
/ Aç mısın yok mudur ekmeğin aşın / Odan ne karanlık yok mu ataşın
/ Hanidir göreyim, hani yoldaşın / Hani kapın bacan yolların hani /
Bir koyun bir kuzu ayrı mı durdu / Yetmez mi dağların kuş ile kurdu /
Katardan ayrıldın şahin mi vurdu / Turnam teleklerin tellerin hani...”

Gönlümüzde Sızı Varsa, Hüznümüzü Seviyorsak Türkü Dinle- meliyiz

Anadolu insanı hüznlendiğinde, yarası sızlamaya başladığında türkù söyler, türkù dinler. Hüznü ve sızısı türkù dinledikçe artar: “Yâ-
rim senden ayrılalı / Hayli zaman oldu gel gel / Bak gözümde akan
yaşa / Âb-ı revân oldu gel gel, oldu gel gel...”

Hüznümüzü seviyorsak, hüznün yüreğimizin dostu olsun istiyor-
sak bin miligramlık hüzn türkùleri dinlemeliyiz. Dünya gurbetinin
verdiği hüznü ancak bir yanık türkù dindirir. Dost hüznü yüreğimizin
tâ ortasında bir ateş topağı gibi duruyorsa bizi ancak bir türkù teselli
edebilir: “Bakıp cemali yâre / Çağırırım dost dost / Dil oldu pâre pâre
/ Çağırırım dost dost...” Dost hüznü iyice sarmışsa yüreğimizi bir dost
türkùsü daha gelir dilimize: “Bir kararda durmayalım / Gel gidelim
dosta gönül / Hasretinden yanmayalım / Gel gidelim dosta gönül...”

Bu türkù yüreğimizi daha da alevlendirmiştir. Ateşimizden dura-
maz olmuşuzdur. Hele de gönül dostlarımız göçüp gitmişse, sevdiğimiz
insanların ayrılığı içimize çökmüşse “Şu benim sevdiğim başta oturur
/ Bir güzelin derdi beni bitirir / Bu ayrılık bize ölüm getirir / Geçti
dost kervanı eyleme beni...” türkùsü diline yürür. Bu türkù de teselli
etmez; ardından, Âşık Veysel’in “Dost dost diye nicesine sarıldım /
Benim sâdik yârim kara topraktır / Beyhude dolandım boşa yoruldum
/ Benim sâdik yârim kara topraktır...” türkùsünü dinler, içimize çekilir,
hüznümüzle baş başa kalırız.

Hüznü ve türkù işte böyledir! Kalbe, gönle ve dimağa şifadır. Dost
meclislerinde ve kendimizle baş başa kaldığımızda hiç çekinmeden
“Türkùlerle de hüznümüz Allah’adır bizim” diye sayha çekelim. Ol va-
kit rûhen çok güçlü olduğumuzu hissederiz.

Seher Vakti Mâşukun Kapısını Çalmak

Seherî olmak nedir bilir mi modern zihniyetle mâlûl olanlar. Seher vakti uyanık olanlara “seherî” denir. Kurânî mânada seherî olanlar bu vakitte mâşukun varlığını derinden hissetmek için uyanık olurlar. Ali Yurtgezen hocanın şerhine göre seher vakti uyanıklık hâli namazdır, duadır. Mâşuk ise bâzan Allah yâr-i zülcelâl’dir, bâzan da Sevgili Peygamberimiz aleyhisselâtüvesselâmdir.

Seher ehline “uyanık” denir

Tasavvufta “sırta” ulaşan, vâkıf olan ve “hâl” ehli velîye “uyanık” denir. Ne büyük garabet, irfanımızı bilmeyen modern zaman zihniyetinde hin olanlara, menfaatini ve işini (!)bilenlere “uyanık” diyorlar. Velî için “uyanıklık” hâli, vaktin her ânı için geçerlidir, fakat seher vaktinde “uyanıklığın” cezbesi en yükseklerdedir. Seher vakti hâl ehli için gözyaşı, yokluk, ibadet, ulvî hüzn demektir. Kimseler görmediği için en samimi ağlama vaktidir. Kalbimizi mâşuka açıp “hâlimizi, vaktimizi” öğrenmeliyiz seher vaktinde. Bülbülün gülün nazına niyâz etmek için seher vaktini seçmesi gibi, Allah dostları ve ehl-i dil olanlar mâşukun kapısını açar ve avamın gaflet uykusunda olduğu seher vaktinde çalarlar.

“Kabul kapıları” seher vaktinde açılır

Hiçbir hâl ve hâdise yapamaz duanın ve gözyaşının seher vaktinde yaptığını. Dünyevî ve ulvî bütün dertlerimize ağlamak mâşukun kabul edeceği bir dua gibidir bu vakit. Gurbet ve dâüssıla duygusu seher vaktinde kalbe bütün ağırlığıyla çöker. Allah kendisini seven kullarının samimiyeti bakımından “kabul kapılarını” bu vakitte daha çok açarmış.

Seher vaktinde zikir ve tefekkür eden tasavvuf ehli için seher yeli yüce makamlardan, mutlak sevgili olan Allah'tan haber taşır; o makamların misk ve anber kokularını da getirir. Mânevî ilhâmdır bu. Bu ilham sâyesinde Hak âşıkları gâibin sembolü olan seher vaktinde mâsivanın tesirinden uzaklaşmış olurlar ki mâşukla rabıtası tam olarak gerçekleşir.

Seher vaktinde rahmet yeli eser

Ehl-i tasavvufa göre seher vaktinde göklerin kapısı açılır, rahmet yeli eser ve rızık da artar. “Melekler rızık dağıtmaya seher vaktinde gelir.” Ağyâr ve avam uykuda, yâni gaflette olduğu için seher vaktinin rahmetinden mahrumdur. Seher vakti vecdin en yüksek ânıdır. Vehbî vecd sâyesinde insan maddî olandan mânevî olana, dünyevî olandan ulvî olana doğru hâl değiştirir. Allah'ın, kullarını yokladığı, kullarının Allah'ı işittiği en hüzünlü ve mâneviyatlı bir vakittir. Eyyub Aleyhis-selâm hastalığı iyileşince, o gece seher vaktinde bir âh eder. Sebebini sorduklarında: “Her gece seher vaktinde ‘Ey bizim hastamız nasılsın?’ diye ses duyardım. Şimdi o vakit geldi; ‘Ey sıhhatli kulumuz nasılsın?’ sesini duyamadım. Onun için ağlıyorum” der. Bu hâdisenin hikmetini ârif, yâni ehl-i seher olanlar bilirler ancak.

“Seher vakti vakitlerin en azizi”

Şüphesiz ki bütün vakitleri Allah yaratmıştır. İnsan-ı kâmillerin sözüne göre seher vakti vakitlerin en aziz olanıdır. Bu sebeptendir ki Zâriyât Sûresi 17. ve 18. âyetlerinde “Onlar geceden pek az uyur olmuşlardı. Ve seher vakitlerinde de onlar istiğfarda bulunurlardı.” buyruluyor. Seher karanlığın sonu, aydınlığın başlangıcı olan bir vakit. Seherde hem maddî, hem kalp gözü açık olanlar Efendimiz Aleyhis-salâtüvesselâm'ın yolundadır.

Seher ehli aynı zamanda vaktin oğludur. Bu derûnî makama sahip olmak için seher vakti gafletten uyananlardan olmak gerek. Seher vaktinin kıymetini Osman Hulûsi Efendi “Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî” sinde ne güzel anlatır: “Cûşa gelir dağ ile taş feryâd eder vakt-i seher / her nesneyi kaplar telâş feryâd eder vakt-i seher / (...) / Hulûsi âşıkısan eğer dur yatma gel vakt-i seher / bak gör ki âlem serteser feryâd eder vakt-i seher.”

Seher vakti “gecenin sükût dilidir”

Şerhinden anladığımızı göre seher vaktinde dağ taş coşar ve her nesneyi heyecanlı bir feryat sarar. Allah'a âşıkısan seher vakti yatma,

bak bütün kâinat baştanbaşa haykırıyor, imdat istiyor. Velî zatlar seher vaktine kalbî ve îmanî gücüyle hazırlanırlar. Mâna âlemine gidip gelirler. Sırlarını ifşa etmezler, yaşarlar. “Sır” ve “hâl” sahibinin muradı cennete varmak, yâni bağın gülünü sevip dönmektir. Prof. Dr. Hasan Kâmil Yılmaz’ın ifadesiyle “Gecenin sükût dili, dervişin sır kulağına ibadet coşkusu telkin etmektedir. Seherin bereketi, bu sükût ile söylenen sırdadır.” (Gönül Erleri / Kırk Veli-1)

“Uyan gafletten ey nâ’im Hakka yalvar seherlerde / Döküp acı yaşın dâ’im Hakka yalvar seherlerde” diyen Niyâzî-i Mısrî hazretlerinin nasihati tutulmaz mı? Seher vaktinin kıymeti âyet ve hadislerde buyrulduğu içindir ki Dîvan şairleri seher vaktini mânevî bir vakit saymışlar. Dîvan şairi Zatî de “Gözüm açdum bu seher bir ulu sahra gördüm / Anda bir dane-i hardal gibi dünya gördüm” mısralarıyla seherî olduğunu, yâni kalp gözünün açıldığını söyler.

Şerhinden anladığımız şöyle: Dünya bir hardal tanesi kadar küçük ve değersiz. Mânevî âlemse bir sahra kadar geniştir. Şair bunu seher vaktinde gözünü açması, yâni kalbini Mutlak hakikate doğrultmasıyla bilir ve görür. Uyuyan şairin seherde gözünü açması, mecazî olarak gafletten kurtulması ve hakikati idrak etmesi demektir. Seher, gündüzün tesirinin en aza indiği, kalbin ve zihnin maddî meşguliyetlerden arındığı, insanın kendisiyle mânevî yoğunluğun en çok olduğu bir yenden diriliş vaktidir.

“Ey gâfil! Seher vaktinde dur”

Yûnus Emre Hazretleri seher ehli bir derviştir. Modern zihniyetle mâlûl olanlar bu ulu dervişi bilmezler. Şu nasihatinden mahrum oldukları için hâlleri fenâ! “İşit sözümü ey gâfil, tanla (şaşıрма) seher vaktinde dur / Öyle buyurmuş, o kâmil, tanla seher vaktinde dur / Dost dergâhına tutgıl yüz, tanla seher vaktinde dur / (...) /Yalvar Çalab’ına çağır, tanla seher vaktinde dur / Yatanların yatlı hâli, hiç nesneye ermez eli...”

Şerhinden öğrendiğimize göre, “tanla seher vaktinde dur” ifadesiyle kalp ve îmanı bu vakte çekmeyi nasihat ediyor. Çünkü seher vakti insan-ı kâmil seviyesine ulaşmanın vaktidir. Seher vakti uykudan ve gafletten yüz çevirip, yüzümüzü ilâhî dergâha döndürme vaktidir. Öyleyse seher vaktini gafletle, uykuyla geçirme, uyan ve Huzûrullah’a dur.

“Adam olmak isteyen seher vaktinde uyumaz”

Âşık veya şair olduğunu söyleyip de seher ehli olmayan zavallılara da sözü var derviş Yûnus’un: “Âşık isen belli bilem, tanla seher vaktin-

de dur / (...) / Kevser şarabını içmek, tanla seher vaktinde dur.” Diyor ki: Gerçek âşıkısan ve cennetteki ırmaktan su içmek istersen tanla, yâni şaşırmadan seher vaktini eda et.

Sözün hülâsası; seher vakti mâşukun kapısını çalanlardan olmak istiyorsak, “Adam olmak istersen seherde uyuma!” diyen Konya velîlerinden Ladikli Ahmed Ağa’nın (1888-1969) sözünü turalım.

Hüzün, Allah Resûlünün Dostudur

“Gurûb hüznün kesafet kazandığı bir zamandır ve gece karanlığının başlangıcıdır. Artık gece boyunca sevgiliyi görebilmenin ihtimali dahi söz konusu değildir. Gurûb vaktinin hüznü, âşığın kalbinde âh hâline dönüşür. Gurûbun ihtar ettiği karanlıktan kurtulup hakikati görmek için de, ışığa ihtiyaç vardır. Işık insandadır, zira insan mum misâlidir. Mumun yanan fitili gönül yahut ruh, yanınca eriyen dış kısmı nefis yahut bedendir. Hakikati bulmak için mumu yakmak, yâni Hak âşığı olmak gerek. Bu mânada âşık mum gibi erir. Mum yanarken çıkan ince uzun duman âşıkın ‘âh’ıdır ve yandığına delalet eder.”

Derûnumdaki hüzne işaret eden bu şerhten şunu anladım: Görmenin imkânı kalmadığı ân olarak gurûb vaktinin hüznüdür âcizane bendeki. Bundan ötesi haddim değil ve bu mertebeden yukarı çıkacak irfanî gücüm de yok. Gurûb vakti hüznünün girdabında “ah” etmeye tiryakiyim. Vuslatı tamamlanmayan bu merhalede kalmayı seviyorum. Vecd ile yaşadığım tam da budur.

Hüzün Tâlimi Yapan Mum Olmaktır Muradım

Bu “hâl”, derûnumda mumun yanma iştiağıdır, çabasıdır ve yanmaya niyetli bir hâlidir. Mum yanar ve arzusuna kavuşur mu? Allah bilir. Şimdilik yanmak için “âh” tâlimi yapan mum mertebesindeyim. Bu şerhin beyan ettikleri, fakir için bir saadettir. Hâlime işaret eden, Ali Yurtgezen’in şerhindeki şu ifadeler hüznü güçlenen kalbimi ziyadesiyle pekiştirdi:

“Gam, âşığın gıdasıdır.(...)Gam ve keder aşkın iktizasıdır. Gam çekmemek, ızdırap duymamak aşksızlığın, aşkın kifayetsizliğinin belirtisidir. Asıl korkulacak hal de budur. (...) Gam yemek, gam talep etmek, ‘can mumumu yandır, gönlümdeki aşkı ateşle’ teklifi olarak anlaşılabilir. (...) Gelen cefa bile olsa, evvela Sevgilinin alâkasının, kendisini

farkettiğinin bir işaretidir. Allah sevdiği kuluna sıkıntı verir. Zira ‘gam’ nakittir. Beden mahbesindeki rûhu azad edip aslına kavuşturmak için ödenecek ‘bedel’, gam nakdi biriktirilerek kazanılır. Izdıraba katlanmadan maddeyi ve nefsi aşmanın yolu yoktur.”

Bu ifadeler talib olduğum hâl’i (hüznü) bütünüyle işaret ediyor ki “bedelimin” karşılığı olan “gam nakdini” biriktirmek ve ödemek için en muhterak hüzünlerle tâlim yapmaya hazırım. İnşallah, gam’ım, “yanmayan bir gönlün gam’ı” değildir.

Hüzün Vehbî Hâllerdendir

Ali Yurtgezen’in hüzün târifi, bu “hâl’in ârızî olmayıp, “vehbî bir hâl” olduğunu gösteriyor: “Dünya gurbetinin farkında olması gereken Müslümanın şiarıdır hüzün. Asil bir duygudur; çünkü fark etme şuurunun, dolayısıyla asl’ı hatırlamanın bir nişanesidir”

Bu ifadeleri okuduktan sonra, âcizane hüzünden maksadımın, melankoli, buhranlı duygu yoğunlaşması ve dünyalık dertlerden mürekkep bir kasvet, yâni “kesbî bir hâl” değil, “vehbî bir hâl” olduğuna kanaatim sağlamıştı. Onun, “Halimiz Vaktimiz Yerinde mi?” yazısındaki tesbitleri hüzün anlayışımı tam ifade etmektedir:

“Muhabbet, aşk, şevk, vecd, huşû, istiğrak, hüzün, havf, recâ, dehşet, hayret, sekr, sahv gibi hissiyatın hâl mi yoksa makam mı olduğu, hâl’in nerde bitip makam’ın nerde başladığı, hâlde devamlılık şartı aranıp aranmayacağı gibi meseleler tarikâtlere göre değişse de “hâl” üzerinde ittifak edilen hususlar daha fazla. Bunlardan birincisi, hâl’in kesbî değil, vehbî olduğudur. Cenab-ı Hakk’ın, istediği kuluna bahşış ve mevâhib nev’indedir. (...) İkincisi, bir his veya buna bağlı davranışın Rabbanî bir varidât olup olmadığı, ancak mürşid-i kâmil mihengiyle anlaşılır. Kalbe varid olan ilhâmat, nefsten veya şeytandan da neş’et edebilir. Hâlin mahiyetini tayin için de iktizası için de mürşidin murakebesi şarttır. Hâl ilâhî bir lütuf olsa dahi sâlikin dengesini bozup ayağını kaydırabilir.”

Demek ki fakir gibi, hüznü derûnuna ve hayatlarına dahil edenler, bir ehl-i irfanın mânevî rehberliğine tâbi olmaları gerekiyor. Bir irfan sahibinin sözlerinden hatırladığım kadarıyla, “hüzün bir imkândır aslında. Yerinde kullanan kimsenin ruhunu inceltir, ona iç derinlik ve bilgelik kazandırır. Ancak melankoliye dönüşür ve müzminleşirse, bir hastalık hâlini alır ki, denge ve tevekkül terkiibinden uzaklaşma tehlikesi baş gösterir.”

Fuzûlî: “Ben Gam (Hüzün) Meclisinin Ney’iyim”

Ağır hüzünkârlardan Fuzûlî üstadım, “Sevgili” için “Su” gibi olmuş, “Hâk-i payı’ne yüz sürmek” istemiş, “başını taştan taştan vurup akan su” gibi “Sevgili” Rabbine en hüzünlü kelimeleriyle münacatta bulunmuş.

Onun, “Ya ver bana mihnetimce tâkat / Ya tâkatim olduğunca mihnet” arzusu üstüne her mümin düşünmelidir. Diyor ki: Ya çektiğim sıkıntılara göre bana güç ver / Ya gücüm yettiği kadar sıkıntı, yani hüzün ver... Bununla yetinmiyor, hüznün daha fazlasını istiyor “Sevgili”den: “Ey ay yüzlü Sevgilim / Ben gam (hüzün) meclisinin bir neyi’yim; ateşe yanmış kuru vücudumda arzudan başka ne bulursan ye le ver.”

Şairlerin büyük atası Fuzûlî’nin şiirlerinde en çok hüzün teması işlenmiştir. O, tek olan Sevgili’ye ulaşmak için sürekli hüznü yaşar ve hüzün diliyle meramını anlatır. Kavuşmayı, neş’eyi aramaz. Şiirlerinde en çok geçen kelimeler, âh, hicran, ağlamak, gam, cevr ü cefâ ve kederdir.

El Çek Hüznümden Ey Zâhir Erbabı!

Tasavvuf ehlinin, “Hüzün hâli Müslümanın huyu ve hâlet-i ruhiyesidir. Soyтары ile dervişi ayıran şey, hüznüdür” sözünü yabana atan ve “hastalık” deyip hüzne müptelâlığını horlayanlara büyük hüzün yârânlarından Fuzûlî’nin “Aşk derdiyle hoşem / El çek ilacımdan tabib” mısralarından ilham alarak, “ Hüzün ile hoşem / el çek hüznümden ey zâhir erbabı!” demek geliyor içimden.

Muradım hüzün olunca her kapıdan hüzün devşiriyor, hüzün soruyorum. Şimdi de Şeyh Gâlib üstadın kapısında fakiri karşılayan hüznü âcizâne anlatmak istiyorum. Onun “Hüsn ü Aşk”ına göre “İlk yaratılmış olan akıl, Allah’ı, kendini ve kendinden sonra yaratılmışları bilmesinden Hüsn, aşk ve hüzün meydana gelir.

Ehli bilir ki Aşk, Hüsn’ü bulmaya hüzünle birlikte gider. Hüsn’ü bulmak için hüzün, hasret, yalnızlık ve vuslat mevsimlerini yaşaması gerek. Aşk, mumdan bir gemiye binerek ateş denizinden geçerek yola çıkar. Bu yolculukta akılla gönül rekabet hâindedir. Aşk, Hüsn’ü aklın değil, gayret ve gönlün gücüyle bulur. Gayret ve gönül, hüznünden yanadır, ikisi de gücünü hüznünden alır.

Her ne kadar hüzün ikliminden geçerken evham ve ümitsizlik duygusu yaşansa da Hüsn’ün diyarına hüzün ikliminden geçerek varılır ki hüzün aslında Aşk’ın imtihanının en zorlu fakat en vefalı iklimidir.

Bu sebeptendir ki, fakir hüzün mevsimindedir ve bu mevsimde neşv ü nema bulup kendine gelir.

İstiklâlinin İlk Gününde Maraş ve Maraşlılar

Maraş'ın istiklâline Maraş Kalesi'ndeki bayrak sevindi önce. Ulu Câmi sevindi, Uzunoluk sevindi, Göllülü Yusuf, Çuhadar Ali, İbrahim Evliya Efendi ve bütün Maraşlı şehitlerin ruhu sevindi. Abdal Halil Ağa "din bahsi" üzere bir daha davul çaldı yüreğinden.

Maraş'ta Görülen İstiklâl Rüyası

11 Şubat 1920'nin soğuk gününde Maraş Maraşlılara gülzar, kâfire mezar oldu. Maraşlı İslâmlar, yâni Maraşlı Türkler işgalci Fransız askerlerini kovunca, Vatan-ı İslâmiyye aşkıyla başlatılan Maraş müdafası bütün Anadolu'ya yayıldı. Maraş, Anadolu'nun kahramanı oldu. Maraş'ta görülen İstiklâl rüyası devlete inkılâp etti.

Şimdiki zamandan sıyrılıp, ruhum ve düşüncelerimle konuk oldum Maraş'ın ilk Kurtuluş (İstiklâl) Bayramı'na. "Maraş Maraş derler de uy amman amman" türküsünün yürekten söylendiği 12 Şubat 1920 günü istiklâl bayramı yapan Maraşlıların arasındayım. Selçuklu'dan, Dulkadirli'den, Osmanlı'dan bu yana Müslüman Türk yurdu olan Maraş sokaklarında vecd ile yürüyorum. Üzerinde Maraş işlemeli ahî hırkası olan Maraşlı mihmandarım tebessüm ederek elimi tutuyor ve bana eşlik ediyor. Boğazkesen Câmi ile Ulu Câmi arasındaki meydana genci yaşlısı Maraşlı çeteler halay çekiyorlar. Halay başı halay halkasının meydana her dönmesinden sonra vakarlı bir duruşa geçerek elini kulağına atıp nâra atıyordu: "Bizim halayımız din ve vatan ve Maraş'ın istiklâli içindir ey çeteler!" Halay başının birkaç kez attığı şükür niteliğinde olan nârasından vecde kapıldım. Maraşlı atalarımın vatan ve mukaddesatına bağlılığında başka toplumlarda görülmeyen ve insanın hücrelerine kadar sirayet eden müthiş bir şuur ve şevk vardı.

Ulu Câmi'de Şeyh Ali Sezai Efendi'yi Görünce...

Harp sonrası ilk öğle namazı için Ulu Câmi'ye gelmişti Maraşlı

ahali. Birçok vazifesinin yanında vaizlik yaptığı Ulu Câmî'de Şeyh Ali Sezai Efendi'yi görünce çok heyecanlandım. Tarihteki Maraşlıların "Alaüddevle Câmîi" dediği, Memlûk mimarisine sahip Ulu Câmînin taşlarında hissettim Maraş Kalesi'ne hücum eden mücâhitlerin ellerini. Giriş cephesindeki mihrabiyelerin içine işlenen bezemeler, kemerler ve içerideki mihrabın çevresindeki kabartmalar İslâm medeniyetinin taşa vurduğu güzelliği yaşattı ruhuma. Taşa ruh verilen, taşın nakış gibi işlendiği, kabartma bileziklerin sardığı üç bölümlü gövdeden oluşan minaresine vecdle sarıldım. Maraş Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti toplantılarının ilk yapıldığı mekân olan Ulu Câmîi külliyesindeki düzgün kesme taştan yapılan ve Selçuklu mimarisini andıran Taş Medrese'deki Alaüddevle Bozkurt Bey'in oğlu Şahrüh Mehmed Bey'in türbesini ziyaret ettim.

"Ey Maraş'ın Has Evlâdı, Sevindirdin Sen Ceddini"

Bana yoldaşlık eden mihmandarımla birlikte Maraş millî mücadelesinin mânevî önderi Şeyh Ali Sezai Efendi'nin Hatuniye, yeni adıyla Kurtuluş Mahallesinde Dulkadirli Beyi'nin kızı, Yavuz Sultan Selim'in annesi tarafından yaptırılan Hatuniye Câmîinin yakınındaki tarih kokan evine vardığımda duygulu ânlar yaşadım. Çiftli Zaviye denilen evin alt katındaki çilehâne Maraş müdafaasında toplanma yeri idi. Şeyh Ali Sezai Efendi bu mekânda Maraş Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Şekerli Heyeti reisliğini yapmıştı. Bu güzel zat âlimdi, şeyh idi ve şairdi. Harpten sonra Maraşlılara hitaben yazdığı şiiri dilime yürüdü ve kendi kendime okumaya başladım: "Ey Maraş'ın has evladı, sevindirdin sen ecdadı / Fransızların ah-ı feryadı, tarihe geçti bu adı / Sen ders verdin elhak, o mağrur oldu müstahak / Ne cesaret yokken bir hak, zümrüt yurda girsin ahmak / Kalemize çekilsin sancak, sükût eder bunu ancak / Gayreti yok birkaç korkak, hayır, bizde yoktur alçak / Varsa mahkûm millete bak, yandı çıramız daim yanacak / Türkün alnı her demde ak, ati ile hal pek parlak / Kahramandır Türk ahfadı, cihan duydu hep bu adı / Alkışlarım bu cihadı, çok yaşasın Türk evladı."

Bedesten ve Saraçhâne'de Barut Kokusu ve Hüzün...

Bu mahalledeki Nakip Câmîi önüne geldiğimde, işgalci Fransız komutanı Andre'nin önünü kesip, "Ben anamdan doğdum kalede bayrağı gördüm. Bütün Maraşlı Türkler her cuma sabahı uyanınca ilk önce kaleye bakar, bayrağını görür. Maraş bize mezar olmadan düşmana gülzar olmaz" diyerek meydan okuyan Aşıklioğlu Hüseyin'in tâvizsiz

konusmasını duyar gibi oldum.

Yatsı namazından sonra Ulu Câmî’de Maraş müdafaasında şehit ve gâzi olanlar için Rıdvan Hocanın eşlik ettiği Maraşlı hâfızların indirdiği cezbeli hatime katıldım. Harbin üstünden iki gün geçmişti. Çarşılarını, hanlarını geziyorum Maraş’ın. Hava soğuk ama kimse üşümüyor. Çünkü İstiklâl ateşi yanıyor Maraşlının yüreğinde. Her köşede sevinç, her sokakta bayram... Harpte duvarları kurşun delikleriyle dolu Taşhan’ı ve Maraş müdafaasının en cesur liderlerinden İbrahim Evliya Efendi’nin şehit düştüğü Bedesten’i gezerken hüznüydüm. Kâtiphan’ın harp sonrası تنها kalmış avlusunda ve odalarında eski Maraşlıların handa kalan yolcularla ettikleri yârenlikleri ve misafirperverliklerini hayâl ettim. Selâm alan, selâm veren Maraşlıların hasbîhâl ettikleri Saraçhâne Câmii Çarşısı’nda ruhum dinlendi. Çarşı hâlâ barut kokuyordu.

Kahramanlığından Emin Şehir

Asırlardır tarih rüzgârlarının estiği, Millî Mücadele’nin ilk başlatıcısı ve kahramanlığından emin şehir Maraş’ın Kanlıdere Yokuşu’ndaki barut ve duman kokan sokaklarında dolaştım. Maraş müdafaasına öncülük eden, yaralanıp Alman Hastanesi’ne yatırıldığında zehirlenerek şehit edilen Muallim Hayrullah’ın, avlusunda dut ağacı olan, kapısı kevgirli ahşap evini ziyaret ettim. Divanlı Mahallesi’nin sokaklarında kesme taş ve ahşabın hâkim olduğu evlerin gönlüme verdiği tarihî duygularla dolaşırken, Kuyucak’ta pusu kuran Fransız elbiseli Ermenilerle göğüs göğüse çarpışıp ardından Kümbet Kilisesi’ndeki çarpışmada şehit düşen Maraş kahramanlarının en gözü karası Millîş Nuri’nin celâdetli sûretini görür gibi oldum.

Bektutiye Câmiiinde Maraşlı Ecdadıyla Sohbet...

Uzunoluk’ta Sütçü İmam’ın fahrî imamlık yaptığı, Alaüddevle Bey tarafından yaptırılan Bektutiye (Çınarlı) Câmii bahçesinde 1870’de boy veren bir buçuk asırlık ruhaniyetli “Doğu Çınarı”nın altında mütevekkil Maraşlı ecdadıyla sohbet ettim. Onun ilk kurşunu attığı Sütçü dükkânı kapalıydı. Bitişğinde bulunan Maraşlı külhanbeylerin müdavimi olduğu Kel Hacı’nın Kahvehânesi açılmamıştı daha. Uzunoluk Hammamı’ndan çıkan kadınlara tacizde bulunan Ermenilere tavır koyanlar bu kahvehânenin delikanlı adamlarıydı. Uzunoluk’tan yukarı yürüyerek Evliya Çelebi’nin, “Şehrin cümle erbâb-ı ma’ârifî anda cilvelenirler”, yâni cümle Maraşlı ârif ve münevveran sohbet ve muhabbet ederler” dediği Maraş’ın su menbaı Pınarbaşı’na uzandım. Mihmandarım yönü-

mü Ahır Dağı'na çevirmemi istedi. Sonra elini kulağına atıp "Yörü bre Ahır Dağı / ne dumanlı başın varmış / Ağustos'ta sıtma tutar / bitmez boran kışın varmış" türküsünü söylemeye başladı. Uzun hava tarzı bu Maraş türküsünü cezbe hâlinde dinledim.

Eski Hükümet Konağı Önünde Karabekir Paşa'nın Mektubu Okunuyordu

Ertesi gün 13 Şubat 1920'de Eski Hükümet Konağı'na, yâni Mutasarrıflık Binası'na doğru yürüdüm. Mutasarrıf Vekili Cevdet Bey, güneş ve soğğun bir arada olduğu öğle üzeri Mutasarrıflığın avlusunda, Erzurum 15. Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa'nın Maraşlılara hitaben gönderdiği kutlama telgrafını okuyordu. Toplanan Maraşlıların arasına karıştım ve heyecanla dinlemeye başladım:

"Maraş kahramanlarının Türklüğe (İslâmlara) has olan celâdet ve fedakârlıkları neticesinde sevgili bayraklarımızın yine Maraş üzerinde dalgalandığını haber almakla bütün kolordum en büyük sevinçler duymaktadır. Öldünüz, fakat İslâmlığı (Türklüğü) öldürmediniz. Tarih-i millîyemize kanınızla ve hayatınızla emsalsiz bir menkıbe-i celâdet yazdınız. Maraşlıların ve sizin alınlarınızdan öper, kolordumun hissiyat-ı samimesini arz eylerim" diye biten Karabekir Paşa'nın yazdığı cümlelerden yüreğim kabardı. Konuşma bitince yine Eski Hükümet Konağı yakınındaki, yeni adıyla Bayezidli Mahallesinde Maraş Kuvâ-yı Millîye Cemiyeti'nin ilk karargâhı olan Kâtipzâde Mehmet Efendi'nin evinde Arslan Bey reisliğinde alınan kararları mihmandarımın akıcı dilinden dinledim.

Maraş'ın Şânı Var, Maraş'ın Yüreği Var

İstiklâline dokunulamayacağını işgalci Fransız ordusuna gösteren Maraş'ın şânı var, Maraş'ın yüreği var. Ah, kahramanlığın ve yiğitliğin şehri! Bu ne saadet böyle? Maraş'ın ilk İstiklâl Bayramı'ndan ve bana eşlik eden mihmandarımdan ayrılırken arkamda gücünü tarihinden ve îmanından alan bir şehir duruyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

**“BİR HÜZÜNKÂRIN
ÖMÜR DEFTERİ”**

Benim İlk Fikir Hocam: Ahmet Doğan İlbey¹

Cüneyt Cesur

-Kahramanmaraş depreminde enkaz altında kalarak şehadete yürüyen Ahmet abime rahmetle-

Onu zannederim ilk gördüğüm yıl 1986 ya da 1987 yılı Maraş Milli Mücadelesinin yıldönümü kutlamalarının yapıldığı 12 Şubat günleriydi. Hacı Ali Özal'ın belediye başkanı olduğu yıllar. O yıl, Kurtuluş yıldönümü kutlamalarının yöneticisi zannederim rahmetli tarihçi Yalçın Özalp'ti ve şimdi yıkılan Sabancı Kültür Merkezi diye bildiğimiz konferans salonunda milli mücadele şenlikleri kapsamında bir konferans yapılıyordu. Mustafa Kafalı, Ercüment Kuran, Ercümen Konukman, Refet Yinanç gibi isimler şimdi hatırlayabildiğim önemli tarihçiler olarak zihnimde kalan birkaç isim.

O konferanslar sırasında Ahmet Abi başındaki kasketiyle uyumlu pardösüsü ve örgü kravatıyla muntazam bir memur-bürokrat ama hocalara ve çevresine de son derece hürmetli tavrıyla hafızamda yer etmişti.

Yine o yıllarda Maraş'ta "Dolunay" dergisi görmüştüm Kıbrıs meydanındaki kitapçıların camekânında. İsminde "ay" olan bir dergi "bizim" olmalı zannıyla hemen dalıp aldım dergiyi ve orada Bahaeddin Karakoç, Mustafa Kök, Ali Yurtgezen, Ahmet Doğan isimlerini gördüm ve bir de derginin künyesinden, derginin Maraş'ta yayınlandığını anlayınca daha çok sahiplendim ve takip etmeye başladım ama yukarıda bahsettiğim dergi yazarlarını tanıımıyordum daha.

¹ Bu yazı daha önce kirmizilar.com'da 4 Haziran 2023'te neşredildi.

Bir süre sonra bir gün Uzunoluk Caddesi'nden eve doğru giderken, tesadüfen "Kahramanmaraş Türk Ocağı" tabelasını görünce Ortaokul sıralarında Türkçe kitabında okuduğumuz "Eskici" başlıklı metindeki çocuğun hâli gibi bir hayret yaşayarak, doğru ocağa daldım. O Eskici metnini kısaca anlatayım; İstanbul'da ailesi kalmayan bir çocuk Libya'ya halasının yanına gönderilir ama orada bir türlü konuşmaz. Aylar sonra sokaktan geçen bir ayakkabı tamircisine halası bazı ayakkabıları tamir etmesi için verir. Çocuk, ayakkabıları tamir eden tamirciyi seyredolar. Tamirci ayakkabıları tamir ederken küçük çivileri ağzına alarak, yaptığı işi daha hızlı yapmaya çalışırken, aylardır konuşmayan çocuk, tamirciye "çiviler ağzına batmaz mı senin" diye seslenir. Tamirci o söze karşı hayretle irkilirken, "sen Türk'müsün" diye mukabelede bulunur. Geçmiş zaman oldu, metnin bazı kısımlarını unutmuş olabilirim ama genel çerçevesi böyleydi.

Seksenlerin ikinci yarısı da olsa Türkiye'de fikir gündemi oldukça sınırlı, düşünce zeminleri sığ ve birçok teşkilat hâlâ kapalıydı. Ben ise o yıllar üniversite hayatına ilk adım atacağım yıllar olmakla beraber çevreden gelen bir milliyetçi düşünce izine sahiptim. Bütün ocaklar kapalı ve fikir zeminleri ise en azından benim için yoktu çünkü daha çocukluktan gençliğe yeni geçiyordum ve tabiri caizse ortada kalmıştım.

Kahramanmaraş Türk Ocağı levhasını görünce çölde su bulmuş ya da fırtınalı bir gecenin ortasında ayımı yeniden görmüş gibi olmuştum. O zaman mı yoksa başka bir gün müydü ilk ziyaretim şimdi tam hatırlamıyorum ama evimizin de çok yakın olması hasebiyle Türk Ocağı artık benim için tek adres olmuştu. İşte orada Ahmet abi ile yolumuz üçüncü kere kesişti. Bu defa uzaktan seyretmiyor doğrudan aynı masada oturup çay içiyor, fikir konuşuyorduk. O yıllar milliyetçiliğin, ülkücülüğün olduğu, konuşulduğu mekânlarda bulunmak en büyük zevkti benim için. Sonra birden Fazıl Tiyekli, Ali Yurtgezen, Muzaffer Gözükara, Ahmet Doğan abilerin merkezde olduğu birçok abi, hoca ve bu hocaların çevresinde gezinen birçok lise öğrencisinin bulunduğu bir meclisin içinde buldum kendimi.

Ahmet Abi'yi ben öğretmen zannettim epey bir zaman. Çünkü zihnimizde o yıllar ancak bir öğretmen bu kadar güzel, derin bilgilere sahip olabilirdi. Birçok geceler Türk Ocağı bize mekân oldu. Ahmet Abi anlattı ben dinledim. Artık fikir soframızı pazar günleri de kuruyorduk. Gelenler gelip katılıyordu istedikleri vakit, ama birçok zaman Ahmet Abi'yle diz dize, yüz yüze çok sohbetlerimiz oldu. Aslında derslerimiz desek daha doğru olur. O anlatıyor ben dinliyordum. Cemil Meriç'i, Erol Güngör'ü, Nurettin Topçu'yu, Necip Fazıl'ı, Osman Yüksel

Serdengeçti'yi, Osman Turan'ı, Peyami Safa'yı; hâsılı şiiri, romanı, sanatı, medeniyeti, milliyetçiliği, ülkücülüğü ve fikrin her meselesini, her şubmesini, her çeşidini konuştukça konuşuyor, o anlattıkça keyifleniyor, ben de dinledikçe göneniyordum. Değil mi ki aynı dili konuşuyorduk. "Dildaş" kelimesini ondan duymuştum yine fikre dair duyduğum birçok şey gibi. Dildaş, çok sıcak gelmişti. Siyaset çukurundan başını kaldıramadığı için oldukça hırpalanan ülküdaş kelimesinden daha müşfik, daha candan bir kelime olarak yer etmişti yüreğimde. Sabahları on bir, on iki gibi başlayan sohbetlerimiz gece bir, ikilere kadar devam eder, sonra benim evimin uzak olduğunu düşünerek kaygılanır, ben ise evin hemen sokağın başında olduğunu söyleyince rahatlardı. Ben Ahmet Abi'nin evinin Maraş'ın tâ bir ucunda olduğunu yıllar sonra öğrendim. Mübarek adam biz ayrıldıktan sonra belki de bir saatten fazla yol yürürmüş de bir gün bile benim evim uzak dememiş. O zamanın Maraş'ında akşamın ilk saatlerinden sonra şehir toplu ulaşımı sonlandırdı çünkü. Ben sordukça o konuşur, o anlattıkça ben dinlediğim için zamanın nasıl geçtiğini bilmezdik.

Bir gün Kahramanmaraş Türk Ocağı aylık bülten çıkarmaya karar verdi ve yayın yönetmeni Ahmet Abi oldu. Bizden de yazı istendi. Özellikle Fazıl Hoca gençlerin yazı yazmasına çok önem veriyordu. Yazar olduğumdan değil ama fikir konularına heves ettiğimden ben de bir yazı vermiştim. Samimiyetimiz o maceradan dolayı da yoğunlaştı. Aylık çıkan o bülten iki yıldan fazla devam etti yayınına. Bültenin sahibi Ocak adına Fazıl Tiyekli, mesul müdür Nureddin Demircioğlu ve yayın yönetmeni olarak Ahmet Doğan'dan oluşan bir yayın künyesi vardı. Aylık çıkan dergiyi de biz gençler beleş olarak çarşıda dağıtıyor ve şehir dışında yaşayan tanıdıklara posta yoluyla gönderiyorduk. İsmail Göktürk, Murat Yücel, rahmetli Hacı İbiş (İbrahim) Arıkmert, Tayfun Göktürk, Nail Metin Yılmaz gibi "zamanın çocukları" o bültenin dağıtımında hep bir ucundan tutmuş dostlardık.

Dükkân yılları...

Sonra bir gün dernek kuruyoruz dendi. Ali Yurtgezen ve Muzaffer Gözükkara hâmilliğinde bizim kendi aramızda "Dükkân" dediğimiz ama resmî olarak başka bir adı olan dernek kuruldu. Artık günlerimiz daha çok orada geçiyor ve Ahmet Abi o "dükkân"ın ideologyasını yaşayarak kuruyordu. Birçok dostun anlamakta güçlük çektiği ve dolayısıyla hep bir tabi değişimin, dönüşümün yaşandığı bir mekân oldu Dükkân. Siyasetle hiç işi yoktu ama siyasetin her türlüşününün memleket dâvası olarak konuşulduğu yerdi mesela, ertesi günü tatil olan her gün oradaydık, gece ikiden evvel kalkılmazdı, ki çok zaman, özellikle ilk yıllar,

esnafın dükkanını açmaya geldiği sıralarda biz “dükkân”ı yeni kapıyor olurduk. Tatlı yemek yasaktı demeyelim de ayıplanan bir hâldi ama Dükkân’a ilk tatlıyı da bir ramazan iftarı için Ahmet Abi’nin elinde girerken görmüştük. Kendi nefsi için değil de daha çok bizler için getirdiği kesindi ama yıllarca o “tatlı eylemini” başına kakmıştım.

Çok güzel keyifli günlerdi. Keyifli dediğime bakmayın aslında memleket, millet adına nöbet tutulan, evlerinde sıcak yataklarında yatan mustaz’afklar adına çekilen kaygıların mekânıydı Dükkân. Ve Ahmet Abi o Dükkânın türbedarıydı.

6 Şubat 2023 günü meydana gelen ve bütün insanlığı yaslara, acılara boğan Maraş depremlerinde Ahmet Abim şehitler yolbaşçısı olarak, yanına “dilmacı” Ferhat’ımızı ve “türküdarı” Fazlı’mızı alarak, terk-i diyar etti. Ahmet Abi’yle fikir ayrılığı da yaşadık, çok itirazlar ettik, fikren yanlış yola düştüğünü de söyledik ama o bizi hep dinledi, sevdi, bizden hiç vazgeçmedi. Büyüklemedi, bize “siz daha dünkü çocuklarsınız” demedi. Hep ucaltı.

Şimdi Türbedarsız kaldık, tabir-i caizse ne yer kaldı ne yâr...

Ruhun şad olsun Ahmet Abi. Sayılı günler çabuk geçer. Depremin olmasından, daha bir şey anlamadan aha yüz gün geçmiş bile. Ahirette yine bir “Dükkân” bulup hem-dem olalım inşallah...

Seher Vakti Yârin Kapısına Sırlanan Dosta²

İsmail Göktürk

Ahmet abinin ifadesiyle dükkânda yani TYB Maraş lokalinde akşam bir araya geldiğimizde D. Mehmet Doğan abi bir vesileyle Ahmet abiye çiçek takdim edecekti. Ben de sunuş için şöyle söylemişim: *“Mehmet abi, kitabına Neden Klasiklerimiz Yok ismini vermiş. Oysa bizim bir klasiğimiz var. Ahmet abi bizim klasiğimizdir.”*

Ahmet abiyle önce Bahaeddin Karakoç Ağabeyin Dolunay Dergisi çalışmalarını yürüttüğü Kahramanmaraş İşhanı’ndaki bürosunda, sonra yeni açılan Türk Ocağı Kahramanmaraş Şubesi lokalinde uzun sohbetlerin yapıldığı gecelerden beri beraberdik. Sonra “dükkân” adıyla anılan Kahramanmaraş Kültür Eğitim Derneği ismiyle Ahmet abinin ifadesiyle *“büyük hocalarımızın”* öncülüğünde bir ekip olarak hep birlikteydik. O hocalarımızdan Muzaffer Gözükara hocam Ahmet abiye “dükkânın komutanı” derdi. Zira dükkânın değişmeyen kurallarını o koyardı. Misalen, önceleri kendiliğinden sabahlara kadar süren sohbetlerden zamanla erken kalkma temayülleri belirince, saat ikiden önce kalkmak yasak derdi. *“Soğuma olmadı”* der, sohbetler uzardı. Ertesi gün tatil olan her akşam toplanılmıyordu. Ölüm hariç hiçbir mazeret sohbetlere gelmeye mâni sayılamazdı. Bu dükkân sonra Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Kahramanmaraş Şubesine evrildi. Ama hâlâ dükkândı, hatta özellikle şubenin yeri dolayısıyla *“mağaraydı”*. Bu Eflatun’un mağara istiaresine bir atıftı şüphesiz. “Dükkân” ismi de şüphesiz irfanî atıflarla oluşmuştu: *“Eksik alıp artık satsam yine kâr, ben tellalım pazar başım Ali’dir.”*

Ahmet abi her hâliyle klasikti. Onu ilk tanıdığım zamanlardan hatırladığım, gri örgü kravatu, “Seiko 5” saati, klasik giyimi hiç değişmedi. Zaman zaman takılırdım. “Ahmet abi sen sanayi dönemi insanı-

² Bu yazı, 16 Şubat 2023’te Türkiye Yazarlar Birliği’nin sitesi tyb.org.tr’de neşredilmiştir.

sın” derdim, her latife ona hoş gelirdi. Elektronik araçlarla arası hiç iyi olmamıştı. Çalıştığı Bayındırlık İl Müdürlüğüne gittiğimde genelde daktilo odasında olurdu. Zamanla bilgisayar hayatın mecburiyetleri arasına girince ilk zamanlar yazılarını kendisi okur, ben yazardım. Hatta aleyhimde yazdığı ağır yazıları bile bana yazdırır; “*üstadım ağır olmamış değil mi, bu zaten bir tipi anlatıyor*” derdi. Sonra Ahmet abiyile bilgisayarı kullanmayı öğrenme maceramız oldu bir süre. O kadar klasikti ki emeklilik müracaatında faydası olacağı düşüncesiyle açık öğretimden bir lisans programına kaydolmuştu. Orada mantık dersi varmış. Ondan şikâyet etmişti. Geceleri okuldaki odamda çay eşliğinde sohbetlerimiz olurdu. Abi kitabı getirsen bir gün bakarız demiştim. Açık öğretimin çok eski bir kitabını bulmuş meğer. Modern mantık diyebileceğimiz açık öğretim dersiyle örtüşen bir şey değildi. Abi sen Aristo zamanında yazılmış kitabı bulmuşsun demiştim. Ahmet abinin emekli olmadan önce çalıştığı, kendi ifadesiyle Nafia Dairesindeki görevi ise acı bir nükte olacak belki ama âfet işleriydi.

“*Aleyh*” diye bir edebiyat türü oluşmuştu dükkânda Ahmet abi sayesinde. Şu an aleyhinde yazdığımı bilse mutlu olacağından eminim. Bir gün ona “*Abi, ölürsem arkamdan çok yazı yazarsın değil mi?*” demiştim. Elini sallamış, “*hem de çok acıklı yazarım*” demişti. Aleyh, dostlarının insanı yâd etmesiydi aslında. Dostluğun göstergesiydi. Dükkân gençleri, Ahmet abiye birbirlerini jurnaller, aleyh edebiyatına katkı sunarlardı. Yeri gelmişken yüreğimizin kaniyla bahsetmek isterim ki o gençlerden biri Ahmet abinin “*tercümanı*” olan Ferhat’tı. Diğeri “*türküdarım*” dediği Fazlı idi. Her ikisini de yaşadığımız elim olayda ahirete uğurladık. Bir dostunun yazdığı cümleyle söyleyim, Ahmet abi yine tedbirli davranıp tercümanını ve türküdarını da alarak göçtü. Son dönemlerde kulağında yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle cihaz kullanıyordu, Ferhat ona duyamadığı şeyleri tekrar ederdi yanında oturup.

Ahmet abi, dostluğun manifestosunu yazan adamdı. Onun dostluk hassasiyeti herkesi bir arada tutan şeydi zaman zaman tartışmalarda ses tonu yükselirse hemen müdahale eder, hiçbir tartışmanın dostluk sınırlarını aşmasına müsaade etmezdi. Ahmet abiyi tanıyanlar, eşyalarının değeri arttıkça dostlarının değeri azalan insanların nasıl bir zavallılığın içinde olduğunu görürdü. Nafia dairesinde iken ziyaretine gelen dostları, onu yerinde bulamadıkları zaman takvim yaprağına not bırakırlardı. O notlar bile o kadar değerliydi ki gözünde, bir kurguyla onları yazıya dönüştürmüştü. Güya çalıştığı kurumda eskiden çalışmış birinin evrak-ı metrukesine ulaşmış da orda yazıyormuş bunlar. O kişinin adı da Refik Hüzünkâr’dı. Bir şiir yazmıştım o ismine hitaben. “*Açık*

bir çay söyle Refik ağabey, dost işi olsun / Seçgel yazılar getirdik sana, şiir getirdik³. Ahmet abinin dostluğundan mühlhem kendisine hitaben acizane kaleme aldığım “dostun davetine zaman olur mu” başlıklı denemeyi yazmış olduğuma şimdi çok seviniyorum. TYB’nin web sitesinde “bu mektubu şifa niyetine okuyun” diye yazısının içine almıştı⁴. Fakirin yazdığı ne olacak ama, o ilk okuyucum olmuştu her zaman. Ne yazmışsam “vecdle” dinlemiş, Cenab Şahabettin’in “iyi yazı” ölçülerinin hepsine uyduğunu söylemiş; yazıysa, yazı böyle olur üstadım; şiirse, şiir böyle yazılır demiştir. Bu sözleri ne yazıyla ne şiirle alakalıydı bilirim; sadece dostlukla alakalıydı. “Dostun dosta huyu, hoş gelir böyle” diyor ya türkü... Cenab Şahabettin’in iyi yazı ile ilgili söylediklerini de oldu bitti merak etmişimdir ama nedense hiç de öğrenebilmiş değilim.

Hüzün ki en çok yakışandır bize. “Ulvi hüzün” derdi Ahmet abi. Fethi Gemuhluoğlu’nun “bizim hüznümüz Allah’adır” sözünü, bir yöntem ekleyerek “türkülerle de hüznümüz Allah’adır bizim” demişti. Yazılarında sıkça kullandığı bu cümle, Ahmet abiyi tam olarak tarif eden cümledir. “Bin miligramlık” türküleri severdi. “Aman”ı bol olmalıydı türkünün. Okuldaki odamda en son bulduğumuzda dinlediğimiz türkü “Bin derdim var idi bir daha oldu / Derdimin dermanı amman ha amman / Gülistan bezminin gülleri soldu / Gonca-i handanım amman ha amman” türküsüydü. Türküleri dinlerken “vecdli konuşmalar” yaptığı olur ve sadece “vecdli” olursa konuşulmaya müsaade ederdi. “Ölürsem defnedildikten sonra başucumda bir türkü söyleyin, ama sizi Rafizî sanmasınlar, millet çekilince söyleyin” derdi. Elbette bu saatten sonra ömrümüz vefa ettiği müddetçe dinlediğimiz her türkü bize Ahmet abimizi hatırlatıp, hüznülenecek. Yüreğimiz kanayacak. Seher vakti defnettığımızda aklımda çok sevdiği Aşık Agahî’nin türküsü vardı. “Seher vakti çaldım yârin kapısını”. Biz de bir seher vakti onu yârin kapısına sırladık. Emanetin hüznün gibi Allah’a Ahmet abi. Acunu ıssız bırakıp gittin.

3 Şiirin tamamı için: <https://www.antoloji.com/takvim-yapragina-notlar-siiri/>

4 Yazıyı okumak için: <https://www.tyb.org.tr/dostun-davetine-zaman-olur-mu-20825yy.htm>

Dostluk Hakkı İçin⁵

Dündar Kök

1997 baharında, on yılın sonunda dönüp geldiğim memleketimde, “Ruhumun Evvel Yazıları”nı ararken bir “dükkân” içre bulduğum,  hı adında gizli muhterem ağabeyim, size yazılmış, yazılacak onca güzel şiir, onca sıkı yazı arasında  nlemem, sadece bana “dostluk hakkı”nızı helâl etmeniz niy ziyladır.

Her derneği çekip  eviren, cevvel, konuşkan, hareketli, har retli, ill  görünür, alkışlanır faaliyetler planlayan, yapan, -eğer dernek bürosu bir iş hanındaysa mesel - üst kata hızlı adımlarla çıkarken bir yandan işhanı esnafıyla şakalaşırken, bir yandan bodrumdaki  aycıya eliyle zafer işareti  akan, iddialı birileri mutlaka vardır. Sizinle m l ki olduktan sonra  c tam yılımın gece ve g nd z yle beraber geçeceği İsmail Göktürk Ağabeyim ve Mehmet Yılmaz kardeşimden “akşamüstü derneğe gidelim, Ahmet Ağabey de daireden çıkınca oraya gelecek” teklifi geldiğinde, Allah var, zihnimde bildik dernekçi bir zat fotoğrafı belirmişti. Ama tanıştığım kişi, gayet yavaş ve yumuşak sesle konuşan, hüznü sesine sinmiş, sâde ve tertemiz giyimli biriydi. Onu, bu “emin mahfil”de, gördüğüm ilk günden g c t ğ  güne kadar, gönlüyle de dostlarına hep sâde, hep dingin, hep dupduru ve tertemiz akarken gördüm.

Adımı öncesinden, iki yerden bilirdim; ilki, 1986-1987 yıllarında ilkokul sonu, belki ortaokul başında, ardına büyük bir zevkle takılıp gittiğim, babamızın Dolunay Dergisi macer sından;  ocuk hafızamda kalan, kopuk, kısa anlar; hareketli bir dergi yazıhanesi, dinmeyen çay kaşığı, çay bardağı sesleri, giden, gelen, basık tavanlı ve nedense hep loş ışıklı uzun ince bir salona sığmayan ve hiç de azalmayan kalabalık; yazıhanenin bir köşesinde düzinelerce posta pulunu aceleyle parlak

⁵ Bu yazı, *Evelahir dergisinin Temmuz - Ağustos 2023 tarihli 17. sayısında neşredilmiştir.*

jelatin poşetlere yapıştıran, ardından yeni basılmış dergileri hummalı biçimde o günkü postaya yetişmesi için koltukları arasına sıkıştırıp abone adresleriyle birlikte hızlı adımlarla postaneye koşuşturan fedakâr birkaç kişi arasında, Ahmet Ağabey diye bildiğim Ali hocam ile Ali hocam olarak bildiğim Ahmet Ağabey... Çocuk zihnimle sîmâlarla isimleri karıştırdığımı, on yılın sonunda dükkânda Ali Hocamı görünce ancak anlayabilmişim. Hâfızama Ali hocam Ahmet Ağabey, Ahmet Ağabey de Ali hocam sûretiyle yerleşmişti. Sohbetin birinde bunu dilendirince bu karışıklıktan pek şifâ bulduğunu, “bak bak ne dedi İsmail, Dünder gardaşım” sevincini, hemen, “yâhu yok edem” mahcup bakışıyla saklamasından belli etmişti. İkincisi, üniversite yıllarımızda kantindeki “teşkilat masaları”ndan; üst sınıflardaki ağabeylerimizin ziyaret ettiğimiz evlerindeki Gündüz Gazetesinden; öfkeli, cesur, cerbezeli, kızgın “rejim” yazılarından.... On yılın sonunda çocuk yaşta gördüğüm, ismen bildiğim ama tekrar tanış olduğum Ahmet Ağabey, ne Gündüz köşesindeki öfkeli, hiddetli, kızgın adama, ne dergi yazıhanesindeki aceleci, telaşlı da demeyeyim, serî ağabeye hiç benzemiyordu; gayet serinkanlı, yavaş, tane tane konuşan, her ne konu olursa olsun, bütün çevresiyle, ihâtalı, bütün ayrıntısıyla, kendi tâbiriyle bütün bağlamıyla anlatan, son derece nezaket ehli birisi.

Dükkân içre yaşanmış bir ömür içinde, onlarca gencin kırık dökük ilk şairliklerine birer şaheser, ilk acemi yazılarına hazâ bir nesir numunesi, bölük pörçük eziyetli sazandeliklere “ince saz”, yarım yamalak türkûdarlıklara “şark bülbülü” muamelesi göstererek bir hüsn-ü zan üze katlanması da, her gurbete çıkana, ilk altısının başına ne geldiğini aklına dahi getirmeden “Doğunun yedinci oğlu” pâyesi vererek, belki bir umut, başının üstüne koyması da “dostluk hakkı” içindi. İlerleyen zamanda o genç gruptan epey gerçek şair, yazar, türkûdâr yetiştiğine de şahitlik ettim. Sebebi için, üzerimizdeki dostluk hakkınız için helâllik dilerim aziz ağabeyim.

Elbette her dükkân müdâvimi gençte bir iziniz vardır; bendeki izinizin derinliğini memleketten tekrar gurbete çıktığımın tâ onbeşinci yılında, tarif edilmez bir heyecanla, hala uzakta olsak da bizi ne kadar yakınıınızda tuttuğunuza şahit olunca anlamış ve pek sevinmişim; mâişetimiz gereği akademik yükselme sınavları derdine düştüğümüz bir dönemde oluşturulan heyetten bir meslek büyüğümüzün tavrına, görüşüne nefsim galebe çalmış ve rızâyâ râzı olmamışım, bana göre, bize göre de hep öyle olur ya hâlâ, hakkımız olanı vermiyorlardı. Yine “yara”ımızın tazelendiği sabahın birinde, yazdıklarınızı ulaştırdığınız dostlar grubunun ne mutlu ki üyelerinden biri olarak posta kutucağı-

zıma, “Rızâ Yahut Râzı Olmayı Unutunca” başlıklı yazınız düştü. Uzatmayayım, şu anda anma mı, helâllik mi demeli, bu yazıyı kaleme alırken, o sabahtan bugüne değin, o yazınızın sağında “Er-Rafî”, solunda “El-Hâfîd” ismi âzamı, hayat düsturlarımdan olsun için tam karşımdaki duvarda hâlâ duruyor; hep yaptığımız gibi, dost bildiğinizin elinden tutup kaldırdığınız o sabah için, yani yine üzerimdeki büyük dostluk hakkınız için helâllik dilerim.

Yayınlanan ilk kitabınız “Bir Hüzünkârın Tahrîr Defteri”nin bütün yayın aşamaları içinde hasbelkader bulunmanın bizim için anlamı, yakınınızda bulunup yârenlik etmek ve daha çok heyecanınıza şahit olmak lütfuyla sarmalanmak iken, bütün olan biten, sizin için bir ibâdet hükmünde idi; yazı zaten her zaman mübârek bir şey oldu sizin için. Hatta öyle ki, kitap içindeki bir makalenizin bir cümlesinde geçen “mâverâî” kelimesinin doğru yazımını birkaç gün hep birlikte araştırdığımızı hatırlarım; bakmadığımız kılavuz, göz atmadığımız sözlük kalmamıştı; çünkü âmâ üstadınız gibi sizin için de hakîkaten “kâmus nâmustu”; evvel şahitlik ettim, âhir de edeceğim...

Göçtüğünüzü haber yapan “bizimkiler”in koca gazetelerinde, iddialı internet sitelerinde, Türk diline bu gözle bakan birinin ilk ve dahi göz nuru kitabının adında geçen, üstelik bütün bir ömrünüzü tastamam çevreleyen “hüzünkâr” ifadesinin, en mâsum tahminle “editöryal bir hata”ya kurban verilip “hüzünbaz”a çevrilmesini şükür ki görmediniz; kâmus-nâmus hattındaki siperlerin düşman tarafından işgal edilmesine, yazık ki gerek dahi kalmıyor. Bu durumu, düzeltilmesine vesile olacağını düşündüğüm birkaç ağabeye ilettiğimi söylemekle yetineyim ve yine, dökülen her yanımız için, dostluk hakkınıza hürmeten helâllik dileyeyim.

“Başlığı için dahi kütüphanenizde durmayı hak ediyor” niyetiyle alıp da bir türlü size ulaştıramadığım “Türklerin Ali’si” kitabı için; İsmail Ağabey’in hânesinde zâtınızla dinlemeyi murâd ettiğim “Pınar başından bulanır” türküsü için, göçtüğünüzü öğrendiğimde bir türlü elim varıp da Hasan Ağabey’e gönderemediğim müstear şiir için de helâllik dilerim. “Kalbinizin şâir-i âzamı” Narlı Hocamızın son iki kitabına ait iki isimle -öncekiler gibi her ikisinin de bütünüyle size yazıldığı vâkidir-; bizi, bir “Ömürlük Yara”yla “Öylece Yeryüzünde” bırakıp gittiniz... Dost dediklerinize, dost bildiklerinize dostluk hakkınızı helâl ediniz güzel ağabeyim, helâl ediniz.

Ahmet Doğan İlbey ile Olmak

Hasan Ejderha

Rahmetli Ahmet Doğan İlbey ağabey benim lise yıllarımdan beri yoldaşım, gönüldaşım, fikirdaşımıdır. Uzaktan akrabalığımız da olduğu için babalarımız da ahabtı. Tanışıklığımız ben lisede okurken Kahramanmaraş'ta yayımlanan bir gazeteye hikâye göndermemle başladı. Meğer Ahmet Ağabey de o gazetede köşe yazıyor, edebiyat sayfası çıkarıyormuş. Edebiyat sayfası dedimse edebiyat sayfası olarak ayrılan orta sayfa baştan sona fikir yazılarıyla doluydu.

Ahmet Doğan İlbey'in hayatı fikir, fikir, fikir, edep, dost, kitap, sohbet ve türkü idi. Nezih bir insandı. Dostlarına karşı çok nazik, remz bir şahsiyeti vardı. İki dakikalık bir dost sohbeti için saatlerce yol giderdi. Yeter ki fikirli sohbet olsun. Günlük genel geçer meselelerin konuşulmasından hoşlanmazdı. Vatana, millete, dine, tarihe, felsefe ve edebiyata dair sohbetten hiç bıkmaz zamanı unutturdu adeta. Tek kelimeyle tam bir kültür adamı, Kahramanmaraş'ın ender münevverlerindendi.

Tanıştığımız yıllarda çalıştığımız kurumlar yakın olduğu için buluşur, öğle yemeğini birlikte yerdik; bu yıllarca sürdü. Yemek bahaaneydi. Asıl olan yemek sonrası bir yerlerde oturup, çay içerken mesai başlayana kadar sohbet etmektir. Ben memuriyete yeni başlamıştım o yıllarda: Yemek yedikten sonra hesap öderken çoğu zaman, beni işaret ederek "talebe!" diyerek, kasa görevlisinin benim uzattığım parayı almasına mani olurdu.

Bir süre buluştuğumuz çayhanelerde, daha sonra Kahramanmaraş öğretnenevi bahçesi buluşma ve sohbet yerimiz oldu. O yıllarda merhum Bahaeddin Karakoç ağabey emekli oldu ve Dolunay Dergisi'nin çıkması için çalışmalar başladı. Ahmet ağabey çok sevinmişti bu duruma. Dolunay çıktıktan sonra dergi ofisi buluşma ve sohbet yerimiz olmuştu. Güzel bir tevafuk ile benim çalıştığım daire ile Dolunay dergisi

çok yakındaydı ve Ahmet ağabey her mesai bitimi Dolunay Dergisi'ne geliyordu ki ben zaten orada bulunuyordum. Bu her gün bir araya gelmek ve her gün sohbet etmek demektir.

O yıllarda akşamları dostlarla birimizin evinde toplanıp akşamları da sohbet etmeye başladık. Sonra Kahramanmaraş Kültür Sanat ve Eğitim Derneği'ni kurdu Ali Yurtgezen hocam ve her istediğimiz zaman toplanacağımız bir mekânımız olmuştu. En çok Ahmet ağabey sevinmişti derneğimiz ve bir yerimizin olmasına; zira bütün dostları, ertesi günü tatil olan her akşam, sabaha kadar oturmak üzere karşıındaydı. Dernek daha sonra Türkiye Yazarlar Birliği Kahramanmaraş Şubesi'ne evrildi. Ahmet ağabey için önemli olan mekân ve dostlarının orada toplanmasıydı. Çok mutluydu hafta sonları dostlarıyla orada buluşup sohbet etmekten.

Benim her şiirim, belki de her mısramın ilk şahidiydi. Sonra her çıkan şiir kitabımın muhtevasını oluşturacak şiirlerin hangi şiirlerin olacağından kitabın hacmine kadar şahitliği ve tavsiyesi vardır. Romanlarım daha yayınlanmadan, hatta roman içinde geçecek bir hikâyeyi daha kurgularken Ahmet Doğan İlbey ağabeyin fikri ve şahitliği vardır. Hülâsa benim hayatımda önemi çok büyüktü. Bana "ilk göz ağrım" derdi ilk sohbet arkadaşı olduğum için. Bir de "büyük Alparslan" derdi. Bu şu mânaya gelirdi: Oğlu Alparslan benden küçük olduğu için bana büyük Alparslan derdi. Yani ben büyük oğul, Alparslan ikimizin de kıymetlisi küçük oğul. Oğlu Alparslan ile kızı Bilge'yi neredeyse birlikte büyüttük. Çok sık giderdik birbirimize; hafta sonu dernekte buluşur, hafta içinde de bazen bizim evde, bazen kendisinin evinde bir arada olurduk. Sevgili kızı Bilge altı-yedi yaşlarındayken bizimle pazarlık ederdi yakınlıkla. "Hep siz konuşuyorsunuz! Biraz konuşmanıza izin veriyorum, sonra benimle konuşacaksınız" derdi.

Ömrü vatan, millet, dost, sohbet, fikir, gönül ile geçmiş bir adamdı Ahmet Doğan İlbey ağabey. Ne mutlu bana ve yakın dostlarıma ki bu güzel ömrün çok önemli zamanlarında çoğu zaman onunla yan yanaydık.

Aziz Dost: Ahmet Doğan İlbey

Hasan Keklikçi

Yenisöz'deki yazılarından birine "Seher vakti çaldım yârin kapısını" başlığını atmıştı aziz dost Ahmet abi. Bir seher vakti ardına kadar açıldı o kapı. Ahmet Abi, yanında eşi Hatice Abla ve ardında birçok dostuyla beraber açılan o kapıdan çıkıp gitti... Bu dünyada tanıştırdığı görüştüren Mevla'm cennetinde de görüşürür inşallah.

Ahmet Abiyle ilgili bir dosya hazırlanacağını duyduğum günden beri günde birkaç defa yazı yazmak için oturuyorum. Her defasında bir şeyler yazıp bir şeyleri silip kalkıyorum. Ne yazayım ki? Kırk beş yıla dayanan bir beraberliğimiz vardı. Haftada birkaç defa görüşüyorduk. Çoğu gece bir mesaj düşerdi telefonuma, "Aziz dost Hasan Keklikçi bey, önce selâm ederim." Ramazan gecelerinde "Aziz dost hasan keklikçi bey, sahurun selâmıyla selâmlarım..." "Aziz dost...". Mesajın devamında bazen yazdığımız bir yazıya övgü, "...yazınızı şevkle okudum. Kalemin, yüreğinin kavî olsun. Ölçü değilim. Nezdimde bu yazınız 'iyi yazı' unsurlarını taşıyor. ... Size bu güzel yazınızdan dolayı gömlek alacağım." ve bazen bir yarenlik gelir, "Hasan bey, köyümüze, bıçağımıza zarf atmışsın. İki yüz yıllık tarihi olan hartlap bıçağının namını öteden beri kıskanırsınız." Ahmet Abi iyi yazı yazan gençlere gömlek alır dükkânda teslim ederdi. Diğer dostlara ise, kendisine gömlek alınacağını duyurulması yeterdi. Biz Ahmet Abi'yle aynı yörenin çocuklarıyız. Adını Ahmet Abi'nin köyü Hartlap'tan alan bıçak, aynı zamanda bizim köylerde de imal edilir. Ben zaman zaman "Bıçağı yapan bizim köyler ismi alan sizsiniz" derdim, gülüşürdük.

Kendi deyimiyle "Nafia dairesi"nde (Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü) çalışıyordu. Tanıştığımızdan bir müddet sonra ben de bir inşaat firmasında çalışmaya başlamıştım. Çalıştığım firma devlet ihaleleri alıyordu. İhale, evrak derken hemen her gün daireye gelirdim. Dairede

benim iş yaptığım bölümü Ahmet Abi çok sevmezdi. “Uzay mühendislerine mi geldin?” derdi. Ahmet Abi dairede “Âfet” işlerine bakardı. İşini zamanında ve pratik yaptığı için zamanı bol olur, dairede işini bitiren dostları çayı kendisinin odasında içerdi. Çünkü Ahmet Abi’nin çayı “fikirli” olurdu. Odasında bulunmadığı zamanlarda ziyarete gelen dostları, masasındaki takvime not düşerlerdi. Cuma ve Cumartesi geceleri toplandığımız dernekte ki “mağara” veya “dükkân” derdik oraya Ahmet Abi’ye yazılan notlar okunur, okunan notların üzerinde tartışmalar yapardık. Fazla okumaktan Ahmet Abi’nin gözlerinin derecesi gün geçtikçe artıyordu. “Âmâ Üstat” dediği Cemil Meriç gibi bir şeyi okurken iyice gözüne yaklaştırmaya başlamıştı. Bizler ha bre göz doktoru ve gözlük tavsiye ediyorduk. Uzun müddet direndi. Cep telefonuna da direnmişti, bilgisayara direndiği gibi. Akıllı telefonu daha birkaç yıl önce almıştı. Sevmediği demek doğru değil ama tasvip etmediği insanlar vardı Ahmet Abi’nin, “mayın” derdi onlar için.

Önü tatil olan günlerin akşamında toplanıyorduk dernekte. Birkaç kişi dışında arkadaşlarımızın çoğu devlet memuruydu. 28 Şubat süreci hayatı burnumuzdan getiriyordu. Öğretmenler okuldan okula gönderiliyor, memurlara kınama zarfları veriliyordu. Kahramanmaraş’ta kurulan üniversiteye, Müslüman Türk kadınının üzerindeki örtüye el uzattığı için Fransız askerini öldüren Sütçü İmam’ın adı veriliyor. O Sütçü İmam Üniversitesi’nin kapısında araçlar durduruluyor, beli silahlı görevliler araçların içerisindeki başörtülü öğrenci ve hanımlara bir yığın hakareten sonra, örtülerini çıkarmaya râzı olanları içeriye alıyor, çıkarmayanları ağılata ağılata evlerine gönderiyordu! Güvenlik görevlilerinin adı Fransız askerine çıkmıştı. Bu ağır günlerin bazı gecelerinde “Bir Hocam”ın birincisi, -Bir Hocam hem bir, hem iki kişidir- “Bu gece ciddi laf konuşmak yasak” derdi.

Ciddi laf konuşmanın yasak olduğu bu gecelerde dükkândan birilerini bir yerlere milletvekili, belediye başkanı, olmadı muhtar aday yapıyor, aday ve seçmeni hakkında binbir çeşit, akla hayale gelmez gü-lüşlü lâf ediyorduk. Aday olur da parti olmaz mı? Ahmet Abi’nin zaman zaman genel başkanı hakkında yazılar yazdığı bir parti vardı. İçimizden birini o partiden aday eder kahkahayla gülerdik. Bazen “Bir Hocam”ın birincisi eline kalem kâğıt alır, “Bir Hocam”ın diğer birincisine “Ayak gel” derdi. Bir müddet sonra ortaya mükemmel bir şiir çıkardı. Tabi bunu yaparken bu ülkenin ve bu aziz milletin düşmanlarına karşı içimizde biriken kinin azalmasına asla ve asla müsaade etmiyorduk.

Bizim köy, kasaba oldu. Cenabı Allah bizi kasabamıza belediye başkanı aday yaptı. Sanırım partiyi tahmin edersiniz. Evet, o parti! Kasa-

bada miting yapacağız. Kasabalı vatandaşların yanı sıra bütün dükkân ekibi de araçlarla şehirden kasabaya doğru yola koyulduk. Yağmurlu bir gün. O telaşın içerisinde bir ara Ahmet Abi'yi gördüm. Gözünde simsiyah bir güneş gözlüğü, arabanın içerisinde dört büklüm olmuş oturuyor. O, gözlüğü parti ve mayın tehlikesinden kurtulmak için takmış ama yanından her geçenin dikkatini çekiyor. Allah rahmet eylesin nasıl bir eziyete maruz bırakmışız, Aziz Dost Ahmet Abi'yi!

Ah Güzel Ahmet Abim Benim!⁶

Mahmut Bıyıklı

Kahramanmaraş hiçbir zaman bizim için sıradan bir Şehir olmadı. Biz bu Şehri bir yerleŐim yeri olarak değil de bir yürek merkezi olarak gördük. Sohbetlerimizde adı hep güzelliklerle geçti. Kimi zaman ye-tiŐtirdięi güzel adamları andık. Kimi zaman türkülerini söyledik. Kimi zaman tarhanasını tattık kimi zamansa kurtuluş destanlarını dinledik. Maraşlı değildik, bedenlen orada yaŐamıyorduk ama kalbimiz bu aziz Şehirle birlikte attı hep.

Bir gün MaraŐsız kalacak olsak bir dergi gelip masamıza konmuŐ olur, bir dost selâmi gibi Maraş kendini hatırlatırdı. Şairi bol yazarı çok olduğu için, ayda en az üç dört defa Maraş'tan postaya verilmiş duma-nı üstünde bir kitap bize merhaba derdi. Şüphesiz ruhu olan bir Şehir Maraş. Bir Şehre ruhunu lüks binalar, gösteriŐli apartmanlar, süslü püslü alıŐveriŐ merkezleri veremez. Bir Şehre ruhunu orada yaşayan gönül adamları, erler, erenler, pirlere, alperenler verir. Bir yerde evliya türbesi varsa orası Türk toprağıdır, diyen Erol Güngör'e rahmet olsun. Kahramanlıkla yoğurulan Maraş z be z Türk toprağıdır.

UkkâŐe Hazretleri başta olmak üzere, Anadolu'yu mayalayan sayı-sız Hak dostunun türbesi ya da makamı vardır Maraş'ta. Bir gece yarısı aziz dost İsmail Göktürk'n mihmandarlığında gittiğimiz UkkâŐe Haz-retleri, diriltici nefesini ruhumuza fleymiŐ, manevi olarak bizi sarmıŐ ve sarmalamıŐtı. O gün bir kez daha anladım ki Şehrin tepe yerlerinde türbeleri olan büyük zatlar, manevi nöbetlerine devam ediyor. Mâna âleminde her Şehrin bir sahibi var. Maraş da sahipsiz değil. Maraş'ın sırrını ancak Şehrin sırlıları anlayabilir.

Türk edebiyatı bir Şehirle zdeŐleŐirse bu Şehir muhakkak Maraş olurdu. Bir dönem latife kabilinden, Din Malatya'ya edebiyat Maraş'a

⁶ Bu yazı 17 Şubat 2023'te haber7.com'da neşredilmiştir.

inmiştir, diye söylenirdi. Malatya'daki İslamcı damara, Maraş'ın çıkarıldığı edebiyatçılara atıfta bulunmak için söylenirdi bu söz. Maraş'ta her üç kişiden beşinin şair olmasının elbette bir hikmeti vardı. Toplumun muhayyilesinde Maraş ve edebiyat ilişkisi her yeni tanışılan şaire sizde mi Maraşlısınız sorusunu sorduracak kadar güçlüdür. Toplumumuz bu hakikati kabullenmiştir.

Hatta öyle ki Maraşlı olmadığı hâlde bazı büyük şairleri de Maraşlı olarak zihnine kazımıştır. Maraş'tan çok sayıda edebiyatçı çıkmasına dair herkesin kendince bir yorumu elbette ki var. Bu konuyla ilgili soruma Rasim Özdenören Ağabey'in verdiği cevap bana çok manidar gelmişti.

Özdenören'in cevabı hatırladığım kadarıyla şöyle: *"Maraş'ın doğu, batı ve kuzeyinde yol yok. Güneyde ise kar yağdığında yollar kapanır. 6-7 ay Maraş hep kendine yetmek zorunda. Zahiresini yıllık yapar. Karınca yuvası gibidir. Kış geceleri insanlar birbirlerine masallar, hikâyeler, destanlar anlatır. Dolayısıyla Maraş kendi edebiyatçısını da yetiştirmek zorunda kalmış bir şehirdir."*

Maraş, gönlümü dostluğuyla doyuran şehir!

Maraş bir edebiyat şehri olduğu kadar benim için bir dost şehridir. Hayatımın her döneminde mutlaka bir Maraşlı dostum oldu. Üniversitede okuduğum dönemlerde, askerde, umrede, Kudüs'te, çalıştığım devlet dairesinde, gönüllü hizmetkârı olduğum derneklerde, vakıflarda, zikrine katıldığım dergâhlarda en samimi olduğum kişiler hep Maraşlıydı. Bunun da farkına olgunluk yaşlarımda vardım. Şöyle bir tefekkür edip ömrümü kendime özetlediğimde, Maraşlı çok sayıda dostum olduğunu gördüm. Havasından suyundan mı bilmiyorum. Ama Maraş'ın ruhu ruhuma kardeş. Ruh akrabalarımın büyük bir kısmının Maraşlı olması bu mânada gayet doğal.

Acaba köklerimiz Maraş'a dayanıyor mu diye bir dönem araştırma bile yaptım. Belki atalarım oradan gelmiş ya da geçmiştir diye kayıtları karıştırdım. Herhangi bir delil bulamadım ama kendi içimden bu işin sırrını çözdüm. Maraş ne ceddimin ne benim doğduğum şehir. Maraş gönlümü dostluğuyla doyuran şehir!

Bu kutlu şehrin gönlüme armağan olarak sunduğu her bir ferdini hep sevdim, hep de seveceğim. Bu şehir her zaman dostluğun, yiğitliğin, kahramanlığın merkez üssü oldu.

Bizi her haberiyle, her şiiri ve her türküsüyle sevindirdi. Ancak Maraş ilk defa bizi üzdü, ilk defa bizi acıya boğdu. Bizi yıkarak değil yıkılarak yıktı. İlk defa böylesine bir yıkıma, bir kedere, binlerce ayrılığa, binlerce feryada merkez üssü oldu.

“Eyvah!” demeden Allah diyelim!

Hem işim hem de geçmişten gelen merakım gereği sabah uyanır uyanmaz gazetelerin manşetlerine bakar, ilk sayfalarını gözden geçirir, haber sitelerinde son dakika verilen haberleri okur, öyle mesaiye başlarım. 6 Şubat Pazartesi sabahı kalktığımda içimde bir sıkıntı vardı. Hemen haberlere bakayım istedim. Elimini attığımda telefonun şarjının bittiğini gördüm. Hemen şarja taktım. İlginç bir şekilde şarj olmadı. Bunu daha önce de yaşadım. Telefon birden arızalanıyor ya da şarj olmuyorsa o gün mutlaka işe yaradığı gündür. Evden çıktım ve tramvaya bindim.

Tramvaydan inip hemen TYB İstanbul Şubesi'ne geldim. Hızlı dol-duran bir şarj aleti buldum. Telefonu biraz uğraştıktan sonra az da olsa şarj ettim. Saat ona doğru geliyordu. Telefon açtığımda, yine aksilik olacak ya, internete giremedim. Biraz uğraştan sonra, borcunun ödeme tarihi geçtiğinden dolayı kapandığını öğrendim.

Ödemeyi yapıp açılmasını beklerken çalıştığım kuruma gittim. Acil bir toplantı olduğu söylendi. Hemen toplantı odasına gidip sekreter arkadaşına toplantı gündemini sordum. Basından bütün haberleri sürekli takip ettiğimi bildiği için biraz şaşkın biraz da kızgın bir şekilde, nasıl haberiniz olmaz Türkiye yıkıldı, dedi.

Nasıl yani derken, Maraş'ta ağır bir deprem olduğunu söyledi. Dizlerimin bağı çözüldü. Kelimeleri toparlayıp başka soru sormadım. Hemen arkadaşın telefonundan haberleri taradım. “Eyvah!” dedim. Felaketin büyüklüğü ortadaydı. Aklıma hemen Maraş'taki dostlarımız geldi. Bunların başında Ahmet Doğan İlbey vardı. Aklına gelen başına gelir dendiği gibi, Ahmet Abinin enkâzda olduğunu öğrenince içime bir acı çöktü.

Bu acı daha önceden tattığım ayrılık acılarından biriydi. Ahmet Abiyi kaybettiğimizi o anda hissettim. Günler sonra enkâzdan cansız bedeni çıkarıldı.

Rabbimiz ömür verse arama kurtarma ekibi kurtarsaydı, Ahmet Abi naif yüreği ve güzel Türkçesiyle AFAD ekibine “hakkınızı helal edin size de zahmet verdim” derdi. Öyle inanıyorum ki kendisini karşılayan meleklerle aynı incelikte “kusura kalmayın biraz zamansız oldu” demiştir.

İnce ruhlu, güzel gönüllü, güzel dilli Ahmet Abi'yi üniversite arkadaşım Enver Çapar vesilesiyle tanıdım. Enver bir gün elinde *Bir Hüzünkârın Tahrir Defteri* isimli kitapla geldi. İnce bir kitaptı. Yazarı Ahmet Doğan İlbey'di. Kısa sürede okumaya başladım. Kitabı okudukça

yazılanları kendim yazmışım gibi, kitapta bahsedilen kişileri bin yıldır tanıyormuşum hissine kapıldım.

Yazarın sevdikleri sevdiğim, yerdikleri yerdiğimdi. Dostluğu övüyor, dünyayı yeriyor; çayı türküyü, dosta bağlanmayı, dostla bağ kurmayı memleket sevgisini öne çıkarıyordu.

Üstadım dedikleri, benim de üstadım dediklerimdi. Aynı kitapları okumuş, aynı öncülere gönül vermiştik. Başucu kitapları başucu kitaplarımdı. Fikir ve gönül talimi yapılan dükkânın çiraklarından biri sanki bendim. Oysaki dünya gözüyle o dükkânı hiç görmemiştim. Benim de mağaralarım vardı ve Ahmet Abinin tarif ettiği mağaraya benziyordu. Hocam diye bahsettiği hocalar, dizinin dibine çöktüğüm, feyiz aldığım, sohbetlerinde piştiğim hocaların aynısıydı.

Ehl-i Dil

Dil hassasiyetine bayılmıştım. Dili mevzudan önce görüyordu. Büyük dil coğrafyamızın farkındaydı. Semerkant, Buhara, Bağdat, Bahçesaray, Bakü, Bosna Ahmet Abi'nin gönlüydü sanki. O şehirlere hiç gitmemişti ama o şehirlere onlarca kez gidenden daha çok o şehirlere vâkıftı, sâdıktı, âşıktı.

102

Şifayı kitapların sayfalarında arayanlara bayılırım. Gerçek okur, derdinin dermanı kitaplarda bulur. Ağrıyan yerlerini okurken unuttur. İşte o da onlardan biriydi. Ahmet Abi'nin kitaplarla çarpan kalbini, kalbimin üstünde hep hissettim.

Üniversiteye başlamadan tevâfuken elime geçen Fethi Gemuhluoğlu'nun "Dostluk Üzerine" kitabını, gözyaşları içinde okumuştum. Üzerimde etkisi hâlâ devam eden bir kitaptır. Ahmet Abi'nin kitabında da benzer tadı almış, elimden bırakamamıştım. Gemuhluoğlu'nu görmeden sevmiştim. Ama Ahmet Abi'yi görme, kendisiyle tanışma imkânım vardı. Birkaç gün sonra heyecanla Enver'i buldum. Kitap çok güzel dedim. Enver'i bilen bilir. Az konuşur düz konuşur. Pırıl pırıl bir içi, tertemiz bir kalbi vardır ama vecd hâli yoktur. Hâlini muhafaza etmesini bilir. Bu yönüyle ketumdur.

Ben istiyorum ki kitap üzerine saatlerce konuşayım, o bana Ahmet Abi'yi, dükkânı, dükkânın müdavimlerini anlatsın. Yok! Enver her zamanki düzlüğüyle: kitap çok güzel diyerek açmaya çalıştığım sohbeti "he güzel" dedi ve kesiverdi. Ama ben pes etmeden "Yahu Enver, bu Ahmet Abi neler yazmış öyle!" dedim yeniden.

İstiyorum ki bana saatlerce Ahmet Abi'yi anlatsın. O yine kısıklıkla "He, güzel adam" dedi sustu. Enver bu dükkân nasıl bir muhabbet oca-

ğı böyle, dedim. İstiyorum ki Ahmet Abi gibi dükkân deyince cezbeye gelsin, bana saatlerce dükkânı anlatsın.

Yok, Enver işte, onu da bu yalın hâliyle çok seviyoruz. Tekrar dükkân dedim, dükkân işte, toplandığımız yer, dedi. O gün karar vermiştim; Ahmet Abi'yi, o uzaktaki ruh akrabamı, fikirdaşımı, gönüldaşımı görüp tanışacaktım. Zaten tanışıyorduk ama vicahi tanışmamız da olacaktı. Dostluğun destanını yazan, ömrünü dostluğa adayan, dostsuzları kınayan bu adam benim de dostumdu. Dostumu görmem gerekti.

Ahir zaman dervishi!

Yıllar sonra Ahmet Abi'yle dünya gözüyle ilk karşılaştığımda hiç yabancılık çekmedim. Sanki asırlardır tanışıyormuşuz hissi hemen gelip gönlümün başköşesine oturdu. İlk izlenimleri söyleyemeyeceğim. Çünkü ilk defa görüyormuş gibi olmadım. Nevi şahsına münhasır bir kişiydi. Ahmet Abi bir dost yüzü görmeyi ibadet sayan bir âhir zaman dervişiydi. Yunus Emre'ye yoldaş olmuş bir Eren. Ahmet Yesevi'nin ocağında pişmiş bir Alperen. Sevdiklerinden bahsederken gözleri ışıldayan okuduğu yazarları anarken çocuk sevinci taşıyan bir gönül adamı.

Ahmet Abi nisan yağmurları kadar berrak ve saf. Arada hüznülenip içine çekildiğinde bile, Ali Yurtgezen Hoca'nın bir yazısından bahsedilse hemen sohbele dâhil olup, Ali Hoca'ya hürmetini ve muhabbetini izhar etmezse günaha girecekmiş ürkekliği taşıyan bir hayat acemisi. Ahmet Abi, Fethi Gemuhluoğlu'nun dostluk akidesine yürekten bağlı. Gemuhluoğlu'nun dost olun diye sıraladığı her şeye dost. Tarihe, coğrafyaya, maziye ve istikbale ve daha birçok şeye. Dostluğun bizatihi kendisine dost.

Kemalizme karşı!

Ahmet Abi, dost olunmayacaklarla arasına mesafe koymasını bilen ve ömrü boyunca bu mesafeyi muhafaza edenlerden oldu. Onun Kemalizm'e ve yakın tarihin bütün yanlışlarına karşı meydan okuyan bir duruşu vardı. Bu duruşunu hiç bozmadı. Bir seferinde "Mahmut Bey günlük bir gazetede yazmak istiyorum" dedi. "Abi" dedim "senin muhabbet merkezli kültürel yazılarını anlayacak derinlikte bir gönül sahibi yayın yönetmeni, fikir yazılarını yayınlayabilecek kadar da cesur bir gazete de yok. Bu biraz imkânsız ama araştırayım" dedim. Tanıdık gazeteci arkadaşlarla konuştum. Tam da dediğim gibi çıktı. Kemalizm'e ve yakın tarihteki mevzulara değinen yazıları radikal buldular. Kültüre dair yazıları da kültürün okuyucusu yok diyerek kestirip attılar.

Ahmet Abi'nin tabiatı müşfik ve mülayim olmasına rağmen, fikir yazılarında Kemalizm'e ve benzeri akımlara resmen kılıç çekiyordu. O dönem sadece Yenisöz Gazetesi bu konulara açık durdu. Kendileriyle konuşup Ahmet Abi'nin gazetede köşe yazmasına vesile oldum. Vefatına kadar düzenli olarak yazdı. Her yazısı dolu doluydu. Hemen hemen her yazısının altına mutlaka ilave bir yazı ekler, dostlarına selam verirdi. Ahbaplarının çıkan kitaplarından, yazdıkları dergilerden ve katıldıkları programlardan bahsedirdi. Maksudı aslında kitap, dergi, program tanıtımı değil, dostuna sevgisini izhar etmenin bahanesiydi.

Birçok kez de bizi de yazılarına misafir etmiş, sevgisini cümlelerine yansıtmişti. Ne mutlu bize ki Ahmet Abi gibi bir gönül kurmayının sevgisini kazanabildik. Ne mutlu bize ki Ahmet Abi bizi dost defterine yazdı.

Hâl Ehli

Ahmet Abi çok yazmasına rağmen yakın dost halkasının dışındaki kimselerce çok tanınmadı. Necip Türk milleti, kalbi kendisi için atan vatanperver bir evladını hakkıyla keşfedemedi. Gerçi burada hâl ehli olanlara has bir durum da yok değil. Hâl ehli bütün zatlar, kendileri ne kadar isterse halk onları o kadar tanır. Ahmet Abi de hâl ehli olarak halka kendini pek açmadı da diyebiliriz.

Birbirinden güzel kitapları Türkiye geneline ulaşamadı. Gerçek okurunu bulamadı. Bu durum Ahmet Abi'nin çok da umurunda olmadı. Gazete yazılarını takip eden gençlerle çok karşılaştım. Onlarla mektuplaştığını, uzun mektuplar yazdığını öğrendiğimde hiç şaşırmadım. Ahmet Abi sıradan bir köşe yazarı değil. Onun için o köşe, selâmını yayabilmesi için kullandığı bir araçtı. Görünür alanlardan uzaktı. İnternet aramalarında çıkan fotoğrafı bile yoktu. Çok sıcak bakmıyordu fotoğraf işine. On beş yirmi yıl önce Maraş'a gittiğimde zorla çekmiştim. Zor ikna etmiştim. "Aleyhte konuşan olur Mahmut Bey çekmeye-
lim" dedi. Aleyh, Ahmet Abinin yakın dostlarının iyi bildiği bir kavram. Kendi aralarında muhabbete vesile olacak konuları gündeme getirmeye aleyhte konuşma diyorlar.

Latife yollu birbirilerine takılıyorlar. O zamanlar bir dergide çalışıyordum. Derginin profesyonel makinası bende duruyordu. Uzun ikna çabalarından sonra profesyonel bir çekim yaptım. Yıllardır köşe yazılarında kullandığı sosyal medya profilinde tuttuğu fotoğraf, böyle bir uğraşın sonunda çekilmiş oldu.

Yılın Yazarı

Türkiye Yazarlar Birliği kendisini yılın yazarı seçtiğinde, tebrik için aradım. Yine kendine has üslubuyla “bu fakir mahcup oldu Mahmut Beyciğim.” dedi. O yıl ödül töreninin genel merkezce İstanbul’da yapılması düşünülüyordu. İnşallah ödül vesilesiyle sizi İstanbul’da misafir edeceğiz dediğimde: “Mahmut Bey, fakiri biliyorsun, mağaramdan çıkmış adam değilim. Bize seyahat verilmemiş.” dedi.

Uçağa binmediğini, pek gezmeyi sevmediğini zaten biliyordum. Mecbur kalmadıkça çok sevdiği Maraş’tan çıkmamıştı. “Sen gelmezsen biz geliriz Ahmet Abi, ödül törenini Maraş’ta yaparız” dedim. Gerçekten de öyle oldu. Organizeyi Maraş üzerine kurduk. İsmail Kılıçaslan tavassutuyla, Genel Merkez’in onayıyla töreni Maraş’ta gerçekleştirdik. Böylelikle Ahmet Abi’yi yormadık sevdiği Maraş’tan çıkarmadık. Evinden yürüyerek geldi, ödülünü aldı.

Enes Kala hocamla ödülleri yazarlara kimin vereceği konusunda kuliste bir çalışma yaptık. O esnada Ahmet Abi kimin elinden ödülü alırsa mutlu olur, diye düşündüm. Mehmet Doğan Ağabeyi çok sevdi. Mehmet Abi başka bir ismin karşısına ödül vermesi için yazılınca, aklıma Ahmet Abi’nin hocalarından olan Ali Yurtgezen Hoca geldi. Ahmet Abi’nin Ali Hoca’ya muhabbeti, mürit-mürşit ilişkisi gibi derindi. Ödülü, çok sevdiği hocasından alan Ahmet Abi, “iki kere ödül almış gibi oldum” dedi eşleştirmeden memnuniyet duyduğunu belirtti. Ali Hoca’nın elinden ödül almak da onun için ödüldü.

Duygu adamı!

Ahmet Abi, dünya imtihanlarına muhatap olmuştu. Anlatmasa da anlaşılabilir imtihanlardı. Hüznün bir yüzde konaklaması gerekse o yüz Ahmet Abi’nin yüzü olurdu zaten. Hüznün yakıştığı bir adamdı.

Farklı şehirlerde olmamız hasebiyle yüz yüze çok görüşmesek de İstanbul’un maneviyatlı mekânlarında, uzaktaki yakınlarım bulunurdu. Ahmet Abi de onlardan biriydi. Bir seferinde, Eyüp Sultan Efendimizin huzurunda kendisini aradım. Duygulandı her zamanki gibi. “Bana biraz müsaade verirseniz sizi tekrar arayayım” dedi. Biliyordum niye müsaade istediğini. Yarım saat sonra aradı ağlamaklı bir sesle. “Çok duygulandım” dedi. Böyle bir adamdı Ahmet abi. Yine bir seferinde Fatih’in salı günü İstanbul’a girdiği surların dibindeyiz, gönlüme Ahmet Abi geldi, aradım hemen. Yine müsaade istedi. Biliyorum yine duygulandı, yine ağladı. Gemuhluoğlu’nun tabiriyle, dostlarının gözyaşını gözden gizli silen Ahmet Abi, gözyaşını gözünden kendi silmişti.

“Ah Benim Güzel Ahmet Abim”

Geçen yıl Edip Cansever’in şiirinden mülhem “Ah Benim Güzel Ahmet Abim” başlıklı bir yazıya başlamıştım. Okuyup yine duygulanacağı bir yazıydı. Araya farklı meşguliyetler girdi, tamamlayamadım.

Millî ve manevi duyarlılığıyla kalbimizin özel dostluklar hanesine itina ile yerleşmiş değerli ağabeyimize hürmetlerimi sunduğum yazıyı bitirebilseydim mutlu olacaktı. Bu vesileyle bir kez daha sevgileri yarınlara bırakmamamız gerektiğini anlamış olduk. Ahmet Abi’ye dair yazılacak elbette çok şey var. İnşallah farklı vesilelerle onları da yazacağız. Edip Cansever’in şiirini her okuduğumda aklıma Ahmet Abi geldi. Rahmet olsun yine O geldi.

“Ah güzel Ahmet abim benim
İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
Suyunda yüzen balığa
Toprağını iten çiçeğe
Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine”

Güzel gönüllü Ahmet abimiz, tercümanı Ferhat Ağca kardeşimiz, türküdarı Fazlı Bayram dostumuz başta olmak üzere bütün şehitlerimize Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum. Rabbimiz içimizdeki iyiler güzeller hürmetine cennet vatanımızı korusun.

Türkülerle Çağlayan Yürek: Ahmet Doğan İlbey

Duran Boz

Ahmet Doğan İlbey'i 1990'lı yılların sonlarına doğru tanıdım. Söz konusu yıllarda Mehmet Narlı ve Memduh Atalay'la gün aşırı bir araya gelip dertleşirdik. Bazen Belman Sitesi'nin alt katındaki çayevinde bazen de Bahçelievler'deki Şelale Park'ta şiir, yazı ve kitaplar dergiler üzerine söyleşirdik. Mevsimine göre oturma mekânlarımız da değişirdi. Kışsa Belman Sitesi'nin zemin katındaki çayevi, mevsim yazsa Şelale Park oturma yerimiz olurdu. Şelale Park olmadan önce Şairler Parkı derdik buraya. Her yaştan dostlarla bir araya gelmelerimizin değişmez gündemi okumak ve yazmaktı sonuçta.

Buralardaki sohbetlerde adı sıkça geçenlerden biriydi Ahmet Doğan İlbey. Kısaca "Ahmet Abi"ydi o. Köşesinde, âdeta uzlet hâlini yaşayan derviş gönüllü biriydi. Türkülere, kitaplara ve sigaraya tutkundu. Sigarasını yanından eksik etmezdi. Sohbetlerinde başköşeyi türkülere ve kitaplara ayırırdı. Okumak, yazı yazmak onun yaşama biçimiydi. Konuşmalarında "Âmâ Üstat Cemil Meriç"i söylemeden duramazdı. Bir yerde sözü mutlaka Meriç'e getirirdi.

Önceleri "Mağara"da muhabbet sofrasını açarken sonradan yönünü "Dükkân"a çevirdi. Kozasını ören kelebek örneği ince bir işçilikle ördü cümlelerini. Kâmûs önemliydi İlbey'in nazarında. Kâmûsunu yitirenler toprağını kaybederek vatanından cüda kalırdı nihayetinde.

Ahmet Doğan İlbey, hem tenhada hem de kamunun içinde yürürdü. Yürüyüşü içine doğruydı. Yeni yayımlanan kitapları okuyarak değerlendirir, dost toplantılarında okuduklarını gündemi yapardı. Gönül birlikteliği olanlarla çarpardı kalbi. Sesini yükseltmeden öfkesini yahut da sevgisini sererdi ortalığa. Çevresine toplananlar için yaslanacak bir yürekti. Bu çağda yaslanacak yürek bulmadan yaşamak zorun zoruydu çünkü.

Bazen Türkistan saatini çalışan kalbi bazen de Bosna semalarına açılırdı. Kudüs'e, Mekke-Medine'ye bağlandığı inanç ateşiyle oralar-daki nebevî hatıraların izini sürerken hüzün sesine de sirayet ederdi. Ağlamaklı olurdu âdeta.

Ali'ye dost olanların dostu kalarak Haydar-ı Kerrâr'ın kişiliğinden mülhem bir yüreklilikle doğru bildiklerini söyleme kararlılığı içerisinde yaşadı. İçinde Ali geçen türkülerin yanı sıra derin firkatleri barındıran Maraş ağıtları da onun su içtiği çeşmelerden akardı. Sözü esir-gemeden yapacaklarını yerine getirmeye çalışırdı. Er olanın sözünde eğrilik olmaz düsturunun son kalesi gibi muhkem dururdu yanlışlar karşısında. Riya ve kibre bulanmayan bir hayatın izini sürerdi daima.

Yemen türküleriyle hüznü gark olur da hüznü olmayanlardan uzak dururdu. Bir ömür yazıp yayımladıklarına dikkatlice bakılırsa Ahmet Doğan İlbey'in aynı istikamete yürüdüğü anlaşılır.

Onun Anadolu için çalışan kalbi bir seher vaktinde sustu. Toprak konuşmaya başlayınca şehrin dili tutuldu. Bir enkaz yığını hâline geldi yaşamak.

Göçük altındaki nefeslere, siren seslerine ve gözyaşı ırmaklarına çevrildi dikkatler. Bazen sessizliğin dahi yankılanışı ağır geldi yaşayanlar için.

Önden gidenler yüklerini omuzlayıp giderken arkadan gelenlere ilkeli yaşamayı, derin duyuş ve bilgiyle içli dışlı olmayı, sözü hakika-tin potasında pişirmeyi emanet bırakarak sonsuzluğa yürüdüler. Yaşayanlara bıraktıkları çağrı gerçekliği yalan dolanla değiştirmeme ve insan kalarak yaşama çağrısıdır.

Dükkân Mektubu: Ah, Ahmet Abi!⁷

Enver Çapar

Deprem şehitlerimiz

Ahmet Doğan İlbey, Fazlı Bayram ve Ferhat Ağca'nın aziz hatırasına

Bize ne oldu? Biz neler yaşadık? Yaşadığımız afet nasıl tarif edilir bilemiyorum. Kıyamet koptu sanki. Mahşer yeri gibiydi Maraş. Hâlen bir anlam veremiyoruz olan bitene. Bir boşlukta gibiyiz. Sanki kötü bir rüya gördük de uyanacağız. Her şey yeniden eskisi gibi olacak. Koca şehir, terk edilmiş bir mezarlık gibi ıssızlığa büründü. Ölenler şehit oldu, kurtuldu. Biz ne yaşıyoruz ne yaşamıyoruz.

Deprem bir gece yarısı yakaladı bizi. Elektriklerle birlikte telefon hatları da gitti. Kimseden haber alamıyoruz. Bir can pazarına döndü ortalık. Öğleye doğru Mehmet Yaşar dostumuz Ahmet Abi'yi arıyor. Telefonu bir abla açıyor ve kimi aradığımızı bilmiyorum ama ben bu telefonu bir enkâzın yanında buldum diyor. Bir ateş düştü içimize. Ahmet Abi enkâz altında kalmıştı. Daha sonra Fazlı Bayram ve Ferhat Ağca dostlarımızın da enkâz altında kaldıklarını öğrendik. Yüreğimizdeki yangın her tarafımızı sardı. Artık enkâz başlarında çaresizce ve umutla beklemeye başladık, günlerce bekledik. Sonunda üçünün de cansız bedenine ulaşıldı. Bir seher vakti uğurladık cümlesini rahmet-i Rahman'a.

Depremden iki gün önce her Cuma akşamı olduğu gibi yine dükkândaydık. Ahmet Abi o gün biraz durgun ve düşünceliydi. Rahatı yok gibiydi. Son buluşmamız olduğunu nereden bilebilirdik. İşi dolayısıyla genelde şehir dışında olan Fazlı Bayram dostumuz da dükkândaydı o

⁷ Bu yazı, *Yitiksöz dergisinin Nisan -Mayıs 2023 tarihli 16. sayısında neşredilmiştir.*

gün. Yaklaşık bir yıldır çalıp söylemiyordu. O gün Ahmet Abi'nin sevdiği türküleri çalıp söyledi. Ahmet Abi ve türkü aslında ayrı bir yazı konusu. Türkü dinlerken cezbeyle gelmiş gibi olur Ahmet Abi. "Ben ölürsem herkes dağıldıktan sonra mezarımın başında türkü söyleyin" derdi bize. Eskiler "bazı insanlara öleceği ayan olur" derdi. Ahmet Abi depremin olduğu akşam bir yazı yazmış ve TYB'nin internet sitesine göndermiş. Yazının başlığı "Maraş'ta Bir Türkü Olsam". Yazıdan bir bölüm:

Maraş'ta bir türkü olsam, Maraşlı hemşehrilerim bir yanık türkü düzseler, bir hüzünlü türkü yaksalar arkamdan, gam yemezdim. Maraş'ın oğlu olarak, ardımdan dostlarım bir türkü söylesinler isterdim. Çünkü ben, türküler söyleyerek, Tekbir çekerek Fransız kâfirini kovan Maraşlı İslâmların, yâni Maraşlı Türklerin çocuğuyum. Gücümün kaynağı türkülerdedir. Türkülerle yâd edilmeli, türkülerle târif edilmelidir.

Maraş-Fransız Harbi'nde Evliya Efendi'yle Hâfız Ökkeş'in arasında olmalıyım ve o kahramanlarla Ahır Dağı'nın tepesinden Maraş'ı seyretmeliyim. Maraş'taki kopan figandan ve direnişten yüreğim bileylenmeli. Bir Maraş türküsü tutturup Bedesten'le Taşhan arasında şehit olmalıyım. O mücâhitlerle birlikte "Maraş Maraş derler de uy amman amman..." diye bir Maraş türküsü tutturup, Akdere'den Uzunoluk'a yürüyerek, "ellik gâvurunun" yaptıklarının bedelini ödetmeliyim. Sonra o mücâhitlerle yanyana Bedesten'le Taşhan arasında harp ederek şehit olmalıyım. Cenazem hazırlanırken İslâm üzere, önce bir Maraş türküsü söylenmeli başımda. "Maraş Maraş derler de yâr amman amman / Bu nasıl Maraş bu nasıl da Maraş / Al kanlar içinde can veren kardaş..."

Ahmet Abi, bu yazıyı depremden birkaç saat önce sanki veda mektubu gibi yazmış. Evet Ahmet abi biz ne olacağız peki. Dükkânda ara ara sohbet esnasında bu soruyu sorardın bize. "Biz ne olacağız" derdin. Sen şehit oldun Ahmet Abi, Fazlı Bayram, Ferhat Ağca ve diğer cümle deprem şehitleri gibi. Asıl şimdi biz ne olacağız, ne yapacağız. Tarifsiz bir acıyla kıvranıp durmaktayız.

Bu dünyadan bir Ahmet Abi geçti. Büyük küçük herkes ona Ahmet Abi derdi. Gerçekten bir ağabeydi. Herkes onu öyle tanıdı ve sevdi. Tıpkı Fethi Gemuhluoğlu gibi bir ağabey olarak bilindi. Benzerlikleri de çoktu Ahmet Abi ile Gemuhluoğlu'nun. Dostluk, Ahmet Abi için her şeyden önde idi. Onun kadar dostluğa muhabbete gönül veren birini çok az gördüm. Dostları onun her şeyi idi. Kimseyi kırmaz incitmezdi. Kısa süreliğine bulunduğu bir ortamda bile çevresindeki insanlarla

hemen tanışır muhabbet kurar gönüllerini alırdı. Münzevi bir hayatı vardı. Ehli gece idi. Gece çay, tütün, türkü eşliğinde sürekli okur ve yazardı. Yazının gaye olmadığını vurgulardı. Derdi davası vardı, sızısı vardı onu anlatmanın bir aracıydı yazı. Yakın çevresi bile onun çeşitli yerlerde yazdığını belki bilmiyordu. Yazı, yazarlık konusu açıldığında kendisi “biz amatörüz” der geçerdi. Övülmeyi öne çıkarılmayı sevmezdi. Şiir ve yazı yazan gençleri yüreklendirirdi. “Yeni şiir, yeni yazı yok mu?” diye sorardı her hafta. Hayata okumak ve yazmak penceresinden bakardı.

Ahmet Abi demek dükkân demekti. Dükkân otuz beş yılı aşkın bir geçmişi olan Ahmet Abi'nin “bir hocam” dediği Muzaffer Gözükara ve Ali Yurtgezen hocalarımızın kurduğu bir dernekti. Bu hocalarla tanışmak Ahmet Abi'nin hayatında bir dönüm noktası idi. Bu dernek 1994 yılından itibaren Türkiye Yazarlar Birliği Kahramanmaraş şubesi oldu ve hâlen de bu şekilde devam etmekte. Ahmet Abi'nin sosyal hayatı sadece burasıydı desek yeridir. Dükkânın sahibi büyük hocalarımız, komutanı ise Ahmet Abi idi. Dükkâna has bazı kurallar koyduğu için kendisine komutan demişti hocam. Herkes tek tek konuşmalıydı. Konuşmalar kısa, renkli, nükteli olmalıydı. Gece saat ikiden önce kalkmak yasaktı. Bunlar kurallardan bazıları idi. Dükkânda standart bir oturma düzeni yoktu. Ahmet Abi “Efendim yerlerimiz numaralı değildir. Herkes istediği yere oturabilir” derdi. Ama kendisinin yeri sabitti. Hasır yastıklı yer minderinde oturulurdu. Bel rahatsızlığı ve disklerindeki problemden dolayı Ahmet Abi ilave bir yastık kullanırdı. Bundan dolayı Ahmet Abi'nin konformist olduğu iddia edilerek zarf atılırdı kendisine. Dükkânın farklı bir dili vardı. Bunu ancak bir süre dükkâna devam edenler anlayabilirdi. Dışardan gelen biri “aleyh”in ne anlama geldiğini sezemezdi.

Uzun yıllardır devam eden bu dost meclisinde samimiyet ve muhabbetten başka bir şey yoktu. Bunun sonucu olarak herkes birbiriyile yarenlik eder sürekli zarflaşırı. Çünkü insanlar gündelik hayatın siyasî, sosyal meselelerinden usanmıştı. Sohbet diz dize, göz göze olmalı derdi Ahmet Abi. Gönül insanıydı buraya gelenler. Gönüller şad olurdu burada. Bir kere buraya alışan ve burayı keşfeden bir daha burayı terk edemiyordu. Her hafta herkese sorardı Ahmet Abi. İyi aleyh var mı elinizde diye. Aleyh dostlardan haber alma onlar hakkında konuşma onları yâd etme idi kısaca. Ahmet Abi hakkında biri bir aleyh getirdiği zaman “hah şimdi başımın ağrısı gitti” derdi. İyi bir aleyh getirene bir gömlek alma sözü verirdi. Özellikle dükkânın gençleri getirirdi aleyhleri. Birçok kişiye gömlek sözü verdi Ahmet Abi. Ekonomik

krizden dolayı Ahmet Abi'ye "artık gömlek yerine mendil verin, siz bir memur emeklisiniz" dedik. O da "peki" dedi. Gençler daha sonraları bu gömleğin sanal olduğunu öğrendiler. Bunlar her zamanki gibi yarenlikti tabii. Ahmet Abi Mekteb-i irfan, "fikir ve gönül talimi yapılan mağara" ve Cuma Kapısı şeklinde de isimlendirirdi dükkânı. Türk fikir hayatı ne durumda derdi. Kendisi sürekli fikir cengindeydi. Her daim gençti bize göre. Yolda olanlarla beraberdi. Ahmet Abi bizim kılıç taşımızdı. Fikir cengine çıkmak için güç alırdık ondan. Her şey fikirli olmaydı ona göre. Dükkândaki çay fikirliydi mesela. "Yüreğiniz yanınızda mı?" diye sorardı ara sıra. Her şeyin merkezinde insan olmalıydı ona göre. Hazreti insan derdi. Hiçbir insanı kırmayın, incitmeyin derdi. Dil din gibidir derdi. Dildaş arardı kendine. Yunus'un dili ile seslenirdi. Mümin ve muvahhid idi, şahidiz. Efendimiz (s.a.v)'e muhabbeti sonsuzdu, her Ramazan ayında "Çöle İnen Nur"u okurdu. İnşallah ona komşu olur. Bir Ahmet Abi ölmeyinen Maraş yıkıldı mı, evet yıkıldı, biz yıkıldık, dükkân yıkıldı.

Ah Ferhat, gencecik yaşta gök ekini biçilir gibi biçildin. Çiğdem çiçekleri öksüz kaldı. Kim konuşacak artık onlarla. Kim anlatacak onların hikâyesini. Gül yüzlü Ferhat sen ne güzel bir insandın. Böyle mi güzel güler bir insan. Gördüğüm zaman beni gülümseten biriydin sen. Samimî bir mümin olduğun bundan belliydi. Dert dinler herkesin derdine derman olmaya çalışırdın. Son yazın güz çiğdemleriydi. Diğer adı "var git", "kalk git" çiçeği imiş. Göçüp gittin bu fani âlemden. Bize şimdi "Göçtü kervan kaldık dağlar başında" demek mi düştü? Ahmet Abi kulak rahatsızlığından dolayı dükkânda konuşulanları duymakta zorlanırdı. Bu yüzden Ferhat onun yanında oturur ve duyamadıklarını ona aktarırdı. Bu yüzden Ahmet Abi Ferhat'a "aziz tercümanım" derdi. Kader onları ahirete de beraber götürdü.

Ahmet Abi'nin bir de "aziz türküdarı" vardı. Fazlı Bayram. Tanıdığım en mert, en delikanlı ve hesapsız yaşayan insanlardan biriydi. Kaç farklı sektörde kaç farklı işte çalıştı sayısını bilemiyorum. Duygusal bir yapısı vardı. Bir şeye huylanır, birine kafası bozulur, ani bir kararla o işi bırakırdı. Rızkı veren Allah'tır der, hemen başka bir işe girişirdi. Dünyada gün görmedi derler ya. Öyleydi, bahtı karaydı. Ahirette efendimize komşu olur inşallah. İnsanı sarsan şiirler yazardı. Şairlik iddiası yoktu ama hakiki bir şairdi. Ahmet Abi tercümanını ve türküdarını da yanına alarak göçtü bu âlemden. Ruhları şad mekânları cennet olsun.

“Mağara Diye Bir Yer Var, Orayı Mutlaka Bul!”

Seyfettin Albayram

Yıl 1989, tayinim Sarıkamış’tan Kahramanmaraş’a çıkmıştı. Sarıkamış’ın bir köyünde öğretmenlik yapan bir arkadaşım: “Hocam Kahramanmaraş’ta ‘mağara’ diye bir yer var, orayı mutlaka bul. Sen okumayı seviyorsun, senin aradığın tipler orada var.” demişti. Maraş’a gelip yerleştikten sonra ilk işim “mağara”yı aramak olmuştu. Araya araya Ulu Cami’nin arkasında bir fotoğrafçı dükkânını bulmuştum. Merdivenle mahzen gibi bir yere girdim, gerçekten de mağaraya benziyordu. Fotoğrafçı Mehmet Abi beni güler yüzle karşıladı, çay verdi. Derin bir iç çekerek; evet burası “mağara” idi, dedi: “Dağıldılar hocam, gelmez oldular.” Yüreğim cız etti. Ne büyük beklentilerim vardı oysa, fikir konuşacaktım, yeni fikirler öğrenecektim. İçim içime sığmıyordu, bir anda sönmüş balona dönmüştüm. Birden kendimi koca şehirde yapayalnız hissettim.

Bir bakkalın yardımıyla bir ev bulmuştum: Mahmut Abi, Bakkallar Derneği başkanı. Dükkânı gençlere emanet ederek kayıklı motosikletiyle bütün Maraş’ı dolaşarak bana o gün ev bulmuştu. Ayrılırken bana kartını verdi. Kartın arkasında bir dörtlük vardı. Mahmut abi bu şiir kimin? “Acizane benim” deyiverdi. Şaşırılmışım. Bir bakkal, hem de tahsilliyim diye bana iltifatlar yağdıran Mahmut Abi şairdi. Bakkal bile şiir yazan bu şehrin kim bilir okumuşları nasıldır, diye geçirdim içimden. Sonra okullar açıldı. Herkes güler yüzlüydü. Yabancı öğretmen azdı bulunduğum okulda, geneli Maraşlıydı. Birbirlerine “ede” diye hitap ediyorlardı. Hayret, bizim köyde de küçükler büyüklerine “ede” derdi. İlk tanıştığım kişilerden birisi müdür yardımcısı Ali Yurtgezen’di. İdareciler genelde havalı olurdu. Ali Bey’de öyle bir hava sezmedim, çok rahat bir insandı. Sonra Kayserili Edebiyat öğretmeni Duran Metin’le tanıştım. Hep güler yüzlüydü. Ciddi konuşurken bile

gülümsüyordu. Derken, bir akşam okuldan eve dönünce eşim: “Bitişik komşunun hanımı bize geldi” dedi. Bize eşiyile ziyarete geleceklermiş. Gelsinler hanım, kimmiş, neyin nesiymiş bunlar? “Maraşlılarmış, hanımına kanım kaynadı, çok cana yakın insanlar.” Ertesi akşam komşumuz eşiyile birlikte geldiler. Hocam, ben Hasan Ejderha. Halk dilinde “Fakir fukara fonunda” çalışıyorum. Çok saygılı kibar insanlar. Hep karşısındakini kırabileceklermiş gibi kelimeleri itinayla seçiyorlar. Sohbet koyulaştı, arada “mağara” yı sordum. Gözleri parladı “ben müdavimlerindenim” dedi. Sonra şiir yazdığını, ayrıca karakalem resimler çizdiğini öğrendim. Çizdiği resimleri de gördüm. Dağ başında tek başına melül mahzun ağaç resimleriydi. Şimdi ne zaman perişan görünlü bir ağaç görsem aklıma Hasan Ejderha gelir. Tam Hasan Ejderhalık bir ağaç, Hasan Abim görse kesinlikle bu ağacın resmini çizer, derim kendi kendime. Derken arkadaş çevresiyle tanıştım. Evet bizim müdür yardımcımız Ali Yurtgezen de oradaydı. Sandalyemi ortaya doğru çekerek fikir anlatıyordum. Ben ki: İmam Gazali’yi, Farabi’yi, Erzurumlu İbrahim Hakkı’yi (Marifetname), Eşrefoğlu Rumi’yi (Müzekkin Nüfus), Necip Fazıl’ın hemen hemen bütün kitaplarını, özellikle Seyyid Ahmet Arvasi’yi okumuş adamdım. Havalarda uçuyordum. Ali Yurtgezen sütunun arkasında oturmuş sessizce dinliyordu. Arada bir cümle söyledi, birden fren yaptım. Benim anlattıklarımın özetinin özeti bir cümleydi. Toparlanıp tekrar devam ettim, bu kadar adamı bir arada bulmuşum vazgeçer miyim, kabilinden. Ali Hocam bir cümle daha söyledi. Bu sefer çok acı bir fren yapmak zorunda kalmıştım. Usulca sandalyemi kenara kaydurdum. Adının daha sonra Ahmet Doğan olduğunu öğrendiğim, güler yüzlü, mütevazı birisi Seyfettin Hocam biz bunları daha evvel çok konuştuk, dedi. Gülümseyerek bana bakıyordu. O günden sonra Ali Hocam’ın olduğu mecliste fikir beyan etmemeye özen gösterdim. Muzaffer Gözükara hocamla da orada tanışmıştım. Muzaffer Hoca hafta sonları ne yaptığımı sordu; okuldan bir arkadaşla balığa gittiğimi söyledim. Kendi tabiriyle “düz” bir adamdı. “Lan Antepli, bu Cumartesi balığa beraber gidelim” dedi. O günden sonra bizim balık maceralarımız başlamıştı. Ahmet Abi bana sitem ediyordu: “Seyfettin Bey, hocamı bizden kopardın” diye.

Bir gün, Hasan Ejderha: “Hocam bir dükkân açıyoruz, sen bize uyarısın sen de gel” dedi. Ne Dükkânı Hasan Bey, ne alıp satacaksınız? “Hocam, fişek üreteceğiz.” Akıl erdiremedim. Ulan koskoca şehirde ne fişeği, ne fişek dükkânı, şu adamların uğraştığı işe bak! “Cuma ve Cumartesi geceleri akşam saat 22.00 da beraber gidelim. Nasıl olsa komşuyuz.” Tamam gidelim. Herhalde bir atölyedir, diye düşündüm.

Türkiye Yazarlar Birliği Şubesi'ni açmışlardı. İçerde iki masa, sandalyeler, çay takımı... Vakit ilerledikçe kalabalıklaşmıştık. Gelen ceketinin iç cebinden el yazısıyla yazdığı şiiri çıkarıp okuyordu. Sonra şiir elden ele dolaşıp yorumlar yapılıyordu. Birden kendimi çok cahil hissettim. Aslında ben de şiirler yazardım, ama okunan şiirleri dinleyince benim yazdıklarımın Ahmet Abi'nin deyiimiyle "karın gurultusu" olduğunu öğrenmiş oldum. Ahmet Abi'ye göre her şey fikirli olmalıydı. O'na göre içtiğimiz çay bile fikirliydi. Kendince taviz verilmez kuralları vardı: Tatlı yemeyin, tatlı fikri öldürür. Acı yiyin, acı insanı düşündürür. Düşünen insan hüzünlü olur, hüzün bize yakışır. Türkü hayranıydı. "Celal Oğlan" türküsü, onun İstiklal Marşı gibiydi. Bir de "Sefil Baykuş ne yatarsın burada" türküsü. "Dünyanın en acıklı ağıdı bu" derdi. Boğuk sessimle iki türküyü de söyledim. Ahmet Abi cezbeye tutulmuş bir hâlde dinler, oturduğu sandalyeden düşecek hâle gelirdi. Bir gün geç vakit dükkândan eve geldim. Eşim uyumuştı. Ben de tam uykuya dalmıştım ev telefonu (o zaman daha cep telefonları yoktu) çaldı. Uykulu uykulu kalktım, telefonda Ahmet Abi "acele dükkâna gel" dedi, telefonu kapattı. Eşimi uyardım, korkma, benim dükkâna gitmem gerek, dedim. Evden çıktım, hem yürüyor hem de "mutlaka kötü bir şey olmuştur" diye içimden geçiriyordum. Kan ter içinde dükkâna ulaştım. Başköşede Ahmet Abi oturuyor, yanında Muzaffer Hocam ve Ali Yurtgezen hocam oturuyordu. Beni görünce güldüler. Muzaffer Hocam: "Ahmet Bey, şu Antepliği düşürdüğün hâle bak, adam kıyar mı buna." Ahmet Abi: "Sınavı geçtin hocam, masaya geç." Masa kahvaltılık malzemelerle donatılmıştı. Sırayla, meraklı gözlerle, tek tek dükkân ehli gelmeye başladı. Bir iki fire vermiştik. Ahmet Abi söylenip duruyordu: "Yok hocam bu gelmeyenlerle harbe gidilmez." Sanki harp çıkmıştı ve biz de 57. Alay'dık. Ah Ahmet Abi, sen ne güzel adamdın. Rabbim sana gani gani rahmet eylesin. Rabbim seni Resulullah'a komşu eylesin. Biz senden razıydık, Rabbim de râzı olsun. Maraş yiğit bir evladını kaybetti, Maraş'ın başı sağ olsun.

Dilim Şiştî Ağabey!⁸

Emre Birsen

Ahmet ağabeyle ne zaman müşerref olduğumu inanın hatırlamıyorum, çok da önemli değil zaten. Aynı dertlerle hemhal olduğumuz tüm muhibban gibi elest bezminde tanışmışızdır muhtemelen... Bu mübarek adama en son zelzeleden birkaç hafta önce dükkânda hemdem olmuşum. Etrafında her zaman kıymet verdiği dava yoldaşımız olan gençler, yanı sıra tercümanı Ferhat Ağca ve türküdarı Fazlı Bayram da vardı (onlar da ağabey gibi zelzelede şehadeten dünyadan göç eyledi). Ahmet ağabey o gün bana, bir süreden beri memuriyetim dolayısıyla bulunduğum şehirden ötürü “Uşak uçbeyi gelmiş, onu dinleyelim” diye hitap etmişti.

Yine mevzu medeniyet tasavvuru ve insan olma şuuruydu. Büyükelimizden öğrendiğimiz ne varsa onlar üzerine konuşuyorduk. Zira Ahmet ağabey hem yazdıklarında hem muhaverelerinde her daim bizi biz yapan değerleri ve evliyaullahın hikmetli hayatlarından imal ettiği müktesebatı görünmez bir aşya çevirip damarlarımıza zerk eden bir gönül tabibiydi bizler için. Her zaman “Ben bir şehir münzevisiyim” der ve ruhuna sirayet eden hâliyle dildaş dediği ahababının ruhuna şifa verirdi. İhtiyarlığından mütevellit her âdemoğlu gibi onda da birtakım rahatsızlıklar vuku bulmuştu. Kulağındaki rahatsızlığı sebebiyle cennet gençlerinden Ferhat Ağca’yı kendisine tercüman yapmıştı. Ağır işittiği için Ferhat bizim konuştuklarımızı yüksek sesle ona aktarırdı. Kendisiyle aynı medeniyet derdine düşmüş âdemoğluya hemhâl ve hemdem olur, aziz milletimizin medeniyet geleneğinden haberdar olmayan, suretindeki insanlığı siretine nakşedememiş kişilerden de o derece irak dururdu.

Nezaket ve zarafetiyle eski demlerden gelmiş bir payitaht Müslü-

⁸ Bu yazı, *Evelahir* dergisinin Temmuz - Ağustos 2023 tarihli 17. sayısında neşredilmiştir.

manıydı o. Zatından bahsederken edeb gereği hep “fakir” diye bahseder, iştirak edemediğimiz bir fikri sadır olursa da “nefsi değil ha, fikrî fikrî” derdi. Yaşadığımız her zorlukta her sıkıntıda dervişane bir teslimiyet gösterir, şikâyet etmez ve kalbi sürurla rıza ve kanaat kapısının eşğinde sükutla niyaz ederdi. Kimle ne sebeple olsun temas etmişse hiçbirini unutmaz ve vefa şuurunu bizatihi zatında yaşardı.

Kendisinin her şeyi fikir dükkanındaki dostlarıydı. Bu zevat ise dükkânı ayakta tutan manevi sütunlar gibiydi. Ali Hocam, Muzaffer Hocam, İsmail Emmim ve diğer büyüklerimiz... Şehrimizde gurebanın ve fukaranın yaşadığı muhitlerde ne cevahir var, onları bulur ve hayatlarına temas ederdi.

Bir de Ahmet ağabey türkü dinletmeyi belletmişti bize. Türküler, bin yıllık medeniyet irfanını anlatırdı. Türkü dinlerken adeta vecde gelir öyle dinlerdi. Nice ozanlardan, âşıklardan, hak ve hakikat dostlarından zevatı bize türkülerle tanıtırdu. Bizler geceleri uyurken o kaimdi; gönül dostlarıyla kendi âleminde ne ahval yaşıyordu bunu Hak Teala bilir. Âmâ üstadım dediği Cemil Meriç gibi “İnsanlar kıyııcıydılar, kitaplara kaçtım.” der, kapitalizm ve modernizmin ortasında bir derviş gibi yaşardı. Maraş’ta mukim olan dostlarımız enkâz başında ondan haber beklerden biz gurbetteki dostları telefonla bir haber bekliyorduk. Enkâz başında hüznle ümidin imtizacı bir ruh hâliyle beklerken nihayetinde kumandanımızın vefat haberini aldık. Bu hâlde ise Ali Hocam’ın irfanı hepimiz için bir mikyas olmuştu. Onun yazdıkları ve hâliyle bize aktardıklarıyla ve ondan alabildiklerimiz kadarıyla acı da olsa sinemize çektik yaşanan acıları.

Dünyalık koşuşturmalara kapıldığımız bir zaman, bir zelzele ile her şeyimiz yer ile yeksân oldu. Nice dostumuz öte âleme hicret etti. Bu koşurma içinde unutulmuş medeniyet değerlerinin hatırlanması için hayat nasıl da durdu. Ümid ve niyaz ederim ki bu değerlerimiz yeniden ihya ve inşa olur.

Ahmet ağabeyin ikamet ettiği binanın enkazı kaldırılırken kitapları tarumar olmuştu. Kitaplara ve ilme ne kadar değer verdiğini bilenler gözyaşını tutamadı hâlâ da tutamıyor. Onun kitaplarının dağıldığı gibi biz de dağıldık. Bana, “dostluğun pirleri senden râzı olsun” derdi. Ahmet ağabey, dostluğu ve ulvi hasletleri gönlümüze naksetmişti. Onun dostluğa ve medeniyete olan hassasiyeti bize miras kaldı. Hatıratı bakiye kaldı. Hüzün ki kaldı bize. Kendisinin ifadesiyle “*Ulvi hüzün*” kaldı bakiye... “*Türkülerle de hüznümüz Allah’adır bizim*”. Yazılarında her daim kullandığı bu ifade, ağabeyi mükemmelen tarif eden cümledir. “*Bin miligramlık*” türküleri severdi o. Hüzünle yaşadı hüznüyle göçtü

âlemden. Fakire dili şiştiğinde “gelin gönül hânemize” derdi. Ah be Ahmet ağabey dilim ne kadar şişti bir bilsen!

Mahşerde aynı yerde olmak ümidiyle Allah’a ısmarladık ağabey! Hakkımız varsa helâl olsun. Tereddüdüm yok ki şimdi çok sevdiğin evliyaullahın yanındasın. Senin bana dediğin gibi dostluğun pirleri sende râzı olsun.

Memleket

Melih Erdem

Neler geldi başımıza

Ot bitti su çağladı

Memduh Atalay

Senelerdir kapısını aşındırmamıza rağmen kimseye izah edemedik Dükkân'ın ne olduğunu. Çünkü zahiren anlatılabilecek, hissettirelebilecek, gözüyle görse bile inandırabilecek bir yer, bir şey değilmiş Dükkân. En iyi anlatan Başkomutan Ahmet Ağabey'dir: Elbet Dünyasına girildiğinde "içeri" muhabbetlerin edildiği, bin miligramlık türkülerin söylenip dinlendiği, zaman ve mekân kaydını öteleyen; dost olmanın, dildaş olmanın, dünya gurbeti, derdi, yükünü kan değil can bağıyla bağlandığın insanlarla paylaşmanın ne olduğunu velhasıl bu dünyadan ve bu dünyaya ait olmayan Fikir ve Gönül Dükkânı'nı. Ahmet Ağabey'i anlatmak elbet haddimize değil fakat onun aziz hatırasını bu gurbette memleketimizi hatırlamak için yâd etmek boynumuzun borcudur. Ahmet Ağabey fikir ve gönül hayatımıza yön veren kalemiyle bir Müslüman Türk münevveriydi. Günümüzün, fildişi kulelerinden halka hor bakan aydınların aksine ünsiyeti fark etmeksizin her cânı kendinden bilen yufka yüreğiyle, vecd ve aşk ile şirin yüzüyle onlara gurbet yükünü azaltmaya çalışarak sımsıkı sarılırdı. Çünkü her birine Yaradan'ın sevgisiyle bakar, her birine dost sevdasıyla hürmet ederdi. Bize de Dükkân'da dostperestliği öğretti Ahmet Ağabey. Halihazırdaki dünya için olmayan, menfaatsiz, cânına cân, sadrına şifa, süflilikten uzak, aynı dilden konuşacak insanlar yetiştirdi, yetiştirirdi. Türkleri severdi. Türk olmanın da bu dünyaya ait olmadığını öğretirdi. Nizâm-ı alem / i'lâ-yı kelimetullah düsturunu ince ince işlerdi yüreğimize. Yüreğimizi öğretti bize, "Yüreğiniz yanınızda mı efendiler?!"

diye yoklama yapardı sık sık. Çünkü bir yiğit yüreği olmazsa yanında, yoldan sapar, yüreksizlerin içine karışır, yüreksiz yaşardı sadece bir ceset olarak. Disklerinin ağrısının yanında kulağı da ağır işitirdi, sohbet esnasında “kısa kısa, renkli olsun efendiler” derdi. Bilhassa Şehir Göçebesi Ahmet Eralp’in anlattıklarını pür dikkat dinler, “Vayh! Türk edebiyatı çöktü!” der, vecde gelirdi. Türkü dinlemeyi severdi. Bin miligramlık türküleri vardı, hepimizin gönlüne şifa olacak bin miligramlık türküler.

Şol revanda balam kaldı

Yavrum nenni balam nenni

Herkes çalmaya uğraşırdı bu türküleri ama en güzel Fazlı Bayram çalardı ki o Dükkân’ın Aziz Türküdâr’ıydı. Mızrabı yeri geldiğinde hançer niyetine kullanır ciğerimizi delik deşik eder, tütün ardına tütün yaktırır, memleket hasretine düşürür, sadrımıza şifa olurdu. Elinden her iş gelirdi. Tütün sarardı, deriden, keçeden çanta yapıp boynuna asardı, içine şiirlerini doldurur, motoruna biner herkese “Alın şiir!” diye gösterirdi. Zamanı yırtan, mekânı sarsan, fikirleri, çileleri yarıp geçen şiirleri vardı. Filozofça tavırlarıyla akılları birbirine karıştırır, bizim o fikirli debelenmemiz hoşuna gider, keyif alırdı. Ali Fuat diye bir yiğit yetiştirmişti. Hevesli, heyecanlı, Fazlı Abi gibi Sakarya Mahallesi karalığında gülcüğüyle gönlümüze ferahlık verirdi. Babası gibi tır şoförü olmaya çok heves etti. Okumayı da ihmal etmedi. Yiğit yetiştirdi, yiğit yetiştirdi. Biz şahidiz.

Celal oğlan hastalanmış

Kuru yerde yata yata

Ahmet Ağabey dostların sözlerini iyice işitebilmek için bir tercüman tutmuştu kendine. Yevmiyesi dostunun şirin yüzü, güzel sesi, ikram ettiği tütün, demlediği çay olan tercüman Ferhat Ağca idi. Ferhat Abi’nin benim için ne olduğuna gelmeden Ahmet Ağabey ve Dükkân için ne olduğundan bahsetmek daha elzemdir. Ferhat Abi, Ahmet Ağabey’in deyimiyle Dükkân’ın seher yeli, seher vakti gurbetçilikten daralan gönüllere ferahlatıcı haberler getirir, dostlarını mesrûr eder, ruhumuzu dardan kurtarırdı. Ahmet Ağabey Dükkân’ın girişine heykelini diktirecek, gelen her kişi ona selam vermeden Dükkân’a girmeyecekti.

Tabi bu nükte Ferhat Abi'nin kıymetini anlatmaktan başka gayeye matuf değildi. Son zamanlarda Akif Abi'den el almış olacak ki kerametini artırmış, eğitim hayatında kademe atlamasıyla birlikte keramet gösterme şekilleri de bambaşka bir hâl almıştı. Fakir keramet görgüsüzü olduğundan zor alışmış, anlamakta güçlük çekmiş, her seferinde şaşkınlık ve hayretle karşılaşmıştı. Ferhat Abi, fakirin meslektaşısı olmasıyla hayatına mühim dokunuşlar yapmıştı. Türk Ziraatçisi'ydi. Bitkileri sever, onların dilinin olduğunu, çok şey anlattıklarını söyler, bazen bizi de bitkilerin anlattıklarıyla şereflendirirdi. Son zamanlarda herkesin anlayacağı dilde bitkilerin anlattıklarını Maraş'ın Çiçekleri üst başlığında teker teker yazıyordu. Onları hem akademik hem de edebî üslupla gönüllerimize işliyordu. Odasında her öğle arası Memduh Hocam'la ettikleri muhabbeti uzun uzun dinlemek genelde fakire nasipti. Ara ara dostlar da katılsa da fakirin gönlü de gözü de ferahlayıp cûşa gelirdi. Ferhat Abi hâzâ insandı. Bir insanın ruhunun inceliklerini taşıyan ruhuyla, edebiyatıyla, mümtaz tavrıyla, cemiyetçiliğiyle tam mânasıyla bir insandı. Bazen dostunun derdini öylesine yüklenirdi ki kendini unuttur, bu durumdan da hoşnut olurdu. Dertlerimizi muhabbetle dinler, yükümüzü hafifletir, ferahından vererek bizi soktuğu mâna âleminden şahsî hayatlarımıza uğurlardı. Fakiri, Savaş Hocam'ın da müsaadesiyle Dükkân'a getiren Ferhat Abi'dir. Bu yönüyle ona bağlılığım değil arada nükseden kendini hissettiren bir bağımlılığım vardı. Hatıralarıyla akıl hocalığı yapması da cabası. Tüm Dükkâncılar gibi Ferhat Abi'yle de bağlılığımız bu dünyaya ait değildi vesselam.

*Demedim mi demedim mi
Gönül sana söylemedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi*

İşte bize bunca gurbet yaşantısını, gurbetçiliğin inceliklerini öğrettikten sonra Ahmet Ağabey, Tercümanını ve Türküdârını da yanına alıp memlekete, asıl yurduna göç eyledi. Bu dünyadayken "İki Dükkâncı bir araya geldiğinde günlerden Cuma mekânlardan Dükkân olur, muhabbet Dükkân kelamıyla edilir." demişti. Şimdi kendisi orada bir Dükkân mumu yaktı. Çayı demlenip, soba da yanmıştır muhakkak. Bize de sabırla Dükkân'a varmayı beklemek düşer.

Son tahlilde, biz bu dünyaya ait değiliz. Beşeriyetimiz dışında her şeyimiz memleketimize, yani inandığımız ahirete ait ve orası içindir.

Söylediğimiz her sözden baktığımız bir çift gözün derinliğinde anlatıklarına kadar. Bu gurbetteyken “içeri”mizde saklarız memleket hasretini, ondan hep “içeri”den konuşur, “içeri”de mülaki oluruz. Biraz da suratlarımızın asıklığı gurbet ağırlığından mustarip olduğumuzdandır. Ruhumuz memlekete bakar bizim. Huzuru, huşûyu orda umarız, burada da gurbetçiliğin hüznüyle besleriz ruhlarımızı. O’nun huzuruna hazır gidebilmek için hüznü gerekli çünkü. Çantamıza, ceplerimize, heybemize hüznü doldurur öyle gezeriz gurbet sokaklarını.

Velhasıl biz, Dükkâncılar, bu dünyaya ait değiliz. Muhabbetimiz, sohbetimiz, dostluğumuz bu dünyaya ait değil. O yüzden anlatamıyoruz kimseye kim olduğumuzu, ne yaptığımızı. O yüzden garipsiyorlar tavırlarımızdaki memleketten gelen yığıtlığı. Bizim fikrimiz de düşüncemiz de bu dünya için değil, biz “memleket” için varız.

Biz Burada Eğleşirken Kimler Gitmiş Divana

Mehmet Narlı

Şöyle diyordu Ahmet Abi, gönderdiği bir notunda: *“Face sayfanızda, dünyabizim.com sitesinde Yasemin Dutoğlu adlı bir hanım kişi zat-ı âlinizin Kahire ve Paris Notları kitabı hakkında güzel bir yazı yazmış ve yazısının sonunda ‘Ahmet Abi gerçek bir şahsiyet mi bilmiyorum ama eğer öyleyse, bu güzel mektupları aldığı için kendisine çok gıpta ettiğimi itiraf ederim” demiş. Demem şü ki bilsem mi bilinmesem mi? Muhayyel bir kişi olarak kalsam mı? Efendim yüreğinize bakıp söyleyin: gerçek miyim; muhayyel miyim?”*

Şimdi ben soruyorum Ahmet Abi: *Gerçek ne muhayyel ne? Sözüümüzün, yazımızın, hâllerimizin hakikatini bize sezdirenen savt u suret-i kame-tinizin fanilere görünmesi “gerçek” ise gerçeksın; savt u suret-i kametiniz, kalbimizde, zihnimizde ve yolumuz üzere ezel ve ebed rengi ile mukim ise muhayyelsin.*

Sıtmaya tutulan veya bütün vücudu yara bere altında kalan biri “neren ağrıyor” sorusuna cevap verebilir mi? Cevap veremezse ona “neresinin ağrıdığını bilmiyor” denilebilir mi? İnsanoğlu bu, illa da sorusuna cevap isteyecek, ne yapsın garip “her yerim” diye inlemek zorunda kalır genellikle. Ahmet Abi hakkında yazı istendiğinde hatta dostlar onu yad ettiklerinde, beni de şü veya bu vasıta ile yad etmeye davet ettiklerinde yaşadığım hâl tam da böyledir. “Sizden de bir yazı

isteriz, siz de bir hatıranızı anlatırsanız” gibi cümlelerin “neren ağrıyor” cümlesinden; “her yerim ağrıyor” cevabının da “her yerim Ahmet Abi”den farkı yok. Şimdi hâlden anlayan her bir dostun “bir Ahmet abi yazısı” yazamayacağını anlayıp âcizi mâzur göreceğinden emin olabirim diye umut etmekteyim.

Maraş, benim sılam, ahirim, hafızam, anam babamdır doğru ama Maraş'ın içimde akaduran istikamet ırmağı “Dükkân”dır. Orası, sokağı, binası, duvarları ile tek bir mekân değildir ama sahipleri, müdavimleri ve ruhu ile tek bir mekândır; bazen Çiçek Pasajında yirmi metre karelik bir salondur, bazen Yenişehir Apartmanında bir dairedir; bazen Pınarbaşı'nda yarı metruk bir bağ evidir; bazen Ulucami civarında eski ahşap bir evdir. Ama o mekanın ruhu Ahmet Abi olarak tecessüm etmiştir. Ahmet Abi olarak tecessüm eden ruh, bizi, türkülerin hakka yönelişine, dilin duasına ve kelâmın bekâsına çağırmıştır. Her an titreyip kendimize dönmemizi telkin eden “yüreğin yanında mı” seslenişi, mahzunluğun mübarek iklimine “dil kapısında tâlim” görenlerin teneffüs edeceğini işaret ederdi. Coşkulu lisânı, emr-i bilmâruf'a, sükûtu, nehy-i anilmünker'e mütemayil idi. Evet yüzünün ovasındaki tehcirle Balkan mağlubu Yemen mağlubu idi; kaşlarının kılıcıyla, hâl ve fikir dilinin dışındaki kıylükâlin Dükkân'a sirayet etme ihtimaline karşı, sınır nizâmını inşa ve ihtar eden bir “komutan” idi. Evvelen gündüzleri hodgamlığın, hârisliğin güzeran ettiği pazar ve sokaklardan “mayınlı araziden” geçer gibi sakınırdı. Veleve ki oralardan geçti, aç susuz silahsız bırakılmış bir harpten çıkar gibi evine gider ya evlad ü iyalin ihtiyacına mebni meşguliyet ile yahut yazı ile “Dükkân” tâlimi ederdi. Çünkü Dükkân, gurbetten sılaya, ve hicretten vuslata geçiş demektir. Dükkân, ilmî ve aynel yakîn “Bir Hocam”ları ile muhibleri ve müntesipleri ile “Bir Hüzünkârın Tahrir Defteri” idi. Belki de hepimiz onun hüzün yüküne denk durmaya çalışırdık. Dükkân'ın adalet ve kıymet dağıtıcısı idi. Bir Hocam'ların huzur-ı divanında her bir muhibin, müntesibin sohbet halkasına katılma hakları, haber verme ve ahaliden birinin “aleyh”inden konuşma, “ikili görüşme”de bulunma, Bir Hocam'lara yakınlık talep etme hakları vardı ve bu hakkı Ahmet Abi teslim ederdi. Fakat hakkı tayin edilen kişiler, daha fazla ayrıcalık istedikleri için Ahmet Abi'nin “adaletinin şaibeli” olduğunu söylerler; daha fazla hak elde eden dostları için “aleyh”te kullanılacak malumatlar verirler veya hikayeler kurarlardı. “Şaibeli adalet” ve “aleyh” daire-sinde adı sıkça geçenlerden biri de bendim. Ahmet Abi'nin “kalbinin şair-i âzâmî” olarak acizi tescil ve tefrik etmesi bazı Dükkanîleri hase-de sevk eder; onlar da hakkımda (Batı memleketine gitti, Paris gördü,

şairini değiştirdi moderen dünyalarda geziyor gibi) bir yığın “aleyh” bulurlardı. Bu “aleyh”lere rağmen Ahmet Abi’nin özel kıymet takdirinden vazgeçmemesi, bir kısım Dükkanîlerin “Ahmet Abi’nin adaleti şaibeli” demelerini güya haklı kılardı. Adaletle birlikte kıymet tespiti de yapardı. Mesela Bir Hocam’ın biri, modern zamanlar çilehanesinin mütebessimi, fikrin damarsızına, hâlin ruhsuzuna gönül kapısını kapatandı. Bir Hocam’ın diğeri, fikir ve edep efendisi ilmî ve aynel alim idi. Bir diğerk dost, aykırı bir bilge modern zamanın Ferhat’ı idi. Bir diğerk dost, kalbinin şair-i âzâmı, bir diğeri ceylanlarla oturup ağlayan şairi idi. Biri Necip Türk diğeri özel tercümanı idi.

Ve bu özel muhabbet lisânı ve bu lisânın gölgesi altında kendiliğinden inşa olunan latife ve yârenlik lisânı, bu mecaz saltanatı, dünyanın hiçbir mekânında tesis edilmemişti. “Şaibeli adalet” de, “aleyh” de dükkân haricinin kavrayamayacağı muhabbet bağının kelimeleri, kavramları idi.

Evet böyle idi. Hepimizin, bütün ehl-i dükkanın Ahmet Abi’si böyle bir ruh idi. Belki bu ruh bağlamında bir yazı istenseydi, dilim sürçse de kalbim titrese de dostlara hâlimce ikram kabilinde yukarıdakilere benzer bir şeyler verirdim Ama “sendeki Ahmet Abi”yi anlatan bir yazı” talebi çok ağır, karşılanması mümkün görünmeyen bir taleptir. “Benim Ahmet Abi’mi” nasıl yazayım?

O bana “kalbimin şair-i âzâmı” derdi, ben ona “ruh-ı eş’arım” derdim. Hangi insaf ehli, bunu ikisindeki mânayı dile dökebileceğimi söyleyebilir?

O benim aklımın, vicdanımın bazen dörtnala bazen rahvan bazen bir uçurumdan diğerkine atlayan atlısı idi. Bunu yazabilir miyim?

O benim şiir yazarken, el âlem dediğimiz cangılın içinde bir uzlet bulup bin miligramlık türkülerini dinlerken muhayyel duldasına sığındığım aziz ve vehbî bir simâ idi. Bunu nasıl yazayım?

O benim, akademinin, siyasetin, maişetin, sosyal münasebetler denilen hercümercin tozları altında silkelenip yekinmemin dayanağı idi. Bunu yazabilir miyim?

O benim, adımın silinmesinden korktuğum gönül defterim idi? Bu anlatılabilir mi?

O, hurufatın ve malumatın ayartıcılığından müteessir olup yerli bezirganlara benzeme ihtimalini daima ikaz eden bir hayal-i cihan idi? Bu tasvir edilebilir mi?

O, “dil kapısında tâlim eden” şair derken, ben onun, dilin içinde seyrüsefer edenin şaire, gamı, korkuyu ve ümidi işaret ettiğini an-

lardım. Dil içinde hem haramî hep kervancı olduğumu; kervancının korku hakkı olduğu gibi haramînin de gam hakkı bulunduğunu ve her ikisinin de ümidin kapısına yığıldığını hissedirdim. İkisine de bigâne kalmamayı nasıl dile getireyim?

Ondan hiç ayrı kalmadım. Maraş'ta da, Balıkesir'de de, Kahire'de Paris'te de şiir yazarken Ahmet Abi'nin hayali de ruhu da hep benimleydi. O kadar uzağındayken bile ona yakındım ve bunu Ahmet Abi bilirdi. Bu yüzden hiçbir türkümü kuyulara söylemedim hiçbir şiirimi cürufu ile birlikte el gün içine çıkarmadım. En büyük inkırazlardan biri, bir dilin çocuklarının birbirine ağyar olması idi. Bu sanki ikimizin sırrı imiş gibi Ahmet Abi ile birbirimize bakardık. O bakışmayı nasıl yazayım?

O, maişetini temin ettiği devlet dairesine “nafia dairesi” derdi. Nafia dairesine ziyarete giderdim; yerinde bulmayı değil bulmamayı isterdim. Çünkü masasındaki takvimin yapraklarına notlar düşmeyi, onun o notları okuyunca “vayh, şairim gelmiş beni bulamamış deyi inledim” demesini daha çok isterdim sanki. Bir gün şöyle yazmıştım: “Kıyında dinlenmeye geldim / Lâkin bahr-i hurûcun sükûnetine emniyet ne dalgınlık / Bilmem ki kaçınıcı defadır / sohbet-i şekerpârenizden mahrum kalıyorum / Bilmem ki baran yerine dürr ü güher yağsa / semadan benim bu talihsiz serime bir katresi düşer mi? / Benim, kûy-ı hazine ü zillü âlinize / seyr hâlinde olduğumu haber alıp, tedbir mi eylemektesiniz? / Benim bu nîm-şâki kalbim bermurad olmayacak mı?” Aslında o da ben gelince yerinde olmamayı daha çok isterdi sanki. Çünkü yazılan notların -hele bir iki mısra da varsa içinde- kendisini sevince boğduğunu cezbeye getirdiğini söylerdi. Hadi böyle şeyler hatırladım diyelim; o lisan olan kalpleri nasıl anlatayım?

O da ben de uzak yakınlığın ateşiyle yanar dururduk aslında. Kadere mebni sebeplerle Maraş'tan ayrılıyordum. Galiba ertesi gün Balıkesir'e yolculuk başlayacaktı. Nafia dairesine gittim, içimden geçeni okumuş gibi yerinde yoktu. Takvim yapraklarına şunları yazdım: “Uyruksuz bir adam, hünkâra dermana geldi. Hünkârın dîvânı تنها ve cevapsız. Efendim, dosthânenize bir damla yaş bırakmaya gelmiş idim; bir damla aşk, bir damla şiir. Attığınız köşeginizin ucunda ben varım farz ediniz. Efendim yüreğimin yanında olması için duâ buyurunuz”. Ona “şair-i âzâmın Maraş'ı terk etti, dediklerinde verdiği cevap şuydu: “Şairimin gurbet çilesi vehbî olup, hâli malumumdur. Yüreğinin bir ucu fakirdedir; gönlü emniyette olsun. Evet yüreğimin bir ucu hem ondaydı; bu yüzden şükür olsun “yü-

reğim hem yanımda” idi. Sırf bunu bile anlatabilsem yeterdi belki?

Ona, Kahire’de iken naz makamında Şunları yazmıŐtıım: “Kendi içindeki gurbete giden dönmez de y dellere giden döner gelir. O yüzden bağlamı izah edilebilir sözler edesin. Hangi g vardır ki pusuya yatan hatıralar bırakmasın içimizde? Hangi gidiŐ vardır, dönüş atının ayağının birini sektirmesin? Fakat hiç gmeyen de ne bilsin aynanın nasıl kırıldığını, insanın İsrail’ini, değil mi dost? Askere gidene mektup var da, ta Mısır çöllerine gidene bir selâm da mı yok? TelaŐla ve çok iyi bildiğim oŐkusuyla hemen e-postama Şu cümleleri düŐmüŐtü: “Mzevir dostlar, fakirin ağzından çıkmış gibi laflar etmiŐler, gurbete giden gelmez dediğimi yazmıŐlar. Halbuki gönderdiğin Şiirler yüreğimi yaktı geçti” Bilmiyorum ama bu muhaveredeki latife, naz, mecaz baŐkasına anlatılamaz gibi geliyor bana.

mrlk Yara kitabındaki Şiirleri, yaralarını Bir Hüzünkârın mr Defteri’ne kaydeden Şehir mnzevisinin yani kendisinin yaraları olduğunu söylediği notunu Şöyle bitirmiŐti: “Der numu, hznm, Bir Hocam’ı tanıdıktan sonraki yeni hayatımın sual ve cevaplarını mısralara çeken kalbimin Şairi!” Yok ben bunları yazamam.

Ve 6 Şubat 2023, 04.17. O enkâz altındaydı; ben kuyulara sarkıtılmıŐ h ldeydim. O enkâz altındaydı; hemen ötesinde sabah seccadesi duruyordu. Ölüm öylesine serazat, çığlık öylesine masum, susmak öylesine kahır, sabır öylesine kalp ve beyin burgusu Bunu mu yazayım? Yazamam.

Bir Hüzünkârın Şiir Defteri⁹

Yasin Mortaş

Ahmet Doğan İlbey'e

"maraş'ın içinde bir çeşme akar"

sofraya

bir bardak söz bırakalım/demlensin

ayla konuşsun ve karıştırsın ahmet abi

nasılsa gece hüznün defteridir siyeridir

haydi ağlamayın da kağıtlara türkü saralım

ortaya sıırsıklam bir uzun hava bırakalım

kav kav yakalım ciğerimizi bir tütün bir ateş

"bu nasıl maraş bu nasıl da maraş

al kanlar içinde can veren kardaş"

naif bir tel ve hüzzam mı hüzzam

nasıl koıtu ruh kasnağından

bir mızrap tinisi nehir miydin sen/ağlattın

kanıma karıştı deprem ezgisi ağlattın

"ufak taşınan da uy amman amman bina yapılmaz"

uzun bir bozkır rüzgârı kavurdu bağrımı oy

sen derin sessizlik kalemi/hüzün tezi yarenim

kaç akşam fayı geçti kapımızdan döküldü dağlar
öptüğün yusufçuklar pervazlara gelmedi bugün
“gardaş kalk gidelim yoldaş kalk gidelim”

yağmurla yunmuş bir hüzünkâr ve dili asûde
bir nezaket molası var kuşlara göğsünde
berrak bakışlar notası düşmüş gözünden /bulamıyorum
“eşildi mezarım ılıdı suyum” ağlıyorum

hangi yarasıyla baksa acılar mümin
hangi yanağım sükûtsa orası ahmet
hangi elim düstursa mutlaka sükûnet
hangi ayağım muhabbetse derin bir suhûlet
ah kalbi bilge çiçeği döküldü yıldızlar toprağa
“kara taş içinde kaldı mezarım”
taşla vurulmuş kuşlara mezar kazarım

bir aşk hattatı dudağı ve kıvrılır kelime/nazenin
kalbi mürekkep göğertisi/kir tutmaz ay ve yıldız
ah ferhat'a çiğdem çığlığı ezberleten ahır dağı öğretisi
fazlı'yı turna geçitlerine alıştırın ilkyaz muştusu
göletler turna mâtemi/ateş halkası hıçkırıktan
“turnam sen korkmaz mısın alıcı kuştan”

kalem burcunda bahar aşısı seni özlemek
katar katar acı türküler boğazımda kaldı
“fikirli” bir bardak çay ellerimde buzul dağı
karıştırıp taşıyıp içiyorum şimdi
o demli gamı
erimeyen yalnızlığı
“içerim içerim ciğerim yakar”

Ahmet Doğan İlbey'e Hasret

Ali Küçükkürtül

Aksatmadan dükkânına gelirdin
Maraş edesi Ahmet Doğan İlbey
Gönülleri fethetmeyi bilirdin
Bir ahir zaman Yûnus'u gönül bey

Ferhat Ağca dostun tercümanınıdı
Fazlı Bayram'sa son türküdârınıdı
Gülücükler saçmak nazlı yanınıdı
Çiçeklerin şahı ey nâzik gül bey

Seni dinlemeyi dertlere çâre
Ulaşmayı hayaldeki şol yâre
Belirirdi Türkçedeki her hare
Sohbetin ne hoş, ne güzeldi dil bey

Unutamadık o muhabbetini
Dostluğun kardeşliğin lezzetini
Devşirmek için rabbin rahmetini
Bir eyyam daha şu dünyaya gel bey

Seni Anlatmak için Kaç Cilt Kitap Yazmak Gerekir?

Ufuk Türk

Bu topraklar çok büyük acılar gördü. Hüznünü toprağına kattı, aşına katık etti, türküsüne nağme yaptı. Ne savaşlar ne istilalar ne afetler gördü güzel Anadolumuz. “Allah büyük” dedik ve bir ankâ misali kül-lerimizden yeniden doğduk. Yiğit düştüğü yerden kalkar diyerek Anadolumuzu yurt belledik. Anadolu’nun güzel şehri; medeniyetimizin, kültürümüzün, şiirimizin ve edebiyatımızın şehri, şehir-i Maraş mâlum zelzele ile sallandı ve akabinde binlerce canımızı ebedi âleme sırladık.

6 Şubat günü sabaha karşı uyandığında telefonuma gelen mesajlarla çok sevdiğim Maraş’ın yıkıldığı haberini aldım. Talebeliğimin beş yılı Şehr-i Maraş’ta geçmişti. İlk gurbetim, ilk hasretim, anılarım ve dostlar gözümün önünden gelip geçti. İlerleyen saatlerde dostların haberlerini bir bir almaya başladık. Ahmet Abi, Fazlı Abi ve dostumuz Ferhat göçük altındaydı. Günler geçtikçe saatler bir kara saplı bıçak gibi sinemize saplandı ve hepsinin acı haberini aldık, ebedî âleme yolcu eyledik.

Ahmet Abi, o çok sevdiği türkülerle cezbeye kapılan, kendinden geçen bir âhir zaman dervişiydi. Türkülere olan bağlılığından olsa gerek cenazesinde salâvatlar getirmenin, Fatihâlar okumanın yanında ne zaman bir şehit haberi alsam dilime yapışıp kalan “Telgrafın direkleri sayılmaz/ Böyle canlar tenesire koyulmaz” sözü yine dilime yapışıp kaldı. Biz seni nasıl tenesire koyalım Ahmet Abi! Sen gönlümüzün en güzel köşesine gömüldün.

Ahmet Abi ile tanışıp hemdem oluşum öğrenciliğimin birinci yılına tekâbül eder. Bir cuma günü kendi tabiriyle “Cuma Kapsu”nda, “Dükkân-ı Yemen”de Mehmet Yaşar Abi’nin vesilesiyle mülâki olmuş-

tum kendisiyle. Sanki asırlardır bu toprakların bekçisi gibi köşesinde oturuyor, bir uğultu ve sigara dumanı içerisinde insanların ne dediğini duymaya, anlamaya çalışıyordu. Elini kulağına götürüyor, herkese tek tek cevap verip o güzel gülüşüyle tek tek dostlarını dinlemeye çalışıyordu. Bazen ceketini sırtına atar, bazense kollarını çemreyerek kendine has sohbetine devam ederdi. Bol nükteli ve zarflarla dolu “içeri” sohbetleri ise biz gençleri mest ederdi. Sonraları Ahmet Abi’den okumam için kitap tavsiyeleri ve yazdığım şiirlere dair teşvik edici cümleleri hep duydum. Her karşılaşmamızda, her konuşmamızda söylediği “Ankarallaşmamam” gerektiği düsturunu yanıma, yöreme azık ettim.

Ahmet Abi ne zaman yâdına düşse ardından “Ey Kentli Şaman” diyesim gelir. Ahmet Abi’ye hiç böyle seslenmedim ama seslenmeyi çok isterdim. Artık her türküde bir Celal Oğlan gelip oturuyor boğazımıza. Nerede bir kırmızı gül görsek, demet demet demetlenip Ahmet Abi’nin mezarında açıyor. “Bir kalbiniz vardır onu hatırlayınız” düsturunu sadrımıza kazıyan, bizleri hüzün denizinin kıyılarında gezdiren, “yüreğin yanında mı dost” sorularına muhatap kabul eden kıymetli Ahmet Abi, yanınıza türküdârınızı ve tercümânınızı da alıp terk-i diyar eylediniz ebedî yurdunuza. Siz şehit oldunuz biz ne yapalım bu yalan dünyada. Çok sevdiğiniz türkülere tutunup içimizi kanatmayalım da ne yapalım. Ki “Kim tutar hüznün nöbetini türkülerden başka?” Hüznumüze hüzün kattınız Ahmet Abi. “Türkü dinlerken konuşulmaz, dost! Sadece bakışılır, kıvranılır” buyurmuşunuz Tahrir Defteri’nizde. Biz şimdi hangi dosta bakıp da kıvranmayalım. Yunus Dedemiz “Aşkın pazarında canlar satılır/ Satarım canımı alan bulunmaz.” buyurmuş. Senin “Dükkân”ında dostluk satılır Ahmet Abi. Necip Fazıl Çile’sinde dediği “Otursun yerine bende her şekil; Vatanım, sevgilim, dostum ve hocam!” ifadesi Ahmet Abi’de zannediyorum ki dostlarım, kitaplarım ve türkülerim olurdu. Âmâ üstadının “insanlar kıyıcıydılar kitaplara kaçtım” sözü mucibince şehrin keşmekeşinden uzak, geceler boyu kitaplarıyla hemhâl olurdu. Kitapları, yıkılan evinin enkazından bir bir gün yüzüne çıkarken hangimiz “vayh!” diyerek inlemedik ki.

Zaman mahlûkuyla kuşatılmış biz insanların aciz aklına göre “her ölüm erken ölüm” gibi hissediliyor ancak ilâhi buyruğa boyun eğmekten başka elden de bir şey gelmiyor. Oysa şair ölümü ruhun mayası olarak tabir ederken “Ölüm Ahmet Abi/ Mutlaka ikinci sonrası” demişti. Ahmet Abi ise bir seher vaktinde uçmağa vardı.

Ahmet Abi; seni anmak, seni anlatmak için bilmem kaç cilt kitap yazmak gerekir, gerekir de “Yine de bir şey yapabildim diyemem hatıranı.” Bir destan gibi geçip gittiniz bu dünyadan. Ardınızda dostla-

rınız, hiç unutulmayacak hatıralar ve dostluk öğretilerini bıraktınız. Tesellimiz şudur ki -Ali Yurtgezen Hocamın da buyurduğu üzere- siz aramızdaymışsınız gibi ocağımızın dumanının tütüyor olması. Allah ocaktan geçenlerimize rahmetler eylesin.

Yunus öldü deyû salâ verirler

Ölen hayvan imiş, âşıklar ölmez

“Dostun Davetine Zaman Olur mu?”

(Ahmet Abi'ye Gönderilmemiş Mektuplar-1)

Mehmet Muharremoğlu

*Erzurum dağları da kar ile boran
Aldı yüreğimi de dert ile verem
Sizde bulunmaz mı da bir kurşun kalem
Yazayım arz-ı halımı de yâre bildirem.*

139

Çok kez niyetlendim Ahmet Abi sana mektup yazmak için. Arada bilgisayarın başına oturup bitiremediğim mektuplar da var. Zihnimde geçmiştenden bu güne yarım kalmış çok mektup var. Kalbimde baş bağlamış çok yara, dilimin ucunda söylenmemiş çok söz var. Yazamasam da, gönderemesem de, söyleyemesem de sen benim dert ortağım, mektup arkadaşımydın. Mektuplarım yarım kaldı Ahmet Abi! Kimselere söyleyemediğim dertlerimi açtđım, ulu orta gösteremediğim yaralarımı bir köşede gizliden gizliye satır aralarında açtđım görklü dost, bundan gayrı derdimi kimlere söyleyem?

Yağmurlu karlı boranlı bir seher vaktinde bir Maraş destanında şehit olmayı diledin ve üç güne kalmadı sefer eyledin. Tercümanın Ferhat ve Türküdarın Fazlı dostlar da seninle bile sefer eylediler. “Bir ben ölmeyinen gardaş Maraş yıkılmaz” dedin amma Maraş senin sefere çıktđın gün bizim üstümüze yıkıldı. Enkâz altından sizler çıkarılıp seher vakti dostu sırandınız; yıkıntılarının arasında tozda dumanda biz yolumuzu kaybettik... Dağıldık Ahmet Abi, darmaduman olduk...

*Niye doğdun sarı yıldız mavi yıldız
Aman aman evler yıkan yıldız
Evler yıkan beller büken
Kanım döken kervan kıran
Dön dön yare doğru dön*

Kervanımız kırıldı Ahmet Abi. Siz yarin kapısını çaldınız seher vakti, bir gözleri sürmeli sizi karşıladı. Biz tipide kaybolduk. Şıvgınlar esti, yedi deve ile yolda şaştık. Bin miligramlık ateşi olan dostlar olmanınca Ahmet Abi, buzlar nasıl eriyecek de biz önümüzü göreceğiz?

Ateşini kime bırakıp gittin Ahmet Abi? Bu sene Mayıs'ta kar yağıyor dağlarımıza. Ateşimiz söndüğünde biz kime gideceğiz ateş almaya? Senin bin miligramlık dozundaki türkülerini dinlediğimizde ateşimiz yükselirse antidoz için hangi yaylanın yolunu turalım?

*Seher vakti bu yerlerde kimler ağlamış
Çimenler üstünde gözyaşları var*

Sizlerle doksanlı yılların başlarında Ali Hocamla Savaş Hocam elimden tutup beni dükkâna getirdiği yıllarda tanışmıştık. Lise son sınıf öğrencisiydim. Sana ilk mektuplarımı Ankara'da üniversiteye gittiğim yıl yazmaya başlamıştım: Ankara Yazıları. Bazen ara tatile ya da yaz tatiline geldiğimde kendim getirirdim mektubumu. Dükkânda okunurdu. Sen çok sevinirdin biri elinde bir yazı ya da şiirle dükkâna gelirse. Benim karalamalarımı da "iyi yazı" diye tavsif eder beni teşvik ederdin.

Üniversite bittikten sonra Maraş'ta yüksek lisansa başladığımda Gülbang dergisi çıkarılmaya başlanmıştı Türkiye Yazarlar Birliği Maraş Şubesinde. Basılı mevkute olarak çıkarılıyordu. Matbaaya gidişte ordaki heyecanını, "çoşık" hâlde matbaa makinelerini sevmeni, mürekkep kokusunu içine çekmeni dün gibi hatırlıyorum. İsmail Göktürk Ağabey ve Dünder Kök dostla birlikte tashih ederdik dergiyi matbaada. Mehmet Narlı hoca da -yangında ilk kurtarılacak şair-i azamın- gelirdi. O zaman dijital baskı yoktu daha; matbaa yazıhanesinde Akif Abi'nin bilgisayarında yapardık düzeltmeleri. Derginin sayfalarını başından sonuna gözden geçirir, İsmail Abi'nin ve Dünder'in tashihçiliğini, bilgisayar bilgilerini hayret ve heyecanla takdir ederdin.

Bendenize o yıllarda edebî-fikrî sohbet mekanı olan ve müdavimleri tarafından “Dükkân” olarak isimlendirilen; sizin de fikir mağarası olarak sığınağınız olan Dükkân’ın serencamını anlatmaya çalıştığım bir denemeden sonra Dükkân Hikayecisi namıyla gömlek hediye etmiştin. Sanal gömlek hediyesi dönemine geçilmeden önce gerçek gömlek hediyesini tevcih ettiğin sayılı kişilerden biri olarak bu gururu Dükkân camiasında büyük bir şevkle taşıyorum. Gömleği uzun yıllar giydim. Senin deyimimle biraz da “gülünçlü” olması için söylüyorum; sanırım o yıllarda Sümerbank kapanmamıştı; Sümerbank malı olabilir, sağlam bir gömlekmış. Senin bir hatıran olarak saklıyorum.

Sonra benim Denizli ve yeniden Ankara yılları başladı. O zamanlar herkeste araba yoktu. Evden bana gurbet yolluğu olarak zahire, yiyecek ve benzeri ihtiyaç malzemeleri koyarlardı. Ben her seferinde seni arardım. Beni otogara bırakırdın. Bir keresinde ben içerde hazırlanırken anama “gidiyor mu gene Mehmet?” diye sormuşsun. Anamın üzüldüğünü görünce elini iki yana açarak tipik Ahmet Abi tavrıyla “geliir, geliir!” demişsin. Anam o sözünü hiç unutmaz, Ankara ve Denizli duraklarından sonra Maraş’a döndüğümünden beri hep söyler durur. Dua eder. Anama söyleyemedim Ahmet Abi, bu sefer senin asıl vatana seferylediğini.

Ankara ve Denizli gurbetleri için “maişet derdi” derdin. Dostlarını “batı gurbetine” gönderdiğinde üzülür, “batıya giden oğullar” için tavsiyeler verirdin. Yüzün mahzunlaşır, ağlamaklı olurdu. Ama gelen mektuplarla yüreğin inşirah bulur, bir nebze ferahlardın. Gurbet türküleri dinlerdin bin miligramlık. Her türküde gurbete giden dostlarından birini anar uzaklara bakardın. Türküleri dinlerken çayına odaklanırdın, sigarayla, masayla oynardın. Gözyaşlarını göstermezdin dostlarına, ama dostlarının üstünden elini de gözlerini de hiçbir zaman çekmezdin. Bir gün geleceklere inancıyla dükkân-ı yemende Yemen türküleri dinleyerek beklerdin. Dostlarından bir haber, bir ses, bir nefes duyduğunda mutlu olur, “cûş” gelir heyecanlanırdın. Herkesi dost sesine kulak vermeye davet eder büyük bir ciddiyetle gönderilen nâmeyi okutur ve dinlerdin. O gün senin için bayram olurdu.

Dostlarına bağlılığını “dostperestlik” diye vafsetmiştin. bunun “dostlarda fenâ bulmak” şeklinde tasavvufi bir yol olduğunu yazılarında, dost sohbetlerinde anlatırdın. Sen dostlarınla ayakta dururdun Ahmet Abi. Önce iki hocamız “bir hocam” olurdu, sonra yangında ilk kurtarılabacaklardan başlayarak “sürtünme katsayılarına” göre diğer dükkâncılar gelirdi. Ancak dostlarını birbirinden ayırmaz hepsine uhrevî bir bağlılık duyurdun. Herkesin yardımına koşar, her birimizin

hâlini hatırlarım sorar haber alırdın. Dükkân kurulduğundan beri “dükkân müzevirliği” diye bir kalem ihdas etmiştin ve dostlardan “aleyh” getirenleri bu kaleme kadroya alır ödüllendirirdin. Hatta bendeniz de “Dükkân nottörü” olarak bir dönem bu kadroda yer almıştım. Aslında dostlarının aleyhi senin için onlardan haber almanın, sürtünmenin, ateşi sıcak tutmanın ve aleyhinde konuşulan dükkâncıları da sevdirmenin bir yoluydu. Dükkânda bir kimsenin aleyhinde konuşulması o kişi için gurur kaynağıydı. Dost meclisinde anılmanın adıydı aleyh, burda olmanın adıydı, yolda olmanın adıydı. Senin ne çok aleyhin varmış Ahmet Abi!

Sen gittin Ahmet Abi, Celal oğlan yetim kaldı. Yemen türkülerinin çöllerinde mataramızdaki su bitti. Sen dünya gurbetini bütün benliğiyle yaşayan bir insandın. Gurbet tarafını gördün dünyanın, gâmını, derdini okudun gurbetin. Senin türkülerin gâm yüklüydü, gurbet yüklüydü. Hüzün senin dünya gurbetini yaşama biçimindi. İnsanımızın yarısını, derdini kendi derdin bildin, “Efendim efendim benim efendim/ Benim bu derdime derman efendim” diye dost meclisine yüz sürdün. Bir seher vakti, “Dostun davetine zaman olur mu” dedin ve “cıncık gırığı soğukta dahi olsa dost sohbetinden geri kalınmaz” düsturunun hikmeti mucibince yağmur kar dinlemeden dostlarla yola çıktın.

Yaziya, kitaba, şiire, yeni eserlere karşı heyecanın hiç bitmedi Ahmet Abi. Hocamgil ya da Dükkân ehlinen biri yeni bir kitaptan söz etse o kitabı okumak için sıraya yazılırdın. En çok sevdiğin, Dükkân ehlinin eserleriydi. Dostları okumaya yazmaya teşvik etmek için hususen dost mektuplarının üzerinde dururdun. Senin dost hasretini de bu dost mektupları, “zarf” dediğin dost sözleri biraz hafifletirdi. Dostlardan yeni mektup alamazsan eski mektupları yeniden okur kendini tazelerdin. Son görüşmemizde dost mektuplarını bir araya getirdiğini, topluca yayınlamak istediğini belirtmiştin. İnşallah niyetini dostlar yerine getirir.

Bizler “takvim yaprağına notlar” bırakmaya devam edeceğiz inşallah Ahmet Abi. Dostlarla sürtünmeye, fikir alışverişine, dildaşlığımızın perçinlenmesine vesile olması amacıyla, senin “zarflaşma” âdetini devam ettireceğiz inşallah. Ben yine sana yazmaya devam edeceğim Ahmet Abi. Hem dostların seni anmasına vesile olması hem yüreklerimizin inşirah bulmasına, dost hasretimizin dinmesine vesile olması için sana yazmaya devam edeceğim. Dileğim odur ki bu zarflar, yüreğine inşirah verdiği gibi ruhuna da inşirah versin ve sana Fatihalar eşliğinde ulaşsın.

Lâleyle, Gül ile, Gülşen-i İrfan ile Hatırlarım Seni Dost Ey!

(Gurbet Mektupları - Birinci Mektup)

Bilge Doğan

*Âlem çiçek olsa, arı ben olsam
Dost dilinden tatlı bulamadım*
Pir Sultan Abdal

143

Hû...

Dönüş onadır, o ne güzel menzildir.

Susamış gönüller pınarı Resûl-i Ekrem'in hatırı yüce olsun.

dünya gurbetini tamamlayıp sılaya avdet eden aziz bir dostu,

Yârân-ı dükkânın dinmez sızısı, sohbe susamışların sakası muhterem ağabeyim,

İşte yine size bir mektup yazmak üzere kelimeler denizine dalmış bulunuyorum. Sizler şehitler bahçesine filizlenmiş, bir seher vakti yükünüzü tutup göçünüzü toplayıp dünya zindanından azâde olmuşunuz. Size sıla, bize gurbet, gurbet içinde gurbet takdir edilmişti. Siz, her daim bizi imrendiren, bazen de tebessüm ettiren o hayretengiz temkin ve tedbirinizle yanınıza tercümanınız Ferhat'ı ve türküdarınız Fazlı ağabeyi almayı ihmâl etmemiştiniz. Bize ise gurbetin rüzgârında savrulmak, dükkânın pervazından geçip ocakta bıraktığınız ateşe pervane olmak yazıldı. Takdir-i hüddâdır, ezelde böyle yazılmıştır, zinhar şikâyet yoktur. "Tasavvufta şikâyet haramdır."

Muhterem ağabeyim,

Bir vakit âteş-i dükkândan bir gonca buket, yârân-ı dükkân'a bir gönül azığı olsun diye bendenizi teşvikiniz üzerine bir cürette bulunmuş da "dükkân mektupları" nâmıyla bir mektup çığırına teşebbüs etmiştim. Dükkâncı dostlar da himmet ettiler, "dükkân mektupları" yazılmaya başlandı. Nice dostlar kalemi eline aldı, yazdı, yazdı, yazdı. Doğrusu, bu durum sizin de işinize geldi. Çünkü size bol aleyhli, nükteli, yüzü irfana dönük metinler lâzımdı. Her daim "fakir metincidir, bana fikirli metinlerle gelin." derdiniz. Dükkâncıları aleyhe müptela eden teşvikleriniz hepimizi yoldan çıkardı. Çarşının, sokağın gündemi sabun köpüğüydü, gündeliğin dilinden kendimizi çekip çıkarmak için birbirimizin aleyhini vermek büyük bir şifa kaynağıydı. Yazılan dükkân mektupları bizi birbirimize, size ve hocamgile bağlıyordu. "Sana gömlek alırım" vaatleriyle kandırdığınız gençler cuma günü "dükkân kapısında" size anlatmak, dükkân mektupları'na kaydetmek üzere nice aleyhler devşirdiler. Siz fikir dükkânının başkomutanıydınız, aleyhler size arz edilirdi, davalar sizin şaibeli ve bir o kadar merhametli adaletinize getirilirdi. Dükkân mektupları'nın da hitabı elbette size olacaktı. Fakat şimdi biz dünyada kaldık, siz ahiret yurduna göçtünüz. Artık sıladasınız, biz gurbetteyiz. gurbet sizin türkülerle işleyip kalbinize kurduğunuz bir imbikti. Her fikrin, her duygunun getirilip kendisinden geçirildiği, süzülüşü ve bir yağmur tanesine evrildiği dil geçidiydi. Yeryüzüdeyken, dünya gurbetindeyken bazen sohbetin ortasında "ben hadiselerle gökyüzünden bakıyorum" diye itiraz ederdiniz, meseleyi daha derinlemesine ele almak ve tarihi bir panoramadan geçirmek arzusuyla. Şimdi biz hangi vecheden nereye bakacağız?

Artık devrân dönmüş, mevsim değişmiş, ufuklar başka bir renge bürünmüş. Sanki "dükkân mektupları" yerini "gurbet mektupları"na bırakmış. Artık dükkâncıların gurbetten sılaya, ahiret yurduna hitap etmek vakti gelmiş. İçimizdeki ahiret sevgisini artıracak, râbıta-i mevt hânesine yazılacak gurbet mektupları filizleniyor. Yine bir cüret ile, evvelen "bir hocam"ın tasdikine, sonra zât-ı âlînin tashihi-ne, bilahare yârân-ı dükkânın teveccühüne sunulmak üzere "gurbet mektupları" yazmanın şartlarını şuracığa derç etmeği vazife-i ehem sayarım. Şöyle ki:

1. Gurbet mektuplarını ancak gurbet görmüş bir dükkâncı yazar. Bir gece için olsun, baba ocağından ana kucağından ayrılmamış, sıla hasretini sinesinde duymamış bir dükkâncının gurbet mektubu yazması caiz değildir.

2. Gurbet mektupları “Allah adın anıp” ona yöneldikten sonra Resûl-i Ekrem’e salavat ile devam edecektir. Yere, mevzuuya, şartlara göre Ashab-ı Kirâm, Ulema-yı İslâm, Şüheda-yı İzâm, Sâdât-ı Kirâm ve dahi “bir hocam” zikredilip, büyüklere medh ü senâ edilebilecektir.
3. Dükkân mektupları’nda olduğu gibi bunda da mektupların hitabı dükkânın başkomutanı olması hasebiyle zât-ı âlînize olacaktır.
4. Gurbet mektupları yazılırken “efendim”i, “aman”ı bol olan türkülerden dinlemek, gurbet türküleri terennüm etmek namazdaki ihlas gibidir.
5. Gurbet mektupları, dükkân mektupları gibi nükteli zarflara, hikmetli aleyhlere yer verecektir. Dükkâncı, anasından tef çalarak doğmuş mezara da aynı tefle girecekmişçesine vecd ve muhabbetin neşesini izhar eden dervişler gibi aleyh verecektir. Mamafih, onun neşesinde saklı bir hüznün, gölgeli yüzünde ışılan bir tebessüm her daim olacağından gurbet mektuplarının gizli denizi hep hüznün, da-ima hüznüdür.
6. Gurbet mektupları, dükkân içredir. Ağyara yer verilmez. Gayrı mevzu edilmez. Zât-ı âlîniz dilince “elin lafı verilmez”.
7. Gurbet mektupları, firenk lisanlarınca yazılmaz, o lisanlara tercüme edilmez. Onların ağzı, edası, kokusu ve dahi kelimesi, kökü, kömeci mektuplara sirayet ettirilmez.
8. Gurbet mektuplarının teheccüd vaktinde, seher vaktinde kaleme alınması tercih edilir.
9. Gurbet mektuplarında iç duygu olarak, derunda hasret ve hüznün vardır. Ancak “ferahından vermek” şarttır, havf ile reca arasında ama recaya daha yakın...
10. Gurbet mektubu yazacak dükkâncı, rabita-yı mevte niyet edecek ve kalbinde ahiret sevgisinin dünyaya galip gelmesi için niyaz edecektir.
11. Dükkân mektupları şu ifadeyle tamamlanacaktır: “Ayrılmak ve kavuşmak, bu ikilik ne zaman ortadan kalkacak Ahmet abi?”

(15 Ramazan 1444 – Kahramanmaraş)

Hoş Göresin Acemi Harfleri¹⁰

H. Ahmet Eralp

*“Sen gittin gözler ve bakışlar gitti
Ak ellere kına yakışlar gitti”*

Osman Sarı

Ahmet Abi,

Sana mektup yazarken bir mektubu yazmaya nasıl başlanır sorusuna verilmiş cevaplardan niceleri gelip geçti gözümün önünden ama içinden herhangi birini seçmek yerine sadece Ahmet Abi diyerek başlamak gönlümdeki muhabbete gölge düşürmeyecekti.

Sana yazmak, şehirleri aşmak demektir abi. Şehirde gönlümüzün genzini yakan nice koku varsa hepsinden kurtulup dost kokusunu çekmektir içine. Çorak ve kurak hâle gelmiş gönlümüzü dost bulutlarının yağmurları ile sulayıp bereket beldeleri hâline getirmektir sana yazmak. Yağmur dediysen öyle bozkırlarda durmaksızın koşan yılmaklar gibi okyanus çehrelerine damlayan ya da kapkara asfaltlara vefasız makam tekerleri ezip geçsin diye sağanak sağanak yağın yağmurlardan değil. Toprağa, bir kız çocuğunun babasına sarılması gibi düşen yağmurlardan bahsediyorum abi.

Sana yazmak sevgi ister Ahmet Abi. Sevgi ise emek ister. Çünkü “sevgi emektir.” Emek dediğim 1 Mayıs holiganlarının dillerine hiç yakışmayan, pejmürde hâle getirdikleri, alınlarından damlayan milenyum terlerinin yalancı yorgunluklarına verdikleri isim değil. Dünyanın en samimi gözlerine harf harf degecek bir mektup için verilecek olan emek çok talim ister. Aşk talimi, gurbet talimi, seyahat talimi, hasret talimi ...

¹⁰ Bu “dükkân mektubu” önce Yoldaki Kalemler’de neşredilmiştir, okuduğunuz metin kitap için yeniden düzenlenmiş hâlidir.

Sadece sana mektup yazmak için de olsa gurbete çıkmak gerekmiş abi. Uzak yakın fark etmez dost gurbetine çıkmak. Dost gurbeti ki her şeyi gurbet eyleyeninden. Dost gurbeti; hüznün gurbeti, hikaye gurbeti, şiir gurbeti, kalem gurbeti, çay gurbeti, türkü gurbeti, sarılmak gurbeti, “sarılıp sarılıp delirmek” gurbeti, dağ gurbeti, ses gurbeti, duman gurbeti...

Belli ki “zalım” kelimesini ilk kez gurbete çıkan birisi bulmuş abi. Ne diyeceğini bilememiş, kötü söz etsem olmaz, sövsem olmaz, sevsem olmaz demiş ve “Zalım Gurbet” deyip dağlamış her gün tazelenen yarasını. Her gün tazelenmek meğer pek de iyi bir şey değilmiş Ahmet Abi. Başlayan gün bitip geceye döndüğünde, gözler uykuya daldığında gurbetteki bir dost ölüyormuş meğersem. Sensiz bir günü daha uyku ile öldürüyorum deyip kapatıyormuş insan gözlerini. Kelebek misali, gurbette insan bir günlüğüne doğuyor her sabah Ahmet Abi. Gurbet bir gün, hayat her gün ölüm. Sıla her gün hayat, elbet bir gün ölüm. Gurbete bahar gelmiş Ahmet Abi.

*Gökten damla düşmez kalbimiz kurak
Sularda bir dondur akışlar gitti*

Doğru ya bu mevsime bahar diyorlar. Dost olmadan baharın hangi rengini görebilir ki gözler. Yeşiller kahverengi oluyor kendiliğinden. Çukurova her gün bereketi ile haykırır da yeşilini, dost yüzü görmeyen gözler kahverengi sanıyor yeşilin her bir tonunu. Seyhan çağlayıp dursa da her gün, bir dertli demliğin içinde nazlı nazlı kaynayıp da bir ince belliye dolup çay rengine bürünemiyor. Dost ile muhabbet edilen masaya düşecek tek bir damla su, çay olup akarken gönlümüze; gurbette oluk oluk kaynayan nehirler, kurak bir akşamın “nem” kaynağı oluveriyor kendiliğinden. Gurbet, bir yanı umman bir yanı çöl.

*“Ama yaşanır mı böyle mevsimsiz
Ve sensiz yazlar gitti kışlar gitti”*

*Ummana damladı gözyaşım
Taştı bir baharda
Çöllerde kurudu göz pınarlarım
Şaştı bir baharda*

Bu sana ilk mektubum Ahmet Abi, hoş göresin acemi harfleri, hoş göresin heyecanımı, affedesin aceleciliğimi.

Nice ilkler vardır ya abi, her biri kâinatın çatı ruhunu ayakta tutan hadiselerdir aslında. Acemilik ve heyecan bir arada olur bazen, bir karıncanın yuvasına taşıdığı ilk buğday tanesi gibi. Şaşkınlık ile sevinç birbirine karışır bazen, güvercinin kanadına düşen ilk yağmur damlası gibi. Su, ateş, hava ve toprak yeniden biçimlenir bazen, şairin kalemindeki ilk dize gibi. Bazı ilkler de vardır ki ne karıncanın kamburlaşmış sırtı ile güçlü ve zarif ayakları kaldırır, ne güvercinin kanatlarındaki tüyler ıslanmayı göze alabilir, ne de şair kalemine kandan gayrı çektiği mürekkeple kağıda hükmedebilir. Bu ilk, bir tutam saçın bir başta belki kırk yıl beklediği bir iltir. Nehir nehir gezilse de suyun aranıp bulunamadığının, kıta kıta dolaşılsa da bir yurt edinilemediğinin, dağlar boyunca haykırılsa da sesini duyuramamışlığının nihayete erdiğinin ilkidir. Bu ilk, yetimin başındaki ilk şefkatli eldir Ahmet Abi.

Hatıralarımızı sana anlatmak için yaşıyorduk Ahmet Abi. Etraf bilgisi ile kaidesi ile sana anlatabilmek için yaşıyorduk. Ânı yaşarken dahi sana anlatabilecek kıymette olup olmadığını tartıyorduk. Gönül terazimizin kefelerini doldurup doldurup boşaltıyorduk o ânı yaşarken. Yoksa neden yaşansaydı ki yalan dünyanın eriyip giden saniyeleri. Hep söylediğin gibi “Eloğlu (Türkoğlu)’ndan öteye geçemem ben. Hatıram yok. Gurbet ehlinin hatıralarından besleniyorum, nefesleniyorum.” Biz sana lâyıkıyla itiraf edemedik ama tüm hatıralarımızı senin gönül pencerenen yaşamaya çalışıyorduk.

Sen yine siladasın ve biz yine gurbetteyiz Ahmet Abi. “Sıla”nın kaç nefesi gurbetin kaç yılı eder bunu şimdilik bilmiyoruz. Bu ayrılığın ne kadar uzun süreceğinden habersiz bir şekilde bekleyeceğiz vuslat vakitini. Her nefesimizde senin için biriktireceğiz yine gurbet hatıralarını. Gömlek kazanma yarışında en önde koşmaya çalışacağız yine. Bize her gömlek sözü verdiğinde koşulsuz ve ama’sız inanıp bayram sabahının çocukları gibi sevindik. Meğerse sevincimizin sebebi gömleğin gurbet mağazalarında değil de cennet bahçelerinde hazırlanıyor olduğundanmış. Öyle ya sen dostlarına dünyanın en kıymetli kumaşı olan ipeği layık görürdün ama bilirdik ki o ipek gömlek bu gurbetin haramlarından sayılmakta. Ama asıl yurdumuza bizden evvel varıp gömleklerimizi hazırlamaya koyulduğundan zerre şüphemiz yok Ahmet Abi.

Şehir göçebesi Şehr-i Maraş’a tayin oldu Ahmet Abi. 6 sene evvel dükkân gurbetiyle yüzleşmek imtihanıyla geldiğim Adana’dan geri dönüyorum. Hayalimizde çaylar demleyip sokak lambaları altında kaldırımları eskitmek vardı ama kader böyle emrolunmuş Ahmet Abi.

Şimdi kaldırımlara taş taş dizilip son ikametgahınızda türbedarlık vazifesine layık olmaya çalışacağım. Tercümanınız Ferhat Ağca müjdelemiştir çoktan tayin haberini. Kabrinize en yakın mesafede şehir göçebesi görev başında olacak ve her cuma sarılacak toprak gibi görünen sadrınıza. Öyle ya ben bu cümleyi yazarken fark ettim ki Ferhat yine daha yakın size 'bir şehadet kadar'. Türküdârınız Fazlı Bayram daha yakın size, gönül telinize mızrabı dokundurmaya hazır olacak kadar.

Bize örtüyü ve kitabı getir

Yoksa bahar gitti ve kuşlar gitti

Maraş'la Birlikte Biz de Yıkıldık!¹¹

D. Mehmet Doğan

6 şubat sabahı Maraş depremi ile uyandık, haberleri takibe çalışıyoruz. Ankaralıyız, fakat bölgede dostlarımız, arkadaşlarımız var, bir hafta önce Diyarbakır'dan dönmüşüz. Bölgede Türkiye Yazarlar Birliği şube yöneticileri, üyeleri var. Onlara mesaj gönderiyoruz. Kahramanmaraş eski başkanlarından İsmail Göktürk'den cevap alıyoruz: *"Ahmet Abi (ve) birkaç arkadaşımız enkâz altında. Çok sayıda bina yıkılmış vaziyette."*

Birkaç saat sonra TYB sitesine şöyle bir bakıyorum. Ahmet Doğan İlbey'in yazısı dikkatimi çekiyor: *"Maraş'ta bir türkü olsam."* Bir çırpıda okuyorum. Bu yazı tanıdık, daha önce okumuşluğumuz var sanki. Siteyle ilgilenen arkadaşlar depremi duyunca bulup koymuş olmasınlar? Yazı gece gönderilmiş, saat iki civarında. Sabah görünce siteye koymuşlar. Deprem sabaha karşı, 4.17'de, saat 2'de TYB sitesine gönderilen yazı ne anlama gelir?

Ölmeden önce ölenlerden Ahmet Doğan. Öleceğini bilenlerden, sezenlerden. Yazı âdeta vasiyet gibi:

"Maraş'ta bir türkü olsam, Maraşlı hemşehrilerim bir yanık türkü düzseler, bir hüzünlü türkü yaksalar arkamdan, gam yemezdim. Maraş'ın oğlu olarak, ardımdan dostlarım bir türkü söylesinler isterdim. Çünkü ben, türküler söyleyerek, Tekbir çekerek Fransız kâfirini kovan Maraşlı İslâmların, yâni Maraşlı Türklerin çocuğuyum. Gücümün kaynağı türkülerdedir. Türkülerle yâd edilmeli, türkülerle târif edilmeliyim."

Bu başlangıçtan sonra bir Maraş türküsünden söz edilmesi gerekir. Nitekim *"Maraş Maraş derler de bu nasıl Maraş"* türküsünün mısraları sıralanır:

¹¹ Bu yazı, Türkiye Yazarlar Birliği'nin internet sayfası tyb.org'da 15 Şubat 2023'te neşredilmiştir.

Ufak taşınan da bina yapılmaz

Bir ben ölmeyinen gardaş Maraş yıkılmaz...

En azından son yüzyıl tarihimizin en büyük zelzelesi Maraş merkezliydi ve Maraş yıkılmıştı. *Maraş yıkıldı, Ahmet Doğan öldü!* Yıkılmış Maraş'ı görmedi. İyi ki de görmedi! Beş gün boyunca hep enkâzın altından çıkıp, yazılarına kaldığı yerden devam etmesini bekledik. Fakat, kara haber tez yetişti: "*Maraştan bir haber geldi!*" Bu sefer biz yıkıldık...

Maraş şubesi TYB'nin ilk şubelerinden

Maraş'la ilk tanışıklığımız, 1977'dedir. Aziz dostum Muhsin Mete ile Ulu cami belgeselini yaparken, Maraş Ulucamii de listemizdedi. *Hareket* dergisinde şiirleri yayınlanan Bahaeddin Karakoç'u ve hikâyeleri yayınlanan, Kilisli fakat Maraş'ta mukim Şevket Bulut'u vicaHEN tanımiştık. Sonraki yıllarda Maraş'ın zengin bir edebiyat toprağı olduğunu bizzat müşahede ettik. Dolunay şiir şölenlerine katıldık, çok sayıda şair ve yazar dostlarımız oldu.

TYB'nin ilk şubesi, tabiî olarak İstanbul'da açıldı: Yıl 1991. İkincilik üç şehrimizde. 1994'te açılan üç şube içinde Kahramanmaraş da vardı (diğerleri Konya ve Bursa). Ali Yurtgezen hoca öncülük etmişti, kurucular arasında Ahmet Doğan da vardı. Ta o zamanlardan tanışmış olmalıyız. Fakat bu gösterişsiz ve nümayişsiz adam asla "*ben varım*" demediğı için, o zamanlardan hatırlamıyoruz. Sonraki yıllarda gittikçe derinleşen bir tanıma, bilme, bilişme devresi...

Derviş meşrep, halis muhlis bir Maraşlı. Çevredekilerin büyüğü, büyüklüğü kabul edilen, sayılan bir büyük; fakat laubaliliğe varmayan şakalaşmalar, lâtifeler, nükteler muhabbet meclisinde eksik olmuyor. Böylesine tabiî bir muhit... Maraş'a gitmek, bu muhitte çayın ve sohbetin tadına varmak demek. Bir de tütün içmeseler! Neyse ki, biz olduğumuzda edeben tütün içilmiyor!

Doğan İlbey sürekli okuyan, okuduklarını terkiB edip, ihtiyaç olduğu için yazıya döken bir zihin. Bu toprakların insanının saldırıya uğramış sahih kimliğı onun esas meselesi. Yakın tarih ilgisi beni bilhassa cezbediyor. Yakın tarihi çözmeden, Türkiye'nin kangren olmuş meselelerini anlamak mümkün değil, halletmek imkânsız! Giydirilmiş sahte kimliğı sıyrıp atmak ve gerçek su katılmamış kimliğimize sahip çıkmak; davası bu. Engin gönüllü ve hal sahibi...Muhabbetini etrafına bezleden bir derviş. Türlü dertleri var. Derdinin dermanı derdi!

Maraş'a müteaddit seyahatlerimizden birinde daha fazla hemhal olmaya fırsat bulduk. Ve intibalarımızı yazdık:

Bu defa Maraş'ta her adım atışta dilimde Yûnus'un virdi: Ben dervişim diyene bir ün idesim gelir!

Maraş'ta Ahmet Doğan'ın tekkesindeyiz... Tekke denilince müşekkel binalar, tabelasında "dergâh" yazan yapılar akla gelmemeli. Ehli tasavvuf böyle iddialardan beri olmayı seçmiştir. Dervişliği hırkada, tacda aramamak esastır. Ancak derununda dervişlik olamayanlar şekli öne çıkarır. Tekke ehli işinde gücünde, günlük meşgalesindedir. Eli iştedir, gönlünün nerde olduğu da malûmdur. Bakırcılar çarşısında çekiçler zikir makamında vurulur. Herkes kendi imkânının ve imtihanının peşindedir.

En ağır imtihan dervişleredir... Yine Yûnus söyler: Dervişin bağı taşı, gözünde yaş olacak ve koyundan yavaş olacak...Yetmez; döğene elsiz, söğene dilsiz olacak, gönlü yükseklerde olmayacak... Dili ile şakımayacak, yani çok konuşmayacak. Vara yoğa kakımayacak. Yani, olur olmaza itiraz etmeyecek ve çok mâniler okumayacak... "Bu da ne" denirse, ya bildiğimiz "mâni"dir, yani birinci, ikinci ve dördüncü masraı kafiyeli olan dörtlük, ya da "mâna" kelimesinin bir söylenişidir. Yani yaptıklarına mâna vererek üste çıkmayacak. (İnternet ortamında bu şiirde güncel bir değişiklik yapılmış: "Çok mailler okumayacak!" Yerinde mi? Yersiz değil!)

Her şey tamam da, ummana dalmayınca derviş olunur mu?

Ummana dalmayınca

Sen derviş olamazsın!

Çaya ne zamandır "tekke çorbası" denilir? Sohbet için olmazsa olmaz çaylarımızı yudumlarırken dükkâna gelenler oluyor. Hayat devam ediyor, karşıdaki doğumevinde her gün ezel-ebed müjdesi veren insan yavruları ilk çığlıklarını atıyor.

Maraş'tayız, Doğumevi Necip Fazıl Hastahanesi'nin şûbesi.

Sohbetin gelgitleri bizi ordan oraya atıyor. Her sözün gideceği yer belli, döneceği de şüphesiz. Nüktesiz, imasız, ihsassız konuşan yok...

Köklü dostluklar, uzun süren beraberlikler, sözü sohbeti her defasında âna mahsus olmaktan çıkarıyor...Her konuşmanın taraflarca bilinen mâzisi var, erbabının malûmu atıfları var. Hayatı ortaklaştıran rûmuzlarla dolu bir metin her an yazılmaya

devam ediyor.

Maraş'ın içinde nice Maraşlar var... Maraşlıların içinde nice dervişler var...

Dervişin köşe yazarı donuna (kıyafetine) büründüğüdür

Bu derviş, yazar kıyafetine bürünmüş, İstanbul merkezli bir gazete de köşe yazarı olmuş. Taşrada bir köşe yazarı, yazılarını yayınlayan gazete dahi nasıl bir değer olduğunun farkında değil. Köşe yazarlığı tamamen hasbi. TYB'nin 2020 değerlendirmesinde onun yazılarının basın fikir dalında mükâfatlandırılması kararlaştırıldı. Bu vesile ile bir daha görüşeceğiz, halleşeceğiz. Fakat rahatsızlıklarında ötürü seyahat edemiyor. Töreni Ankara'da veya İstanbul'da yapsak gelemeyecek. Âyine-i devran öyle döndü ki o yılın ödül töreninin Maraş'ta yapılmasını büyükşehir belediyesi kabul etti.

Onun ödül beratını vermek için Maraş'a gittik...

Maraş'ı Maraş yapan nedir? Tarihi, coğrafyası, insanı...Ve bütün bunların süzülüp ruh hâline geldiği irfanı. O irfanı en halis şekilde temsil ve temessül eden bir şahsiyeti kaybettik. Bir yazısında, "Ölümler aranız nasıl?" diye sormuştu ve şöyle demişti:

"Müslüman olmanın altı şartını zikrettiğimiz Âmentü duasında "Vel ba'sü ba'del mevti hakkun..." (öldükten sonra dirilmeye inanıyorum) deyip de ölümden korkmak, ölüm bana geç gelse demek, küçüklüktür. Ölüm tefekkürü yaptıran dostlara ihtiyacımız var. Efendimiz s.a.v., "Ölümü çok hatırlayın" buyuruyor. Ölümü çok hatırlayanın kalbi yumuşarmış."

Ölüm de hayattandı; zaten hayattan memata doğru seyir halindedik. Hiç şüphe yok ki, ölümler arası iyiydi. Giderken acaba ona her halde yardımcı olan, ağır duyduğu için konuşulanları nakleden, "tercümanım" dediği Ferhat Ağca'nın da ardından geleceğini biliyor muydu? Ya Fazlı Bayram'ın da kabileye iltihak edeceğini?

Bu yazıyı yazarken bir önceki şube başkanımız Fazlı Bayram'ın eşi ve çocuklarıyla göçükten çıkarılıp defnedildiklerini öğrendim. Darbeler üst üste geliyor. Maraş'ın genç edipleri, edepli edipleri göçlerini topluyor bir bir. Ömer Yalçınova'dan sordum, Maraş'ta depremde bugüne kadar kaybettiğimiz yazarları. Şöyle bir liste gönderdi:

- 1- Yaşar Alparslan (d. 1947)
- 2- Oğuz Paköz (d. 1947)
- 3- Ahmet Doğan İlbey (d. 1954)
- 4- Ercan Kozanoğlu (d. 1952)
- 5- Recep Şükrü Güngör (d. 1971)
- 6- Fazlı Bayram (d. 1980)
- 7- Ferhat Ağca (d. 1992)
- 8- Fatma Vişne
- 9- İdil Övgün
- 10- Abdulkadir Özkan (d. 1990)

Maraş'ın edebiyat toprağını bereketlendiren bir hayli şair ve yazarımız depremle ircî (dön) emrine uydu. Dönüş O'nadır. Nasıl ve ne zaman? Bilen biliyor, bilmeyen bekliyor!

Ahmet Doğan İlbey'e Tarih¹²

Hak için dimdik duran
Hak için kalbi vuran
Türküsüyle uçuyor:
“EY ŞEHİD AHMED DOĞAN” 1444

Mustafa Kara

Bursa

¹² Bu şiir, 16 Şubat 2023'de tyb.org.tr'de neşredilmiştir.

O Bizim Sohbet Pîrimizdi¹³

Ali Yurtgezen

Depremde Maraş dışındaydım. 6 Şubat gecesi saat 5'e doğru uyanmış, mutadım olmadığı hâlde televizyonu açmıştım. Haber kanalları Maraş merkezli şiddetli bir deprem olduğuna dair altyazı geçiyordu. Hemen telefona sarılıp yakınlarımı aramaya koyuldum. Ulaşabildiklerim panik hâlinde, adeta sayıklar gibi sürekli "Maraş yıkıldı" diyor, başka bir şey diyemiyordu. Henüz kimsenin kimseden haberi yoktu. Gün ağarınca televizyonlara deprem bölgesinden görüntüler akmaya başlamış, yıkımın dehşete düşüren büyüklüğü ortaya çıkmıştı. İlerleyen saatlerde hıssım akrabadan, eş dosttan enkaz altında kalanların haberi gelmeye başladı. Dilime Taşlıcalı Yahya'nın "Meded, meded, yıkıldı bu cihânın bir yanı!" mısraı takılmış; bulunduğum odada çaresizce dönüp duruyordum.

Öğleye doğru Mehmet Yaşar aradı. Ben daha "arkadaşlardan ne haber" demeye kalmadan hiçkırta hiçkırta ağlayarak "Hocam Ahmet Abi, Hocam Ferhat, Hocam Fazlı Abi" deyiverdi. Donup kalmıştım. Sonrasında ne konuştuk ya da konuştuk mu, hatırlamıyorum bile. Bu üç güzel dost da aileleriyle birlikte ikâmet ettikleri binaların enkazı altında kalmıştı. Âdeta yerle bir olan binalarının hiç de iyi şeyler söylemeyen hâl diline, arama kurtarma çalışmalarının aksaklık ve yetersizliğine rağmen bir mucizeyi bekledik ama gerçekleşmedi. Beşinci gün Ahmet Bey'in naaşına ulaşıldığını ve aynı günün seherinde toprağa verildiğini öğrendiğimde bizim için sadece cihanın bir yanı yıkılmamış, birlikte inşa eylediğimiz kendimize mahsus dünyamızın en muhkem yanı da yıkılmıştı.

¹³ Bu yazı, Türkiye Yazarlar Birliği'nin internet sayfası tyb.org'da 2 Mayıs 2023'te neşredilmiştir.

Ahmet Bey bizim taifenin sohbet piriydi. Fakat arkadaşlar onu böyle değil de nükteli göndermeler barındıran bir nitelemeyle “komutan” diye adlandırmayı daha çok benimsemişti. Sohbeta dair koyduğu “değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez” kuralları vardı çünkü. Mesela önceleri her cumartesi ve pazar geceleri ile hafta içinde resmî tatile denk gelen günlerin gecelerinde, yeri ve tabeladaki adı değişse de her daim “dükkân” tesmiye edilen mekânda cem olmak şarttı. Sonraları askerî vesayetın kalktığı, demokrasi kültürünün yaygınlaştığı gerekçesiyle (!) dükkân toplantıları özel oturumlar hariçinde, sadece cumartesi gecelerine mahsus olmak üzere haftada bir güne düşse bile Ahmet Bey’in diğer kuralları yürürlükte kaldı. Dükkân içtimana katılmamak için ölüm ve ağır hastalık dışında hiçbir mazet kabul edilmezdi. Yine saat 02’ye kadar oturulacaktı. Ama sohbette soğuma olmamışsa vakit doldu deyip kalkıp gitmeye de ruhsat yoktu. Toplu hâldeyken “ziyaretçi görüşmeleri” yapmak, hep bir ağızdan konuşmak, mükerrer cümle kurmak yasaktı. Ev, araba, para pul lafı edilemez; askerlik hatırası anlatılamazdı. Sohbet her halükârda “fikirli” olmalı; insanın, milletin, memleketin meseleleri üzerine tutarlı tespit ve tahliller ihtiva etmeliydi.

Onun bu kuralları yahut komutanlığı sayesinde sohbetlerimiz düzenli ve seviyeli bir şekilde yıllarca sürdü. “Hem ağlarım hem giderim” diyerek katıldığımız bu iddiasız, hesapsız, gösterişsiz, samimi sohbetlerin önceden belirlenmiş bir gündemi olmazdı. Zuhurata tabi olur; bazen yârenliklerle, bazen son derece derinlikli fikrî değerlendirmelerle akıp giden zamanın farkına varamazdık. Çoğunlukla çay ve tütün eşliğinde fikirli türküler çalınıp söylenir, şiirler okunur, o hafta denk gelen güzel bir yazı varsa eğer İsmail Göktürk’ün veya Mehmet Yaşar’ın seslendirmesiyle mutlaka paylaşılırdı. Kalkıp giderken kalbimizin yunup yıkandığını, dünyanın bir hafta boyunca maruz kaldığımız kirinden pasından arındığımızı hissederdik.

Malûm, sohbet aslında “dostluk” demek. Ahmet Bey, koyduğu kurallardan ziyade, dostluğu, birbirimize muhabbet ve hürmeti sadece kâl ile değil hâl ile de talim ettirmesi hasebiyle bizim sohbet pirimiz idi. Onun nazarında bütün insanlar peşinen “hazret-i insan”dı. Büyük olsun küçük olsun, muhatabına kıymet verir; onlara nezaketle, muhabbet ve hürmetle yaklaşırdı. Ancak dost olacağı, beraber yol yürüyeceği kimselerde yerli ve millî bir duruş, idrak kabiliyeti, zihin berraklığı, ifade selaseti ve selim bir kalp arardı. Ulvi meselelerle dertlenmeyenlerle, melâli anlamayanlarla aşına olamıyordu. Bu sebepledir ki onun lügatinde dost, hem “gönüldeş” hem de kendisiyle aynı dili kullanan,

bin yıllık medeniyet Türkçesiyle yazıp konuşan manasına “dildaş”tı.

Okuyarak ve yazarak yaşayan bir hüznükârdı Ahmet Bey. Okumak ve yazmak onun için hava gibi, su gibi hayatî bir zaruretti âdeta. 70’li yıllarda mahallî gazetelerde yazmaya başladı. Aynı yıllardan itibaren Peyami Safa, Necip Fâzıl, Nurettin Topçu, Sezai Karakoç ve özellikle de Cemil Meriç, Erol Güngör, Seyit Ahmet Arvasi, D. Mehmet Doğan gibi yazar ve mütefekkirleri düzenli bir şekilde okuyarak kendisine sağlam, tutarlı bir fikrî zemin inşa etti. Bu zeminde kaleme aldığı yazıları Yeni Düşünce, Dolunay, Terkip ve İnşa, Karargâh Anadolu dergilerinde, Gündüz ve Yenisöz gazetelerinde, Habervaktim, Fikirteknesi ve TYB sitelerinde neşredildi. Bilahare bazıları kitaplaştırılan bu yazıların bir kısmı dostluk, hüzn, gurbet, dil, okuma, yazma ve türkülerimiz üzerine denemelerdi. Kahir ekseriyeti ise “âmâ üstadım” dediği Cemil Meriç’in tabiriyle “idrakimize giydirilen deli gömleği” mesabesindeki resmî ideolojiye dair tespit ve tenkitler ihtiva eden metinlerdi. Söz konusu metinlerde literatürüne hâkim olduğu Kemalizm’i hayli sert ve pervasız bir üslupla tenkide tabi tutmakla kalmaz, bu ideolojinin tahrip ve tağyir eylediği Türk kimliğini, Türkçeyi ve millet kavramını tashihe de yönelirdi.

Ahmet Bey’in edebiyatla münasebeti okuyup yazmaktan ibaret değildi sadece. Okumaya meyyal, yazmaya hevesli gençleri bulur, arayıp sorar, yazmaları için cesaretlendirip teşvik ederdi. Onların şiirlerine, denemelerine, hatta bir haber veya hadiseyi nükteli ve edebî bir dille sözlü olarak aktarmalarına dahi hediye vaatleriyle iltifatlar yağdırırdı. Bugün eli kalem tutan pek çok gencin her konuda olduğu gibi bu vadi de Ahmet ağabeyi idi o.

Benimse kırk yıllık dostumdu Ahmet Doğan. Kırk yıl boyunca âdâbına zerre kadar hâle getirmeden gösterdiği dostluğunu da aramızdaki muhabbeti de kelimelere dökmem mümkün değil. Söylenecik hiçbir söz, yazılacak hiçbir cümle onun vakarlı hüznünü tasvire, dostluğundaki safvet ve samimiyeti tarife yetmeyecek. Zaten biz birbirimizle öteden beri sükût ederek anlaşır, sükût ederek hâlleşirdik. Fakat yine de bendeniz, koronavirüs illetiyle mutadı olduğu üzere önden giden Hacı (İbrahim Arıkmert), depremde vefat eden Ferhat (Ağca) ve Fazlı (Bayram) gibi Ahmet Bey’in de imanına, alicenaplığına, tevazuuna, denî dünyaya tenezzül eylemeyen duruşuna; din ü devlet, mülk ü millet hassasiyetine şahit olduğumu söylemeliyim.

Onlar “kâf-ı kanaat bekleyen bir bölük ankâlar” idiler. Ahmet Bey, sıkça kullandığı Hz. Mevlânâ’nın, “Her kuş kendi cinsiyle uçar” sözü muktezasınca, yanına Ferhat’ı ve Fazlı’yı da alıp uçmağa vardı. Elbet-

te onları unutmayacak, dertlerini dert edinecek; hayırla, dualar ve fatihalarla anacağız. Öyle zannediyorum ki Ahmet Bey'in aziz ruhunu şad eyleyecek şeylerden biri de, geride kalanların onun riyasetindeki sohbet geleneğini, o aralarındaymış gibi sürdürmesidir. Geride kalan ankâlar ona yine mektuplar yazmalı, arzular sunmalı, "gömlek kazandıracak" yazılar, şiirler, haberler getirmelidir.

Bezm-i elest'te tekrar mülaki oluncaya kadar dükkandaki divanı bozulmamalıdır bu güzel dostun. Cenâb-ı Mevlâ yoldaşlarıyla beraber ona da rahmet eylesin, cümlesini cennet ve Cemâl'iyle müşerref kılsın.

Amerikan Saatine Göre Uyuyan Türk Münevveri: Gönül Beyimiz Ahmet Doğan İlbey¹⁴

Memduh Atalay

Kalbinden her saniye yüzlerce turna havalandığını ve turnaların her birinin bir türküye konu olduğunu bilenlerdenim. Ancak bizi müşküle düşüren onun dünyasında turnadan çaya, dernekten saza, türkünden şiire aynı anlamların dışında bir anlam dünyasına sahip olmasıdır. Bu anlam dünyası, henüz açıklanamadıysa sebebi, “budur” diye tespit ettiğimiz anlamın “bağlam” yardımıyla bambaşka bir yere götürebileceğindedir.

Elbette şifreleri meçhulümüz değil. Fakat sayılarda bile Ahmet Abinin “bağlamı” geçerli olduğu için soyut ve kavramsal düzeyde insan büsbütün zorda kalıyor. Mesela ikiyi bir sayan bir matematiği vardır. “Bir hocam” adlandırmasında “bir”in iki olduğu takipçilerinin meçhülü değil. Zaman olur ki bir hocamızdır kaynağı zaman olur ki öbür hocamızdır. Fikirde “Ali” olunca hâlde de bağlamına göre “Muzaffer” olabilir. Biz fakir takipçileri, Ahmet Abi’nin hangi kaynağa bağlı olduğunu tam belirleyemeyiz. Ancak yazılarını “Ali” mahlasıyla yazması bir ipucu verse de mutlaka “bağlamında” ele alındığında farklı bir anlam çıkabilir. “Benim yazılarım Muzaffer bir ruhun yazıları” bağlamıyla hocalarımız karışabilir. Matematiğin bile anlayamayacağı “bir”in iki oluşu veya “iki”nin bir oluşu mevzuu da göstermektedir ki esrarengiz bir insanla karşı karşıyayız.

¹⁴ Bu yazı, Mayıs 2015’te Yoldaki Kalemler’de neşredilmiştir. Bkz. <https://yoldakikalemler.blogspot.com/2015/05/amerikan-saatine-gore-uyuyan-turk.html> (erişim tarihi: 26 Eylül 2023 Sah)

Bir şifresi de “Ateş dilli kelamcı” sıfatıyla maruf İsmail’dir ki burada da müşküllerle karşılaşırız. İsmail imanla irtibatı olan bir öfke taşıyıcı ama “Kemalist Cumhuriyet” yazılarından biliriz ki Kemalizm’in Ahmet Abileyin bir hasmı cumhuriyet tarihinde görülmemiştir. Bu ateş dillilik yazılarını takip edenlerce de bilinen, inkârı kabil olmayan bir husustur. Hatta bu satırların yazarı ve dahi başka eşhas hayrette kalmaktadır ki beşerî münasebetlerde bu kadar ince ve naif bir adamdan bu satırlar nasıl sudur etmektedir? “Hayat bilgisi” hususunda alabildiğine ince metotlara sahip olan Ahmet Abi’nin “bir hocam” düzeyinde ikâzlarla rağmen dilinin ateşini dinlendirmek bir yana daha da artırdığı ayrı bir vakıa olarak kayda değer. Hatta “bir hocamın” bile artık modası geçen Kemalizm yazılarından başka alanlardaki yazıları beğendiği çoğu dost meclisi yazıları olan “ek yazılara” baktığı da rivayetler arasında. Her hâlükârda Ahmet Abi gibi bir insanın bile hâlâ öfkesi dinmediyse Kemalist Cumhuriyetin kurucu kadrosu da bugünkü takipçileri de cidden “esfeli safilin”de demek mümkündür. İnsanın zaman zaman şaşırıldığı nokta başkaları ile ilgili adlandırmalarının aslında kendisine bakan bir yönünün olmasıdır.

Ahmet Abi’nin bir diğer özelliği “refakatçiliği”dir. Hastane ve hekim bilgisi çok eskilere dayanır. Hastane personeli ile ahbablık kurmak, çay içilecek yakın bir yer bulmak, aynı zamanda hastayı ihmal etmemek sıradan şeylerdir ama Ahmet Abi bunları kendine has metotları ile yapar ki refakatçiliği sırasında dost olduğu hastalar, hekimler, hasta yakınları, hemşireler bile hastalıklarına üzmekten mesai yorgunluğuna hayıflanmaktan ziyade Ahmet Abi’yle tanışmanın kazanımı ile sevinirler. Bu satırın yazarı bizzat bir refakat sırasında Erdal Sarı diye şimdi imam olan öğrencimin Ahmet Abi’yle tanışıp Ahmet Abi’den cumhuriyetin ettikleri ile ilgili mini bir seminer dinlediğine şahidim. Hekimliği ise ayrı bir bahis konusudur. Ahmet Abi’ye göre iyi hekim ancak “Haklısınız Ahmet Bey sizin teşhisiniz çerçevesinde izninizle diyebilirim ki...” diye başlayan hekimlerdir. Sevdiği, gönlüne koyduğu her eşya, her varlık, her insan gibi onun hastalığı da bu gönül koruyuculuğundan, Ahmet Abi’ye özgü olmaktan nasibini alır. Denebilir ki hekimlerin Ahmet Abi’den olur almamalarının nedeni hastalığı tıp literatüründeki hastalıkla bir tutup o hastalığı Ahmet Abi’nin gönül koruyuculuğu çerçevesinde “Ahmet Abi’nin hastalığı” olarak anlamamaları ve adlandıramamalarıdır.

Ahmet Abi’nin bir diğer özelliği ikram ediş biçimidir. Kahramanmaraş’ın herhangi bir yerleşkesinde ona sigara, çay, yemek, sandalye duruma göre herhangi bir ikram ve jestte bulunma şansınız yok de-

mektir. Ya Ahmet Abi'nin eski mekânıdır, ya eski mahallesi, ya çocukluğunun ya da gençliğinin geçtiği mekândır dolayısıyla ikram hakkı, gönülleme hakkı ona aittir. İnsanı dili ile nezaketi ile en azından kendine nispet eden sahiplenmesi ile madde üstü ikramın da piridir. Birini severken aynı anda iki kişiyi sevdiği de olur. Sesimiz ve sözümüz olan Mehmet Yaşar'ı İsmail ekolüne katarak toplu açılıştan ilhamla toplu adlandırma ile nispetler ile sevebilir. Bu sebeple "Dut Yetiren" in yazarı Keklikçi Hasan'ı severken köylüsünü, "molla"yı severken Eralp'i, Fazlı'yı severken beni de Fatin başkanı da topluca sevmiş olur.

Bir diğer özelliği "muarızlar" meselesidir ki bu mevzu Ahmet Abi'yi anlamada tarihî "Boğazlar Meselesi" kadar önemlidir. Bu muarızlardan birisi ile "Ötüken"den seslenen zat ile "paralel" olduğumu söyleyebilirim. Ancak muarızlarından -iktidar partisinin eski yöneticilerinden- Hunu nam bir zat var ki bu zattan mütevellit Ahmet Abi'nin de bu satırların yazarının da kötü hatıraları ve siyasî baskılara maruz kaldığımız hastane ve dükkân kayıtlarında mevcuttur. Ancak Ahmet Abi'nin korktuğu fakat dile getiremediği bir muarızı var: Annesi Savaş adını verdiği için ölene dek mücadeleden vazgeçmeyecek, "bir hocam" övgüsüne mazhar zatın muarızlığıdır ki zaman zaman "bir hocam" gilden yana ya da onlardan aldığı ilhamla Ahmet Abi'ye muarız olduğuna tanıklıkta ifade değiştirerek onu zorda koyduğuna şahidim. Ancak her kelimedede, her kişide, her eşyada farklı bir bağlam ile ilgi kuran Ahmet Abi'nin muarız kelimesinde de "Sen benim ifadem ve hızımsın/Beyaza kara lâzım bana sen lâzımsın" anlamı kendini belli eder.

Ahmet Abi'nin en mühim özelliği "dükkâncılığı"dır ki burada ne satılır, müşteri kimdir, dükkâna kimler girebilir, kimler giremez hâl ehline mâlumdur. Siyasîlerin bir zamanlar özel izinle ve siyaseti dışarda bırakarak dükkâna alındıklarına şahidim. Ancak şimdilerde eski ilkelerin gevşediği, kısmen buharlaştığı çasıtlarla dillendirilmektedir. Bunun baş aktörü de ecnebi memleketlerine gidip ilim öğreneceği yerde bu yazının başlığına ilham olan "AHMET ABİ AMERİKAN SAATİNE GÖRE UYUYOR" bilimsel tespiti ile dönen muarızı Hunu'nun, iktidar partisi idarecilerinden Hacı nâm zatın ve ateş dilli kelamcının siyasî tavırları olduğu da söylenmektedir. Ancak Ahmet Abi iktidar partisine yakın dursa da eski ilkelerin hâlâ câri olduğu en azından "bir hocam"ın ve dükkânın mollasının şeriatın ana ilkeleri çerçevesinde siyasete kapı aralamayacağı hatta Ahmet Abi'ye bu anlamda iftira edenlerin bizatihi partici oldukları da tevatürler arasındadır.

Ahmet Abi'nin de zaman zaman müşkül vaziyette kaldığı cümle ehli dükkânın mâlumudur. Şairler meselesinde benim şairim dediği

Narlı'dan, Sivas'ın soğuğu tesmiyesiyle andığı bu fakirden, temiz kelimelerle temiz şiir yazan Hasan Ejderha arasında seçimde zorlandığı, "bir hocam" mevzu olduğunda şahitlikten içtinap ettiği, üstadım diye vasfettiği İsmail ile Tanrı'nın Türkleri arasında kalmaktan da sıkıntı duyduğu çünkü bu durumda âdil olamadığı da bilinen gerçekler arasındadır.

Ahmet Abi'nin insanı tebessüme getiren bir vasfı da felaketzede oluşudur. Felaket derken öyle kıtlık, sel, savaş deprem sanılmasın. Ahmet Abi'nin özel lügatinde mesela arabadan, eşyadan, tarhanalık yoğurt piyasasından, seçim sonuçlarından bahseden biri ile mülaki olması, akademisyen ağırlıklı sempozyumlara katılmak zorunda kalışı mesela arabasının tekerinin patlaması, torununu okula götürürken yağmur yağması da felaket kapsamına girebilir. Apartmanın asansörünün bozulması ise felaketlerin büyükleri arasındadır.

Yine tarih meraklıları ve Ahmet Abi takipçileri onun türkü sevdasının dumanlı ve karanlık mahfillerde kâh Neşet Ertaş kâh Mahzunî Şerif dinleyerek mest olduğu zamanlardan kaldığına dair izlere rastlamışlarsa da yine bu zamanlar da bile "vatan kurtarma" çabasını inkâr edememişlerdir. Türkünün onda nerdeyse ilâhî bir vecde dönmesinde Bişr-i Hâfî samimiyetinden izler olduğunu mestliğin, kafadaki dumanın derviş imanına döndüğü aşikârsa da bunda hangi hocanın hak sahibi olduğu yıllarca açıklığa kavuşamamıştır. Neticede eski Türklerin haram olmayan bir "mai" ile sarhoş oldukları bilim adamlarının bunu bulması gerektiğine dair bir Ahmet Abi felsefesine yol verdiği de ehlinin mâlumudur.

Ahmet Abinin en belirgin özelliği ise abiliğidir. Abilik ülkemizde belli simalara nasip olmuştur ki hepsi de belli vasıflara bizden özelliklere sahip kimselerdir. Sezai Karakoç'tan, Muhsin Başkan'a; Fethi Gemuhluoğlu'ndan Bahaettin ve Abdurrahim Karakoç'a ve Ahmet Abi'ye gelen çizgide Ahmet Abi'nin şefkat ve merhamet cevheri ile mücehhez olduğuna bu satırların yazarı bin kez tanık olmuştur.

Her güzelin bir kusurunun olması gibi Ahmet Abi de Amerikan saati ile uyuyormuş ey azizan! "Geceleri uykusuz kalanların yolundan çekilin" diyen Nietzsche'yi bilmeyen bazı iktidar yanlısı eşhas buradan Ahmet Abi aleyhine bir şey çıkarmaya çalışsa da sonuç hüsrana olacaktır! Haza insan, haza derviş, haza abi!

Bu cıvayı kalbimize kimler döktü Ahmet Abi?

Kıyamet Koptu da Kalan Biz miyiz?¹⁵

Bilge Doğan

Maraş Depremlerinde Dâr-ı Bekâya irtihal eden kıymetli babam ve iyilik timsali annemin hatırasına...

Deprem! Onca belânın içinde kalıp, elimiz kolumuz ölüm olup, nefesimiz kan kokarken bile ümidi kesmedim Yaradan'dan. Zorlukların da bizim de sahibimiz Allah. Neler yaşadık anlatamıyorum hâlâ tam olarak. Olanları anlatmaya dilim varmıyor, dilim varsa gücüm yetmiyor, gücüm yetse gözyaşım durmuyor. Ama anlatacağız, asla unutmayacağız. Büyük bir yıkım yaşadık ve dirilmek için birbirimize ihtiyacımız var. Kutlu bir milletin torunlarıyız. Kendimize yakışanı yapmalıyız. Müslüman şuurun ve kanımızdaki asil kanın bizi ayılması için dua ediyorum. Babamdan aldığım devrimci bir ruhla canlar kurtarmaya ant içip günlerce çırpındım. O olsa ne yapardı, nasıl konuşur, olayları nasıl çözerdi, tavrı ne olurdu diye kalbim ilhamla ve hikmetle doldu. Depremi ilk anından itibaren babamın ve annemin gömleğini giydim. Onlar gibi baktım, konuştum, düşünüp davranmaya çalıştım

Depremden önceki son gün, karlı ve soğuktu. Gözünün bebeği torunu üşümesin diye pek huyu olmamasına rağmen benim evime gelmişti babam. Çünkü biz ona gitmeli, yemeli, içmeli, dinlenmeli ve kalmalıydık. Ne güzel bir gündü, torununun yanında olmasının huzuruyla bahtiyardı babam ve annem. Yağmur'un "anane, dede" tatlı sesiyle geçti gün. Çok sarıldı o gün dedesine, ananesine Yağmur. Dönüp dönüp sarıldı. Ne güzel sarılıyor Yağmur bugün bize, fotoğrafımızı çek böyle, dedi babam. Çektim hem de hepsi gülümseyerek bakana kadar defalarca.

¹⁵ Bu yazı, *Berdücesi* dergisinin 2023'ün yaz sayısında neşredilmiştir.

6 Şubat, sabah 4.00 suları. Gidiyor geliyor yer. Teslim oldum. Ya ölüyordum, bu ölüm anıydı ve dipsiz bir kuyuya düşüyordum ya da büyük bir deprem oluyordu. İlk depremde yaşadığım baygınlık ve teslimiyet hâli komşumun kapıyı kırarcasına vurmasıyla dehşetle bitti. “Deprem!” çığlıklarıyla ayıldım. İkinci bir deprem devam ediyordu, üzerime bir şeyler giyip inmeye gücüm yetmiyordu. Şok hâlinde apartmandan en son inenlerden oldum. Büyük bir depremdi, insanların can havliyle çırpınmalarına bakıyordum. Ayılmaya ve hesaplamaya çalışıyordum. Etrafta yıkık apartman yoktu. Hâlsizdim ve deprem belki bana bu kadar sarsıcı gelmişti. Son zamanlarda sıklaşan depremlerle zaten korku hâlinde olan komşularım belki abartıyorlardır, diye düşündüm. Eski bir apartmandaydım, yıkılsa burası yıkılırdı. Yine de can havliyle araba binip ailemin olduğu eve doğru gitmeye karar verdim.

Yaklaşık 1 km mesafe uzaklıktaydı ailem. Biraz gidince büyük kavşakta güçlü bir apartman olan Ezgi Apartmanı'nın yerle bir olduğunu görünce yüreğime acı bir hançer saplandı. Trafik kilitlendi. Az ileride, sağımda Akın Ekmek Fabrikası'nın yanındaki apartman da yerle bir olmuştu. Aman Allah'ım, solumda şehrin en meşhur ve lüks apartmanlarından Penta Park sitesinin de bazı bloklarının yıkıldığını gördüm. Allah, diyerek, acıyla bir sıtma tuttu beni. Babamlara doğru yaklaşırken yıkılan bir bina yoktu. Belki bu kısmı az vurmuştur, diye ümitlenip dehşetle ilerledim. Sulu kar yağıyordu ve sis vardı. Onların olduğu kavşağa yaklaşıncı bir toz bulutu gördüm. Apartman yerinde yoktu. Gözlerime inanamadım, sistendir diye düşündüm. Biraz daha yaklaşıncı yerle bir olmuş apartmanı gözlerim seçmeye başlayınca çıldırdım. Direksiyonunu nerdeyse parçaladığım arabayı zor durdurdum ve indim. Anne, baba çığlıklarım gökleri deldi, bayıldım defalarca, enkâza koştum, tuttular, yaralandım, düştüm, bağırdım bağırdım bağırdım... Gün ışıyana kadar böyle devam etti. Sonra biraz ayıldım. Yardım lâzımdı, vinç lâzımdı...

Yer, gök ağladı. Depremle birlikte olumsuz hava şartları işi daha da zorlaştırdı. Enkâz yanında tek yürek olan bizler, aileler kan ağladık. Durmadan yardım çağrısı yaptık. Gelen kepçeyle, gönüllü yardım ekiplerini kendi aklımız ve ilmimiz yettiğince yönetmeye çalıştık. Enkâzdan gelen sesler, ilk iki gün çıkan sağ vatandaşlarımız bize umut oldu. Diğer yandan, kar, don, buz bizi mahvetti. İmkânlarımızla Ankara'dan istediğimiz vinç 2. gün akşam gelebildi. Olumsuz hava şartları ve yoğun trafikten şehrimize gelmesi yirmi saat sürmüştü. Gülcan Apartmanı'nda vincin gireceği yeri saatlerce yıktırıp hazırlattık ama vinç geldiğinde çamura saplandı. Çıkması iki saat sürdü. Bu sefer don

başladı. Çalışma başlamadan durdu. İkinci gün yardım alabilen şanslı enkâz olarak konuşuluyordu oysa Gülcan Apartmanı. Ama bir kahredici azap vardı, gücümüz yetmiyordu.

Gülcan Apartmanı'nda yaklaşık 45 kişi olduğunu hesap etmiştik. 5. güne kadar ısı ölçümünde hayat var denilmesine rağmen 2. günden sonra kimseyi kurtaramadık. 4 kişi sağ çıkabildi sanırım. Enkâzdan kendiliğinden kolayca çıkan Ayşe Teyze hastaneye giderken yolda acıyla çırpınarak vefat etmiş. Enkâzda kalan kızının, torunlarının, eşinin acısıyla feryat ede ede kalp krizi geçirip göçmüş. Ekmel Bey, üç gün sesini duyup kurtaramadığımız Ezel'in babası, 5. Gün daha fazla dayanamayıp enkâz başında kalp krizi geçirip henüz kızı bulunamadan vefat etti. Babamın odasından sarkan yatağı, kitaplığı ve kitapları, uçuşan perdesi azaptı benim için. Enkâz kardeşim Ercan orada defalarca bağırdı, ses yoktu ama kan da yoktu, bir umut...

6. katta oturan annemlerin mutfağı güney batıya doğru akmıştı, orada bir boşluktan mutfak görünüyordu. Geceleri okuyup yazan babam belki mutfakta çay, sigara içiyordur diye çok nöbet tutup bağırdım oradan. Gazeteden arkadaşları gece 3.00 gibi son yazısını yolladığını söylemişti. Bir umut, oradan belki babam kurtarılırdı. Annemin yattığı odanın üst katından bir anne kız kurtarıldı sağ olarak. Vinç gelseydi belki annem de... Bunlar bizi ayakta tuttu.

Gülcan Apartmanı çürüktü. Depremin 1. günü Antep'ten gelen inşaat işçileri feryat ediyordu. Malzemelerin adlarını da vererek, en az olması gerekenin bile dörtte biri kadar, diye. Sonra maden işçileri geldi, çalışmalar hızlandı. Artık cenazelerimizi tek parça bulmak için dua ediyorduk. Onların da yorumu apartmanın dayanıksız ve bolca malzemedan çalındığı şeklindeydi. Apartmanı yapan paraya düşkün avukat-tan bozma müteahhid vefat etmişti, aksi takdirde linç edilebilirdi

Şehrimin güzel halkıyla tüm zorluklara rağmen birbirimize tutunduk. Ne aç kaldım ne açıkta. Elime yiyecek verildi, sırtıma battaniye sarıldı, ayağıma çorap giydirildi. Dayımlar ailecek, babamın sevgili dostları ve güzel evlatları nöbet tuttu benimle. Acıyla delirmenin eşiğine geldik sonra türlü hikmetlerle donatıldık. Allah benimle hep konuştu. 2. gün enkâzın orada diz çökmüş, ben annemsiz babamsız ne yaparım, diye ağlarken de böyle bir hikmet geldi yine. Doğu Türkistanlı Maraş'ta yaşayan bizlerin kardeşlik yapmaya çalıştığı gençler koştı geldi yanıma, hocam neye ihtiyacınız var, diye. Ben annemsiz, babamsız kaldım diye ağlarken bu gençlerin yurtlarından habersiz, ailesiz yılları geçiyordu. Bu sefer oturup buna ağlamaya başladım. Büyük zincir marketler kayıplara karışmışken caddenin karşısındaki Balakan Market hep

açıktı ve bizler için elinden geleni yaptı. Babam herkesin olduğu gibi onların da gönlünü almış, dost olmuştu, defalarca babamı sordular. Az ilerideki fırın açıktı ve elindeki tüm unu ekmek, lahmacun yapıp bizler güçten düşmeyelim diye zorla ikram ettiler. Memleketimin insanı beni doyurdu, korudu, kolladı. Adını bile bilmediğim enkâzdaki kayıplarımızın aileleri, “deprenbacım” diyorlardı artık bana. Enkâz yerindeki bu kardeşler, dünya ve ahirette benim kahraman kardeşlerimdir.

Günler artık asırlar kadar uzundu ve isimleri yoktu. Depremin 1. günü, 2. günü, 3. günü... Yeni bulunan cenazelere üzülmekle geçiyordu günler. Bunları anlatmaya dilim varmıyor şu an. Bir yandan diğer enkâzlardaki yakınlarımız ve tanıdıklarımızdan yürek yakan haberler geliyordu. Acıdan yanıyorduk. Enkâz başından son gönüllüler ya da maden işçileri gidene kadar gitmiyordum. Yumuşak Akdeniz iklimine alışık bünyem kat kat giyinmesine rağmen donuyordu. Ama ola ki el ayak çekilince bir ses duyarım diye yine de oralarda olmayı arzu ediyordum.

5. gün akşam Bosna’da yaşayan erkek kardeşim bin bir zorlukla gelebildi. O gece nöbeti ona devredip kızımınla kaldığımız okula döndüm. Tam gece yarısı enkâzdan hamile bir kadın görüldüğünü haber aldım. Hamile kadının karnı görününce sezaryenle bebek alınmış, önce yaşamıyor denmiş sonra bir kıpırtı hissedilince hastaneye götürülmüş ama birkaç saat sonra vefat etmiş. Bebek için son gücümle yardım çağırısı yaptım. Uyuyakaldım bitap hâlde. O gece 2.30 da yani 6. gün başlamışken babamı bulmuşlar, gelip beni aldılar. Sızıyla acıyla bir sıtma tuttu beni, görmeliydim babamı. Kardeşim gelmişti ve babam bulunmuştu. Derin özlemle ve hüznle gurbete yolladığı oğlunun gelmesini beklemişti. Gördüğüm an cenneti bana bağışladı rabbim, “Allahuekber, Elhamdülillah!” nidalarıyla ve gözyaşlarıyla özlem giderdim. Bulmuştuk babamı, Allah büyüktü ve babam şehitti Elhamdülillah. Dostları, evlatları ve ailemle, yürek parçalayan “âh”larla sel olan gözyaşlarıyla sabaha doğru babamı Kapıçam Mezarlığı’na defnettik. Aynı günün akşamına mübarek anneciğimi de yatağında uyur gibi güzel şekilde ruhunu teslim etmiş halde bulduk. Yanı başında okumaktan dağılmak üzere olan Kuran’ı, hep rüyalarını süsleyen Kâbe aşkı, umre için biriktirdiği birkaç çeyrek altını da yakınındaydı. Tertemiz ve mis gibi çıktı, şehitti, Elhamdülillah. Bir süre annemle de yalnız kalıp vedalaştıktan sonra onu da götürüp şehir mezarlığına defnettik

Kâinatı Allah idare eder, amenna. Babam ve annem hakka yürümüştü. Tekerek Yolu, Gülcan Apartmanı’nda. Paraya düşkün bir avukatın tüm malzemelerden çalarak yaptığı ve depremde tuzla buz olan

o enkâzda ailemi kaybetmişim, evimi kaybetmişim, kızım hastaydı. Maraş'tan gitmek istemiyordum. İlk günden beri şehrimi bırakmam, babam öyle isterdi deyip durdu yüreğim. Müslüman Türk olduğuma, bu felakete bu topraklarda tutulduğuma tüm acıma rağmen hamd ediyorum. Acılar ve sancılar bu dünyaya ait, onlarla yaşamaya ve onları sevmeye ihtiyacımız var. Müsterih olmak için çaba gösteriyorum, Allah bizi bırakmaz, diyorum.

Annem ve babamla o evde ben de ölebilirdim, yüce bir makamı kaçırdım belki de... Enkâz başındaki günler, ölümler, deprem kardeşlerim olan aileler ile tek yürek olup yapılabilecek her şeyi yapmak için canımızı, kanımızı feda etmeler, feryatlar figanlar, kızımın da bazı günler benimle enkâzın yakınında beklemek zorunda kalması, kan revan, çamur, kar, yağmur, don derken iklimin de vurması... Talih böyle diyoruz ama tedbirsizlikler, ihmaller, ihmalden sorumlular... Maraş'ım, güzel şehrim. Halkım, güzel insanım yüreğimi acıtır şekilde iyi yürekli. Bu öyle derin bir acı ki depremi, bizleri unutursanız, birkaç ay sonra bir şey olmamış gibi davranırsanız ülkecek çürür gideriz... Allah bana güç ve sıhhat verirse ailemin topraklarında yattığı şehirde yaşamaya devam edeceğim.

Delirmenin eşiğindeki cinnet hâliyle, inancın nuru arasında gittim geldim günlerce. Türlü eziyetlerle bir helak yaşarken yüzlerce hikmetle dayandım deprem dehşetine. "Allah bizi bırakmaz" dedim ve her şeyi O'na anlatıp dua ettim; şikâyet etmedim, kırılmadım, kızmadım olanlara. Belirsizlikler denizinde uykuları yitirmişken aslında hep yapmam gerekeni yapıp, "Allahım sen tayin et" deyip rahatladım. İsyanla değil asla imanla "ölmeliydim ben de..." diye çok ağladım. Kızıma baktım, sonra etrafıma. Çok kötüler hayattaydı hâlâ ve bir de bu çoluk çocuğa, kalan masumlara bakıp koruyacak insanlar kalmıştı, en iyiler huzura kabul edilmişti. İnanıcı, tevekkülü ve Yaratanı çoktan unutmuşuz, bu felaket ayıltır inşallah bizi. Bu acıyı unutmamaya yemin ettim. Maraşlı bir Müslüman Türk olduğum, ailemin evladı, sevdiğlerimin Bilgesi olduğum için bir daha hamd ettim.

Enkâz başında asırlarca uzayan günlerde nöbet beklerken yüreği taş devrimcilere döndük evet. Cenazemizi apar topar gömdük. Başsağlığına kimse gelememi. Yerimizde, yuvamızda yoktuk. Acılıyızdır diye bir kap yemek kimse getiremedi. Namazımızı kılıp, tesbih çekip, Kuran okuyamadık, ferahlayamadık. Ölüm hâli ve sonrası olması gerekenden çok farklıydı. Her şey ne kadar tuhaftı ve hızla değişiyordu. Hayatta kalma, barınma, hastalıktan korunma, nasıl hayata devam edeceğini düşünme ile parça parça savrulduk. Böyle mi olmalıydım annemi,

babamı toprağa emanet ettiğimde? Hayret ve gam içinde kaldım. “Babanın kokusunu alayım” diye sarılmıştı Hatice Teyze boynuma, böyle olmalıydı, babamı ve annemi konuşmalı, anmalıydık günlerce. “Kimsesiz kaldı bu çocuklar” diyerek rüyasını anlatan dayımın yanında, buna yanmalıydık uzun uzun. “Sarı Ahmedim...” diye başlayan halamın ağıtını uzun uzun dinlemeliydik. Annemin güler yüzünü ve iyiliklerini anlatan mesajlar yerine yüz yüze sevdiklerimizle bunu konuşup hem ağlamalı hem gülmeliydik. Cenazesi olmak demek, yüzyıllardır bu değil miydi geleneğimizde. Ne kadar tuhaf ve zordu. Aniden oldu, değişti her şey. Telefonla bile konuşacak dermanımız kalmamıştı uzaklardaki sevdiklerimizle. Doya doya ağlayamadık, hıçkırıklarımız boğazımızda düğüm olup kaldı. Kayıp büyüktü; tarifi, benzeri, eşi yoktu böyle bir acının. Onlarca belirsizlikle kalakaldık. Güzel atlarına binip giden sevdiklerimizin yerinden emin ancak yaşanmışlıklarla/daha çok yaşamamışlıklarla yüreğimiz paramparça. Açlıktan, parasızlıktan, yokluktan korkmadık bilakis her bir nefese, sığındığımız yuvaya, boğazımıza giden lokmaya, temiz suya binlerce kez şükrederek, kıymetini bilerek sarıldık. Çok şey ummuyorduk dünya denilen gaileden fakat kayıplar belimizi büktü. Bundan sonraki günlerimizi Allah’ın rızasına emanet edip O’na sığındık. Sevdiklerimizin yanımızda yoldaşımız olamayacağını bilmek sızısı içimizde dayanılmaz bir acı. Babam olmadan, annem olmadan diyorum... Gencecik bir sürü bildiğim o güzeller olmadan diyorum... Uykularım onlarca kâbusla bölünüyor. Boğazımda bir yumru, acı bir ağrı deprem mirası olarak ömürlük misafirim.

Söyleyecek çok sözüm var ancak mecalim yetmiyor. Sana, bana, ona, hepimize ölüm var, diyorum. Eskisi gibi olmayacak hiçbir şey. Her şeyi öğrendiğim babam, iyi insan olmanın dünyadaki karşılığı annem yanımda yok. Kızım Yağmur görmeden ağlıyorum. Böyle olsun istemezlerdi biliyorum, ben en iyi şekilde Yağmur’a bakmalıyım, öyle isterlerdi. Anlatmadım hiçbir sıkıntımı ama annem bilirdi, hep üzülür dua ederdi, ömrünü bize adamıştı. Yüzüme övmezdi hiç ama babam gurur duyardı benimle; dua eder, gizlice ağlar, hep gözünün önünde olmamızı isterdi. Şimdi, dönecek evimiz yok, bu dünyanın gurbet olduğunu biliyoruz ama yine de yersiz yurtsuz kalmak yüreğimizi acıtıyor. Memduh hocamla, Hasan amcamla, İsmail hocamla babamı konuşsak, mezarının başında ağlaştık teselli olurdu kanayan yüreğime. Nâlân teyzeyle, annemin biricik dostu, kardeşi, sırdaşı ile hâlleşsek belki şifa olurdu özlemime. Esra’yla sabahlara kadar konuşsak, Gökçe yanımda olsa bari diyorum. Yaramızı sarmak için dost muhabbetinden bile mahrum bıraktı bu felaket bizi. Şehrimizi kaos bürümüş, ne zaman gö-

rürüz tekrar, görsek de nasıl buluruz belli değil. Başka yer istemem Maraş'a dönerim, diyordum. "Maraş o Maraş değil" artık diyor hocam. Uzağa gittik, emin bir yere sığındık ama bütün acı ve özlem içimizde. Kızıma bakıyorum, seni veren Allah'a kurban olayım gözümün bebeği Yağmurum, diyorum kalkıp yemek yapıyorum. Dünyada olduğuna göre hala Bilge'nin yapacakları vardır demek ki, diyor Abdullah abi. Kaktüs değiliz ya bizim de sıramız gelecek. Bosna'nın güzel dağlarında bir kulübede yaşayıp ömrümü tamamlayıp göçeyim, diyorum. Sonra güzel ülkeme bakıp dönmeliyim, kızım orada okula gitmeli, yeniden orada yuva kurmalıyım, diye araştırmaya başlıyorum. Çok şey istemiyoruz, Allah'ım sen kolayla. Pes etmedik, Sen öyle istedin ki burada kaldık, korkmuyorum, yeniden doğacak güneş, sevgi iyileştirecek bizi biliyorum. Peki nasıl geçer bu dünya başımıza yıkılmışçasına omuzlarımıza binen yorgunluk? Öksüzlük ve yetimliğe ilaç var mı? Şehit yakınları olmak bize kutlu bir miras elbet ancak yakınlarımızın bu hazine göçüşleri bize yürek yangını, dayanılması ve sabredilmesi zor bir sınav. Âlemlerin Rabbinden medet istiyoruz... Kayıplarımızın ruhları şad olsun.

Ahmet Doğan İlbey, babam. Kelimeleri; acıma teselli, yaralarımaya ilaç, haykırmak istediklerim, milletimin töresi, inancı, gözyaşı, İslam dininin gür sesi, benim varoluş hikâyem, gönlümün tesellisi... Babam kirliliğe karşı mukâvemetli durabilmek için dostlarına, okumaya ve yazmaya sığınmıştı. "Kimi başında taçla doğar, kimi elinde kılıçla. Ben kalemle doğmuşum. İnsanlar kıyıycıydılar, kitaplara kaçtım. Kelimelerle mûnisleştirmek istedim düşman bir dünyayı" diyerek âmâ üstadı gibi idraklere zulmeden kıyıycılardan uzak durdu. Müslümanca yaşadı ve öylece göçtü.

Kelimelerin sahibi onun kalemine ruhundan üflemişti ve vecd ile göçtüğü ana kadar yazmıştı. Bu yazma aşkı, daktilo tıkırtılarıyla geçen güzel çocukluğundan başlayıp depremden önceki akşama kadar devam etmiştir. Genç yaşlarında kıymetli dostlarını tanımıştı ve ikinci bir hayata, yeni bir hayata başlamıştı. Derdinin dermanını okumak ve yazmakta bulmuştu. Kendi ifadesiyle, "Sokağa çıkıp haydut olmaksansa, yazmayı denedim." Okuduğu ve yazdığı odasından pek az çıkardı, onun gücü türküler eşliğinde yazdığı yazılardaydı. Hakikât aşkına anlamlı hüznü, dostperest yüreğiyle bir sürü insanın yoluna ışık oldu. Bu yazma aşkı, son gecesinde de benim evimde rahat edemeyip evine, kutlu mağarasına, yollayacağı son yazı olacak eserini gönderme sancısıyla erkenden dönmesine sebep olmuştu. Ciğerparemiz, masum, güller yüzlü annem; genç yaşta birçok belâsını, fenâsını gördüğüm yaşa-

mımda iyiliğın yaşadığına inanma sebebim, kutsal yanımdı. Babamla annem el ele hakka yürüdü. Onlara evlat olmayı bana nasip ettiği için Yaradan'a hamd ediyorum. Onlara evlat olmak yeryüzünde kalan son bahtıyarlığım. Şahsı, yüksek fikirleri, duruşu, nezaketi, asilliğine hayran bırakan babam ve iyilik timsali annem için ağlıyorum.

Bu acı dinmez, gittikçe çoğalır, bu hasret dünya durdukça yerinde, gök kubbe döndükçe başımda döner döner yakar yüreğimi. Olanda hayırlar eyleyen Rabbim, özleme ne çare? Babam "mâveraî bir özlem" diye tanımladığı hüzünlere bıraktı bizi. Biz de hakikati onun kendini bulduğu hüzünde buluruz ve dayanırız bu özleme. Tevekkülü kuluna emreden rabbim idrakimi genişlet. Böyle bir babam ve annem olduğu, onca insan muhabbetle onları andığı için şükür sahibiyim. Bu mirasa beni eriştiren Rabbime hamd ediyorum. Aynı anda öksüz ve yetim kalmak bir nimettir anlayana fakat özlemleri bir parça dinse... Türlü güzelliklerle, sırlarla aynı zamanda çilenin diyarı bu topraklarda benim payıma 37 yaşında hem öksüz hem yetim olmak düştü. Medet ya âlemlerin Rabbi!

Not: Bu yazı; eksik, yarım, boğazında bir yumru, karnında bir hançer saplanmış şekilde kan damlayan bir yazıdır, kusurları için affınıza sığınıyorum.

Kahramanmaraş İçin Bir Milat: 6 Şubat 2023¹⁶

Mehmet Yaşar

*“O gece hayatım sanki masaldı
Şuurum o anın içinde kaldı”*

Atsız

Birkaç yıl önce yaşadığımız koronavirüs salgını ile tabir yerindeyse ev hapsi yaşadık. Şimdi ise ya evlerimize giremiyoruz ya da artık girecek bir evimiz yok. Dostlar arasında salgının bir milat olduğunu ve hayatımızın “salgından önce/salgından sonra” diye ikiye ayrılacağını dillendirirdik. İmtihan var imtihandan içerû. Nereden bilebilirdik tarihin en büyük felaketlerinden biriyle daha imtihan edileceğimizi. Hikmetinden sual olunmaz. Salgın sürecinde akrabadan, eşten, dosttan pek çok insanı uğurladık ebedi yurda. En çok da iki isime yandık. Biri, Doğu Türkistanlı kardeşlerimizin Kahramanmaraş’taki hâmîlerinden yiğit insan İbrahim Arıkmert; diğeri de Kahramanmaraş’ın manevi büyüklerinden Veli Okur Hocamız. Yattıkları yer nur, mekânları cennet olsun. Artık deprem diye bir miladımız var. “Depremden önce/depremden sonra” diyeceğiz bundan sonra. Ve inşaallah bu, yaşadığımız son âfet olur. Duamız, temennimiz böyle...

Henüz 12 yaşında Adana depremini tecrübe ettim. Hemen bir yıl sonra 17 Ağustos İstanbul depreminde, maişetini temin için İstanbul’da bulunan yakınlarını kaybetmiş biriyim. Hafızamda depremin acı hatıraları var. Fakat 6 Şubat’ta yaşadığımız deprem, hafızamda önceki depremlerden kalma izleri tarumar edecek hatta unutturacak cinstendi. Zaman zaman konuşurduk eşimle, her an deprem olabilir diye. Her türlü ihtimale her an hazır olmalıyız diye. “Neylersin ölüm herkesin başında/Uyudun uyanamadın olacak/Kimbilir, nerde, nasıl, kaç yaşında?..” diyor ya şair. Eşime ve dostlarımdan bazılarına ola ki ölürsem diye çeşitli vasiyetlerde bulunmuştum. Nereye defnedilece-

¹⁶ Bu yazı, *Evelahir dergisinin Mart-Nisan 2023 tarihli 15. sayısında neşredilmiştir.*

ğim, kitaplarımın ne olacağı gibi... Özellikle 2020 Elazığ depreminden sonra deprem meselesi daha bir gündemimizde olmuştü.

Neticede "Arz o dehşetli sarsıntıyla sarsıldığında", pek çokları gibi biz de ailecek uyku hâlindeydik. Sarsıntının etkisiyle dehşet içerisinde yataktan fırlayıp kendimi çocuk odasına attım. Eşim, kızımın yanında -zannediyorum ona hikaye okurken- uyuyakalmış. Eşyalar üstümüze devrilmesin diye çocukları alıp hızlı bir şekilde koridora geçtik. Kızım ve büyük oğlum ağlamaklı, henüz üç buçuk yaşındaki küçük oğlum ise ne olduğunu anlamaya çalışan şaşkın gözlerle bize bakıyordu. Memleketten bizi ziyarete gelen anneciğim, yattığı odadan bize doğru sağa sola yalpalayarak gelmeye çalışıyordu. O esnada elektrikler kesildi ve ışıklar söndü. Karanlık, korku dolu kalbimize daha çok korku salıyordu. Ailecek bir yandan bağıra bağıra kelime-i şehadeti tekrar edip duruyor bir yandan tevbe istiğfar ediyorduk. Sarsıntı o kadar şiddetliydi/gürültülüydü ve uzun sürdü ki birbirimize sarılmış vaziyette ruhumuzu teslim edeceğimiz ânı bekliyorduk. Mutfak ve banyo duvarlarından patlayıp fırlayarak yere düşen ve kırılıp şangırtılar çıkaran fayansların, devrilen dolapların, eşyaların ve kitaplıkların sesleri ile birlikte bina aksamının sallandıkça gacırcı gacırcı eden sesi, sanki ölümün dehşetli sesi şeklinde kulaklarımızı yırtarcasına ürkütüyordu. O ânı kelimelerle izah etmek hakikaten mümkün değil. Derken sarsıntı azalmaya başladı. Yavaş yavaş azalıyordu ama binanın sallanması, her an yıkılabilme hissi de veriyordu. Ve sonunda durdu sarsıntı.

Evet yıkılmadı bina ve şükürler olsun yaşıyorduk. Sonrası hamdeler, salveleler... Hızlıca evden çıkmak için hazırlanmaya başladık. Birkaç dakika sürdü. Tam evden çıkacakken tekrar sallanmaya başladık. Ve tekrar aynı şekilde birbirimize sarılıp bekledik. Ecelden kaçmak imkânsızdı. Bu defa bina yıkılacak herhalde diye düşünürken sarsıntı azaldı ve geçti. Bu sarsıntının şiddeti daha azdı ve kısa sürdü. Hemen kendimizi dışarıya attık ve arabaya bindik.

Hava çok soğuktu ve karla karışık yağmur yağıyordu. Bir müddet ne yapacağımızı, nereye gideceğimizi bilmez bir hâlde apartmanın önünde arabada bekledik. Ortalık adeta mahşer yeri gibiydi. İnsanlar arabalarına binmiş bir yerlere gitme telaşındaydı. Yollar trafik yoğunluğundan tıkalıydı. Bu arada yakınlarımızla telefonlaşmaya, iyi haberler verip iyi haberler almaya çalışıyorduk. Fakat hatlar yoğunluktan arama yapmaya müsaade etmiyordu. Onlarca defa denedikten sonra ağabeyime ulaşım iyi olduğumuz bilgisini verdim. Kaç dakika geçti başka kimlerle konuştum bilemiyorum ama o sırada KSÜ İlahiyat Fakültesi talebelerinden kıymetli kardeşim şair Davut Uysal aradı. Okuldan

arta kalan vakitlerde çalıştığı, zaman zaman bizim de oturup çay içtiğimiz ve evime yakın sayılacak mesafedeki kafede olduğunu, ailecek oraya gelebileceğimizi söyledi. Doğruca oraya vardık. Arabayı park edip içeri girdiğimizde bizim gibi pek çok ailenin oraya sığındığını gördük. Burası bir parkın içinde ahşaptan yapılmış tek katlı bir mekandı. İçerde soba yanıyordu, sıcaktı ve birkaç gün idare edecek kadar gıda malzemesi ve yakacak da vardı.

Bu arada dostlardan haber almaya çalışırken gönlüme hemen kıymetli büyüğüm Ahmet Doğan İlbey düştü. Ne kadar aramaya çalıştıysam da bir türlü hat düşmüyordu. Ben vatsap vb. uygulamalar ya da sosyal medya kullanmadığım için sağ olsun Davut, dostlardan gelen haberleri bana aktarıyordu. O esnada Cüneyt Cesur Ağabey aradı. Cüneyt Abi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesinde vazife yaptığı için Karaman'da ikamet ediyor. Dostları sorduktan sonra Kızı Aybala'nın öğretmen olarak vazife yaptığı İslahiye'de göçük altında kaldığından bahsetti ve orada bir tanıdık olup olmadığını ya da oraya Maraş'tan birilerinin gidip gidemeyeceğini sordu. Ben de İslahiye'de teğmen olarak vazife yapan "Ali Dost" nâm Muhammed Ali Yıldırım kardeşimizin olduğunu, onunla görüşüp haber edeceğimi söyledim. Ali dost, sağ olsun ilgilendi. Bu arada Cüneyt Abi'nin ahretliği Murat Yücel Ağabey'i bilgilendirdim. O da hemen yola çıkmış ve Aybala'nın enkâzına intikal etmiş. Türk askerinin insanüstü gayretiyle Aybala'mız şükür enkâzdan sağ olarak 11 saat sonra çıkarılmış. Halasının refakatinde Gaziantep'teki bir hastaneye sevk edildiğini öğrendik, içimiz rahatlamıştı. Akşam vakitlerinde Cüneyt Abi tekrar aradı. Ağlıyordu ve zor konuşuyordu. Uzun ve meşakkatli bir yolculuktan sonra Aybala'yı yoğun bakımda görme imkânı bulmuşlar fakat Aybala anne babası geldikten kısa bir süre sonra ruhunu teslim etmiş. Mekanı cennet olsun.

Cüneyt Abi'yle ilk görüşmeden sonra Ahmet Doğan İlbey Ağabey'i aramaya devam ettim. Ararken bir anda hat düştü ve telefon çalmaya başladı. Davut'la birlikte çok heyecanlandık. Ve telefon açıldı. Ben hemen "Alo, Ahmet Abi!" diye ünledim ama karşımda bir hanım kişi konuşuyordu. "Beyefendi Ahmet abiniz kim bilmiyorum. Ben bu telefonu enkâzın yanında buldum." dedi. O an Davut'la göz göze geldik ve gayriihtiyarî hıçkırarak ağlamaya başladık. Sonra ailemle helalleştik ve Davut'la birlikte yürüyerek Ahmet Abi'nin evine yöneldik. O vakte kadar Kahramanmaraş'tan herhangi bir yıkım haberi almamıştık. Bu haber bizi resmen yıkmıştı. İnşallah enkâzdan sağ çıkmıştır diye dua ederek düştüğümüz yolda sağlı sollu pek çok apartmanın yıkılmış olduğunu görmek yaşadığımız âfetin büyüklüğünü anlamamıza yetti.

Giderken nice dostlar, arkadaşlar düştü aklımıza lâkin ulaşmak mümkün olmadı. Davut'un dahil olduğu vatsap gruplarından gelen bilgilerle yetiniyorduk. Ve sonunda Ahmet Abi'nin bulunduğu enkâza vardık. Bir yandan ağlıyor bir yandan sesleniyoruz acaba sesimizi duyar mı ya da sesimizi duyan olur mu diye ama nâfile. Koskoca apartman küçücük bir moloz tepeciğine dönüşmüş durumdaydı. Ahmet Abi'nin iki evladı vardı. Oğlu Alpaslan Bosna'da yaşıyordu. Kızı Bilge hanım ise enkâzın başında feryat figan içindeydi. Ne yapacağımızı bilemiyorduk. Enkâzın etrafında dört dönüyor bir hayat emâresi arıyorduk. Bu esnada Davut iki kötü haber verdi: Fazlı Bayram ve Ferhat Ağca... Bu iki dostun da enkâz altında olduğunu öğrendik.

Aman Allah'ım! İnsan ne kadar aciz. Sevdiklerin karşında, beton blokların altında ve sen hiçbir şey yapamıyorsun, elinden hiçbir şey gelmiyor. Tarifsiz bir acı. Ahmet Abi'nin enkâzının başındayken Fazlı Bayram'dan kötü haber gelince doğru onun enkâzına vardık. Bir yandan yağmurda sırlıklam vaziyetteyiz bir yandan ağlamaklı ve çaresiz. Fazlı Abi'nin kardeşi İbrahim'i aradım hemen ve ulaştım. İbrahim, Gaziantep'te komiser. Ailesiyle birlikte iyi olduğunu duyunca sevindim ama ağabeyinden henüz haberi yoktu. Nasıl söyleyecektim bu durumu, bu kara haberi nasıl verecektim. Hâsılı, dilimden o an ne çıktı hatırlamıyorum ama ikimiz de hiçkırı hiçkırı ağlıyorduk telefonda. Ve Ferhat Ağca. Güzel Ferhat. Can Ferhat. Dost Ferhat. İlk gün gidemedim onun enkâzına hep telefonla bilgi almaya çalıştım akrabalarından ve o tarafta oturan arkadaşlardan. Ancak ikinci gün gidebildim.

Sonrası enkâzlar arasında mekik dokuyarak geçti. Acaba bir yardım gelebildi mi, acaba bir çalışma başladı mı diye. Ailemin bulunduğu kafe, Fazlı Abi'yle Ahmet Abi'nin enkâzının mesafe olarak ortasına denk geliyordu. Gidip gelirken onların yanına da uğruyor hâllerini tetkik ediyordum. Elbistan merkezli ikinci büyük depremi de o anda yine ailemle birlikte yaşadık. Fazlı Abi'den dönerken uğramıştık. Sonra Davut'la tekrar Ahmet Abi'nin bulunduğu enkâza doğru yola çıktık. Yolda sabahki depremde yıkılmayan bazı binaların yıkılmış olduğunu gördük. Hele biri vardı ki yüreğimizi cız ettirdi. Sabah namazını Ahmet Abi'nin yanından Fazlı Abi'nin yanına giderken yol üstündeki Hamidiye Camiinde kılmıştık. O esnada yine şiddetli bir artçı olmuştu, namazı terketmemiş ve tevekkül etmiştik. İkinci depremde yıkılan binalardan biri caminin hemen yanındaki binaydı ve caminin üstüne devrilmiş vaziyetteydi. Takdir dedik, şükrettik.

Kahramanmaraş koskoca bir enkâza dönmüştü. Her yerden acı haberler gelmeye başladı. Hangi bir ismi sayayım ki şimdi. Günlerce bir

hayırlı haber duymak için enkâzların başında arkadaşlarla türbedar olup bekledik. Beşinci günün seher vaktinde Ahmet Abi, gurûb vaktinde Ferhat ve altıncı günün akşamı 3 çocuğu (Ali Fuat, Zeynep, Mer-yem) ve eşi ile birlikte Fazlı Abi çıktı enkâzdan. Ruhları şâd, mekanları cennet olsun.

Bundan sonrası ayrı ayrı hikayelerle dolu. Her enkâz ayrı bir romanın hikayesi olur. Binaların yıkılma şeklinden enkâzlardan sağ çıkanlara, Türkiye'nin dört bir tarafından arama kurtarma faaliyeti için gelen gönüllülerin gayretlerinden âfetedeler için yardım seferberliğine koşan arkadaşlara, mezarlıktaki hengâmeden cenazelerin teşhis ve definine kadar neler neler... Anlatacak, yazacak o kadar çok şey var ki... Yâ nasip... Nice güzel insanlar, nice hatıralar bırakıp gittiler. Gidenlere rahmet, kalanlara sabır ve selamet...

Ahmet Abi Aleyhine Bir Yazı¹⁷

Mehmet Yaşar

“Bu fakir, mazlum bir fikir işçisidir”

Ahmet abi'nin hayatında iki üstadı vardı: “âmâ üstadım” dediği Cemil Meriç ve “Necip üstadım” dediği Necip Fâzıl Kısakürek. “Usta” diye andığı başka fikir adamlarını, yazarları da göz önüne alırsak onun dünyasında muhtemelen bir meratip hâlinde “üstad”lar ve “usta”lar vardı. Taşrada kabına sığmaz, doğduğu çevrenin kalıplarıyla yetinmez bir gencin ruhunu zengin ufuklara açacak cerbeze hiç kuşkusuz Necip Fâzıl Kısakürek'te de Cemil Meriç'te de vardır. Ahmet abi'nin kendi meşrebiyle olmasa bile kendi kaderiyle müşterek çizgiler bulduğu bu isimleri üstad saymasını anlayabiliyoruz. “İnsanlar kıyıciydılar kitaplara kaçtım” diyen Cemil Meriç'in kaderinden bir pay, Ahmet abi'de de vardı: kitaplarda bulduğuyla gündelik hayatta karşılaştığı, tefekkür âleminde demleyip özlediği dünyayla odasının kapısını açtıktan sonra yüz yüze gelmeye başladığı gerçeklik arasındaki mesafenin buruk hüznünü daima hissetmiştir. Necip üstadı gibi aristokratik bir tarafı da vardır. Adı konmamış bir intizam, bir ahenk, bir estetik arayışı (ve elbette bulamayışı!) gündelik hayatındaki örtük kaygının sebeplerinden biriydi. Bakarsınız Necip üstadı lokantada karşısındaki Osman Yüksel'in çatal düşürmesinden, mahkemeye giderken beraberindeki gençlerin kılıksızlığından rahatsız olur. Ahmet abi de gençlerin mendilsizliğinden “camide nasıl abdest alıyorsunuz efendi?” diyerek, meclis hâlindeyken bir kişinin yanında oturanla muhaveresinden “ziyaretçi görüşü yasak efendim!” diyerek rahatsız olur. Onun bu tavırları bize de “aleyh verme” imkânı açardı. Saçının daima taralı muntazam olduğunu, tıraşının hiç gelmediğini, karavanayı hiç kaçırmadığını, çayının daima üç şekerli olduğunu (kan şekerinin düşmesinden mustarıpti!),

17 bu yazı daha evvel, evelahir dergisinin temmuz - ağustos 2023 tarihli 17. sayısında neşredilmiştir.

konforuna düşkün olduğunu öne sürer ve kendisiyle fikir mücadelesine çıkılamayacağını iddia ederdik.

Ahmet abi, âmâ üstadının modernleşme devrimizin muhasebesine girişmiş cerbezeli üslûbundan ve geliştirdiği tenkitlerden istifade etmiş ve fikir dünyasını iki üç asırlık batıcı/frenk-perest kampa karşı kurmuştu. Onun dünyasının ana çizgilerinden birisi buydu. Gündelik bir meseleyi açıklamak için kelime seçerken de zihninde bu ana çizgi işlerdi; Türk tarihinin köşe taşı bir fikrî meseleyi tahlile girişirken de yine fikir tezgâhında bu ana çizgi işlerdi. Ona göre, modernlik vakıası Türkiye’de bir zihniyet ve kültür yarılmasına sebep olmuştu. Batıcı/frenk-perest cephenin tahribatına teslim olmak, Türkiye’nin tarihten getirdiği müktesebatını inkâr etmek ve millî varlığı yok olma tehlikesine düşürmektir. Ahmet abi, necip üstadının ortaya koyduğu çerçeve içerisinde bir aksiyon fikrini, kendi tefekkür dünyasının bir diğer ana çizgisi olarak tayin etmişti. Ona göre tek parti devrinde şekillenen siyaset ve cemiyet anlayışı, batıcı/frenk-perest cephenin bir tezahürüydü. Necip üstadının tek parti devri anlayışına râzı olmayan aksiyonundan ilham alarak kendisi de gelişen yeni devri tahlil etmeye gayret ederdi.

Ahmet abi’nin “üstad”larından, “usta”larından daha yukarıda ise “bir hocam” vardı. Buradaki “bir hocam”ı izah etmek ise hayli meşakatkatli bir iştir çünkü “mânası üç cilt” tutar!

“Fikir Dükkânındayız, Mağaramızdayız. Siz Neredesiniz?”

Ahmet abi her daim “hâl üzereyiz, fikir üzereyiz” der ve öyledir. Hep oradadır. Orası dükkândır, fikir dükkânı. Muştular, sevinçler, sürûrlar ile bir doğum haberi gelir, Ahmet abi’nin oğlu kızı olur, torunu olur ama o sonra yine dükkâna gelir. Pek mahzûn, kederli tonlamalarla cenaze haberi gelir. Ahmet abi, taziye yerinden kalkar yine dükkâna gelir. Mevsimler bırakmaz, Maraş’ın deli poyrazı coşup da deli sindirir minare devirir ama Ahmet abi yine dükkâna gelir. Çarşıya iner “cıncık kırığı soğuklar” da ve dükkâncıları arar “ben dükkân kapısındaım, siz neredesiniz?” der. Adana’nın nemli sıcakları sanki Maraş’a iltica etmiş gibi şehrin üstüne çökmüştür ama Ahmet abi alnında mendiliyle dükkânda “herkesi göreceği ve duyacağı” yerine oturur. Her ne kadar “efendim dükkânımızda protokol yoktur, yerimiz numaralı değildir” dese de kendi yerine yerleşmiştir. Salgın hastalık çıkar, ahali covid-19’dan kaçır. Fakat Ahmet abi cüzdanının köşesinden eskimiş iğne kartını bulup çıkarıp polise “efendim, benim her gün dodex yaptırمام gerek!” diye uzatır ve “hurdalıkta” fikir dükkânını kurmaya gelir. Kronik hastalığını, 65 yaş üstü olmasını hatırlatıp temkine dâvet eden dostlarına

ise “beni alıkoymayın efendiler, ben kumarcıyım. Kumar masası nere-
de kurulursa ben oradayım!” nüktesiyle mukabele eder.

Ahmet abi'nin fikir dükkânına sadâkâtı nereden gelir? Biz onun
sıdk ile bağlı olduğu şeyi aramızda nükteyle bayram, cenaze dinle-
meyen avcılara; polisın murakabesine aldırmayan kumar tutkun-
larına, evlâd ü iyâli göze göstermeyen mırıtkların iptilasına teşbih
ederiz. Onun yüzünde açacak bir tebessüme râm olmuş dostları için
gıda mesabesinde olan bu nükteler, bugün acıya evirilmiş bir hüznün
menbaıdır. İşin hakikatine bakılsa, aslında bunun arkasında tasavvufî
bir neşve, bir duyuş vardır. “Aleyh bize şifadır” diyen Ahmet abi'nin
fikir dükkânına bağlılığında benzerlerine menkıbelerde rastladığımız
dervişâne bir hâl vardır. Aslında Maraş, Ahmet abi'nin hâline yabancı
sayılmaz. mürşidi Âbid Efendi'nin ayak sesini dinlemek için teheccüd
vakti kalkıp mürşidinin evinin dibine giden müridin hâli vardır onda.
Mayın döşenmiş hudutları parçalanmış ayaklarıyla geçip mürşidinin
köyüne varmazsa ebedî saadete kavuşmaktan mahrum kalacağını dü-
şünen müridin hâlinden bir hisse vardır onda. Fikir dükkânına gele-
cektir, gelmek zorundadır. Dünyanın kirini, tozunu dışarıda bırakıp
fikir meclisine oturacaktır. Dünyanın ahvâli değişip durmaktadır. Çarşı
bir gün o hâlde, bir gün bu hâldedir. Gelimli gidimli dünyanın uğrak
vereni tükenmez. İşsizlik, yoksulluk, evlilik, askerî darbe, ekonomik
bunalım, gurbete çıkmak, hapse düşmek... Her gündeğümü yeryüzü-
nü yeniden kurmaktadır. Hiçbir hâl, fikir dükkânından geri koymaya
sebepe olamaz, olmamalıdır. Çünkü dostun sözünde şifa vardır. Gözü
dostun yüzündedir. Dostun yüzünün bittiği yerde çöl başlar. Dosta gel-
mek, gelip geçici dünyanın değersiz gam ü kederinden kurtulmak için
şarttır. O dostun sunduğu şarap, şifadır. Hakikat şaraptadır. “Herkes
kendi menkıbesini yaşar” sözünü hafızamızın en derin yerine yerleş-
miş Ahmet abi'nin de menkıbesi işte böyledir.

“Hatıra Olmasın!”

Ahmet abi'yi teyakkuz hâlinde yaşatan duygulardan birisi mahvi-
yettir. Bu duygu, iç dünyasında örüle örüle, tefekkürle bir tavra, bir
üslûba giderek bir hayat görüşüne dönmüştür. Mahviyetkârlığın, dil-
hânesinde merkeze yerleşmesinden ötürü dilinden buna işaret eden
birçok sözler dökülür. Bunların bazısı kalıplaşmış, mükerreren dilden
bir zikir gibi dökülür olmuştur. Mesela “ben demekten Allah'a sığınır-
rım” sözü bir bağlaç gibi olmuştur Ahmet abi'nin dilinde. Sohbet esna-
sında mevzu öyle bir kıvama gelmiştir ki Ahmet abi sözünü anlaşılır
kılmak için kendinden, hayatından bir misâl getirmek durumunda kal-

mıştır. İşte böylesi durumlarda “ben demekten Allah’a sığınırım” bağlacı devreye girer. Fakat baştaki bu sığınma yeterli görülmez, nefsin hücumu bir nefesten diğerine sezdirmeden gerçekleşebilir. Binaenaleyh, âgâh kalmak zarurettir ve mevzu bağlanırken yine mahviyetkârlığın bir numunesi görülür: “Şahsî meseleye girdik, kusura bakmayın”, “gâye hatıra değil, dönemin bir fotoğrafını vermek için anlattım”, “bağışlayasınız, çokça konuştum”... ilh.

Ahmet abi “herkesin hatırası azizdir”, “herkes kendi menkıbesini yaşar aziz dost” sözleriyle bilinse de kendisi hatıralarını anlatmaktan çekinirdi. “Hatıra olmasın!” sözüyle girdiği hatıralarıyla nefsî bir hâle, tavra düşmekten korkardı. Bundan ötürü hatıralarının muhakkak (diğer her sözü gibi) sebebi, bağlamı olurdu. Kendi hatıralarını anlatmaya yanaşmadığı nispette, dostlarının -bilhassa gençlerin- hatıralarını anlatmalarını talep eder, buna âdetâ zorlardı. Ahmet abi’ye hatıra anlattırmak hem çok zordu, hem çok kolaydı. Kolaylık şuradaydı: kimseyi gücendirmek, kimsenin kalbini kırmak istemezdi. Zorluk ise mahviyetkâr oluşunda, kendinden bahsetmekten içtinap etmesindeydi. Bu yüzden Ahmet abi’yi tahrik etmek veya “etmeyin, benim yüreğim yufka” imdadına müracaat edecek derecede acıştırmak gerekirdi.

“Türküler Bir Sızı”

Tek bir kelimeyle Ahmet abi anlatılmak istense herhalde bu kelime “Türkü” olacaktır. “hayat bir sızı, dükkân bir sızı, çay bir sızı, fikir bir sızı, yazı ve şiir bir sızı, yürek bir sızı, dost bir sızı, Türkiye ve Türk milleti bir sızı, velhâsıl türkü bir sızı” diyen Ahmet abi... Ahmet abi, şu ölümlü dünyadan bir türkü olmuş havalanmış, turnalar katarına katılmış ahiret yurduna uçmuştur. Her daim türkülerle hatırlanmak isteyen Ahmet abi’yi anlatan bir yazının türküyle hitama ermesi vaciptir. Yârân-ı dükkânın sızısı Ahmet abi’yi “hocamla müşterek türkümüz” dediği türkünün sözleriyle hatırlarız:

*Dünyada tükenmez murat var imiş
Ne alanı gördüm ne murat gördüm
Meşakkatin adın murat koymuşlar
Dünyada ne lezzet ne bir tat gördüm*

(Şevval 1444/30 Nisan 2023 – Kahramanmaraş)

Depremde Ebediyete Yürüyen Edebiyatçılar¹⁸

Mahmut Bıyıklı

Abdulhamid Han'ın "ulu ecdadımız geceleri uyku uyumayalım diye bu coğrafyayı yurt tutmuş" dediği söylenir. Gerçekten de öyledir. Bu topraklarda yazılan destanlar kadar yakılan ağıtlar vardır. Acılarla örülmüş hikâyelerimiz, kederle yoğrulmuş türkülerimiz vardır. Çile kavramıyla Anadolu kavramının birlikte kullanıldığı sayısız metin okuduk.

Tarih boyunca yaşanan zorluklar milletimizin metanetini artırmış, ferasetini güçlendirmiştir. Acıyı bal eyleyerek bugünlere geldik. Bu coğrafyada yaşıyor olmanın bütün bedellerini ödemiş bir milletiz. Savaşlarda can vererek yokluklara, yoksulluklara, kıtlıklara direnerek çetin imtihanları göğüsledik. Selleri, yangınları, depremleri bütün âfetleri yaşadık.

Dûçar olduğumuz felaketlerden daha toparlanmış olarak çıktık. Millet olma vasfımızın en kudretli dönemini zor günlerde yaşadık. Bir olduk, birlik olduk, yeniden ayağa kalktık. Son yaşadığımız depremin hemen ardından ortaya çıkan dayanışma görüntüleri, kenetlenme sahneleri, paylaşma hikâyeleri göz yaşartacak cinstendi. Bütün ülkede adeta iyilik seferberliği başladı. Dünya görüşleri birbirine zıt gibi görünen insanların öncülük ettiği kurumlar, kardeşlik destanı yazdı. İnsanımızın içinde taşıdığı kahramanlıkları bir kez daha gördük. Öyle görülüyor ki kısa sürede yaralar sarılacak, yıkıntılar temizlenecek, şehirlerimiz yeniden daha güçlü bir şekilde inşa edilecektir.

Yiğitliğiyle maruf milletimiz yine düştüğü yerden yeniden ayağa kalkacaktır. Elbette yıkılan yapılar, kaybolan bulunur. Devlet bütün eksikleri telafi edecek güçtedir.

¹⁸ Bu yazının tamamı, Muhit dergisinin Mart 2023 tarihli sayısında yayınlanmıştır. Kitabı Ahmet Doğan İlbey ve dükkâncı dostlarıyla ilgili kısmı iktibas edilmiştir.

Asıl kaybımız on binlerce canımızdır. Üzüntümüz onlardır. Elbette ölüm Allah'ın emridir, lakin ayrılığa dayanmamak da insana özgü bir hâldir.

Son büyük Anadolu depreminde, kültür ve edebiyat dünyamıza çeşitli çalışmalarıyla katkıda bulunmuş çok sayıda yazarımız, şairimiz ve kültür adamları da rahmet-i Rahman'a kavuştu. Deprem, edebiyatımızın merkez üssü Kahramanmaraş'ta olunca, vefat eden yazarlarımızın çoğu bu şehirden oldu. Maraş'tan çok sayıda edebiyatçı çıkmasına dair herkesin kendince bir yorumu var. Bu konuyla ilgili soruma Rasim Özdenören Ağabey şöyle cevap vermişti:

"Maraş'ın doğu, batı ve kuzeyinde yol yok. Güneyde ise kar yağdığında yollar kapanır. 6-7 ay Maraş hep kendine yetmek zorunda. Zahiresini yıllık yapar. Karınca yuvası gibidir. Kış geceleri insanlar birbirlerine masallar, hikayeler, destanlar anlatır. Dolayısıyla Maraş kendi edebiyatçısını da yetiştirmek zorunda kalmış bir şehirdir."

186 Son yıllarda Türk edebiyatına öncülük eden güzel adamlarını ahiret yurduna uğurlayan Kahramanmaraş depreminde de büyük kayıplar verdi. Geride kalan çok güzel adamlarını ebediyete yolcu etti. İşte onlardan birkaçı:

Dostluğun Kitabını Yazan Adam: Ahmet Doğan İlbey

Güzel insanlar yetiştirmekle meşhur olan Kahramanmaraş'ın yetiştirdiği zarif adamlardan biriydi. Eğer Maraş'ın karakteristik özellikleri bir insanda toplansa bu, muhtemelen Ahmet Doğan olurdu. Saf, samimi, milletin bütün değerlerine bağlı, yaşadığı topraklara sevdalı, yaşadığı toplumun kültürüne örfüne saygılı bir Anadolu evladıydı... Yazmak ve yaşamak dengesini son nefesine kadar muhafaza edebilmiş ölçülü bir insandı.

İlk yazılarını dergilerde kaleme alan Doğan, aynı zamanda iyi bir okurdu. Ülkenin ileri gelen bütün edebiyatçıları takip eder, okur ve onları kendine mürşit edindiğini söylerdi. Bu mânada üstadım dediği Cemil Meriç'in, onun üzerinde derin etkisi vardır. Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Erol Güngör, Seyyid Ahmed Arvâsi ve daha birçok üstattan beslenmiş, onlarla bir ruh akrabalığı kurmuştur. Seyahatle arasının iyi olmamasından dolayı Maraş'tan çok çıkamamasına rağmen, yazılarıyla memleketinin sınırları dışına çokça çıkmıştır. Ulusal dergilerde ve

gazetelerde kaleme aldığı yazılar, Türkiye geneli bir okura ulaşmıştır. Yazılarında kültürel meselelerimizi işlediği gibi yakın tarihin sorgulanması gereken konularını korkusuzca ele almıştır. Bu alanlarda yazdığı kitaplar, hakkıyla tanınmamış ve tanıtılmamıştır. Taşradaki birçok yazarın talihi onda da kendisini acı bir şekilde göstermiştir. *Cumhuriyetin Karanlık Yılları*, *Kemalist Cumhuriyetin Zulümleri*, *Millet Üstüne Düşünceler*, *Aldatan Cumhuriyet* kitaplarında, kalemiyle bir anlamda sisteme hesap sormuş, milletimize yanlış yapanları yargılamıştır. Bu eserleri muhtemeldir ki tarihî ödevini yerine getirmek, safını beyan etmek için yapmıştır. Derviş meşrep mizacına uygun olan eserleri, asıl özündeki Ahmet Doğan'ı gördüğümüz eserlerdir. İç dünyasının güzelliklerini, şahsiyetinin inceliklerini, *Bir Hüzünkârın Tahrir Defteri*, *Dil Kapısı'nda Yazılanlar*, *Bir Hüzünkârın Ömür defteri* isimli eserinde rahatlıkla bulabiliriz.

Ahmet Doğan, bir dost yüzü görmezsem bu gözlerim nemdir, diyen dostluk öğretmenlerinden biriydi. Hayatının merkezinde her zaman dostları olmuş, onlarla bir arada olmayı en büyük zenginlik saymıştı. Dostlarıyla hallesince şifa bulanlardandı. Çok sevdiği Hz. Ali efendimizin “Dost edin, onlar sizin için dünya ve âhîret sermayesidir.” sözünü ilk ondan duydum. Gerçekten de bu mübarek söze uygun bir ömür sürdü. Dünyayla, dünyalıkla arası olmadığı hâlde zengindi. Dost zenginiydi. Tanıdığım bütün gönül adamlarında olduğu gibi dostları arasında her yaşta insan vardı. Dedesi, babası yaşındakilerle de oğlu, torunu yaşındakilerle de çok rahat dost olanlardandı. Üniversiteli gençlerin çay içip türkü söyleyecekleri vakitte, aralarında görmek için aradıkları kişi de şehrin ağır abilerinin, büyük akademisyenlerinin sohbet meclisine davet ettikleri kişi de aynı kişiydi.

Herkese dost olmayı başaran engin bir gönüle sahipti. Modern insanların dostu olmaz partneri olur, derdi. Partnerlerden de açıkçası pek hazzetmezdi, onun ruhunun şifası hakiki dostlardaydı. Dosttan gelen bir güzel söz sonrası cezbeye gelir, şevk duyardı. Dostun lütfuna râzı olunduğu kadar kahrına da râzı olmak gerekirdi. Dostluk için de ter dökmek gerektiğine inanırdı. Ona göre ter dökülen dostluk hilesiz, hakikatli, helal dostluktur. Fani âlemde dostluğun sırrını çözen nadir insanlardan biri oldu. Bu sebeple dostluğun başöğretmeni Fethi Gemuhluoğlu'dan sonra, en güzel dostluk yazıları ona nasip oldu. Ahirette dostlarımızdan da hesaba çekileceğimize inanır, dostlarını ihmal edenlerin, sebepsiz terk edenlerin sualde zorlanacaklarını söylerdi. Öyle inanıyorum ki dostluk sorgusundan en kolay geçecek kullardan biri Ahmet Doğan olacaktır. Dünyada bütün dostlarının bu kadar çok

sevip içtenlikle râzı olduğu ayrılığına günlerce gözyaşı döktüğü çok kişi yoktur. Ahmet Abi'nin dünyadayken yürüttüğü en önemli misyonlardan birisi de nasıl dost olunacağını ve dost kalınacağını herkese öğretmiş olmasıdır. O efsanelerde kalan, türkülerle serpilen dostluğu yeniden diriltmiş, "Bin cefalar etsen almam üstüme / Gayet şirin geldi dillerin dostum..." demiştir.

Hasbiliği sayesinde bütün dost meclislerinin aranan, özlenen kişisi olmuştur. Yesevi'nin dervişlerinin nefesini günümüze taşımış, Yunus'tan, Neşet Ertaş'a uzanan uzun silsiledeki güzel adamların ortak hususiyetlerini üzerinde hakkıyla taşımıştır. Kaşgarlı Mahmut'un, Âşık Paşa'nın, Yesevi'nin alperende görmek istedikleri ulvi vasıfları onda görebilirdiniz. Çağının alpereni olmayı başarmıştır.

Gündemini kendi kuran, kurduğu gündemi koruyan âriflerdendi. Malumdur; âriflerin gündeminde siyasa, piyasa bulunmaz. Para pul ve benzeri dünyalık konuşulmaz. El kârda, gönül yârda hali muhafaza edilir. Ahmet Abi'nin gündeminde de hep ötelere vardı. Erler, erenler, pirlar, kudretli şairler, büyük yazarlar onun daimî misafiriydi. Onlarla yaşar, onlarla rabitasını güçlü tutardı. Onun dost defterinde kayıtlı olanlara baktığımızda, Türk milletine kimlik kazandıran mâna önderlerinin âlim, irfan ve edebiyat öncülerinin tamamını görürsünüz. Eksiklik yoktur.

Ahmet Doğan Ağabey'in gönlünden tutup havalandırdığı türkülerini vardı. Türkülerle yaşar, türkülerdekilerle yoldaşlık yapardı. Türküsü olmayan millet, henüz millet olamamıştı ona göre. Türk'ün türküsüne sevdalı bir Anadolu evladının, son yazısının türkü üzerine olması gayet manidardır. Depremden iki saat önce yazıp TYB sitesine yolladığı yazısında "Maraş'ta bir türkü olsam" diyerek vedasını da türkülerle yapmıştır.

Neredeyse bütün yazılarında Türkülerin milli kültür gücümüze de yürek gücümüze de verdiği katkıdan bahsederdi. Bu dünyaya körü körüne bağlananların, bu gafletlerinin sebebini türkü dinlememelerine bağlardı. Türkü dinleyen hâl ehli olur. Hâldeki sırrı çabuk çözer. İşgalci Fransız'ı türkülerle memleketinden kovan Maraşlı Müslüman Türk'ün evladı olmaktan gurur duyar ve milletin gücünü türkülerden aldığını ifade ederdi.

Bir gün anlatılacaksa türkülerle anlatılmasını, türkülerle tarif edilmesini salık verecek kadar türkü dostudur. Hatta o kadar dosttur ki yanlış anlamaya fırsat vermeyecek şekilde, dostlarının onu türkülerle toprağa vermesini diler. Türküler onda millet irfanının hasılasıdır. Ar-

kasından ağlayanlara vasiyeti de yine yanık türkülerdir. “Arkamızdan ağlayanlar, Maraş’ın şu yanık türküsünü söylemelidirler: Ufak taşınan da uy amman amman bina yapılmaz / Valla bir ben ölmeyinen gardaş Maraş yıkılmaz / Gardaş kalk gidelim yoldaş kalk gidelim / Yollar çamurlu kurusun da gidelim...”

Ahmet Doğan İlbey türkülerle anılmaya devam edecek. Geride bıraktığı dostları eserlerine ve hatıralarına mutlaka sahip çıkacaktır.

(...)

Maraş’ta Bir Çiçek: Ferhat Ağca

Maraş’ın bereketli topraklarında yetişen tasavvuf terbiyesi almış, edep timsali bir gençti Ferhat. Ülkeye dair idealleri, geleceğe dair hayalleri vardı. TYB Maraş Şubesi’ndeki ağabeylerinin dizinin dibinde fikir talimi yapıyordu. Edebiyata olduğu kadar musikiye de ilgisi vardı. Yüksek Ziraat Mühendisiydi ve bu alanda doktorasını tamamlamak üzereydi. Maraş merkezli çıkan *Evvelâhir Dergisi*’nde enfes bir üslupla Maraş’ın çiçeklerini yazıyordu. Yazılarını heyecanla takip ettiğimi belirtip sen de Maraş’ın bir çiçeğisin demiştin. Çok sevdiği, tercümanlığını yaptığı Ahmet Doğan İlbey ile aynı kaderi paylaştı. Büyük Maraş depreminde enkâz altından kurtarılamadı. *Yoldaki Kalemler* sitesinde yazdığı şiirleri, dergilerde kaleme aldığı yazıları kaldı geride. Çok sevdiğim genç dostlarımdan biriydi. İstanbul’a geldiğinde misafirimiz olurdu. En son Tuğrul Efendi’nin cenazesinde karşılaşmıştık. Yunus’un dediği gibi bir durum. Yanar içimiz göynür özümüz. Bir yiğidimiz daha göçtü. Gök ekini biçmiş gibi. Maraş, gelecekte hem edebî sahada hem içtimaî sahada kendine fazlasıyla hizmet edecek pırıl pırıl bir evladını kaybetti. Onu hep mütebessim, mahcup yüzüyle hatırlayacağız.

Yanık Türkülerden Beslenen Şair: Fazlı Bayram

Sazıyla yanık türküler söyleyen, sıkı şiirler yazan bir Maraş yiğidiydi Fazlı Bayram. Bir dönem Türkiye Yazarlar Birliği Kahramanmaraş Şube Başkanlığı görevini yürüttü. Kültüre hizmeti dâva olarak gördü. Anadolu’daki varlığımızın binlerce yıl daha devam etmesi noktasında, yaşadığı çağda kendi omuzlarına düşeni hakkıyla yaptı. Uzun yola çıkmaya hüküm giymiş, tır şoförlüğüne başlamıştı. Haftada belki de bir ya da iki kez evine uğrayabiliyordu. Rızkını helalinden kazanmak için gece gündüz direksiyon başındaydı. Kaderin cilvesine bakın ki işi dolaısıyla nadiren uğrayabildiği evinde dünya güzeli üç evladı ve kıymetli eşiyle birlikte can verdi. Cansız bedenleri günler sonra enkâzdan çık-

rılabildi. Maraş çarşısında seyyar tatlıcılık yapan babasına ithaf ettiği bir şiiri var. Babamın Teknesi. *Yoldaki Kalemler* sitesinde yayınlanmış. Hayatının özeti o hüzünlü şiirde saklı. Anadolu'nun kavruk yüzlü garip evladının geride, derdini dile getirdiği şiirleri ve dost meclislerinde söylediği yanık türküler kaldı. Vefatından sonra ortak bir dostumuz, türkü söylediği ses kaydını göndermiş. Türkülerle de hüznümüz Allah'adır bizim diyen Fethi Gemuhluoğlu'nu haklı çıkararak bir türkü söylemiş merhum kardeşimiz.

*“Evlerinin önü yonca
Yonca kalkmış dam boyunca
Bu yoncayı kim biçecek
Celal oğlan olmayınca
Celal oy oy”
(...)*

Ahmet Doğan İlbey¹⁹

Cafer Keklikçi

Büyük Kahramanmaraş depremi, Maraş'taki çocukluk ve gençlik günlerimizden anıların sindiği sokak, cadde, apartman (ev) ve iş hanlarıyla birlikte sevdiğimiz büyüklerimizi de bizden kopardı. 6 Şubat 2023 Pazartesi saat 04.17'de 7,7 ve aynı gün saat 13.26'da 7,6 şiddetindeki iki deprem, şehri adeta altüst etti. Tabi Maraş'la birlikte on şehrimizi de. Deprem sadece on şehirde değil Türkiye'de "hasar"a neden oldu, oluyor. Ülke olarak bu büyük yıkımın altından kalkmamız uzun zaman alacak. Kaybettiğimiz canların geride bıraktığı acılar ruhumuzda derinleşiyor. Kıyametin provasını sürdürüyor.

Değerli yazar Ahmet Doğan İlbey, 69 yaşında (11 Şubat 2023 Cumartesi) dâr-ı bekaya irtihal etti. 6 Şubat 2023 büyük Kahramanmaraş depreminde yıkılan oturduğu apartmanın enkazı altında kalan İlbey'in, 11 Şubat'ta enkazdan çıkarıldığında vefat ettiği anlaşılmış. Vefat haberini, halamın oğlu ve aynı zamanda eşimin amcası hikâyeci Hasan Keklikçi telefonla bildirdiğinde, yüzlerce anımız gözlerimin önünden geçti, gözlerim doldu, çok üzüldüm. Ahmet Doğan İlbey, 5 Şubat'ta bana mailden yazısını göndermişti, son sekiz yıldır her hafta yaptığı gibi. Yazılarını gazetede yayımlanmadan önce gönderiyordu. Son sekiz senedir ara ara mailleşiyorduk. Hasan Keklikçi'nin babası büyük amcamız (Hasan Keklikçi hem halamın oğlu hem de babası babamın amcasının oğludur) vefat ettiğinde vefat haberini bana Ahmet Doğan İlbey bildirmişti. İlbey ile sadece "yazı" ilişkimiz yoktu aynı zamanda bir nevi "aile büyüğümüz" idi. Ahmet Doğan İlbey ile şahsen ne zaman tanışmıştık?

Ahmet Doğan İlbey ile 1995 yılında ben daha lise bire giderken şahsen tanışmıştık. Şair ve yazar Hasan Ejderha tanıştırmıştı. Türki-

¹⁹ Bu yazı, daha önce Millî Gazete'de 11 Mart 2023'te neşredildi.

ye Yazarlar Birliği (TYB) Kahramanmaraş Şubesi o zaman Rektörlük binasının arkasında bir apartmanın giriş katındaydı. Hasan Ejderha, ben ve üç arkadaşına derneğe gidelim demiş ve birlikte gitmiştik. O zamanlar henüz herhangi bir dergide şiirim yayımlanmamıştı; ilk şiirim yayımlanmasına daha bir yıl vardı yani ilk şiirim 1996 yılında Gülistan dergisinde yayımlandı. Dernekte ilk tanıştığımız kişi İsmail Göktürk ve ikinci tanıştığımız isim ise Ahmet Doğan İlbey olmuştu. Hasan Ejderha daha o zaman beni şair diye tanıtmıştı. Çünkü ben bir defter dolusu şiiri Ejderha'ya vermiştim lise birde (1995'te), bakması için. Daha öncesi de var, ortaokul ikinci sınıfta tanışmıştık Hasan Ejderha ile. Şiir vesilesiyle. Benim gözümde Hasan Ejderha demek türkü, aşk ve şiir demektir. Aynen Ahmet Doğan İlbey de öyle idi; ilk tanıştığımızda türkü ve şiir üzerine konuşmuştuk. Yayımlanmış beş şiir kitabı olan bir şair olarak çok az kişiye şiir ithaf etmişliğim var; Ahmet Doğan İlbey şiir ithaf ettiğim az isimlerden biridir.

Lise yıllarımda düzenli bir şekilde her hafta sonu akşam TYB Kahramanmaraş Şubesi'ne giderdim. 2002 yılında İstanbul'a gelene kadar da gittim. Rektörlüğün arkasından bir süre sonra Yenişehir İşhani'nin dördüncü katına taşınmıştı "dükkân". O zamanlar "dükkân" denirdi oraya. Gece saat onda sohbet başlar sabah ezanına kadar sürerdi. Ahmet Doğan İlbey "dükkân"ın kurucusu ve "komutan"dı. "Dükkân"da kimler yoktu ki; şair ve şiir denince akla ilk gelen şair ve yazar Hasan Ejderha, hikâyeci Hasan Keklikçi, saz çalıp türkü söyleyen şair ve yazar Mehmet Narlı, türkü ve marş söyleyen adeta bir Osmanlı şehzadesi olan İsmail Göktürk, "Ali" denince gözleri buğulanan Alevi kökenli ülkücü şair Memduh Atalay, nezaket nedir anlatmayıp yaşayarak gösteren bilge yazar Ali Yurtgezen, siyasî ve sosyal meseleleri mizahla ifade eden Muzaffer Gözükkara, ülkücü (başbuğ) Cüneyt Cesur, ülkücü (reis) Mahmut Yardımcıoğlu, değerli felsefeci yazar Mustafa Kök'ün oğlu çok güzel saz çalan Dünder Kök ve ülkücü (başkan) Fatim Rüştü Kayıran. Tabi bu isimlerin hepsi ülkücü. "Dükkân"da çok anımız var. Bir gün akşam tek başıma "dükkân"a gittim, Ahmet Doğan İlbey teybini getirmiş, türkü dinliyor tek başına. Kafa selamı verip oturdum. Türkü bitince, çay demlemiştim aziz dost deyip kalkıyordu ki ben kendisinden hızlı davranıp çay almaya gittimse de kendisi gelip kendi bardağını doldurmuştu. Karşılıklı sigara ve çay içerek türkü dinlemiştik. Türkü dinlerken adeta türküyü yaşayarak hüzünlenen nadir hüzünkârlardandı Ahmet Doğan İlbey.

2002 yılında ben İstanbul'a geldikten sonra Ahmet Doğan İlbey ile yüz yüze hiç görüşemedik. 2015 yılında üçü ikinci baskı dördü yeni

yedi kitabım yayımlanmıştı. Bir okurumun haber vermesiyle Ahmet Doğan İlbey'in kitabım üzerine yazı yazdığını öğrenmiştim. Teşekkür maili göndermiştim. O günden sonra ara ara mailleştik.

Ahmet Doğan İlbey ülkücü, fikir adamı, rejim muhalifi, Müslüman bir yazar. Yazılarında Türklüğü İslam'la değerli görür. Ahmet Doğan İlbey; Bir Hüzünkârın Tahrir Defteri, Millet Üstüne Düşünceler, Aldatan Cumhuriyet, Cumhuriyetin Karanlık Yılları ve Müslüman Doğu'nun Derûnu düşünce kitaplarıyla Türk düşüncesinde kendine özgü bir yer edinmiştir. Ahmet Doğan İlbey'e Allah'tan rahmet, yakınları ve sevenlerine başsağlığı diliyorum. İna lillahi ve inna ileyhi raciun.

YAĞMUR KIZ DOĞDUĞUNDA

Yağmur'un doğduğuna önce kuşlar sevindi
Hastane arkasındaki ağaçlarda o gün
Bütün kuşlar şen ve şakraklı
Şubat ayı Yağmur'un dünyaya gelişiyle günlük güneş likti
Dünya o gün berrak ve güzel göründü gözümde
Yağmur doğdu diye
Ah, yüreğim! Nasıl dayanacak bu müjdeye
Yağmur kız tut yüreğimi

Ahmet Doğan İlbey'in torunu Yağmur'un doğduğunda hastanede kaleme aldığı şiirin kendi el yazısıyla tertip edilmiş ilk nüshasından.

MİLLETİN SESİ AHMET DOĞAN

Everest tepesinden Gor çukuruna....

Zirvede bulunmanın mutluluğu ve bataklığa düşmenin ızdırabı Everest ile Gor farkı gibidir.

Mükemmel bir insan toplumunun genelinde ve dünya coğrafyasında bir yer değilseniz ki, reddimlin yaşadığı yerlere ve bulunduğu meknlere maddi ve manevi yönden benzetin. Tabiatın öyle bir yöresini tasavvur edinki, gör ormanları, temiz havası, bol yemişleri ve her türlü nimetleri olsun. Düşünebileceğiniz bu kıtbarlı, faydalı mevki ancak insanların birlik gurunu ve güçlü vasıflarını korumasıyla sağlanabilmek.

Tasavvur edilen bu yer Everest yüksekliğidir. Everest yüksekliğine erişip orada kalmasını bilenler daima güçlüdür. Çünkü, tabiatın bütün nimetleri oradadır. Onun içindir ki, bu rada yaşamak ve en yüksek mevkide kalmak için Everest ormanlarında uzun savaşlar yapılmıştır. Güçlü olanlar buraya hakim olup asırlar boyu varlığını sürdürebilmiştir.

Fakat, bu mevkin zıddı olan diğer bir mevkide Everest hakimiyetini ve Everest yüksekliğinin şuurunu kaybedenlerin yaşay yavaş yavaş yuvarlandıkları Gor çukurudur. Burada hava çok kötüdür. İnsanlar hep buhran içinde kıvranı durur. Sihatli yaşayamaz, düşüncemaz; adeta bir bataklığa benzer. Dolayısıyla bu çukurda yaşayanlar, Everest yüksekliğinde bulunanlara muhtaç olurlar.

Özerinde bulunduğu umum coğrafyanın zirvesi olan bu gör ormanlı, bol nimetli ve insanların havasıyla şelk' yürekler halinde geldiği mevkilnin uğruna savaşlar yapılır, kıvımlar bile hâ

BİZ DİYORUZ KI...

AHMET DOĞAN

...İmdaat! diye bağırınlar

Bir yerlerden sesler geliyor. Acılarla ızdırırlarla dolu. Bu sesler mütemediyen duyulur; kulakları tırmalar, bazende insanın yüreğine kadar iner. Bir vücdün yaralanmış, iltihaplı, deva arayan uzuvlarında başlayan kanamalar bütün vücdün (toplumun) kan kaybetmesine sebep olurken, kan ve serum verecek alemler, asansiz bulunamaz. Bu kan arayışları fertler, düşünceler ve mefhumlar halindeyken, iltihaplı yaraların daha da azması, imdat çağrılarını canıhşar bir hale dönüştürür ve hastalık bütün bir toplumun koro halinde inlemelerine sebep olarak, bazan gılgınlı iltihap'ın kendiliğinden parlaması hadisesine döndüğü.

Şimdi "İmdaat" çağrılarını kulak verelim. Okullarımız çözülmeyen bir bulmaca durumuna gelmek üzere. Ahırdağın yüksekliği ne kadar ve hangi tür ağaçlar bulunur; pariletiniz; ezanlarımız kimselerdir sorusu karşısında öğrencilerin boyunu bükükler. Fakat! Tanganka'nın iklim durumu, yönetim şekli ve hangi enlem ve boylama olduğu sorularla öğrenciler. Büyük şehirlerimizden ABDURRAHİM KARAKOC'un şiirleri ve şahsiyetini ve değerli eserlerimizi öğrenci nereden bilsin! Ancak, batı melodilerini, Mozart'ın, Beethoven'ın müzik notalarını, "Rasputin" havesinin (!) "dane biçimini" öğrenmesi her ne hikmetse çok arzu ediliyor...

Öğretmen ve öğrenci çelişkisi, öğrencideki tezatlık, adeta kurttan beni diye haykırıyor... Ve bir kısım öğretmenlerin "Olanak, saptamak, algılamak" gibi uydurukça kelimeleri kullanırken, öğrencinin çekingen bir halde "Hocam Türkçe konuşmuyoruz, anlayamadım" esgisi, aydınlarımızın ve yetkililerimizin vıdanlarında ve sorumluluk anlayışlarında nasıl bir iz bırakıyor, bilemeyiz.

Fakat, biz, vıdanımızın ve öğrencimizin sesini dinleyerek, yaraların alevlenip büyük bir yangına dönüştüğünü görür gibiyiz. Önce yangına doğru koşuyoruz, alevlerin içinden yürekleri parçalayan bir feryat göze yaşıyoruz. Bir de ne görülmü, milli kültürümüzün elbisesini

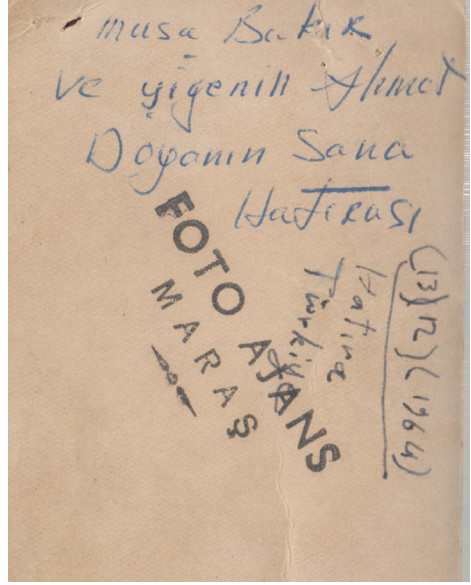
"Ahmet Doğan İlbey'in Maras'ta çıkan İstiklâl gazetesindeki köşe yazılarından iki örnek"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

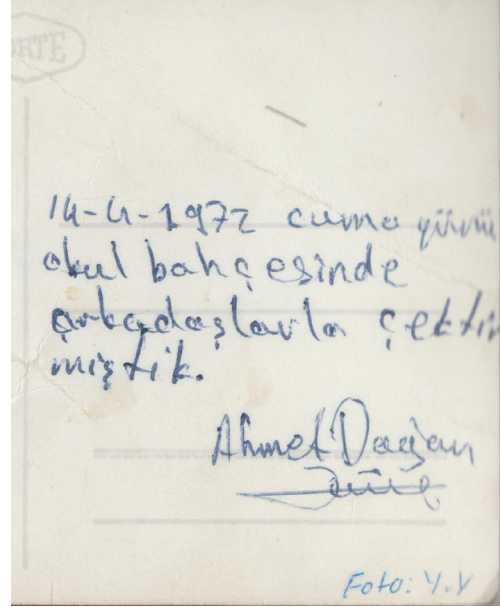
FOTOĞRAF ALBÜMÜ

Nahırönü'ndeki aile evinin damında, 60'lı yıllar. Bu ev 1950'li yıllarda Hartlap'tan şehre göç edince ailenin eldeki imkanlarla yaptığı ilk evidir.

Dayısı Musa Bakır ile Foto Ajans stüdyosunda bir hatıra fotoğrafı, 1964.

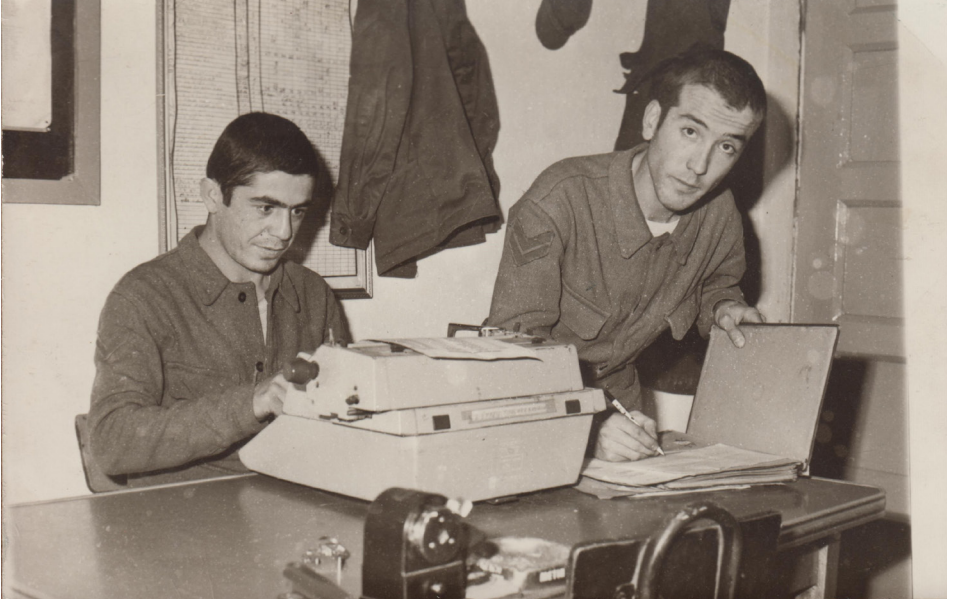
Fotoğrafın arkasındaki not: "14.3.1972 Cuma günü okul bahçesinde arkadaşlarla çektirmiştik. Ahmet Doğan (imza)"

Ahmet Doğan İlbey: Solda sivil kıyafetli, ceketli. Yazarın askerlik döneminde evinden birliğine izin dönüşü asker arkadaşlarıyla çektiği fotoğraf.

Askerlik yıllarında, yazıcılık görevini yerine getirirken masa başında, 1970'li yıllar.

Askerlik yıllarında, yazıcılık görevini yerine getirirken masa başında, 1970'li yıllar.

Askerde birliğinden arkadaşlarıyla. Ortada arkadaşının omzuna elini koyan Ahmet Doğan İlbey.

Ağustos 1977, Van-Çaldıran Deprem Şantiyesi, Van'a afet göreviyle gittiğinde.

Ağustos 1977 Van-Çaldıran Deprem Şantiyesi'nde görev arkadaşlarıyla.

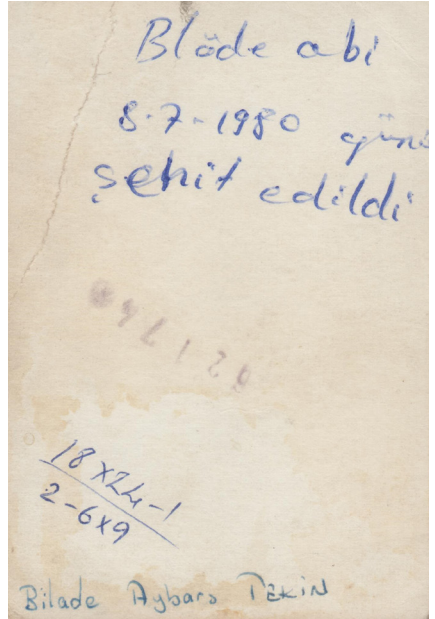
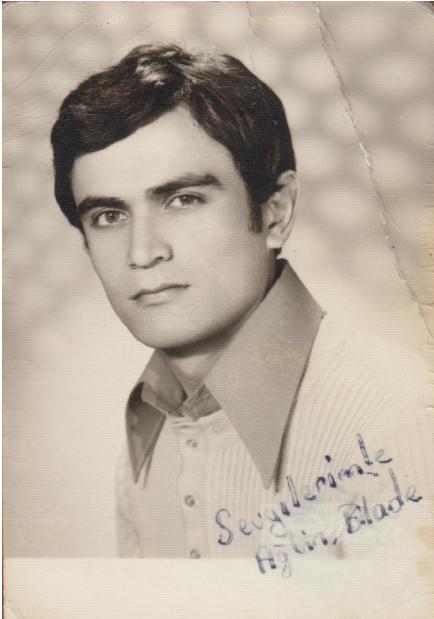

Ağustos 1977 Van-Çaldıran Deprem Şantiyesi, görevli arkadaşlarıyla, Van'a afet göreviyle gittiğinde.

Ağustos ayı 1977 Van-Çaldıran Deprem
Şantiyesi Süreveren arkadaşları

1980'de şehit olan Bilade Aybars Tekin'in mezarında arkadaşlarıyla.
A. Doğan İlbey'in solundaki iş arkadaşı Hanefi Keskin.

8 Temmuz 1980'de şehit olan Bilade Aybars Tekin.

1987 Dolunay Őir Őöleni'nde. Soldan sađa Halit Uđur, Abdurrahim Karakoç ve Ahmet Dođan İlbey. Fotođrafın arkasına dűŐülen not: "23 Nisan 1987 'Dolunay Őir Őöleni'nde Kűltür Sitesi tiyatro salonunda deđerli arkadaŐım Halit Uđur ve bűyűk Őâir Abdurrahim Karakoç ile beraber renkli, çiçekli, Őiirli bir gűzel gűnden hatıra. 5 Mayıs 1987 - Ahmet Dođan"

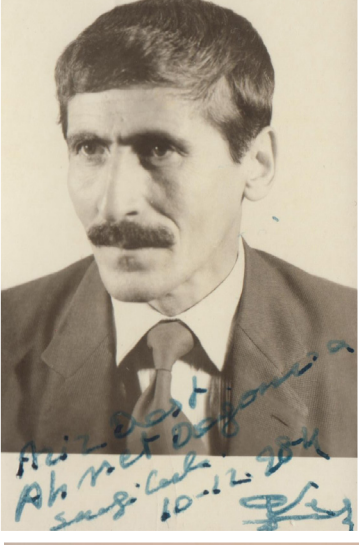

"Firavun Mezarlıđı"nda (Mehmet Gűlebenzer'in fotođraf dűkkâni). Sađ tarafta ak saçlı olan Bahaettin Karakoç, onun solundan itibaren Ali Yurtgezen, Mehmet Tosun, Memduh Atalay, Ali Haydar Tuđ, Muzaffer Gűzűkara, (?). Bahaettin Karakoç'un karŐısında ilk Őahıs A. İhsan Aslantűrk, onun sađından itibaren Sıddık Őzer, Őmer Faruk Sevinçler, Cevdet Alperen, Ahmet Dođan İlbey, Engin Tuncay.

1984'te bir fotoğraf stüdyosunda Abdurrahim Karakoç'la. Fotoğrafın arkasında şu satırlar yer alıyor: Şiir'i acıma teselli, hastalığıma ilaç; şiiri yürüğimin kıpırdanışı, kilit vurulmuş dilimin sözcüsü, şiir'i haykıramadıklarım; şiir'i insanımın töresi, gözyaşı, milletimin nizâm-ı âlem dâvâsı, şiir'i din-i islâm'ın manzum sesi; şiiri benim ruhumun, gönlümün hikâyesi. Şiirlerin sahibi Abdurrahim Karakoç ağabeyime sevdalıyım ben... Bu cansız, mâneviyatta canlı beraberliği bana sağladığınız için bahtiyarım... Şahsınıza ve yüksek fikirlerinize hasretimle, ellerinizden öperim. Ahmet Doğan 25 Aralık 1984"

Şiir'i, acıma teselli; hastalığıma ilaç;
şiir'i, yürüğümün kıpırdanışı, kilit vurulmuş
dilimin sözcüsü; şiir'i, haykıramadıklarım;
şiir'i, insanımın töresi, gözyaşı; milletimin
nizâmı âlem dâvâsı; şiir'i, Din-i İslâm'ın
manzum sesi; şiir'i, benim ruhumun,
gönlümün hikâyesi;
Şiirlerin sahibi Abdurrahim Karakoç
ağabeyime sevdalıyım ben...
Bu cansız, mâneviyatta canlı beraber-
liği bana sağladığınız için bahtiyarım...
Şahsınıza ve yüksek fikirlerinize
hasretimle, ellerinizden öperim.
Ahmet DOĞAN 25-12-1984

Dostu ve çok sevdiği şair Abdurrahim Karakoç'un 1984'te Ahmet Doğan için imzaladığı fotoğraf: "Aziz dost Ahmet Doğan'a sevgilerle 10 Aralık 984"

Yavuz Selim Mahalle-si'ndeki evinde, evinin salonu, kitaplığının önünde, 1987.

Kızı Bilge Doğan ve oğlu Alparslan Doğan ile evinin arka bahçesinde, 1992.

Kızı Bilge Doğan ile Yavuz Selim Mahallesi'ndeki şahsî evinde, 1989.

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Kahramanmaraş Şubesi'nin Belman Sitesi'ndeki dairesinde "bir hocam"dan Muzaffer Gözükarâ'yla. Fotoğrafın arkasında şu satırlara yer verilmiş "Bir Hocam ile ben fakir-i hakirin Dükkân-Yemen'deki en şedit ve mutlu bir beraberliğin resmi (...) 1 Kasım 1997"

Doksanlı yılların ilk yarısı, Dolunay dergisinin şiir şölenlerinden birisi.

Dolunay Şiir Şöleni'nde dostlarıyla. Soldan sağa Ali Haydar Tuğ, Cevdet Alperen, Mehmet Tosun, Ahmet Doğan İlbey, Hasan Ejderha, Mehmet Narlı, Tayyip Atmaca.

Oturanlar sağdan sola: Yavuz Bülent Bakiler, Bahaettin Karakoç. Ayaktakiler, sağdan sola: Âşık Selami Mengillioğlu, Cevdet Alperen, (?), Ahmet Doğan İlbey, (?), Mustafa Pınarbaşı

1980'lerin ikinci yarısı, "Firavun Mezarlığı" (Mehmet Gülebenzer'in fotoğrafçı dükkânı). Sağ Taraftakiler, önden arkaya: Siddık Özer, Ahmet Doğan İlbey, Cevdet Alperen, (?). Sol taraftakiler, önden arkaya: Arif Eren, Bahaettin Karakoç, Hasan Ejderha, Ahmet İhsan Aslantürk.

Fotoğrafın arkasında şu satırlar yer alıyor: “18 Haziran 1986 günü Dolunay Dergisi idarehanesinde Prof. Dr. Faruk Sümer ve hanımı; Frankfurt Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Barbara Kellner; öğretmen Mithat Güzel’in de olduğu bir (...) hatıra... Soldan sağa: Mithat Güzel, Tarih Profesörü Faruk Sümer, Alman Profesör Barbara Kellner, Faruk Sümer’in hanımı, Ahmet Doğan.”

Önde en solda oturan Ahmet Doğan İlbey’in, onun hemen arkasında yüzü görünen Memduh Atalay. Ahmet Doğan İlbey’in solundakiler sırasıyla Hasan Ejderha, Ahmet İhsan Aslantürk, Cevdet Alperen, Salman Kapanoğlu.

Osmaniye, 1991. Ahmet Doğan İlbey, "şair-i âzâmım" dediği Mehmet Narlı'ya hitaben konuşuyor. Ortadaki öğretmen Fehmi Paksoy.

Dostu Mehmet Narlı'yla. "Dükkân" Belman Sitesinde, Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Kahramanmaraş şubesi kıyafetindeyken, 90'ların ikinci yarısı.

Dolunay Şiir Şöleni günlerinde verilen bir öğle yemeğinde. Ahmet Doğan İlbey'in sağından itibaren sırayla Sıddık Özer, Ahmet İhsan Aslantürk, Tayyip Atmaca, Mehmet Narlı.

*Bir dostunun evinde bir akşam çay ve sohbet.
Soldan sağa Mehmet Narlı, Muzaffer Gözükara, Seyfettin Albayram, İsmail Göktürk, Ahmet Doğan İlbey, Hasan Ejderha.*

*Doksanların ilk yarısı. Sağdan sola Yunus Barman, Ahmet Doğan İlbey,
Cüneyt Cesur, Mehmet Dabak.*

*Bayındırılık ve İskan
Müdürlüğü'ndeki
odasında arkadaşı
Hanefi Keskin'le,
seksenli yılların ikin-
ci yarısı olmalı.*

Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü önünde iş arkadaşlarıyla, seksenli yılların ikinci yarısı olmalı.

Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü önünde iş arkadaşlarıyla, seksenli yılların ikinci yarısı olmalı.

Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'ndeki odası. Bu oda sıklıkla dostlarıyla çay içip fikir talim ettiği ruhu olan bir mekan hâline gelmiştir.

90'lı yıllar dostlarıyla bir toplantıda. Konuşan, gözlüklü Arif Eren. Onun arkasında sağdan sola Muzaffer Gözükara, Devlet Yıldırım. Arkada ayakta konuşan, kameraya sırtı dönük olan Ali Yurtgezen, konuştuğu kişi Ahmet Doğan İlbey. Kitaplığın önünde kollarını önünde kavuşturmuş oturan Memduh Atalay. Kapıdan giren, Devlet Yıldırım'ın arkasında ayaktaki: Eshabil Karademir. (Kara Ozan)

Karşıda, yüzü kameraya dönük oturan Ali Yurtgezen. Onun solundaki iki kişi sırasıyla Ahmet Doğan İlbey, Yunus Barman; sağındakiler sırasıyla Muzaffer Gözükara, Emin Palabıçak, Mehmet Savan, Cüneyt Cesur, Ahmet Cesur, Tayfun Göktürk, (?)

Dostlarıyla bir program çıkışı. Sağdan sola: Yusuf Bedirhan, Ahmet Doğan İlbey, Mehmet Yılmaz.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nden (KSÜ) akademisyenler İsmail Göktürk ve Mehmet Yılmaz ile çıktıkları Güneydoğu seyahatinde, Şanlıurfa'da, 2011 yılında. Sağdan sola: İsmail Göktürk, Ahmet Doğan İlbey, Mehmet Yılmaz.

KSÜ'de Kamu Yönetimi bölümünde İsmail Göktürk hocanın odasında. Soldan sağa Somalili Mahmud Muhammed Şeyhali, Ahmet Doğan İlbey, İsmail Göktürk, Ali Yurtgezen, Ferhat Ağca.

İsmail Göktürk ve Mehmet Yılmaz ile çıktıkları Güneydoğu seyahatinde, Şanlıurfa'da, 2011 yılında.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Avşar Kampüsü. Şeyşamil Ejderha ve Somalili Mahmud Muhammed Şeyhali ile birlikte. 27 Ekim 2015 Salı günü Cahit Zarifoğlu Konferans salonundaki Ali Yurtgezen'in konuşmacı olarak katıldığı "Ehl-i Beyt Aşkına" programı çıkışı aşure dağıtımı sonrası.

TYB Kahramanmaraş şubesinde, Ahmet Doğan İlbey, bir Cuma gecesi sohbetinde dostlarıyla birlikte "Dükkân"da, Cuma kapısının açıldığı bir gecedен. Sağdan sola: Somalili Mahmud Muhammed Şeyhali, Ali Yurtgezen, Muzaffer Gözükara, Hacı Ahmet Eralp, Enver Çapar, Ferhat Ağca, Ahmet Doğan İlbey.

TYB Kahramanmaraş şubesinde, "Dükkân"da, Cuma kapısının açıldığı bir gecedен. "Dükkân" yine, Ulucami arkasındaki yerinde. Sağdan sola: Ahmet Doğan İlbey, Melih Erdem, Davut Uysal, Ahmet Emiroğlu, Enbiya Uzdil, Ahmet Cihat Yıldız, Mahmut Doğan, Hacı Ahmet Eralp, Mehmet Yaşar, Davut Çıracı.

"Dükkân"da, TYB Kahramanmaraş şubesinin Ulucami arkasındaki eski "çarşı karakolu" binasındaki yerinde. Arkada ayakta sağdan sola Ferhat Ağca ve Hacı Ahmet Eralp. Gençler "Ahmet Abi"lerinden hediye aldıkları gömleklere giymiş hâlde poz veriyorlar.

Ahmet Doğan İlbey genç dükkâncılarla "dükkân önü yârenliği" esnasında. Dükkân'ın TYB Kahramanmaraş Şubesi kıyafetinde Ulucami arkasındaki eski "çarşı karakolu" binasındayken. Ahmet Doğan İlbey'in hitap ettiği karşısındaki kişi Mehmet Yaşar. Onun arkasındakiler, sağdan sola: Ömer Faruk Güney, Ferhat Ağca, Süleyman Kılıçbay, Ufuk Türk, Somalili Mahmud Muhammed Şeyhali. Topluluğun önünde merdivenin başındaki Ahmet Hamdi Açıköz.

KSÜ Avşar Kampüsü'nde soldan sağa Ferhat Ağca, Ahmet Doğan İlbey, İsmail Göktürk, Abdulaziz Çapar, Hasan Ejderha.

Dükânânda, sağdan sola Ahmet Doğan İlbey, Ali Yurtgezen, Muzaffer Gözükarâ, Savaş Kıyak. Yazarın "Dükkan" diye eserlerinde sembolleştirdiği bu yer, Türkiye Yazarlar Birliği Kahramanmaraş şubesidir, Ulu Camii arkasındaki şehrin ilk "çarşı karakolu" olarak kullanılan tarihî binadaydı. Deprem dolaşısıyla şu an ağır hasarlıdır.